Punem țara înainte de orice, datoria înainte de propria persoană, suntem mândri știind că tot ceea ce facem este pentru România!

(Deviza Serviciului de Informații Externe)

PERISCOP

Anul XIII, nr. 4/52, octombrie-decembrie 2020

Publicație trimestrială a Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe

CONSULTANȚI:

Prof. dr. Ilie BĂDESCU – membru corespondent al Academiei Române
Conf. dr. Mihai MILCA – membru al conducerii Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România
Jurnalist - Dan ANDRONIC

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Redactor-șef: **I. Popa**
Redactor-șef adjunct: **A. Botez**

Membri: **C. Biriș, I. Constantin, N. Gălățeanu, I. Gatea, D. Ionescu, M. Manea, I. Pavel**

Grafica: **D. Roșu**

SUMAR

EDITORIAL

● **Să fim mândri că suntem români! ……………...................………… pag. 8**

Interviu realizat cu domnul Gabriel Vlase, Directorul Serviciului de Informații Externe. (**Al. Omeag**)

UN SECOL DE LA TRIANON

● **Restabilirea Trianonului ……………………...………………… pag. 14**

Prin Dictatul de la Viena, prevederile Tratatului de la Trianon referitoare la România erau practic anulate de către puterile revizioniste. Tratatul de pace de la Paris, din 10 februarie 1947, a restabilit granița de vest a României potrivit deciziilor de la Trianon. (**I. Popa**)

● **Vecina noastră, Ungaria …………………....……………………… pag. 22**

Chiar dacă au trecut 102 ani de la unirea Transilvaniei cu România și 100 de ani de la recunoașterea internațională a deciziei luate la Alba Iulia prin Tratatul de pace de la Trianon, este cazul să ne cunoaștem mai bine vecinul din Vest. (**A. Ghișa**)

● **Puncte de vedere maghiare despre Trianon: Bethlen versus Jaszi pag. 26**

Două modalități de abordare doctrinară a chestiunii Trianonului, emblematice pentru dreapta conservatoare și stânga democratică din Ungaria. (**M. Milca**)

● **Noi publicații despre Tratatul de la Trianon ………...…………… pag. 30**

Petre Țurlea – ***Al doilea Trianon****; Punctul critic –* ***Trianon Remember.*** (**I. Constantin**)

● **Riscurile jocului la cacealma practicat de iredentismul maghiar .. pag. 34**

Atunci când, în ultimă instanță, miza este soarta oamenilor, riscurile jocului la cacealma trebuie demascate și condamnate. (**A. Botez**)

SERVICII SECRETE

● **Spionaj și contraspionaj pe mapamond …………...……………… pag. 40**

● CIA și autocenzura informațiilor nedorite la Casa Albă ● Cine îl manevrează pe opozantul președintelui Vladimir Putin? ● Ambițiile maritime ale Turciei temperate de SUA ● A fost odată ca niciodată - Marele Califat! ● Noi actori ai războiului electronic ● Arestări în

structurile franceze și americane de intelligence ● Dezvăluiri privind cooperarea danezo-americană în sfera de intelligence. (**Al. Omeag**)

● **Dezertorul KGB care a declanșat expulzarea în masă a diplomaților sovietici din Marea Britanie ……………...……...……………………… pag. 49**

Documente recent declasificate din arhiva FBI aduc la lumină aspecte necunoscute despre ceea ce s-a numit „Operațiunea Foot” și adevăratul rol jucat de transfugul KGB , Oleg Lialin, în declanșarea acesteia. (**A. Isac**)

● **Saga defectorilor (II) ……………...…………………..………………… pag. 55**

Afacerea Otto John: Un transfug bizar pe ruta Berlin Vest – Berlin Est și retur. (**M. Milca**)

● **CIA și obsesia celei de-a patra cârtițe ……..……..………………… pag. 58**

Vânătorii americani de spioni continuă să cearnă cenușa operațiunilor de intelligence a anilor ’80 pentru a găsi indicii care i-ar putea duce spre „al patrulea om”, sperând că acesta ar fi ultima „cârtiță” a KGB din perioada de glorie a spionajului sovietic. (**A. Fărău**)

● **Un spion sovietic pe care americanii ar fi trebuit să nu-și dorească să fie retras din misiune ....…...…..…………………… pag. 66**

Din luxoasa sa reședință de pe Fifth Avenue din Manhattan, de unde conducea cu succes o rețea de spionaj sovietică, Lev Termen a ajuns deținut în minele de exploatare a aurului din Kolîma. (**A. Botez**)

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

● **Spionaj și jurnalism …………………...……………………… pag. 73**

Orice jurnalist poate deveni un potențial candidat pentru serviciile de spionaj sau, dimpotrivă, o țintă pentru structurile de contrainformații, în ambele cazuri probabilitatea sporind direct proporțional cu nivelul accesului acestuia în medii de interes pentru securitatea națională sau cu prezența sa în zonele fierbinți de pe mapamond. (**Al. Omeag**)

● **Spionii Războiului Rece și dosarele de la Lubianka …….....……… pag. 80**

Nu orice agent recrutat sub steag străin poate fi trecut la colaborare directă, ceea ce creează dificultăți suplimentare îndeosebi în legendarea contactelor și motivarea sarcinilor trasate agentului. (**Al. Omeag**)

● **Din culisele Războiului Rece – Lagărul de fugari de la Traiskirchen, Austria ……………………...............................………………… pag. 97**

Contraspionajul românesc era pus într-o situație ingrată de a răspunde la multe întrebări incomode, cum ar fi: de ce a crescut așa de mult numărul persoanelor care rămâneau ilegal în străinătate, prin ce mijloace și metode erau determinate să facă acest lucru, cum acționau serviciile de informații adverse în această chestiune, de ce unele autocare ONT care transportau turiști români în Austria se întorceau aproape goale în țară etc.? (**M. Iordănescu**)

● **„*Supremul secret*" prezintă o nouă versiune occidentală despre înfăptuirea revoluției din 1917 …………..………………………… pag. 102**

Relatările documentate ale lui David Icke contrastează izbitor cu versiunea falsificată a istoriei prezentată de propaganda bolșevică. (**M. Manea**)

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE

● **Statele Unite și cel de-al 46-lea președinte …………..…………… pag. 105**

Noul președinte găsește o Americă divizată și învrăjbită, în care perdantul nu-și recunoaște înfrângerea, iar explozia tensiunilor rasiale și pandemia de coronavirus au afectat grav economia și climatul social. (**Al. Omeag**)

● **Surprizele scrutinului prezidențial din Republica Moldova …… pag. 111**

Maia Sandu a devenit prima femeie aleasă în funcția de președinte al Republicii Moldova. (**I. Popa**)

● **Aspecte privind relațiile actuale dintre NATO și China ……..… pag. 115**

Secretarul general al Alianței, Jens Stoltenberg: „China deplasează coordonatele cursei globale pentru putere", însă „nu considerăm China un inamic". (**N. Gălățeanu**)

MEMORIALISTICĂ, CONSEMNĂRI, DEZBATERI

● **A fost cândva... fantomă! ……………....………………………… pag. 120**

Un remember despre un ofițer care a acționat pe frontul nevăzut și care a înțeles să-și servească patria renunțând la profesie, activitate laborioasă, idealuri și chiar la familie. A câștigat în schimb recunoștința camarazilor de armă din unitatea în care a activat și ... atât. (**C. Biriș**)

● **Nu există cifru perfect! ……….............…………………………… pag. 129**

Interviu realizat cu domnul colonel (rtr.) Eugen Nicolaescu, cunoscut matematician-criptolog. (**P. Neghiu**)

MOZAIC CULTURAL

● **Lumea văzută prin „Periscop" ………………...……………… pag. 136**

În nota specifică muncii de informații, nu de puține ori textele publicate de revista Periscop conțin o doză de mister și senzațional. (**I. Andreiță**)

● **Din ziare adunate …………………………..…………………… pag. 139**

● Imperialismul, mai actual ca niciodată ● Crezi că Regatul Unit nu e corupt? ● Noi, statul român, am revizuit Trianonul. Suntem în fața celei mai mari păcăleli din istorie! (**P. Neghiu**)

● **Lumini și umbre din viața unui spion ……..............................… pag. 144**

O carte document, o lecție de patriotism, o pildă de a-ți iubi țara. (**I. Popa**)

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

● **Sărbătoarea Nașterii Domnului .... pag. 146**

În fiecare an, în luna decembrie, ziua 25, întreaga lume așteaptă cu multă bucurie cea mai mare sărbătoare a creștinătății, Nașterea Domnului Iisus Hristos. (**M. Vîrtejanu**)

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEI **……….........……..pag. 149**

Activitatea Asociației noastre a fost centrată pe sprijinirea membrilor acesteia în asigurarea cu medicamentele prescrise.

(Biroul executiv al ACMRR)

ROMÂNIA

SERVICIUL DE INFORMAȚII EXTERNE

București, octombrie 2020

Doamnelor şi domnilor ofiţeri şi subofiţeri în rezervă şi retragere din Serviciul de Informații Externe,

Aniversarea a 21 de ani de la înființarea Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere din Serviciul de Informații Externe ne oferă plăcuta și onoranta ocazie de a Vă transmite, în numele nostru și al întregului colectiv, prețuire și recunoștință pentru profesionalismul, onestitatea, integritatea morală, loialitatea, responsabilitatea și curajul dumneavoastră.

Sunteți depozitarii unor valori profesionale și ai unor experiențe de viață de o inestimabilă valoare, izvor de inspirație și modele de urmat pentru cei aflați în activitate. Rolul dumneavoastră nu s-a încheiat însă la momentul trecerii în rezervă, ci continuă să fie unul important pentru Serviciul de Informații Externe și pentru România.

Vă mulțumim că sunteți permanent alături de noi, că ați rămas la fel de loiali și că prin acțiunile dumneavoastră contribuiți permanent la apărarea prestigiului și onoarei instituției noastre. Serviciul de Informații Externe are nevoie în continuare de încrederea și sprijinul dumneavoastră!

Nutrind sincere sentimente de respect, Vă rugăm să ne permiteți să Vă urăm multă sănătate şi împliniri pe toate planurile!

„La mulți ani!"

Gabriel VLASE

Directorul
Serviciului de Informații Externe

General-locotenent Eugen NEDELCU
Prim Adjunct al Directorului
Serviciului de Informații Externe

General-maior Ioan BRITA
Adjunct al Directorului
Serviciului de Informații Externe

EDITORIAL

SĂ FIM MÂNDRI CĂ SUNTEM ROMÂNI!

Alexandru Omeag

La începutul lunii decembrie 2020, ***domnul Gabriel Vlase, Directorul Serviciului de Informații Externe, a avut amabilitatea de a răspunde la o serie de întrebări legate de activitatea de intelligence și misiunile specifice ale SIE în cadrul Sistemului Național de Apărare, Ordine Publică și Securitate Națională.*** *De asemenea****, șeful spionajului românesc a făcut referiri și la activitatea rezerviștilor proveniți din structurile românești de intelligence.***

*

▬► Domnule Director! Folosesc acest apelativ pentru că, „pe surse”, am aflat că nu agreați să vi se spună Ministru, deși Legea nr. 1/6 ianuarie 1998 stipulează la art.6 alin.1: „Conducerea Serviciului de Informații Externe se asigură de către un director cu rang de ministru …”. Putem traduce asta și ca un semnal al echidistanței dumneavoastră politice și, pe cale de consecință, a spionajului românesc?

Răspuns: ***Nu știu de unde a apărut această idee, conform căreia nu agreez apelativul „ministru”. În ceea ce mă privește, consider că este folosit, constant, un mod de adresare adecvat, fără a exista o legătură între acest lucru și ideea de echidistanță politică. Nu văd aceste două chestiuni ca fiind interconectate, dar da, echidistanța politică este o realitate, ce îmi definește poziția actuală. Am fost implicat, direct, 20 de ani în politică; în acest moment, cel puțin, nu consider că mă voi mai implica vreodată.***

▬► Omenește vorbind, ce ați simțit după nominalizarea și apoi confirmarea în fruntea Serviciului de Informații Externe? Ce sentimente v-au încercat în acele momente?

Răspuns: ***Deși funcțiile deținute anterior - incluzând aici pozițiile de conducere în cadrul Comisiei speciale a Camerei Deputaților și Senatului pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității SIE-, ar fi putut diminua efectul nominalizării și, ulterior, confirmării, în fruntea Serviciului de Informații Externe, recunosc că acest lucru nu s-a întâmplat. Nu mi-am pus vreodată problema de a deveni director SIE, tocmai de aceea, atunci când acest lucru s-a produs, am simțit emoție, lucru firesc, aș spune eu, în astfel de situații. Am și martori care pot confirma acest lucru.***

▬► Puteți să ne spuneți – atât cât se poate spune – cu ce fel de oameni lucrați? Domeniile din care provin, pregătirea, vârsta medie, ponderea femeilor

etc.? Pe scurt, o oglindă a ceea ce este astăzi SIE din punct de vedere al resursei umane.

Răspuns: ***Lucrez cu oameni care provin din domenii extrem de variate de activitate: profilul specific, suport, administrativ, etc. Sunt persoane foarte bine pregătite, atât educațional – cu studii superioare specializate, urmate și încheiate cu rezultate deosebite, cât și persoane cu abilități intra și interpersonale, ce conturează profilul unui ofițer de informații, la nivelul ridicat așteptat. Nu pot estima o vârstă medie a echipei SIE, dar în ultimii doi ani au avut loc încadrări de calitate, în urma cărora numeroși tineri, în egală măsură bărbați și femei, au ajuns să facă parte din colectivul SIE. Contextul actual, caracterizat de pensionări anticipate și de noi încadrări, a dus la formarea unui colectiv din ce în ce mai tânăr.***

▬► Oamenii (profesioniștii) despre care vorbeați, în majoritate tineri, au unele concepții, să le spunem așa, mai libertine despre muncă, responsabilitate socială și mod de viață, în general. Cum se împacă acest modernism cu rigorile muncii într-un serviciu secret, în care reglementările interne sunt chiar mai severe decât regulamentele militare, programul de lucru diferă de cel al altor bugetari, iar timpul petrecut în familie ajunge să fie un eveniment?

Răspuns: ***Nu cred că putem vorbi neapărat de modernism, însă este un lucru cert faptul că avem de-a face cu diferențe în ceea ce privește concepțiile și percepțiile generației tinere, raportat la responsabilitățile sociale, muncă și nu numai. Tinerii vin cu o abordare total diferită asupra modului de a trăi, lucru care nu este negativ, pe fond. La urma urmei, fiecare generație își dezvoltă propria poziționare față de viață, având ca punct de pornire contextul temporal și societal în care își desfășoară activitatea zi de zi. Iar acestea, știm bine, sunt definite de o dinamică uluitoare: ce ieri a fost un mod de funcționare viabil, astăzi poate nu mai este. Iar mâine, poate, va fi din nou.***

Cu toate acestea, din momentul încadrării în sistem, fiecare persoană își asumă un set de rigori, restricții și, mai ales, valori, care vin împreună cu un job într-un serviciu de informații. Unul dintre elementele aparte este și programul de lucru,- în teorie -există un orar prestabilit - în practică însă, munca specifică și implicit, provocările multiple nu permit conturarea unor limite de timp.

▬►Am auzit mulți politicieni afirmând că, în calitate de militari într-o democrație, lucrătorii SIE au un rol deosebit de important în apărarea acesteia și a statului de drept! În ce s-ar concretiza implicarea SIE în apărarea democrației și a statului de drept, fără a-și depăși competențele axate dintotdeauna pe activitate în afara țării?

Răspuns: ***Serviciul de Informații Externe lucrează exclusiv în exteriorul țării, acolo unde, da, orice atac ce ar putea duce la afectarea statului de drept și a democrației reprezintă o provocare, iar instrumentarea și***

soluționarea acesteia devine o misiune pentru noi. Dat fiind, însă, caracterul strict secret al Serviciului, vă dați seama că nu pot face referiri la aspecte concrete, în cadrul unui interviu public.

▬► Cum puteți caracteriza, pe scurt, actuala situație internațională (raportul de forțe, emergența unor noi centre de putere, eventuala implicare a serviciilor secrete în definirea acesteia etc.)? Credeți că pentru România, „umbrela” NATO este suficientă?

Răspuns: ***Da, sunt de părere că „umbrela” NATO este suficientă, reprezentând o garanție fermă a securității, în context internațional, prin structura sa eminamente militară. Aș merge, însă, mai departe, prin a sublinia că acest fapt nu înseamnă că trebuie să ne oprim din a lua în calcul și provocările din afara NATO – situația actuală este una extrem de dinamică, caracterizată de foarte multe provocări, iar principala misiune a unui serviciu de informații devine, astfel, preîntâmpinarea situațiilor „problemă”, uzitând toate instrumentele avute la dispoziție. Din punct de vedere securitar îndeosebi, avem de-a face cu un prezent complicat și complex, unde numeroasele provocări și predictibilitatea redusă au un cuvânt greu de spus.***

▬► Pandemia noului coronavirus nu a ocolit nici serviciile secrete. Într-o asemenea conjunctură, care pare să dureze, cum a fost afectată munca specifică și, eventual, ce modificări au apărut cu privire la natura și formele amenințărilor externe la adresa securității naționale a României?

Răspuns: ***Pandemia de COVID-19 nu a afectat foarte mult munca specifică a Serviciului nostru, în pofida dimensiunii pe care o capătă răspândirea coronavirusului. Am impus, încă de la început, reguli foarte stricte la nivelul instituției și reușim, astfel, să ținem sub control starea de sănătate a colectivului. În ceea ce privește natura și formele amenințărilor externe, nu am identificat modificări ale acestora, însă noi ne facem datoria, în continuare, urmărind prezervarea securității naționale a României, independent de perioadele de criză vizibile sau mai puțin vizibile.***

▬► Pentru îndeplinirea unora dintre atribuțiile conferite de lege, SIE întreține legături de cooperare cu structuri de intelligence din străinătate, axate îndeosebi pe schimbul de informații, dar și pe conlucrarea în anumite cazuri și acțiuni punctuale, asociate riscurilor și amenințărilor asimetrice. Ce loc ocupă serviciul pe care îl conduceți în acest angrenaj al luptătorilor de pe frontul nevăzut?

Răspuns: ***Așa cum susțin și partenerii noștri și, este și părerea mea personală, în calitate de director, ne situăm într-un top 5 al structurilor de intelligence, pe plan internațional. Independent de poziționare, ne respectăm parteneriatele și continuăm derularea acestora, ajustând permanent modul de lucru, pentru a ne păstra ca vector de încredere în legăturile de cooperare.***

▬► Dacă tot suntem la acest capitol, cum comentați două inițiative vehiculate la nivelul unor experți comunitari privind crearea unui serviciu de

informații european, sau ideea extinderii controlului parlamentar și asupra schimburilor de informații cu parteneri externi?

Răspuns: ***Nu am văzut aceste inițiative vehiculate pe cale oficială. Desigur că au existat, de-a lungul timpului, numeroase discuții și speculații, privitor la aceste idei, precum și la altele. Eu, personal, susțin conceptul de structură europeană integrată, care să servească valori comune, printr-un ciclu informațional coeziv și coerent.***

În ceea ce privește controlul parlamentar asupra schimburilor de informații cu partenerii externi, din punctul meu de vedere, ca fost șef al Comisiei SIE, acesta trebuie să fie exercitat, în conformitate cu legea, pentru a fi evitată apariția oricărui potențial abuz, din partea lucrătorilor sau a Serviciului, ca entitate. În prezent, în raport cu comisiile de control - care funcționează, în general, cam după aceleași reguli -, când vine vorba de modul de lucru¸ partenerii externi urmează un parcurs similar nouă - informațiile strict secrete sunt culese și verificate prin mijloace specifice, iar ulterior, diseminate decidenților.

▬►Deseori în istorie, legăturile confidențiale dintre structurile de *intelligence* și existența unor canale specifice de comunicare au facilitat „deblocarea" anumitor situații politico-economice tensionate, sau avansarea unor proiecte de interes reciproc. Credeți în utilitatea acestora și în zilele noastre?

Răspuns: ***Da, sunt de părere că, atât timp cât putem sprijini decidentul în adoptarea unei hotărâri sau în „deblocarea" unei situații, aceste demersuri sunt de utilitate și de actualitate, bineînțeles, cu respectarea strictă a legii.***

▬►Misiunea oricărui serviciu secret este de a furniza beneficiarilor stabiliți prin lege informații credibile și fiabile, menite să faciliteze adoptarea celor mai eficiente decizii politico-strategice, în apărarea securității țării și protejarea propriilor cetățeni. Practica a dovedit că, fără un feedback din partea acestora, munca specifică poate evolua în direcții neconcludente, cu disiparea forțelor sau focalizarea pe probleme secundare. Serviciul pe care îl conduceți beneficiază realmente de reacții – pozitive sau critice – la produsele analitice diseminate?

Răspuns: ***Având în vedere faptul că și eu sunt un fost beneficiar al informațiilor furnizate de un serviciu de informații, prin funcțiile deținute, în trecut, ca demnitar, pot afirma că au existat și sincope la nivel de feedback, de-a lungul timpului, dar în general, a existat o coordonare foarte bună cu beneficiarul, idee pe care încerc să o promovez și din funcția actuală. Poate și faptul că, în trecut, am fost în postura de beneficiar, mi-a oferit posibilitatea de a rectifica situații, care duceau la apariția acestor sincope pe linia „produs" oferit – feedback primit.***

▬► Scopul scuză mijloacele – spunea cândva Niccolò Machiavelli! Iată de ce vă întreb direct: excludeți din panoplia acoperirilor anumite profesii

sau meserii (jurnalist, parlamentar, avocat, procuror, politician etc.), chiar dacă, în anumite situații, s-ar dovedi cele mai potrivite „umbrele” pentru atingerea unui obiectiv precis sau desfășurarea cu succes a unui joc operativ?

Răspuns: ***Din punctul meu de vedere, în activitatea de spionaj, poate fi folosită orice metodă, specifică sau nu, atât timp cât condițiile impuse de lege sunt respectate cu strictețe.***

▬► Domnule Director, cititorii Revistei „Periscop” ar fi dornici să afle de la un lider autorizat din Sistemul Național de Apărare, Ordine Publică și Securitate Națională răspunsul la următoarea întrebare: deși în lume este o *rara avis*, credeți că în România spionajul și informațiile interne ar putea funcționa mai bine sub o comandă unică, adică un fel de Departament al Securității Statului, upgradat desigur?

Răspuns: ***Cred că ambele variante de lucru – cea actuală sau o formulă unitară - sunt bune și pot fi operaționale, în egală măsură. Practica ne arată că există, în prezent, atât țări care funcționează cu un serviciu secret unitar de informații, cât și țări ce urmează modelul nostru actual, cu un aparat de informații intern și unul extern. Modul de organizare al acestei chestiuni rămâne, însă, o decizie strict politică.***

▬►Se spune că spionii nu se retrag niciodată și trăiesc tot timpul cu năzuința că ar mai putea fi utili – în sectorul privat, de exemplu, sau măcar pentru a împărtăși tinerilor ofițeri câte ceva din experiența lor de-o viață. De altfel, majoritatea structurilor de intelligence din statele NATO au inițiat chiar programe de reconversie pentru cei care părăsesc serviciul. Credeți că SIE mai are nevoie de serviciile unora dintre membrii Asociației noastre?

Răspuns: ***Sunt un fan și, totodată, un promotor, în ceea ce privește folosirea în continuare a calităților și capabilităților dobândite de rezerviști, de-a lungul timpului. Și nu fac aici referire doar la rezerviștii SIE, ci la toți cei care provin din structuri militare, care da, sunt de acord că pot aduce o plus valoare, indiferent spre ce sector de activitate s-ar orienta.***

▬►Domnule Director, sunteți, probabil, cea mai vânată persoană de către orice ziarist, care nu ar rata ocazia să adreseze întrebări șefului spionajului românesc. Ați primit, desigur, multe cereri de interviu și, din câte cunosc, este prima pe care o acceptați. De ce tocmai „Periscop”? Care este relația dumneavoastră cu mass-media?

Răspuns: ***Într-adevăr, am primit cereri de interviuri, de-a lungul timpului, dar consider că, în calitate de șef de serviciu de spionaj, trebuie să fii foarte reținut în punctele de vedere diseminate în mass-media. Am o relație bună cu mulți colegi din acest domeniu de activitate, care au înțeles poziția adoptată, de a nu fi prezent în mediul public. Dacă aș decide să am o prezență vizibilă, aceasta - cu certitudine - ar fi una fadă, din păcate, pentru că nu aș putea emite vreodată referiri concrete la activitatea profesională.***

De ce „Periscop”? Pentru că echipa pe care o constituiți este alcătuită din foști lucrători ai instituției, pe care astăzi o reprezint, iar aprecierea și

respectul la adresa dumneavoastră consider că sunt pe deplin meritate. Poziția mea, prezentată prin intermediul acestui interviu, vine în semn de considerație pentru dumneavoastră și pentru „PERISCOP", pe care nu îl consider neapărat un instrument mass-media, ci o dovadă a păstrării dorinței de a rămâne în serviciul patriei.

▬►Ați fost informat și cunoașteți în detaliu activitatea Asociației noastre, dar și unele probleme cu care ne confruntăm pentru a păstra demnitatea de militar a tuturor membrilor proveniți din structurile de informații externe ale României. Ce mesaj aveți pentru aceștia și cum apreciați demersurile „Periscopului" pentru dezvoltarea culturii de securitate și stimularea sentimentelor de mândrie națională?

Răspuns: ***Mesajul meu este să rămâneți demni, așa cum ați făcut-o și în timpul activității desfășurate în structura de informații externe a României. Fiți demni! Fiți mândri de rezultatele acțiunilor noastre, ca echipă - trecută și viitoare –și, nu în ultimul rând, să fim mândri că suntem români! În măsura în care se poate, continuați demersurile pentru dezvoltarea culturii de securitate – sunt absolut convins că este un lucru pe care trebuie să îl facem, fără încetare, în societate.***

Pentru că ne aflăm în preajma sărbătorilor de iarnă, vă doresc să fiți sănătoși și sper ca, alături de cei dragi, să vă găsească aceste zile sfinte, într-o atmosferă de liniște și bine!

„La mulți ani!"

UN SECOL DE LA TRIANON

RESTABILIREA TRIANONULUI

Dr. Ioan C. Popa

„România nu poate fi întreagă fără Ardeal. Ardealul e leagănul care i-a ocrotit copilăria, e școala care i-a făurit neamul, e farmecul care i-a susținut viața!”
Nicolae Titulescu (Ploiești, 3 mai 1915)

Cu trei ani înainte de înfăptuirea Marii Uniri de la 1918, Nicolae Titulescu, pe atunci tânăr politician, rostea un discurs incendiar la Ploiești dedicat în întregime cauzei naționale, o pledoarie înflăcărată pentru unirea Transilvaniei cu România, vis secular al românilor de dincolo și de dincoace de Carpați. Fără Ardeal, argumenta Titulescu, România nu poate fi întreagă, pentru că „Ardealul nu e numai inima României politice”, el este și „inima României geografice”. Întâmplarea a făcut ca, în 1920, Nicolae Titulescu să fie semnatar al Tratatului de la Trianon din partea României. Peste 14 ani, în 1934, când revizionismul maghiar împotriva Trianonului luase avânt, Titulescu, în calitate de ministru de externe, rostea în Parlamentul de la București discursul atât de mult apreciat de întreaga clasă politică românească, reprodus și de revista *Periscop* în primul număr din acest an.

*

În vara tragicului an 1940, România Mare se prăbușea sub loviturile puterilor revizioniste și era nevoită să cedeze rând pe rând, sub dictatul forței, mai întâi Basarabia, nordul Bucovinei și Ținutul Herța, apoi o mare parte din Transilvania, urmată de cedarea Cadrilaterului. Prin Dictatul de la Viena, din 30 august 1940, prevederile Tratatului de la Trianon referitoare la România erau practic anulate de către puterile revizioniste. Dar chiar și în acele împrejurări dramatice din acea perioadă, românii nu și-au pierdut speranța că nedreptățile suferite vor putea fi corectate în împrejurări mai favorabile ale unui viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. Reamintim că după „arbitrajul” de la Viena și acceptarea „garanțiilor” din partea Germaniei și Italiei pentru noile sale frontiere, România a continuat să-și ridice vocea împotriva abuzurilor suferite și pentru reafirmarea drepturilor sale asupra provinciilor istorice înstrăinate din nou. Un prim moment l-a prilejuit vizita la Berlin a noului conducător al statului, generalul Ion Antonescu, din 22-23 noiembrie 1940, la doar 10 zile după tentativa lui Molotov de a stabili cu liderii germani naziști noi înțelegeri secrete privind sferele de interese ale Germaniei și URSS în diverse regiuni ale lumii. În discuția preliminară avută de Ion Antonescu în capitala germană, la 22 noiembrie, Ribbentrop se arată extrem de critic și totodată rigid în chestiunile

românești, cea mai mare parte a discursului acestuia fiind dedicată admonestării noului lider român să accepte necondiționat rezultatul „arbitrajului” (Dictatului) de la Viena prin care, în opinia sa, României „i se făcuse un mare serviciu” deoarece, în alte condiții, ea „ar fi încetat să existe ca țară independentă”. Sintagma potrivit căreia neacceptarea „soluției” impuse de Führer în relațiile României cu Ungaria ar fi însemnat „sfârșitul” statului român, care „ar fi încetat să existe”, este folosită în mod repetat de Ribbentrop, după cum consemnează Memorandumul german întocmit după convorbiri.

În privința cedărilor teritoriale, atât față de URSS, cât și față de Ungaria, în pofida presiunilor germane, Antonescu va rămâne neînduplecat: România are dreptul istoric de a-și reîntregi granițele, inclusiv prin luptă. România, îi spunea el lui Ribbentrop, „fusese pedepsită prea sever pentru greșelile unei singure generații. Națiunea română era eternă, dar generația care comisese greșelile era un fenomen trecător...”. Între ieri și azi, declara Antonescu, „există un zid impenetrabil. România mărșăluia acum fără rezerve spre Axă”. Acest lucru însemna mai mult decât simpla aderare la Pactul Tripartit, care se va produce chiar pe timpul prezenței sale la Berlin. „România era pregătită să-și verse sângele pentru Axă pe câmpul de bătălie”, după cum consemna memorandumul amintit. În discuția de a doua zi cu Hitler (23 noiembrie), Antonescu va relua cu și mai multă forță argumentele sale în susținerea drepturilor românești, dar și în privința alăturării țării Pactului Tripartit: „România nu avea niciodată să renunțe la lupta ei; românii fuseseră primii în acea regiune și aveau să fie ultimii care să o părăsească. Greșeala unei singure generații fusese pedepsită prea aspru. Pentru întâia oară în istoria ei, fusese înfrântă fără să lupte”. În concluzie, a declarat Antonescu, el se va alătura Pactului Tripartit, iar în anul următor „avea să fie pregătit cu arma în mână să lupte alături de Puterile Axei...”. Deocamdată, a mai spus Antonescu, România va păstra tăcerea în privința pierderilor teritoriale, însă la obținerea păcii generale, ea „avea să-și ridice din nou vocea pentru a i se face dreptate”.

Pe de altă parte, chiar și atunci, alungat de la guvernare, bolnav și departe de țară, Titulescu găsea resurse la începutul lui decembrie 1940 să-i transmită premierului britanic un mesaj de susținere totală, dar și de apărare a poziției inițiale a lui Antonescu: „Erorile țării mele” – îi scria Titulescu lui Churchill la 10 decembrie 1940 – „nu trebuiesc imputate generalului Antonescu; el a trebuit să primească o grea moștenire și în situația în care se găsește, el nu poate face altfel (...). Iertați românilor care au făcut greșeli pentru suferințele pe care le îndură toți aceia care, ca și mine, nu pot să acționeze. Eu am încredere în Marea Britanie; am încredere în cauza nobilă pentru care ea luptă; și am încredere mai ales în Dv., scumpul meu Winston, care conduceți lupta”. Consecvent cu propria gândire din perioada ministeriatului său la Externe, când avertiza că revizionismul ar putea împinge iremediabil țările mici, inclusiv România, în brațele Germaniei, Titulescu încerca să-i justifice lui Churchill deciziile inițiale ale lui Antonescu, accentuând asupra faptului că „în

situația în care se găsește, el nu poate face altfel”. O asemenea abordare nu era specifică doar lui Titulescu, la care prevalau, firește, sentimentele patriotice și dorința de a vedea salvată România. Chiar și un analist britanic de talia lui Arnold Toynbee manifesta, la vremea respectivă, motive de înțelegere a lui Antonescu, atunci când scria că acesta „s-a confruntat cu sarcina de a guverna țara aflată în fața pericolului ocupației germane, cu oameni înfuriați de pierderile teritoriale, cu un nou rege de numai 18 ani și cu o Gardă de Fier nerăbdătoare să creeze probleme”. Așa se explica faptul că Antonescu, deși „a fost întotdeauna pro-britanic din punctul de vedere al părerilor politice..., a decis că ar fi mai bine pentru țara lui să nu fie ocupată de o forță fățiș ostilă”.

Revenind la dialogul româno-german de la Berlin, să consemnăm că hotărârea lui Ion Antonescu, întărită de comportamentul lui în primii ani ai războiului din Răsărit, au produs o impresie favorabilă Führerului, care a fost nevoit să admită că „desigur, nu găsise o soluție ideală prin Dictatul de la Viena” și că „nu venise încă timpul pentru a privi lucrurile în perspectivă. El putea însă să îl asigure pe general că îi înțelesese în întregime sentimentele, indignarea și durerea. Mai mult, istoria nu avea să se oprească în anul 1940”. Ceea ce, să recunoaștem, exprima o parte de adevăr. Paradoxal, însă, tot adevărat este și faptul că, în unele chestiuni, istoria pare să se fi oprit până azi la anul de grație 1940. Impresia favorabilă creată de Antonescu lui Hitler este confirmată și de translatorul german (Paul Schmidt), care scria despre conducătorul român: „La fiecare vizită spunea destul de deschis că intenționa să recupereze într-o zi toată Transilvania prin forță armată. Hitler se bucura în secret de izbucnirile lui Antonescu împotriva ungurilor și chiar mergea și mai departe, dându-i de înțeles că era posibil să-i dea mână liberă în această chestiune pe viitor”. Totuși, rezervele germanilor față de români aveau rădăcini mai adânci și vor persista pe tot parcursul alianței din război.

*

România a început războiul, în 1941, alături de Germania și l-a încheiat alături de Națiunile Unite. Începând din noaptea de 23/24 august 1944, Armata Română a eliberat teritoriul național de trupele germane, apoi a mărșăluit împreună cu Armata Roșie prin Ungaria, Austria și Cehoslovacia, ajungând până la Viena și în apropiere de Praga. Pierderile românești au fost considerabile. Mai întâi pe frontul de est (22 iunie 1941-23 august 1944), armata română a înregistrat 71 585 morți, 243 622 răniți și 309 533 dispăruți. Ulterior, pe frontul de vest, pierderile au fost, de asemenea, însemnate: 21 035 morți, 90 344 răniți și 58 443 dispăruți.

Când victoria împotriva Germaniei devenise o certitudine, sovieticii au găsit de cuviință că Armata Română nu trebuie să ajungă prea departe în Vest și s-a decis demobilizarea. În același timp, însă, au început și represiunile împotriva capilor armatei române pentru participarea lor pe frontul de est, deși mulți dintre ei primiseră medalii și ordine de război sovietice pentru contribuția avută pe frontul de vest. Peste doi ani de la sfârșitul războiului, însuși Regele

Mihai, onorat de Stalin cu Ordinul „Victoria” pentru rolul său la întoarcerea armelor împotriva Germaniei și alăturarea țării Națiunilor Unite, era obligat să aleagă exilul.

România a solicitat statutul de *aliat* sau măcar de putere *cobeligerantă* la sfârșitul războiului, dar nu l-a obținut. S-a opus Uniunea Sovietică, dar nici SUA și Marea Britanie nu i-au oferit susținerea necesară, în pofida demersurilor Regelui Mihai pe lângă conducătorii celor două mari națiuni occidentale. Trebuie reamintit că chiar prima frază din preambulul Convenției de Armistițiu, semnată la Moscova, la 12 septembrie 1944, după mai multe tergiversări din partea sovieticilor, conținea un neadevăr, dar ilustra modul în care Aliații priveau viitorul statut al României: „Guvernul și Înaltul Comandament al României, *recunoscând faptul înfrângerii* (s.n.) României în războiul împotriva Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice, Regatului Unit și Statelor Unite, acceptă condițiile armistițiului...”. În fapt, la 23/24 august 1944, România a decis să se alăture *complet* Națiunilor Unite printr-un act de voință proprie, nefiind un stat *învins.* De altfel, această inadvertență era înlăturată chiar din primul articol al Convenției, care preciza fără echivoc: „De la 24 august 1944, ora 4 a.m., România *a încetat* (s.n.) cu totul operațiile militare împotriva Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice, pe toate teatrele de război, *a ieșit* (s.n.) din războiul împotriva Națiunilor Unite, *a rupt* (s.n.) relațiile cu Germania și sateliții săi, *a intrat* (s.n.) în război și duce războiul alături de Puterile Aliate împotriva Germaniei și Ungariei, cu scopul de a restaura independența și suveranitatea României...”.

În pofida unor angajamente clare, stipulate în documente asumate de toate statele semnatare, URSS a tratat România de la început ca pe un *stat învins,* intrat *sub ocupație sovietică.* Într-un amplu Memoriu trimis președintelui Roosevelt, la 24 ianuarie 1945, Regele Mihai făcea o descriere amănunțită a abuzurilor și constrângerilor comise de sovietici pe teritoriul României, care „contraziceau categoric sensul și litera Convenției de Armistițiu”. Unul din faptele cele mai grave, menționa suveranul României, îl reprezenta „cazul românilor prizonieri de război capturați după 24 august 1944... De fapt, deși atunci ostilitățile încetaseră pe frontul româno-sovietic, la 24 august 1944, nu mai puțin de 6 000 de ofițeri și mai mult de 150 000 de soldați au fost reținuți, internați în lagăre și trimiși peste Prut de către Înaltul Comandament Sovietic. Nu s-a mai auzit niciodată nimic despre ei”. De fapt, în privința României lucrurile erau tranșate încă de la începutul războiului. La 5 septembrie 1940, după atacarea Poloniei, premierul Winston Churchill susținea corect, în Camera Comunelor, că „nu ne propunem să recunoaștem vreo schimbare teritorială care se petrece în timpul războiului, dacă aceasta nu s-a produs cu asentimentul și dorința părților în cauză”. Un an mai târziu, pentru atragerea URSS de partea sa, Marea Britanie dădea însă asigurări că, la sfârșitul conflagrației, aceasta va redobândi toate anexiunile din 1939-1940, fără a pune în niciun fel în discuție faptul că ele erau rezultatul direct al înțelegerilor dintre

Stalin și Hitler. La începutul lui 1942, o asemenea perspectivă prindea și mai mult contur: „Gravitatea din ce în ce mai mare a războiului" – îi scria Churchill lui Roosevelt, la 7 martie 1942 – „m-a făcut să cred că principiile Cartei Atlanticului n-ar trebui interpretate în sensul negării frontierelor pe care le avea Rusia în momentul în care a fost atacată de Germania". Pe măsură ce finalul războiului se apropia, guvernul britanic își reafirma acordul deplin cu privire la rolul pe care URSS avea să îl joace la încheierea ostilităților. „Acum nu este momentul pentru un război ideologic", îi scria Churchill lui Molotov, la 16 aprilie 1944. Apoi, mai apăsat: „Vă urez tuturor succes... în negocierile cu privire la România, în cadrul cărora considerăm că aveți *cel mai greu cuvânt de spus* – s.n.". De altfel, Churchill va recunoaște deschis, în Memoriile sale: *„Nu am simțit niciodată că relațiile noastre cu România sau Bulgaria cereau sacrificii speciale din partea noastră"*.

Nu este așadar deloc surprinzător că, după trecerea României de partea Națiunilor Unite, sovieticii au obținut acordul total al Aliaților vestici de a dispune de soarta acesteia după cum le dictau interesele. Sunt ilustrative în acest sens dezbaterile din Consiliul de Miniștri al României ce au urmat imediat după semnarea la Moscova a Convenției de Armistițiu. „În textul Armistițiului, în discuțiile cu cei trei ambasadori" – declara Lucrețiu Pătrășcanu (care condusese delegația română la negocierea și semnarea Armistițiului) – „Comandamentul aliat este reprezentat prin Uniunea Sovietică, o dată pentru totdeauna. În toate discuțiile noastre, Comandamentul sovietic este singurul care reprezintă Anglia și America... În România, Comandamentul sovietic este acela care reprezintă toți aliații".

În cazul României, sovieticii au dictat condițiile și au cules roadele. Niciunul dintre aliații occidentali nu a pus în vreun fel problema anulării înțelegerilor dintre Germania nazistă și URSS și, cu atât mai puțin, restabilirea frontierelor României de dinainte de dezmembrarea sa teritorială din vara anului 1940. Pe de altă parte, trebuie subliniat și recunoscut faptul că anularea de facto a „armistițiului" de la Viena, din 30 august 1940, impus de Hitler și Mussolini în privința Transilvaniei, a fost realizată cu sprijinul substanțial al lui Stalin și Molotov. Deși susținuse multă vreme revendicările teritoriale ale Ungariei în detrimentul României, din momentul în care armata ungară s-a alăturat Wehrmachtului la atacarea URSS, Stalin și-a schimbat atitudinea. În convorbirea cu ministrul de externe britanic, Anthony Eden, din 16 decembrie 1941, Stalin își exprima dorința de a restabili, după război, frontierele URSS de dinainte de atacul german, dar viza și o extindere a teritoriului românesc „în Vest, pe seama Ungariei, în cadrele căreia trăiesc astăzi până la 1,5 milioane de români". Mai târziu, la începutul lunii iunie 1944, când România se afla încă alături de Germania, o Comisie a Comisariatului Poporului pentru Afaceri Externe al URSS de pregătire a tratatelor de pace și a organizării postbelice, condusă de fostul comisar al poporului pentru afaceri externe, Maksim Litvinov, punea în discuție și chestiunea viitorului Transilvaniei. În Nota cu

propuneri întocmită de Comisie în urma dezbaterilor se consemna clar faptul că „este imposibil să se lase în vigoare o decizie luată în timpul războiului de Germania și Italia, mai ales că în urma unei asemenea decizii (*arbitrajul* de la Viena din vara anului 1940, n.n.) ar fi câștigat numai Ungaria”. Din punct de vedere etnic, subliniau autorii, *„pretențiile față de Transilvania sunt întemeiate numai pentru România”*, deoarece în această regiune *„nu poate fi contestat faptul (și nu este contestat nici de Ungaria!) că* ***românii constituie o majoritate neîndoielnică, în comparație cu toate celelalte naționalități luate la un loc, iar români sunt de două ori mai mulți decât unguri****”*.

În plus, mai subliniau autorii Notei, Ungaria trebuie pedepsită mai ales pentru atitudinea ei de a se alătura Germaniei împotriva URSS, deși nu avea pretenții teritoriale similare celor ale României și Finlandei. Pe de altă parte, considerau aceiași autori, *„și România este un stat dușman care merită pedepsit, nu răsplătit. Dar e foarte acceptabilă cedarea Transilvaniei în schimbul unei garanții solide de colaborare strânsă și de lungă durată cu URSS și a unei renunțări totale la pretențiile sale față de Basarabia și Bucovina.* ***România s-ar considera suficient de compensată cu Transilvania pentru pierderea Basarabiei și a Bucovinei, a căror posesie a considerat-o mereu problematică****”*.

Atrage atenția faptul că sovieticii simțeau nevoia să ofere o *compensație* în schimbul „renunțării totale” de către România la Basarabia și Bucovina. Ideea nu era nouă în gândirea rusă. În aprilie 1877, în timpul războiului ruso-turc, consilierul de stat A.I. Nelidov, directorul Cancelariei diplomatice de pe lângă Statul-major al armatei ruse de la Dunăre, menționa următoarele într-un Raport destinat Curții imperiale de la Petersburg: *„În timpul tratativelor preliminare referitoare la participarea României la războiul de dincolo de Dunăre, dl. Ion Brătianu a primit doar promisiunea că, la încheierea păcii, interesele României și participarea sa la acțiunile comune vor fi avute în vedere... Pragmatic vorbind, noi am fi putut să nu promitem nimic României. Însă, întrucât trebuie acordată o* **compensație** (s.n.) *pentru acea parte a Basarabiei care trebuie retrocedată Rusiei, este de la sine înțeles că trebuie lămurit punctul nostru de vedere în această problemă. În toamna trecută, la Livadia, s-a discutat problema despre transmiterea către România a Dobrogei și a Deltei Dunării”*.

Invocând „motive strategice”, diplomatul Nelidov mai argumenta că Rusia ar trebui să-și asigure o cale liberă spre Bulgaria, dar pentru a evita opoziția puterilor europene, pretențiile ruse s-ar putea limita la luarea în stăpânire doar a brațului Chilia, iar Delta să aparțină României. „Motive strategice” au fost invocate ulterior și de puterea bolșevică, iar brațul Chilia a rămas sub control sovietic pe toată durata existenței URSS. Este însă de reținut faptul că, atât în 1877/1878, cât și în 1944, Rusia țaristă și Rusia bolșevică luau cu seriozitate în calcul ideea unei *compensații* pentru România, în schimbul ocupației asupra Basarabiei și nordului Bucovinei. În 1877/1878 „oferta” rusă

se referea la Dobrogea, iar la finele celui de-al Doilea Război Mondial era pusă pe tapet Transilvania. La timpul său, Ion C. Brătianu protestase, deoarece nu admitea ideea că Dobrogea ar putea fi primită în schimbul sudului Basarabiei. De fapt, atât Dobrogea, cât și Transilvania, „oferite" în *compensație* de Rusia, erau teritorii românești, iar „târgul" propus nu avea deloc înfățișarea unei recompense. În realitate, Rusia avea un anumit sentiment de culpabilitate, pentru că știa clar că Basarabia, iar apoi și Bucovina, erau teritorii românești și nu rusești. De altfel, nimeni și nicăieri în lume, mai ales o mare putere, nu oferă „compensații" pentru a păstra părți din propriul teritoriu! Oricum, însă, la finele celui de-al Doilea Război Mondial, situația generală era cu totul alta decât cu mai bine de un secol în urmă. URSS a avut *un cuvânt greu de spus,* pentru a cita expresia lui Churchill, în revenirea integrală a Transilvaniei în componența României.

În pofida demersurilor susținute ale Ungariei pentru păstrarea nord-vestului Transilvaniei, Conferința de pace de la Paris a dat câștig de cauză României în această chestiune. În altele însă (cobeligeranța, teritoriile răpite de URSS, despăgubirile de război înrobitoare), deciziile Puterilor Aliate au fost nedrepte. În Expunerea pe care a făcut-o în fața Adunării Deputaților pentru ratificarea Tratatului de pace de la Paris, din 10 februarie 1947, Gheorghe Tătărescu, vicepremier și ministru al afacerilor externe, conducătorul delegației României la conferința din capitala Franței, sublinia că multe din clauzele definitive sunt „grele" și „injuste". Printre acestea, vicepremierul român enumera: neacordarea calității de cobeligerantă; regimul clauzelor militare impuse; prevederile ca obligațiile pentru restituiri și reparații către Națiunile Unite să înceapă cu data de 1 septembrie 1939, deși România a intrat în război la 22 iunie 1941; obligația ca România să renunțe la toate creanțele sale împotriva Germaniei, chiar și din perioada neutralității, dar în același timp să plătească Germaniei reparații. Tratatul, conchidea Tătărescu, cuprindea și alte clauze împovărătoare și reprezenta, în opinia sa, „nota de plată a unui război pierdut". Totodată, mai sublinia vicepremierul, pe lângă clauzele „purtătoare de griji și de poveri", acesta cuprindea și „câteva clauze purtătoare de lumină și de nădejdi: pacea, independența, colaborarea internațională, Transilvania".

În martie 1947, la mai bine de o lună de la semnarea la Paris a Tratatului de pace între România și Puterile aliate și asociate, conducerea de la București găsea un mod cu totul special de a le aduce mulțumiri lui Molotov și Stalin: primul a fost declarat, la 18 martie 1947, *cetățean de onoare al orașului Cluj* (pentru serviciile aduse României și îndeosebi Ardealului); trei zile mai târziu, în 21 martie, Stalin era declarat *cetățean de onoare al României,* veste care, după cum comenta ziarul *Scânteia,* oficiosul PCR, „a umplut inimile românești de bucurie", deoarece „țara care are astfel de prieteni poate privi cu încredere viitorul". Declararea drept „cetățeni de onoare" a celor doi satrapi, Stalin și Molotov, care aveau la activ atâtea crime în masă împotriva românilor, reprezintă unul din paradoxurile istoriei românești de la sfârșitul celui de-al

Doilea Război Mondial, emblematic pentru modul în care politica României s-a pliat atunci față de pretențiile noului mare aliat din Răsărit.

*

P.S. În a doua jumătate a lunii noiembrie 2020, după numeroase tergiversări și amânări, președintele Klaus Iohannis a promulgat „Legea Trianonului", inițiată de Parlament – prin care 4 iunie este declarată **Ziua Tratatului de la Trianon.** Conform legii, în fiecare an, în data de 4 iunie pot fi organizate, la nivel național și local, manifestări cultural-educative și științifice consacrate conștientizării semnificației și importanței Tratatului de la Trianon, activități la care pot participa și reprezentanți ai comunităților maghiare, cu pozițiile lor. Posturile publice de televiziune şi radio sunt obligate să „introducă în programele lor emisiuni de la manifestările dedicate acestei sărbători", ceea ce, din păcate, nu s-a putut întâmpla în 2020, la 100 de ani de la acel moment istoric de o însemnătate covârșitoare pentru poporul român și națiunile eliberate din fostul imperiu austro-ungar.

Oficialii de la Budapesta, pe diverse voci, continuă să acuze românii că, prin noua lege, sfidează poporul ungar și comunitatea maghiară din România. De pildă Arpad Janos Potapi, secretarul de stat responsabil pentru politici naționale în cabinetul premierului Viktor Orban, declara recent: *„Este uimitor și trist că, în toiul unei pandemii, problema unui stat membru al UE este să adopte o lege care să târască prin noroi drepturile celei mai mari comunități naționale care trăiește pe teritoriul său (...) Această măsură servește doar pentru a provoca tensiuni inutile între naționalitățile care trăiesc pe teritoriul țării*". Demnitarul ungar nu amintea, desigur, nicio vorbă despre nedreptatea seculară comisă de țara sa împotriva popoarelor asuprite din defunctul imperiu austro-ungar și nici despre drepturile acestora de a fi libere și stăpâne pe soarta lor. Dimpotrivă, încă de acum 10 ani, Budapesta a adoptat o așa-zisă lege a Trianonului, sau legea ungară a unității naționale, prin care a fost introdusă posibilitatea acordării cetățeniei pentru maghiarii din afara Ungariei.

Fără dubii, Trianonul va continua mult timp de acum înainte să fie un măr al discordiei în relațiile româno-ungare.

VECINA NOASTRĂ, UNGARIA

Dr. Alexandru Ghișa

La mai bine de 100 de ani distanță de la Marele Război (1914-1918) și la 75 de ani de la cel de-al doilea Mare Război (1939-1945), traumele suferite de români și maghiari deopotrivă în acest interval istoric se mai resimt încă în mentalul colectiv al ambelor națiuni. Chiar dacă au trecut 102 ani de la unirea Transilvaniei cu România și 100 de ani de la recunoașterea internațională a deciziei luate la Alba Iulia prin Tratatul de pace de la Trianon, este cazul să ne cunoaștem mai bine vecinul din Vest, din cel puțin două motive:

1. Ungaria este țara de lângă noi, un stat apropiat nu numai geografic, dar și economic și cultural, legat de noi prin prezența unei importante comunități maghiare, dar și a unei comunități românești în Ungaria, chiar dacă mai redusă numeric, este la fel de importantă;

2. Pe de altă parte, nostalgiile după Transilvania mai persistă încă în opinia publică ungară, la nivelul elitelor politice și culturale. Recuperarea teritoriilor pierdute a fost și este linia roșie a acțiunilor politico-diplomatice inițiate și coordonate de la Budapesta, mai ales în relația directă cu România.

În timpul Marelui Război (1914-1918), românii și maghiarii erau pe poziții de adversitate, iar Tratatul de la Trianon a fost semnat de Ungaria ca stat învins, iar România l-a semnat alături de Puterile Antantei, ca state învingătoare. În perioada imediat post-Trianon, șeful statului ungar, amiralul Miklos Horthy, autoproclamat regent, a declarat România „dușmanul numărul unu” deoarece față de ea are cele mai mari pretenții teritoriale și pentru că ea este cea mai puternică dintre toate țările învecinate.

Pentru amiralul regent, militar de carieră, scopul principal al politicii Ungariei față de România este „războiul armat”. În 1921, acesta declara că până la momentul potrivit al atacului, aparent trebuie create relații pașnice cu România, dar trebuie folosit orice prilej în vederea izolării diplomatice, iar pentru Transilvania trebuie continuată intens organizarea iredentistă. În consecință, revizuirea sistemului de tratate de pace de la Versailles a devenit un obiectiv constant al politicii externe ungare.

După Primul Război Mondial, poziția și statutul României s-au schimbat radical – ca urmare a Marii Uniri din 1918 a devenit o țară de mărime medie în Europa. Tot atunci, România și-a schimbat vecinii, trei dintre ei - Ungaria, Rusia Sovietică și Bulgaria – aveau revendicări teritoriale și se manifestau ca inamici. Drept urmare, Regatul României, sub regele Ferdinand, a acționat pentru apărarea *status-quo*-ului teritorial stabilit la Paris și va construi un sistem de alianțe care să servească acestui scop – alianța cu Polonia (1921), pentru a se

proteja în fața URSS, Mica Înțelegere – cu Cehoslovacia și Iugoslavia (1920-1921), pentru a se apăra în cazul unui atac neprovocat din partea Ungariei.

Ungaria, pentru realizarea obiectivelor sale revizioniste, avea nevoie de un aliat puternic și compatibil acestei orientări, identificat în Germania nazistă. Alianța horthisto-nazistă este concretizată în cadrul primului arbitraj de la Viena, din 3 noiembrie 1938, soldat cu desființarea statului Cehoslovac. Ungaria primește de la Hitler sudul Slovaciei și apoi Rutenia. În vara anului 1940, România a fost supusă unei presiuni extraordinare din partea a două puteri în plină afirmare politică și militară – Germania nazistă și Uniunea Sovietică comunistă. Ambele state militau împotriva sistemului de tratate de la Versailles și în ambele capitale – Berlin și Moscova, Ungaria era încurajată în politica ei revizionistă împotriva României. După desființarea Cehoslovaciei, a Poloniei și capitularea Franței, România, izolată politic și militar, se alătură Germaniei.

Astfel, în urmă cu 80 de ani, Ungaria și România erau state aliate, alături de Germania nazistă. Chiar și în aceste condiții, Miklos Horthy și-a urmat linia politică propusă, realizând, chiar și parțial, obiectivul – a obținut Transilvania de Nord prin al doilea arbitraj de la Viena, din 30 august 1940. Masacrele de la Ip și Trăsnea și nu numai, sunt relevante pentru traumele provocate poporului român.

Datorită acestor masacre, la care a procedat administrația militară instaurată de regimul horthist în Transilvania de Nord, nici regele Mihai și nici mareșalul Ion Antonescu, în calitate de Conducător al statului român, nu au recunoscut deciziile de arbitraj semnate la Viena la 30 august 1940.

Mai mult, prin actul de la 23 august 1944, trecerea de partea aliaților și intrarea în război împotriva Germaniei și prin contribuția Armatei Române la eliberarea Transilvaniei, a Ungariei și Cehoslovaciei, România a recuperat Transilvania de Nord la pacea de după război (10 februarie 1947), dar cu eforturi și sacrificii imense.

Cu 30 de ani în urmă, Ungaria și România erau din nou aliate în sistemul socialist sovietic și membre în Tratatul de la Varșovia. În decembrie 1989 au acționat împreună pentru răsturnarea comunismului și a regimului Ceaușescu. Dacă atunci nu s-a reușit declanșarea unui război civil în România, Ungaria și-a dorit un război interetnic în Transilvania. În condițiile în care, cu un an înainte, 1988, izbucniseră conflicte interetnice în Kosovo – Iugoslavia și în Nagorno-Karabah, între Armenia și Azerbaidjan, Budapesta a introdus în această ecuație și Transilvania, motivată de privarea de drepturi a minorității maghiare în România. Pe 20 decembrie 1989, președintele Parlamentului și președinte provizoriu al Ungariei, Mátyás Szűrös, a declarat într-un interviu pentru Radio Budapesta, că țara sa sprijină „autonomia” și chiar „independența” Transilvaniei.

Relevant, în acest sens, este și apelul șefului interimar al statului ungar, același Mátyás Szűrös, adresat maghiarilor din România. În interviul din 15

martie 1990, acordat ziarului de limbă maghiară „*Romàniai Magyar Szó*”, el a transmis maghiarilor să profite de noile posibilități din România, să se mobilizeze, să se organizeze, oferind ajutor moral și politic, dar și unul de altă natură (?), subliniind că „cel mai important este ca maghiarimea din Ardeal să-și făurească singură destinul”. Mátyás Szűrös afirma în interviu că „acest lucru poate fi sprijinit din afară, dar trebuie demarat din interior”, adică în România.

Dacă „țara mamă” îți spune de la cel mai înalt nivel să ieși în stradă pentru a cere și a pretinde drepturi în Transilvania, procedezi în consecință. După numai 5 zile, la 20 martie 1990, maghiarii au ieșit în stradă la Târgu Mureș. Reacția românilor nu a fost cea scontată și războiul interetnic preconizat nu s-a produs în Transilvania.

În zilele noastre, premierul ungar, Viktor Orbàn, merge, practic, pe aceeași linie Horthy – Szürös. La comemorarea din acest an a Tratatului de la Trianon, din Ungaria, în discursul rostit la Satoraljaujhely, Viktor Orbàn a acuzat Vestul – a se înțelege Franța, Anglia, SUA și Italia – că au violat granițele milenare în Europa Centrală și au înghesuit Ungaria între frontiere care nu pot fi apărate. În acest discurs, premierul ungar anunță că țara sa construiește un viitor comun cu Slovacia, Serbia, Croația și Slovenia. În același timp, el își exprimă bucuria că Cehoslovacia și Iugoslavia nu mai există.

Desigur, pentru Ungaria e mai ușor să discuți cu Serbia, cu Croația, cu Slovenia sau direct cu Slovacia. Din discursul premierului ungar lipsește orice referire la România. De ce această omisiune? Să fie regretul că România nu a fost spartă încă și mai ales faptul că Transilvania a rămas întreagă în componența țării noastre?

În acest discurs, domnul Viktor Orbàn mai face o afirmație – cum că „frontiere are numai statul, nu și națiunea”. Poate fi corect acest lucru, dar atunci de ce atâta înverșunare împotriva Tratatului de la Trianon? În primul rând acest tratat este actul de naștere a Ungariei ca stat modern, independent și suveran. În al doilea rând, tratatul stabilește frontierele de stat ale Ungariei, în arealul ei etnic, în care națiunea maghiară este majoritară. Comunitățile maghiare rămase în afara acestor frontiere, trăiesc în state cu majorități slovace, sârbe, croate, slovene și române.

De menționat că „Centenarul Trianon” a fost comemorat la 4 iunie 2020 în 100 de localități din România. La Cluj-Napoca, în jurul orei 17.30 (16.30 ora Parisului, când s-a semnat tratatul la Palatul Marele Trianon), membri ai Consiliului Național al Maghiarilor din Transilvania, Partidului Popular Maghiar din Transilvania, Partidului Civic Maghiar și ai Consiliului Național Secuiesc, au depus o coroană de flori la statuia lui Matei Corvin, în semn de „omagiu celor care în ultima sută de ani au luptat pentru a reîntregi națiunea maghiară”.

O asemenea comemorare care a avut loc în România, este imposibil de organizat în Slovacia, Serbia, Croația sau Slovenia. Și totuși România a fost și este omisă din construcțiile politico-diplomatice realizate sau preconizate de

Budapesta. Relevant este „Grupul de la Vișegrad”, cu Ungaria, Slovacia, Cehia, Polonia – la care România nu a fost invitată. Această atitudine este conformă liniei trasate de Miklos Horthy imediat după semnarea Tratatului de la Trianon – izolarea diplomatică a României.

Toate acestea se întâmplă și azi, când Ungaria și România sunt din nou în același sistem de alianțe – în NATO și în Uniunea Europeană. Parafrazând dictonul latin „Timeo Danaos et dona ferentes” – „Teme-te de greci chiar și când aduc daruri”, invit cititorii să înlocuiască Grecia cu Ungaria, pentru un plus de prudență în ceea ce ne rezervă viitorul.

Nota red.: Articolul a fost publicat inițial în cotidianul *„Făclia de Cluj”*, nr. 9030/29-30 august, 2020.

PUNCTE DE VEDERE MAGHIARE DESPRE TRIANON: BETHLEN VERSUS JASZI

Dr. Mihai Milca

Deși a trecut mai bine de un secol de la semnarea Tratatului de Pace de la Trianon – veritabil act de justiție istorică și recunoaștere internațională a fruntariilor României după Primul Război Mondial –, spiritele la nivelul maghiarimii încă nu s-au liniștit. Trianonul este considerat de politicienii de la Budapesta, de un segment consistent al societății ungare și al diasporei maghiare o traumă nevindecată, o nedreptate, un „diktat” inacceptabil, care ar fi mutilat Ungaria „milenară”, în beneficiul vecinilor cehi, slovaci, ucraineni, români, sârbi, croați și chiar austrieci.

În epocă, refuzul acceptării verdictului de la Trianon a cunoscut luări de poziții și tonalități diverse în rândul reprezentanților politici și intelectuali ai maghiarimii: de la combaterea vehementă a Tratatului în cauză, până la achiesarea de voie-de nevoie la realități și recunoașterea situației date. După ce experimentase un surogat de import al revoluției bolșevice din martie până în august 1919 și o contrarevoluție sângeroasă ce le-a adus la cârma țării pe amiralul fără flotă, Miklos Horthy, Ungaria se confrunta cu un deficit cronic de credit politic și diplomatic pe plan continental și internațional.

În cele ce urmează supunem atenției cititorului două modalități de abordare doctrinară a chestiunii Trianonului, emblematice pentru dreapta conservatoare și stânga democratică din Ungaria și din emigrația maghiară în anii '20 ai secolului trecut și ai căror exponenți au fost contele **Istvan Bethlen** și **Oscar Jaszi**, ambii politicieni proeminenți și, paradoxal, ambii născuți în Transilvania, primul într-o familie aristocratică la Gornești (jud. Mureș), celălalt într-o familie evreiască din Carei.

Implicați nemijlocit în desfășurarea evenimentelor tumultuoase ce au marcat prăbușirea Imperiului austro-ungar și deriva maghiară înainte și după semnarea Tratatului de Pace de la Trianon, cei doi oameni politici au avut nu doar percepții diferite și contrastante privind destinul Ungariei în noua arhitectură versailleză a Europei ci și pledoarii *pro domo* și opțiuni de politică externă înrădăcinate în considerente mărturisite sau nemărturisite de ordin geopolitic *mitteleuropean*.

Contele Bethlen care a asigurat din partea maghiară participarea la negocierea condițiilor Tratatului de Pace de la Trianon, îndeplinind ulterior funcția de prim-ministru al Ungariei între anii 1921-1931 în umbra regentului Horthy, a adoptat o strategie în cadrul căreia lamentările și reproșurile avansate făuritorilor păcii alternau cu declarațiile și încredințările solemne potrivit cărora

Ungaria avea să-și găsească un loc pe măsură în construcția noii Europe sub protecția Ligii Națiunilor.

Într-un articol intitulat chiar „Ungaria în Noua Europă” (*Hungary in the New Europe*) apărut în revista *Foreign Affairs* din aprilie 1925, Bethlen deplângea dispariția așa-zisei Ungarii „milenare” ale cărei frontiere, pretindea el, cu excepția unei perioade în care acestea au suferit anumite contracții și stagii de ocupație străină (după Mohacs sau în anii expansiunii Imperiului habsburgic în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea), au avut timp de veacuri cam aceeași configurație. Maghiarimea, în viziunea sa, ar fi avut un rol civilizator, coagulant și constituant al unei ordini juridice (și constituționale), care ar fi fost purtătoarea unei identități puternice, spre deosebire de minoritățile etnice trăitoare în cuprinsul granițelor Ungariei „milenare”. Tragedia petrecută în anii 1918-1919 s-ar datora doar faptului că Ungaria a fost învinsă în război și a fost penalizată cu severitate de către Aliați, laolaltă cu Germania și Austria (a cărei provincie ar fi fost în ochii mai marilor de la Versailles). Independența *de jure* și *de facto* a Ungariei nu ar fi contat și ca atare Ungaria a suferit masive amputări teritoriale nedrepte și contra unei logici istorice pe care politicienii vestici ai Europei nu ar fi înțeles-o. Bethlen considera că dreptul poporului ungar la viață nu s-ar justifica doar prin importantele realizări culturale și civilizaționale, prin prestația sa în favoarea intereselor menite să consolideze cultura Europei în bazinul danubian, pe Tisa, în zona septentrională, în Transilvania sau prin cauze geografice naturale, ci printr-o misiune istorică asumată de maghiarime de-a lungul secolelor, aceea de a fi o punte de legătură intelectuală, politică și economică între Estul și Vestul continentului.

Din dorința de a oferi imaginea unei Ungarii cooperante cu artizanii Versailles-ului, Bethlen lansează o bine elaborată operațiune de *captatio benevolentiae* având ca obiective subiacente ușurarea poverii reparațiilor datorate de Ungaria învingătorilor și obținerea de finanțări externe, absolut necesare unei țări secătuite de război și fără resurse naturale notabile (mai ales după ce Transilvania s-a unit cu patria-mamă, România). Bethlen nu contenește să dea asigurări liniștitoare în exterior că Ungaria este adepta unui program de reconstrucție economică și financiară sub egida Ligii Națiunilor, că urmărește reorganizarea democratică a societății pe baza unui principiu de evoluție graduală (făcând *tabula rasa* de excesele extremei drepte și ale regimului horthist împotriva adversarilor politici sau a unor segmente de populație – minorități, evrei) și că dorește o integrare organică în cultura occidentală care să-i garanteze propria politică în privința minorităților maghiare din Cehoslovacia, România și Iugoslavia (care în liniile sale fundamentale este de fapt profund revizionistă și virulent iredentistă). De altfel, pe tot parcursul anilor '20 ai secolului trecut Bethlen, care a fost prim-ministru indiferent de configurația forțelor politice interne la Budapesta, s-a străduit, nu fără un oarecare succes, să fie o interfață acceptabilă pe plan extern a unei Ungarii neavând prea multe opțiuni și cu aliați puțini (ex. Italia fascistă) sau îndoielnici.

Spre deosebire de Bethlen și de mulți alți nostalgici ai Ungariei „milenare”, oripilați de nedreptatea ce ar fi fost comisă prin Diktatul (nu Tratatul de Pace) de la Trianon, ce ar fi văduvit maghiarimea de teritorii (locuite de fapt de minorități naționale compacte – români, slavi) și de rolul ei dominant în bazinul danubian, **Oscar Jaszi** se revendică într-o porta-voce a unei alte perspective de gândire privitoare la istoria mai veche și mai recentă a societății și statalității ungare, căreia Trianonul i-a pus o pecete definitivă. Oscar Jaszi avea o solidă formație intelectuală, cu studii și contribuții teoretice remarcabile în domeniul sociologiei, politologiei și istoriei. A fost funcționar la Ministerul Agriculturii, jurnalist redutabil și a avut o prodigioasă carieră universitară la Cluj și Budapesta. A pus bazele Partidului Național Civic Radical Maghiar (1914) și a desfășurat o susținută activitate politică alături de Contele Karoly Mihály în direcția înfăptuirii unor reforme cu caracter profund de ordin social, economic, intelectual, dar și referitoare la politica față de minoritățile naționale. După colapsul Imperiului austro-ungar în toamna anului 1918, Jaszi a fost membru în Consiliul Național Maghiar și ministru fără portofoliu, responsabil cu problemele minorităților naționale în guvernul Karoly. După experiența de scurtă durată a terorii roșii instituite de Bela Kun și acoliții săi și contrarevoluția care l-a adus la putere pe Horthy, Jaszi a emigrat la Viena și apoi în Statele Unite unde a predat cursuri de sociologie în Ohio, la Oberlin College.

Într-un articol publicat tot în revista *Foreign Affairs* în anul 1923, intitulat „Ungaria dezmembrată și pacea în Europa Centrală” (*Dezmembred Hungary and Peace in Central Europe*), Oscar Jaszi procedează la o radiografie netrucată a situației și perspectivelor ce se ofereau Ungariei post-Trianon în contextul schimbărilor geopolitice produse în bazinul danubian după semnarea Tratatului de Pace ce redusese teritorial și din punct de vedere demografic regatul maghiar. Acesta ratase deopotrivă democratizarea, modernizarea unei societăți anacronice și reconcilierea cu naționalitățile conlocuitoare, îndelung oprimate, disprețuite și maghiarizate cu forța. Autorul studiului menționat considera că în pofida stării dezastruoase economice, politice și morale prin care trecea Ungaria post-trianonică, securitatea regiunii danubiene impunea o modificare de paradigmă în privința raporturilor viitoare cu țările vecine (în care trăiau de acum importante comunități de maghiari) și o reconciliere sinceră și principială în vederea reconstrucției postbelice și stabilirii unui nou echilibru regional.

Într-un alt articol publicat în *Foreign Affairs*, „Kossuth și Tratatul de la Trianon” (*Kossuth and The Treaty of Trianon*), din octombrie 1933, în care evocă eșecul revoluției maghiare de la 1848 și conștientizarea de către Kossuth, liderul acesteia, a gravității problemei naționalităților care nu și-a aflat rezolvarea pe agenda democraților și revoluționarilor unguri ce s-au ridicat contra habsburgilor, Jaszi face o paralelă istorică sugestivă și relevantă. Harta bazinului danubian la 1850, comparativ cu cea configurată în 1920, oferă, cu

mici diferențe, similitudini frapante. După șapte decenii Ungaria post-trianonică aproximează geografia maghiarimii compacte pe care Kossuth o vedea ca pivot al unei federații danubiene împreună cu celelalte minorități care ar fi urmat să beneficieze de o nebuloasă autonomie.

Jaszi se ferește de prezumtivele acuzații ce i s-ar fi putut aduce că ar fi „justificat” pe această cale Trianonul. Dar vocația sa de sociolog îl obligă să recunoască faptul că prăbușirea monarhiei dualiste nu a avut cauze „mecanice”, ci „organice” în ciuda proceselor de dezvoltare capitalist-urbană, accentuând asupra politicilor de maghiarizare a naționalităților după 1867 care au făcut ca unele orașe cu caracter preponderent maghiar sau maghiarofon să prolifereze în afara spațiului compact ce a devenit Ungaria post-trianonică, fiind ulterior integrate statelor naționale succesoare (Cehoslovacia, România, Iugoslavia).

Aceste idei, Jaszi avea să le dezvolte și să le nuanțeze într-o lucrare bine documentată și analitică apărută la Universitatea din Chicago la sfârșitul deceniului al treilea al veacului trecut, lucrare din păcate puțin cunoscută și valorificată în dezbaterile istoriografice actuale: „**Disoluția Monarhiei Habsburgice**” (*The Dissolution of the Habsburgic Monarchy)*, 1929. În această lucrare, Jaszi examinează cu minuțiozitate contextul istoric, caracteristicile monarhiei dualiste, forțele centripete și centrifuge ce au acționat în interiorul Imperiului austro-ungar, antagonismele ce s-au manifestat și au contrapus sistemele austriac și maghiar, acordând totodată un spațiu consistent irepresibilei voințe a naționalităților de a obține drepturi egale cu clasele hegemonice exponente ale germanismului și hungarismului, precum și mișcărilor iredentiste slave și latine (italiană și română). Jaszi consideră că nu a fost vorba de cauze conjuncturale, ci de contradicții insurmontabile de ordin structural care au dus ineluctabil la dispariția Imperiului habsburgic și la deznodământul pe care maghiarimea l-a trăit traumatic dar nu l-a putut evita – Trianonul.

Jaszi crede că singura alternativă viabilă care nu va perpetua frustrările și animozitățile între state și naționalități în epoca post-Trianon este și cea dezirabilă: o mai bună înțelegere reciprocă între părțile implicate, între oamenii politici ai noilor state apărute pe harta Europei, astfel încât inadvertențele pe care tratatele de pace convenite și semnate după prima mare conflagrație le-ar mai putea conține să fie abordate în mod deschis, pașnic și constructiv, evitându-se violența și conflictele armate.

NOI PUBLICAȚII DESPRE TRATATUL DE LA TRIANON

Dr. ist. Ion Constantin

Dintre publicațiile apărute în contextul împlinirii a 100 de ani de la încheierea tratatelor de pace de la Paris de după Primul Război Mondial, semnalăm volumul prolificului istoric ploieștean Petre Țurlea: *Al doilea Trianon,* Editura SEMNE, București, 2020 (722 pagini). În cadrul acestei masive exegeze, autorul reia și dezvoltă cu interpretări noi o serie de probleme prezentate în volume anterioare precum : *Partidul Național Liberal - Tătărescu*, 2001; *Transilvania de Nord-Est 1944-1952*, 2005; *Studențimea română din Cluj 1944-1946*, 2006; *Partidul Național Țărănesc. Tentative de reînființare după 1947*, 2007; *Regele Mihai și Mareșalul Antonescu*, 2010 (prima ediție) și 2018 (a doua ediție); *Monumente maghiare de neadmis în România*, 2013; *Români și evrei în secolul XX*, 2017; *Români și unguri*, 2018; *Catolicismul și revizionismul maghiar*, 2020.

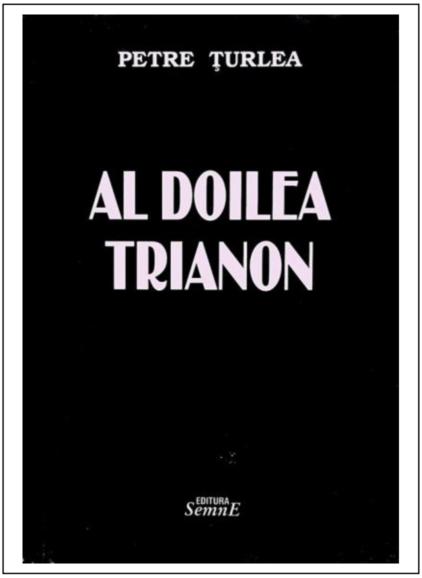

Cu privire la motivația apariției noii cărți, Petre Țurlea arată că Tratatul de Pace de la Paris, încheiat la 10 februarie 1947, la finalul Conferinței de pace după cel de-al Doilea Război Mondial a statuat revenirea Transilvaniei de Nord-Est - dată Ungariei prin Dictatul de la Viena din 1940 - în cadrul României. Pentru români era cea mai importantă prevedere a Tratatului. Restul articolelor care îi priveau erau nefavorabile: nu s-a recunoscut României statutul de cobeligerantă, deși contribuise substanțial la războiul împotriva Germaniei, prin urmare, era tratată ca țară înfrântă; nu i se retrocedau Basarabia, nordul Bucovinei și sudul Dobrogei; trebuia să plătească URSS enorme despăgubiri de război; se mențineau, pentru o perioadă, în România, trupe de ocupație sovietice. România era lăsată de Occident în sfera de influență sovietică, astfel putând fi instaurat regimul comunist. Mare parte din aceste prevederi negative ale Tratatului au fost depășite în deceniile viitoare; la sfârșitul secolului XX va fi înlăturat și regimul comunist; viitorul. poate apropiat, va găsi căile pentru aducerea acasă a Basarabiei și nordului Bucovinei. Ceea ce era esențial pentru români în Tratatul de Pace de la Paris din 1947 - redobândirea Transilvaniei de Nord-Est - a salvat regiunea de la pierdere cel

mai probabil ireparabilă; în condițiile în care soarta Basarabiei și nordului Bucovinei nu se putea pune în discuție în acel moment.

În jurul posibilei reveniri a Transilvaniei de Nord-Est în cadrul României, în cei doi ani care au urmat lui 23 august 1944 a avut loc o majoră confruntare româno-maghiară, pentru a înclina balanța - hotărârea Marilor Puteri - de o parte sau de alta. Confruntarea s-a desfășurat pe plan diplomatic, dar și prin manifestări în alte planuri ale românilor și ungurilor, ajungându-se, uneori la violențe și chiar asasinate. „*Pentru că ungurii și-au dat seama că argumentația lor era evident fantezistă* - arată autorul -, *s-a încercat obținerea bunăvoinței Marilor Puteri pentru înglobarea Transilvaniei în cadrul Ungariei, prin crearea, în România, a unor conflicte interetnice, care să dovedească faptul că autoritățile de la București nu sunt capabile să administreze civilizat regiunea și că ungurii sunt supuși unei politici represive, doar o apartenență la Ungaria putându-i salva. Pentru același deziderat s-a desfășurat, în Occident, o furibundă campanie propagandistică antiromânească, îmbrăcând toate caracteristicile propagandei Budapestei din perioada interbelică; principalii susținători ai acestei campanii erau ungurii fugiți din România la sfârșitul celui de Al Doilea Război Mondial, mulți dintre ei considerați criminali de război, și condamnați ca atare, în contumacie, pentru atrocitățile antiromânești. Manifestărilor ungurilor din Transilvania, din perioada 1944-1946, uneori violente ajungând până la crimă, românii le-au răspuns prin acțiuni de autoapărare și, mai ales, prin afirmarea credinței în dreptul lor asupra regiunii în dispută; în toate cazurile, ceea ce au făcut românii au fost doar răspunsuri la politica agresivă ungurească*”.

Cartea prezintă pe larg acțiunea Ungariei și aceea a ungurilor din România după încheierea Tratatului de la Paris, în principal dorindu-se crearea unui statut privilegiat pentru maghiarii transilvăneni, astfel încât aceștia să devină stăpânii de facto ai regiunii disputate, României rămânându-i doar posesiunea de iure a acesteia. În bună parte s-a reușit, în special prin crearea Regiunii Autonome Maghiare. După 1989, ofensiva antiromânească s-a amplificat, inventându-se formule care să anuleze hotărârea Conferinței de Pace de la Paris din 1946 - 1947: autonomizarea unor teritorii; crearea unor cantoane; federalizarea. Toate fiind etape în procesul refacerii Ungariei Mari.

După cum relevă istoricul Petre Țurlea, „*Tratatul de Pace a consfințit, în ceea ce privește Transilvania, prevederile Tratatului de Pace de la Trianon din 1920. Prin urmare, pentru a doua oară în secolul XX o Conferință de Pace a dat dreptate României în disputa ei cu Ungaria. La 100 de ani de la încheierea Tratatului de la Trianon - ale cărui prevederi teritoriale sunt și astăzi în vigoare - o prezentare a reconsfințirii acestuia în 1947 este îndreptățită. Și pentru a consemna faptul că în timpul a două generații, aceea din 1920 și aceea din 1946, prin două Conferințe de Pace, s-a recunoscut dreptatea României*”.

Noul volum este conceput, astfel, „să acopere - printr-o nouă sinteză - o nevoie contemporană; aceea de consemnare a acțiunilor care au urmărit influențarea hotărârilor din Tratatul de Pace de la Paris din 1946 privind Transilvania; a luptei diplomatice dusă la Paris pe tema respectivă; a încercărilor ulterioare ale Ungariei de ocolire a Tratatului. Este o carte de istorie, care aduce și o atenționare lumii românești de astăzi pentru păstrarea a ceea ce s-a dobândit de două ori într-un secol - Transilvania”.

*

În aceeași categorie tematică, semnalăm apariția unei noi ediții a valoroasei reviste de cultură „***Punctul critic***” nr. 1-2 (31-32) 2020, având ca generic ***Trianon remember*** ♦ *Coronavirusul, inamicul public numărul 1.*

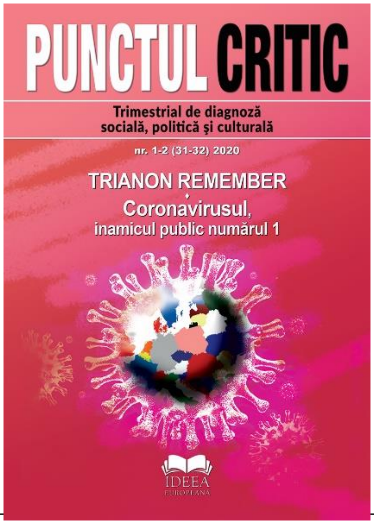

După cum subliniază în Editorialul revistei, redactorul-șef al acesteia, Profesorul Mihai Milca : „La 100 de ani de la redefinirea ordinii lumii în urma «Marelui Război» ce a marcat începutul secolului al XX-lea, întreaga planetă se află în vâltoarea unei crize mondiale complexe, generată de o stranie pandemie, denumită drept «pandemia de COVID-19». Cadrul instituțional și stabilitatea actualei rânduieli a lumii par a fi zdruncinate din temelii, prefigurând o nouă redefinire a ordinii mondiale pentru proaspătul secol al XXI-lea. În acest context tulbure, experiențele și învățămintele istoriei se dovedesc a fi mai prețioase ca niciodată. Astfel, o analiză a moștenirii Trianonului trebuie să conducă la o reiterată deslușire și asumare a semnificației acelui moment pentru toți, și pentru cei mari și pentru cei mici. Este evident pentru orice om onest că Trianonul se lasă descifrat numai dacă este plasat în contextul altor evenimente generatoare de structuri durabile, tratatele de pace fiind exprimarea codificată a acelor evenimente. Pe de altă parte, este evident că un asemenea eveniment și expresia lui codificată se propagă în timp prin atitudini, manifestări, decizii datorate actorilor contemporani, adică urmașilor. Un Trianon neasumat postum de Franța, Marea Britanie sau de America zilelor noastre, adică de puterile care au contribuit decisiv la configurarea trianonică a Europei, și-ar pierde în conștiința postumă pregnanța de mare eveniment al istoriei universale, ceea ce, evident, ar ridica problema coerenței istoriei și cumva chestiunea responsabilității în fața istoriei. Ar însemna că ceea ce ieri a fost perceput de marii actori ai Europei și ai lumii ca mare eveniment să treacă, prin capriciul memoriei și prin jocul de interese mici, în categoria evenimentelor irelevante. Să fie posibilă o asemenea fractură a memoriei și deci a moștenirii istorice de la o epocă la alta? Ar fi totuna cu o

trădare a marilor vocații și a istoriei însăși ca dinamism și ca memorie colectivă”.

În cadrul Dosarului *Trianon remember*, acest nou număr al revistei conține o serie de studii și articole de interes ale unor prestigioși autori, astfel: *Trianonul în „conștiința geopolitică” a Europei* (Ilie Bădescu); *Ordinea internațională a sistemului versaillez* (Adrian Pop); *Tratatul de pace de la Trianon – adevăruri și învățăminte în lumina istoriei* (Enache Tușa); *Conferința de Pace de la Paris: majorități, minorități și iluzia coexistenței pașnice* (Sebastian Simion); *Considerații recurente despre prăbușirea Imperiului. Habsburgic și criza UE* (Cristi Pantelimon); *Năzuințe împlinite și speranțe spulberate în Trianonul de acum un veac* (Vasile Păsăilă); *Ion. I.C. Brătianu, discurs istoric în Parlamentul României Unite* (Ion Calafeteanu); *„Miracolul de pe Vistula” – 100 de ani de la Războiul Polono-Sovietic* (Ion Constantin); *Prietenia nu are culoare politică* (Ovidiu Marian).

RISCURILE JOCULUI LA CACEALMA PRACTICAT DE IREDENTISMUL MAGHIAR

Alexandru Botez

Anunțat cu surle și trâmbițe de Budapesta, drept *An al Trianonului, 2020* s-a dovedit a nu răspunde așteptărilor liderilor politici unguri împătimiți de pofte iredentiste la adresa vecinilor. Așa cum am arătat în articolele precedente pe această temă, politica revizionist-iredentistă a oficialilor unguri a primit replici dure și, poate, neașteptate, chiar din partea unei bune părți a diasporei maghiare din Occident.

Firește, proiectele ambițioase ale guvernului ungar pe tema Trianonului nu au scăpat nici atenției mass-media internaționale care au reacționat în special față de seria de manifestări dedicate Trianonului și au culminat în Ungaria cu cele din 6 iunie 2020 de la Sátoraljaújhely, unde premierul Viktor Orbán a ținut un discurs halucinant.

Revista americană *Politico*, cu o zi înainte de evenimentul menționat, a publicat un amplu articol întitulat „*Mânia de un secol a Ungariei*”, sub semnătura lui Lili Bayer și Matei Roșca, în care, pe fondul ideii că ungurii comemorează Tratatul de la Trianon „*într-un moment tensionat din regiune”*, susține nici mai mult nici mai puțin decât că „*acest tratat vechi de 100 de ani stârnește dispute în Europa Centrală”*.

În ciuda obiectivității pe care încearcă să o afișeze, surprinzătoare sunt încercarea autorilor de evitare a folosirii termenul de iredentism maghiar și insistența de a se referi la cetățenii țărilor vecine Ungariei de etnie maghiară, doar ca „*vorbitori de limba maghiară*”.

În schimb, după cum rezultă chiar din titlul articolului, transpare o simpatie mai mult sau mai puțin disimulată față de „*furia de un secol*” pentru pierderile teritoriale suferite de Ungaria la încheierea Primului Război Mondial. Nu se pomenește însă nimic despre ***mânia multiseculară a românilor, slovacilor etc. pentru asuprirea națională suferită din partea Ungariei, în diferitele ei forme de existență statală, de-a lungul a 500 de ani*!**

O atitudine similară întâlnim și în cotidianul *Le Monde*, care a publicat la 27 august 2020 sub semnătura lui Jean-Baptiste Chastand, un reportaj întitulat „*Tratatul de la Trianon, o obsesie ungurească*”, ce se vrea o prezentare a realităților politice, economice și sociale din Ungaria zilelor noastre, dar din care lipsesc orice referi la acțiunile iredentiste și revanșarde ale actualilor guvernanți de la Budapesta. Acestea sunt expediate în spatele unui termen nebulos pe care autorul îl denumește „*obsesie”*.

De remarcat însă preluarea fără nicio reținere sau nuanțare atât de către *Politico,* cât și în *Le Monde,* a argumentului Budapestei, invocat frecvent de prim-ministrul Ungariei Viktor Orbán (inclusiv cu ocazia manifestărilor de la

Sátoraljaújhely), conform căruia Tratatul de la Trianon ar fi lăsat în afara granițelor Ungariei „*2/3 din teritoriul țării și 63% din populație*”, ceea ce, în opinia capetelor înfierbântate din țara vecină, ar trebui să justifice repararea „*nedreptății*” suferite.

Chiar dacă nu dorim să polemizăm pe marginea acestei afirmații aiuritoare, nu putem să nu menționăm un fapt incontestabil: cea mai mare parte a teritoriului din „*Ungaria Mare*” provenea din acaparări pe seama statelor vecine, ceea ce pune în cu totul altă lumină așa-zisele „*pierderi*” suferite ca urmare a Tratatului de la Trianon.

Revoltătoare este ambiguitatea în ce privește realitățile etnice din cadrul acestor teritorii.

Este evident că atunci când se spune „*63% din populația*” Ungariei, oricine se gândește la maghiari și nu la băștinași. Ori situația a fost și este total diferită din acest punct de vedere.

Că avem de-a face cu încercări de manipulare grosolană a realității am văzut încă din 2013, când Agenția americană de informații și prognoze strategice – *Stratfor*, a publicat studiul întitulat „*Ungaria și România se confruntă într-o dispută etnică*”. Acesta era însoțită de hărți în care cu o singură culoare este acoperită cea mai mare parte a Transilvaniei, ale cărei nuanțe evidențiau însă de o manieră înșelătoare numărul etnicilor maghiari („*peste 50%*”, „*între 20 și 50%*”, „*sub 20%*”) ceea ce lasă evident impresia că acest teritoriu este locuit de români într-o măsură mult mai mică decât în realitate. O abordare similară o regăsim și în articolul publicat de *Le Monde* în luna august 2020, întitulat „*Trianon, o pârghie de presiuni pentru Viktor Orbán*”.

Care este adevărul pe care ar trebui să-l cunoască și de care ar trebui să țină cont analiștii de la *Stratfor* și ziariștii de la *Politico* sau *Le Monde*, atunci când plasează România într-o „*zonă a conflictelor etnice*”?

Conform recensământului din 2011, populația totală a României era de **19.043.767** locuitori, din care **16.869.816** erau români (**88,6**%), iar **2.173.120** – minorități naționale (**11,4**%), respectiv **1.238.000** - maghiari (**6.5**%), **619.000** – romi/țigani (**3,25**%) și alte 18 minorități naționale (**1,65**%).

În profil teritorial, distribuția populației după etnie relevă că ponderea populației de etnie română este majoritară în Municipiul București (96,6%) și în 39 de județe (cu o pondere variind între 98,5% la Botoșani și 52,6,% la Mureș. Populația de etnie maghiară este majoritară în județele Harghita - 84,8% (258.615) și Covasna - 73,6% (151.787). De asemenea, ponderi ridicate se înregistrează și în județele: Mureș 37,8% (200.989), Satu Mare 34,5% (113.541), Bihor 25,2% (138.441) și Sălaj 23,2% (50.659).

Prin urmare, faptul că populația de naționalitate română reprezintă **88,65** % din totalul populației țării, justifică pe deplin definirea constituțională a României, de „***stat național unitar***”.

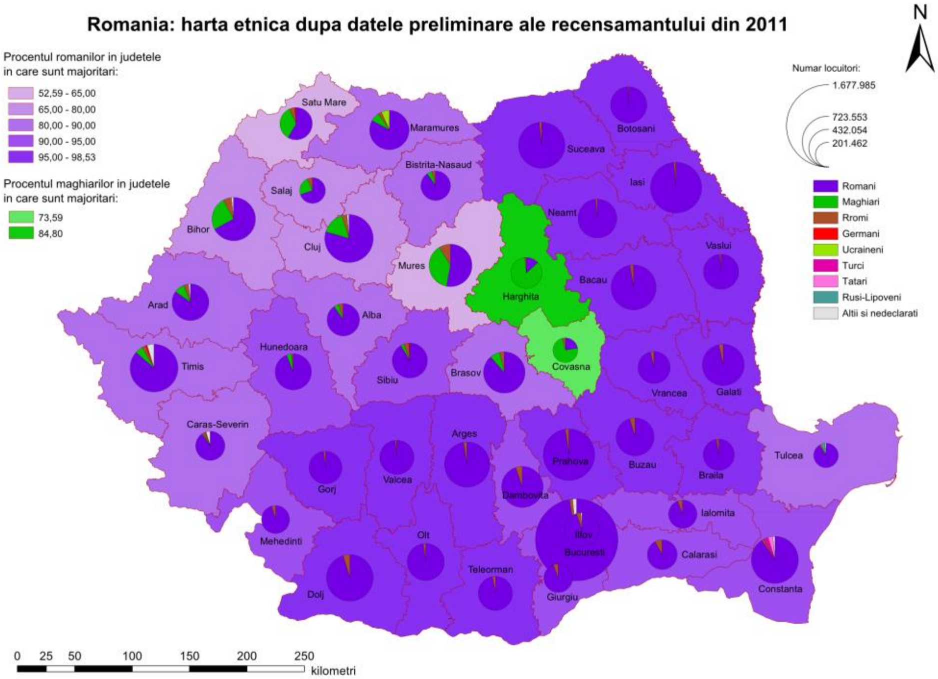

Cu toate acestea, propaganda iredentistă vizând România contestă deschis caracterul național unitar al statului nostru și manipulează răuvoitor datele recensământului populației. ***Prima direcție de acțiune*** a propagandei iredentiste este realizată pur și simplu prin ignorarea faptului că românii constituie 88,65% din totalul populației din România, în condițiile în care compoziția etnică a statelor vecine (Ucraina - 77,8%, Bulgaria - 76,9%, Serbia - 83,3%, Ungaria – 92,3%) sau a țărilor recunoscute pentru faptul că sunt unitare din punct de vedere național (Polonia - 96,7%, Italia - 94%, Finlanda - 93,4%, Grecia - 93%), inclusiv a celor care găzduiesc pe teritoriul lor consistente minorități naționale (Franța - 92%, Germania - 91,5%, Marea Britanie - 92,1%) sunt considerate state naționale unitare.

A doua direcție de acțiune constă în prezentarea datelor statistice rezultate din recensământ doar în procente din totalul populației județelor respective, ceea ce este doar parțial corect, deoarece sunt aduse la un numitor comun județele slab populate, cu județe având populație mult mai numeroasă! De exemplu, în județul Covasna procentul de 100% reprezintă 206.261 locuitori, pe când în județul vecin Brașov, el reprezintă 505.442 locuitori! Prezentarea datelor numai în procente ar fi corectă numai în cazul în care toate datele statistice din fiecare județ ar fi exprimate în procente față de populația totală a Transilvaniei.

În cele 16 județe, care constituie în prezent teritoriul unit cu România ca urmare a Tratatului de la Trianon, totalul populației era în 2011 de **6.475.894**, din care **1.224.937** - maghiari, respectiv 18,9%. Aceștia erau dispersați, mai mult sau mai puțin uniform astfel: 258.615 (3,9 % din totalul populației celor

16 județe) în județul Harghita, 200.488 (3,1%) - Mureș, 151.787 (2,3%) - Covasna, 138.441 (2,1%) - Bihor, 113.541 (1,7%) - Satu Mare, 103.457 (1,6%) - Cluj și 258.107 (4%) - în restul județelor, populația maghiară este sub 1,0 % din totalul populației. În județele Harghita și Covasna, care cuprind cea mai mare parte a așa-zisului *Ținut Secuiesc* și în care românii sunt minoritari, numărul total al maghiarilor/secuilor este de 410.402 (6,4% din totalul populației Transilvaniei).

O situație la fel de elocventă rezultă și în ce privește compoziția etnică a populației urbane. Pe același areal geografic, cu excepția orașelor Miercurea Ciuc și Sfântu Gheorghe, în toate celelalte orașe românii sunt net majoritari.

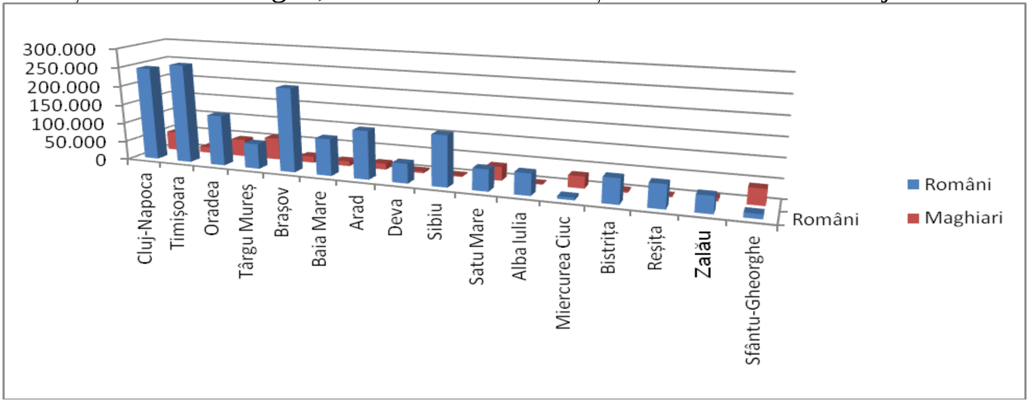

Fără îndoială, acest tablou poate părea șocant în contextul zgomotoasei propagande iredentiste maghiare privind „*nedreptatea*" suferită de Ungaria în 1920, dar acesta reflectă elocvent jocul la cacealma practicat de Budapesta și de o parte a politicienilor maghiari din Transilvania.

Având în vedere faptul că Ungaria are o populație de 9.939.470 locuitori, iar conform recensământului din 2011 dintre aceștia doar 8.314.029 sunt maghiari ***ne întrebăm cum ar arăta Ungaria în cazul absurd în care i s-ar satisface pretențiile expansioniste***, cel puțin în ce privește Transilvania. Ar fi o țară cu o populație de 15.765.095 locuitori, în care doar 52,74% ar fi maghiari, restul fiind minorități naționale, din care numai românii (4.231.311) ar reprezenta aproape 27%% din totalul populației?

Dacă am avea în vedere însă și pretențiile teritoriale ale Ungariei față alți vecini (Slovacia, Serbia, Croația, Ucraina și chiar Austria) este evident că am putea vorbi de un stat în care **maghiarii nu ar reprezenta nici 50% din totalul populației**.

O asemenea aberație are însă un precedent istoric în ceea ce s-a numit „***Ungaria Mare***", de după compromisul dualist din 1867 și care proclama refacerea regatului ungar din timpul lui Ștefan cel Sfânt, din jurul anului 1000 e.n., prin includerea unui mare număr de nemaghiari din Imperiul Austro-Ungar. În anul 1910, structura etnică a acestei formațiuni statale era: 41,1% - maghiari, 14,1% - români, 9,8% - germani, 9,4% - slovaci, 8,8% - croați, 5,3% - sârbi, 2,3% - ruteni și 2,2% - alte naționalități. Această situație, la care se

adăuga o aspră politică de oprimare națională și de maghiarizare, au creat o prăpastie între naționalitățile din Ungaria și guvernanții de la Budapesta și care, în cele din urmă, a fost una din cauzele prăbușirii Imperiului Austro-Ungar.

Aceste date ar trebui să dea de gândit celor care se ocupă cu redesenarea geopolitică a hărții Europei, în special atunci când se pun în slujba propagandei iredentiste, cu vădit iz neo-imperial, care emană de la Budapesta. Dacă nu le plac rezultatele recensămintelor populației realizate în țara noastră, le sugerăm să consulte și alte surse, inclusiv istorice, cum ar fi **Algemeiner Handatlas**, din anul 1881 sau ***Etnographische karte***, întocmită de Institutul Agostini de Novara în anul 1916.

Algemeiner Handatlas, 1881

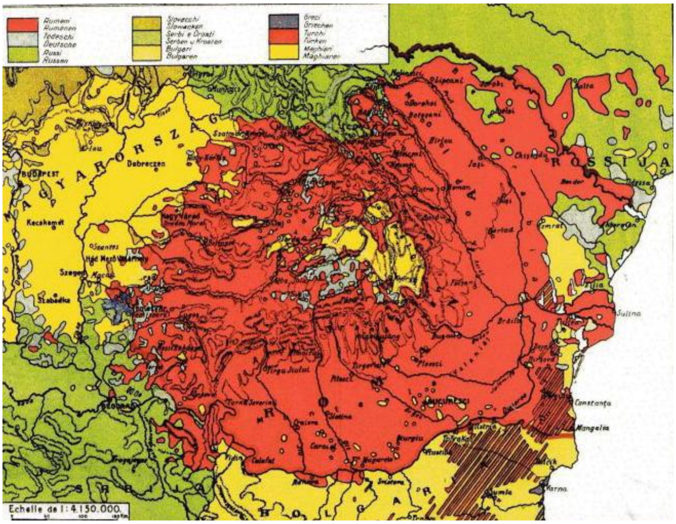

Etnographische karte, 1916

De asemenea, le-ar prinde bine să citească o lucrare scrisă în anul 1944 de Milton Lehrer, întitulată atât de sugestiv: *Ardealul pământ românesc (problema Ardealului văzută de un american)*.

Cacealmaua își are farmecul ei în jocul de poker, dar este riscantă și arareori aduce câștigul scontat. Practicarea jocului la cacealma de către forțele care susțin iredentismul este însă un lucru extrem de periculos, având în vedere posibilele consecințe asupra unui mare număr de oameni.

Un sumar recurs istoric ne oferă suficiente exemple în acest sens, de la asasinatele în masă de la Ip, Trăznea – în Transilvania, deportările în masă din teritoriile locuite de români din actuala R. Moldova sau expulzarea forțată a germanilor sudeți din fosta Cehoslovacie, a ungurilor din fosta Iugoslavie ori schimburile de populații dintre Grecia și Turcia etc.

Atunci când, în ultimă instanță, miza este soarta oamenilor, într-o lume civilizată, riscurile jocului la cacealma trebuie demascate și condamnate.

SERVICII SECRETE

SPIONAJ SI CONTRASPIONAJ PE MAPAMOND

Alexandru Omeag

CIA ȘI AUTOCENZURA INFORMAȚIILOR NEDORITE LA CASA ALBĂ

Foste cadre din Agenția Centrală de Informații o acuză pe Gina Haspel - directorul CIA, că a filtrat în mod subiectiv toate informațiile despre Rusia care urmau să ajungă la Casa Albă, pentru a nu-l irita pe fostul președinte Donald Trump, sensibil la orice știri negative referitoare la Moscova. În același scop, directorul CIA a monitorizat atent activitatea legendarului compartiment ***„Casa Rusia”*** - biroul de analiști și experți în problemele Federației Ruse și ale spațiului post-sovietic, cu analizele cărora este deseori în dezacord și pe care îi suspectează că o dezinformează.

Pentru a fi sigură că nimic din cea i-ar fi putut strica buna dispoziție fostului locatar de la Casa Albă nu ajungea la destinatar, șeful spionajului american a creat un fel de „autocenzură internă”, de care răspunde avocata ***Courtney Simmons Elwood – Consilier general al CIA*** – o premieră în istoria Agenției Centrale de Informații. Ca urmare, ***pe masa de lucru din Biroul Oval au ajuns tot mai puține informații referitoare la Federația Rusă***, cauzele fiind două: blocarea fluxului informațional de către „cerberul” devotat al directorului CIA, sau dezamăgirea profesioniștilor din „Casa Rusia”, care „produc” mai puțin, știind că oricum nu pot influența un anumit trend politic.

O asemenea tendință nu putea trece neobservată de către ***membrii Consiliului de Securitate Națională,*** care ***au acuzat conducerea CIA de „prudență exagerată” în diseminarea tuturor informațiilor referitoare la strategia de politică externă și obiectivele urmărite de Moscova în raporturile cu SUA și Alianța Nord-Atlantică.*** Evident că, asemenea critici au fost respinse cu promptitudine de Gina Haspel, în opinia căreia ar fi vorba doar de *„calitate, în dauna cantității!”*

De altfel, ***Timothy Barrett***, purtătorul de cuvânt al CIA, a revenit cu o serie de precizări, afirmând: ***„Atitudinea directorului Agenției, Gina Haspel, nu are nicio motivație politică.*** *Evaluarea informațiilor și supervizarea produselor analitice sunt tocmai acele lucruri pe care beneficiarii le așteaptă de la aceasta, nu numai pentru că este responsabilitatea sa, ci însăși munca ei de o viață. Crearea de surse, coroborarea datelor și verificarea informațiilor le are în sânge...Deseori pune întrebări dificile, pentru a se asigura că*

informațiile sunt confirmate și de alte surse, după care le mai trece încă o dată prin propria-i sită, pentru a nu greși. Iată de ce, ***orice aluzie -motivată politic- pentru modul în care conduce Agenția Centrală de Informații este total eronată."***

*

Aceleași surse susțin că, dacă ar fi fost reales, președintele Donald Trump ar fi operat schimbări majore în conducerile structurilor de forță, principalii vizați fiind Mark Esper, Secretarul apărării, Christopher Wray, patronul FBI și Gina Haspel (Directorul CIA). Aceasta din urmă, lipsită de încrederea apropiaților fostului președinte republican, intenționa să „facă un pas înapoi", sau chiar să ceară pensionarea, în eventualitatea reînvestirii lui Donald Trump. Oricum, situația patronului Agenției Centrale de Informații rămâne delicată, președintele Joseph Robinette (Joe) Biden, Jr. având, probabil, deja un alt candidat pentru șefia spionajului american.

<u>La închiderea ediției</u>:

- În ultimele zile de mandat, președintele în exercițiu, Donald Trump, l-a demis deja pe Mark Esper, Secretarul apărării !!!

- Inițial, Comunitatea de informații a Statelor Unite a refuzat să-i furnizeze informații de securitate președintelui ales Joe Biden, invocând neregulile electorale semnalate de Donald Trump și faptul că procedurile prevăzute de Administratorul Serviciilor Generale nu sunt încă oficial întrunite. Este pentru prima oară – de la intrarea în vigoare (1963) a Legii Tranziției Prezidențiale – când președintele ales nu a beneficiat imediat de aceleași informări ca și președintele în exercițiu.

CINE ÎL MANEVREAZĂ PE OPOZANTUL PREȘEDINTELUI VLADIMIR PUTIN?

Majoritatea mijloacelor media prezentau în vara anului 2020, în regim de *breaking news*, informații credibile (???) ***despre tentativa de otrăvire a lui Aleksandr Navalnîi,*** personaj considerat în Occident *(pentru că în Rusia nu este așa de popular!)* ca principalul opozant al președintelui Vladimir Putin. Exceptând declarațiile oficiale ale purtătorului de cuvânt al Kremlinului – evident subiective, ***toate știrile referitoare la incident arătau cu degetul spre Vladimir Putin,*** făcând referiri la cariera acestuia în KGB și maniera în care sunt pedepsiți „dușmanii Patriei"!

Principala întrebare care se pune – ***este Federația Rusă în spatele acestui incident? Răspunsul este fără echivoc: Da, dar cine anume?*** Președintele Vladimir Putin? Serviciile secrete ruse, sau foste cadre ale acestora care au acționat fără o comandă anume? Structurile mafiote autohtone? Indivizi sau actori nestatali interesați în destabilizarea situației interne?

Pentru a descifra ce se află în spatele unui asemenea circ mediatic, am căutat ***să analizăm și alte opinii***, probabil la fel de subiective, considerând

necesară *audiatur et altera pars,* cum spuneau vechii greci. ***Deci, cine profită???***

● ***Președintele Vladimir Putin, cu siguranță, Nu.*** Actualul șef al statului este încă destul de puternic și popular pentru a se teme de orice „concurent" intern, indiferent de valoarea investițiilor avansate de sponsori externi. Fostul ofițer KGB a ajuns la putere cu ajutorul serviciilor secrete, pe care le controlează și le ține aproape, loialitatea acestora putând fi singura lui îngrijorare.

Aleksandr Navalnîi este, probabil, opozantul cel mai vocal al ocupantului fotoliului de la Kremlin, însă ***președintele Vladimir Putin nu pare să acorde prea mare importanță unui individ pe care Serviciul Federal de Securitate și Serviciul de Informații Externe îl cunosc „mai bine decât se cunoaște el însuși".***

● Nici ***implicarea serviciilor secrete ruse nu pare plauzibilă***: de regulă, acestea rareori ratează ținta și niciodată nu repetă greșelile acțiunilor trecute. De ce să fi apelat rușii la Noviciok după toată tevatura din primăvara anului 2018 cu Serghei Skripal și fiica acestuia? Nu au învățat nimic? Aveau nevoie de un nou scandal internațional?

● Asumându-și rolul de port-drapel al luptei împotriva corupției, ***Aleksandr Navalnîi și-a făcut dușmani nu doar în rândul oligarhilor puterii, ci și în cel al mafiei autorităților locale din subiecții Federației Ruse. Cea mai periculoasă grupare gravitează în jurul președintelui cecen Ramzan Kadîrov, care nu a ezitat niciodată să-și elimine adversarii.***

Singura deosebire constă în faptul că slujbașii liderului de la Groznâi nu folosesc otrava, ci plumbul - considerat mai eficient. Pe de altă parte, Ramzan Kadîrov nu a cerut niciodată aprobarea Kremlinului pentru a-și *„regla conturile",* deși Moscova i-a apreciat unele inițiative de acest gen, desigur neoficial. Cel mai elocvent exemplu: asasinarea în februarie 2015, în plin centrul capitalei federale a lui Boris Nemțov, probabil cel mai veritabil și potent adversar al președintelui Vladimir Putin.

● „Protestatarul de serviciu" ar fi ***„un ultranaționalist finanțat de Agenția Centrală de Informații - CIA, via unor fundații de genul National Endowment for Democracy, sau Universitatea Yale – în cadrul Programului «tineri lideri emergenți», al cărui scop este crearea unei rețele de viitori decidenți politici capabili să construiască o lume mai bună, adică în stil american."***

„Alesul" face orice ca să nu-și dezamăgească „sponsorii" săi de peste ocean, deși, chiar în opinia unor analiști americani, Aleksandr Navalnîi nu poate întruni nici cele mai elementare criterii pentru a fi inclus într-un asemenea Program, din moment ce susține că, *„dacă ar fi la putere nu va accepta niciodată revenirea Peninsulei Crimeea în componența Ucrainei"*, iar sursele de finanțare a *„Fondului de luptă împotriva corupției"* pe care îl patronează au o origine neclară, dacă nu dubioasă.

Dacă „opozantul numărul 1” al regimului nu are audiență pe plan intern, atunci „sponsorii” străini își vor pierde treptat speranța de a-l vederea cândva în fotoliul de la Kremlin, fiind obligați să treacă la ***„Planul B”: Aleksandr Navalnîi ar putea fi mai util mort decât viu.*** Dispariția fizică a acestuia va fi prezentată în Occident *„cu surle și trâmbițe”* ca *„un simbol al barbariei puterii discreționare a președintelui Vladimir Putin.”*

*

Jurnaliști ruși de investigații cu conexiuni în structurile ruse de intelligence susțin că președintele Vladimir Putin ar fi cerut Serviciului Federal de Securitate-FSB să-l protejeze din umbră pe liderul opoziției ruse, pornind de la premisa că orice „accident fatal” va fi pus în responsabilitatea Kremlinului, pentru a genera convulsii interne, care s-ar dori scăpate de sub controlul autorităților federale.

AMBIȚIILE MARITIME ALE TURCIEI TEMPERATE DE SUA

Relațiile dintre Washington și Ankara traversează o perioadă de noi tensiuni, după ***arestarea***, pe Aeroportul din Istanbul, ***a cetățeanului american de origine turcă Fatih Ozmen, patronul grupului strategic „Sierra Nevada Corp. -SNC”, principalul furnizor de tehnică și servicii de supraveghere aeriană pentru Comunitatea de informații din SUA, îndeosebi pentru CIA și DIA*** *(Defense Intelligence Agency).* Reținerea acestuia a intervenit la câteva zile după prăbușirea în Estul Turciei a unui aparat *Beechcraft Kingair 350i,* produs de SNC, care opera pentru poliția autohtonă angajată într-o acțiune de anihilare a unui grup de insurgenți kurzi. A fost eliberat după câteva zile și i s-a permis să părăsească țara.

Angajat pe fronturile din Siria și Libia, dar și în Mediterana orientală, președintele ***Recep Tayyip Erdogan*** are nevoie de componente electronice de vârf pentru aparatura de supraveghere aeriană și piese de schimb pentru tehnica militară achiziționată din SUA, însă Administrația americană acordă din ce în ce mai greu licențe de export și reexport pentru asemenea produse.

Pe un plan mai larg, ***blocarea sau tergiversarea eliberării unor asemenea licențe ar putea afecta relațiile Turciei cu țări ca Pakistan și Filipine,*** care încă așteaptă onorarea contractelor privind livrarea zecilor de elicoptere *30 T-129*, întârziată de refuzul americanilor de a furniza motoarele necesare fabricării respectivelor elicoptere de atac.

În pofida demersurilor făcute pe canale confidențiale de către ***Hakan Fidan, patronul*** *MIT (spionajul turc),* pe lângă lideri ai structurilor de intelligence din Comunitatea americană de informații, Pentagonul și Departamentul de Stat rămân, deocamdată, inflexibili, hotărând în schimb să sprijine solicitările de ajutor militar formulate tot mai insistent de Grecia, preocupată de veleitățile maritime afișate ostentativ în ultimul timp de Turcia.

A FOST ODATĂ CA NICIODATĂ - MARELE CALIFAT!

● Până spre finele anului 2017, ***Statul Islamic din Irak și Siria - ISIS,*** sau ***Daesh*** controla 35 de provincii, iar *„guvernul califatului”* cuprindea 14 *„ministere” (divane)* și 5 *„departamente”,* o organizare foarte centralizată, de tip sovietic, în care *„guvernatorul”* avea puteri discreționare în materie de poliție, justiție, finanțe, învățământ, sănătate. ISIS avea trei *„armate”* și aproape 40.000 de combatanți.

● În perioada 2017-2019, ***peste 40 dintre cei mai importanți lideri cunoscuți au fost neutralizați,*** printre care și „califul” ***Abu Bakr al-Baghdadi***, lichidat în noaptea de 26/27 octombrie 2019, într-un raid al forțelor speciale americane în satul Barisha din Provincia Idlib-Siria, la 5 km. de frontiera cu Turcia.

Identificarea ascunzătorii și lichidarea acestuia într-o zonă controlată de combatanții jihadiști fideli „califului” alimentează și astăzi zvonurile conform cărora operațiunea nu ar fi putut reuși fără sprijinul, cel puțin în plan informativ, pe care americanii l-au primit din partea Organizației Naționale pentru Informații (Millî İstihbarat Teşkilati- MİT) -spionajul turc.

În aceeași perioadă, 79 de comandanți și sute de combatanți au fost neutralizați, astfel că, după pierderea ultimei redute – Baghuz – ***războiul împotriva Daesh a fost declarat câștigat!*** Într-adevăr, autodeclaratul stat a dispărut, dar jihadiștii s-au împrăștiat în spațiu precum picătura de mercur care, la atingerea solului, se transformă în mii de particule. Conform Planului de avarie, combatanții ISIS s-au reorganizat în celule autonome, „reîntorcându-se în deșert” *(precum Profetul Mahomed, obligat să fugă de la Mecca!).*

● ***Noul „calif”*** desemnat oficial***, Ameer Muhammed Saeed al-Salbi al-Mawla,*** alias Abu Ibrahim al-Hashimi al-Quarshi, un fost șef regional din Provincia Tal Afar (Irak), ***este deja contestat***: acesta nu poate fi ceea ce pretinde – „descendent al Profetului Mahomed” – întrucât originea sa turkmenă nu-i asigură poziția de lider religios.

„Califul” Daesh este șeful suprem (religios, politic și militar), spre deosebire de Al Qaida, unde Ayman al-Zawahiri recunoaște autoritatea religioasă a liderului talibanilor afgani, mullahul Haibatullah Akhunzada.

● În prezent, Daesh dispune de un ***„Consiliu consultativ”*** *(Shura),* format din 5 membri, condus de Hajji Juma Awad al-Badri, unul dintre frații fostului „calif” al-Baghdadi, și de un ***„Comitet delegat”,*** compus tot din cinci persoane, prezidat de Sami Jasim Muhammad al-Jaburi, alias Hajji Hamid, fost „ministru” de finanțe al ISIS, care coordonează cele cinci „portofolii”, respectiv: securitate, infrastructură, afaceri religioase, propagandă și finanțe.

Principala deosebire față de organizarea precedentă constă în faptul că, urmare a destrămării Daesh și a sporirii dificultăților de comunicare directă, „Comitetul delegat” a transferat mai multe responsabilități la nivelul eșaloanelor descentralizate, care se autofinanțează și operează într-o manieră mult mai autonomă.

● După unele surse, ***noua organizare*** ar mai include: ***cinci „ministere"; un departament responsabil pentru asigurarea asistenței logistice a provinciilor izolate; cinci „state"*** *(wilayat):* al-Sham (pentru Siria), al-Irak, Khorasan (Afganistan, India, Sri Lanka, Maldive), Asia de Est (Indonezia, Malaiezia, Cambodgia), Tadjikistan și Sinai.

De notat și faptul că 23 de entități care și-au arogat calitatea de *„stat"* au jurat credință noului „calif". Situația are și o explicație simplă: orice grup de jihadiști, chiar mai puțin important ca activități și cu un număr nesemnificativ de membri, care se autodeclară *wilayat*, este acceptat ca atare și considerat binevenit pentru crearea „Marelui califat." Faptul că în noua organizare pe continentul african nu apare niciun *wilayat*, deși ISIS și-a făcut deseori simțită prezența în regiune, se datorează influenței mai pronunțate exercitate de grupările rivale – ***Al Qaida*** și ***Boko Haram.***

● În majoritatea statelor occidentale, ***noul coronavirus a generat o diminuare a presiunii antiteroriste exercitate de către forțele de securitate, deturnate de la misiunile lor tradiționale,*** oferind totodată jihadiștilor noi motivații pentru atragerea de noi adepți. Pandemia a fost catalogată ca o „pedeapsă divină, care a lovit păgânii occidentali și dușmanii Islamului".

Primăvara și vara anului 2020 a înregistrat o multiplicare considerabilă a apelurilor pentru convertirea la Islam și implicarea fără teamă în teatrele de război, întrucât „noul coronavirus nu-i poate atinge pe slujitorii lui Allah." Cum însă deplasările și manifestările publice sunt încă drastic limitate, jihadiștii au fost sfătuiți să treacă la acțiune acolo unde se află.

● ***În Irak și Siria***, ***cei aproximativ 4.000 de combatanți activi evită confruntările directe cu forțele de ordine***, organizând atacuri sporadice care îi vizează pe responsabilii locali: primari, șefi de trib, milițieni, funcționari de teren etc. Se urmărește cu prioritate menținerea unui climat de insecuritate, astfel încât populația să nu recunoască autoritatea structurilor administrative locale și să nu se supună reglementărilor vizând stabilizarea situației.

De remarcat faptul că atât în Siria, cât și în Irak, folosirea atentatorilor-sinucigași s-a diminuat considerabil. Viața combatanților jihadiști a devenit mai prețioasă în plan tactic, cu atât mai mult cu cât nivelul resurselor umane este în scădere, iar bazinul de recrutare s-a restrâns.

În Afganistan, situația este inversă, jihadiștii-kamikaze fiind frecvent folosiți într-o serie de atacuri teroriste asupra unor ținte cu impact emoțional pronunțat *(Templul Sikh și un spital din Kabul, Închisoarea de la Jalalabad etc.).* Ofensiva se explică prin faptul că, în Afganistan, ISIS se află „în competiție" cu talibanii afiliați la Al Qaida și nu doresc să piardă teren, cel puțin în plan mediatic.

Pe de altă parte, ***combatanții Daesh sunt îngrijorați de posibilitatea ca talibanii moderați să ajungă la un acord cu forțele guvernamentale, mediat de americani, și depun eforturi pentru înrolarea în rândurile ISIS a afganilor nemulțumiți de implicarea SUA în aceste negocieri.***

În ceea ce privește organizațiile teroriste de genul Daesh, experții recomandă prudență în avansarea oricăror cifre referitoare la numărul real de combatanți sau nivelul surselor de finanțare, care sunt secrete și fac obiectul unor dezinformări permanente din toate părțile: grupări extremiste, servicii secrete, actori statali sau organisme neguvernamentale.

NOI ACTORI AI RĂZBOIULUI ELECTRONIC

⁕ Dacă ***acum mai bine de zece ani războiul electronic era asociat aproape exclusiv cu armata rusă,*** în zilele noastre multe alte țări (SUA, China, Israel etc.) dezvoltă asemenea capacități, îndeosebi în domeniul ofensiv – adică bruiajul radarelor și al comunicațiilor strategice, modificând astfel raportul de forțe în teatrele de operațiuni. Cel mai elocvent exemplu este Siria și, recent, Libia!

Prezența sistemelor de război electronic s-a făcut simțită odată cu pătrunderea forțelor Rusiei pe teritoriul sirian. Asemenea mijloace sunt folosite pentru monitorizarea activităților desfășurate de forțele occidentale și grupările rebele, precum și în scopul protejării aeronavelor rusești care operează de la Baza Hmeimim *(bruiajul sistemelor de rachete sol/aer occidentale, a dronelor, radarelor și avioanelor adversarilor).* La toate acestea, rușii au adus în zonă sistemul de rachete sol/aer Pantsir, folosit inclusiv împotriva atacurilor cu drone lansate de rebelii din enclava Idlib.

⁕ ***Turcia este foarte aproape de a deveni un actor major al războiului electronic,*** domeniu în care a acumulat suficientă expertiză, dovedită din plin pe teren, unde folosește cu succes dronele de atac MALE (*Medium Altitude Long Endurance),* mijloace electronice ofensive, rachete sol/aer *Hisar-A* și *S-400,* avioane de vânătoare moderne și bine echipate ș.a.

În plus, Turcia dispune de toate capabilitățile pentru a-și consolida prezența pe teritoriul libian, într-o manieră asemănătoare cu strategia Rusiei în Siria. Nimeni nu se îndoiește de forța Turciei, care speculează slăbiciunile Occidentului și lipsa de coeziune a vest-europenilor pentru crearea unor noi puncte de sprijin în Mediterana Orientală.

⁕ Exemplul Turciei nu este singular. State precum ***Ucraina, Belarus*** sau ***India produc și exportă echipamente ale războiului electronic la prețuri de dumping și nu neapărat mai puțin performante decât cele ale marilor companii cu tradiție în domeniu.*** De menționat, în context, eforturile depuse în aceeași direcție de ***Japonia, Coreea de Sud, Suedia și Iran,*** dar și apetitul unor țări mici, fără veleități militare ofensive *(Emiratele Arabe Unite, de exemplu!)* pentru achiziționarea unor astfel de echipamente.

⁕ Ca de obicei, ***companiile vest-europene sunt aproape inexistente pe o asemenea piață emergentă,*** ceea ce ar putea genera un dezavantaj operațional în eventualitatea implicării într-un mediu mai puțin permisiv decât cel cu care țările comunitare s-au obișnuit în ultimii zeci de ani.

ARESTĂRI ÎN STRUCTURILE FRANCEZE ȘI AMERICANE DE INTELLIGENCE

→ La finele lunii august 2020, ***un locotenent-colonel al armatei franceze***, în vârstă de 50 de ani, ***detașat la Comandamentul Forțelor Întrunite ale NATO de la Napoli, a fost arestat de Direcția Generală pentru Securitate Internă*** (contraspionajul francez) și deferit justiției ***pentru transmiterea de documente ultrasensibile unui ofițer al GRU (spionajul militar rus).***

Locotenent-colonelul este „cazat” la Penitenciarul de maximă securitate *„Santé”*, locul 8 în topul celor mai dure locuri de detenție din lume, riscând o pedeapsă de cel puțin15 ani de închisoare, în funcție de răspunsurile pe care ancheta judiciară le va aduce o serie de întrebări privind: de cât timp colabora cu GRU?; Care au fost motivele trădării?; Câte și ce fel de informații a furnizat?

→ La începutul lunii septembrie a.c., ***Biroul Federal de Investigații-FBI l-a arestat pe Henry Frese,*** un analist în vârstă de 30 de ani, specializat în contraterorism, ***angajat al Defense Intelligence Agency (spionajul militar), sub acuzația că ar fi divulgat în mod voluntar o serie de informații privind securitatea națională.***

Ancheta preliminară a scos la iveală faptul că Henry Frese a accesat periodic diverse rapoarte clasificate secret și top secret, referitoare la capabilitățile militare ale unei anumite țări, fără nicio legătură cu responsabilitățile sale din cadrul DIA, pentru le transmite unor jurnaliști autohtoni, cu unul dintre aceștia având o relație apropiată.

Referindu-se la acest incident, Biroul de presă al DIA a condamnat atitudinea fostului angajat, precizând: *„Frese și-a pierdut încrederea noastră și a încălcat jurământul de a păstra secretul profesional.* ***Inculparea sa trebuie să constituie un avertisment pentru orice angajat al Defense National Agency*** *care încearcă să divulge informații sensibile în interes personal. O asemenea acțiune nu este nici altruistă și nici eroică, ci pur și simplu criminală”.*

→ ***Un ofițer al Drug Enforcement Administration – DEA (Agenția americană Antidrog)*** a fost judecat și trimis la închisoare în octombrie 2020, fiind acuzat că ***a înșelat mai multe companii cu suma de 4,4 milioane dolari.*** Garrison Kenneth Courtney a acționat prezentându-se drept ***„ofițer CIA sub acoperire, implicat într-un program guvernamental ultra-secret, menit să ajute Comunitatea de Informații și Departamentul Apărării”.***

Concret, ***ofițerul DEA a contactat o serie de companii private, cărora le-a cerut să-l angajeze „pe hârtie”, pentru a-i asigura astfel acoperirea necesară,*** adică pentru a masca ***„calitatea sa reală de ofițer al Agenției Centrale de Informații”***. Firmele contactate nu au primit detalii suplimentare, deși au solicitat acest lucru, G.K. Courtney invocând *„interese de securitate națională”*. Totodată, falsul angajat al CIA dădea asigurări companiilor respective că guvernul le va recompensa corespunzător, prin oferirea unor contracte profitabile, conexe „programului” la care lucra!

Mai mult, ***escrocul a convins chiar și pe unii funcționari guvernamentali în legătură cu „existența programului, despre care nu are voie să vorbească", sugerându-le că ar fi fost „selecționați" să-l sprijine.*** S-a folosit apoi de asemenea relații pentru a dobândi legitimitate în raporturile cu viitoarele victime ale înșelăciunii.

DEZVĂLUIRI PRIVIND COOPERAREA DANEZO-AMERICANĂ ÎN SFERA DE INTELLIGENCE

În prima decadă a lunii noiembrie 2020, cotidianul danez *Jyllands-Posten,* citând *„surse independente credibile",* a publicat rezultatele unor investigații de câteva luni, care au scos la iveală un adevăr bănuit, dar ascuns cu grijă autoritățile de la Copenhaga: ***serviciile secrete daneze au sprijinit structurile de intelligence americane pentru a obține informații sensibile despre unii dintre cei mai apropiați aliați,*** printre care Germania, Franța, Olanda, Norvegia și Suedia.

Investigațiile jurnaliștilor danezi au avut ca punct de plecare unele zvonuri apărute în august 2020 în legătură cu motivele ***demiterii surprinzătoare a directorului Serviciului danez de Informații Militare*** -DDIS, ***Lars Findsen,*** ca urmare a unor *„practici incorecte în colectarea informațiilor".* Concret, ar fi fost vorba despre ***un acord secret între DDIS și NSA*** (National Security Agency), în baza căruia erau interceptate comunicațiile transatlantice prin fibră optică, care erau apoi prelucrate într-o locație special construită pe Insula Amager, din sudul capitalei daneze.

Într-un comunicat lapidar al Comitetului de supraveghere *(**TET**, organism independent pentru controlul serviciilor secrete, format din 5 membri propuși de Ministerul Apărării și aprobați de Ministerul Justiției),* sunt invocate ***„activități operative care violează, de peste șase ani, viața privată a cetățenilor danezi".***

Totodată, TET precizează că, ***„dat fiind secretul care guvernează activitatea și misiunile serviciilor de informații, nu pot fi oferite date suplimentare opiniei publice".***

Sursele invocate de *Jyllands-Posten* susțin că, prin intermediul Centrului de prelucrare a datelor de pe Insula Amager, NSA ar fi spionat ținte din Germania, Franța, Suedia, Norvegia și Olanda, precum și unele obiective strategice autohtone (Ministerul de Externe și Ministerul de Finanțe).

DEZERTORUL KGB CARE A DECLANȘAT EXPULZAREA ÎN MASĂ A DIPLOMAȚILOR SOVIETICI

Adrian Isac

Remember: Londra, septembrie, 1971

„Operațiunea Foot" – expulzarea din Marea Britanie a 105 diplomați și oficiali sovietici – marchează o cotitură majoră în activitatea contraspionajului britanic din timpul Războiului Rece. Serviciului de Securitate al Majestății Sale (MI-5) i-au trebuit aproape douăzeci de ani pentru a convinge guvernele care s-au succedat la Londra că sporirea numărului de ofițeri de informații sovietici pe teritoriul Regatului amenință stabilitatea și securitatea națională.

Cea mai importantă reușită a contraspionajului britanic după cel de-al Doilea Război Mondial a fost considerată, mult timp și în mod eronat, o acțiune norocoasă, realizată în urma arestării unui diplomat sovietic, surprins la volan, conducând în stare de ebrietate avansată. ***Documente recent declasificate din arhiva Biroului Federal de Investigații - FBI – aduc la lumină detalii interesante despre ceea ce s-a numit „Operațiunea Foot" și adevăratul rol jucat de căpitanul KGB Oleg Lialin în declanșarea acesteia.***

*

Oleg Adolfovici Lialin, căpitan KGB, diplomat în cadrul Agenției economice a URSS de la Londra, a fost arestat de polițistul Charles Shearer în dimineața zilei de 31 august 1971, fiind surprins conducând în stare de ebrietate avansată. Din arestul Poliției metropolitane a fost recuperat de Serviciul Secret și transferat într-o casă conspirativă. Speriat de situație și având deja unele probleme la serviciu și în familie, a acceptat să colaboreze cu MI-5. Un an mai târziu, transfugul și Irina Georgievna Teplakova, amanta și secretara sa, cu care s-a căsătorit ulterior, au primit azil politic în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, o nouă identitate și o locuință într-o localitate din nordul Regatului. A decedat în 1995.

Documente FBI declasificate dezvăluie adevăruri mult-timp ascunse

Dosarul FBI privind pe Oleg Lialin oferă o nouă perspectivă asupra a ceea ce a fost numită ***„cea mai mare acțiune întreprinsă împotriva Moscovei de către un guvern occidental"*** – expulzarea în 1971 a zeci de membri ai personalului diplomatic sovietic de la Londra. Conform unei narațiuni de la acea vreme și reluată ulterior de unele publicații cu tradiție îndelungată pe piața media, ***dezertarea lui Lialin „a dus la descoperirea și expulzarea a 105***

oficiali sovietici acuzați de spionaj în Marea Britanie" și a fost determinată de o arestare pentru conducere în stare de ebrietate. ***Documentele din dosarul FBI atestă însă că povestea adevărată este mai complicată și a fost până nu demult unul dintre cele mai ascunse secrete ale MI-5.***

Deși pare aproape imposibil să se separe expulzarea celor 105 oficiali sovietici de povestea lui Lialin, ***majoritatea analizelor omit câteva fapte cheie,*** care sunt clar evidențiate în dosarele FBI. Se pare că ***această confuzie a fost cultivată în mod deliberat, ceea ce nu trebuie să surprindă pe nimeni, având în vedere natura sensibilă a acestei intersectări între diplomație, politica de stat și contraspionaj.*** Afacerea este încă puțin disecată, cu excepția termenilor senzaționali privind conducerea în stare de ebrietate, care a pus capăt unei vaste rețele de spionaj. Chiar și pagina de web a MI-5 dedică doar 4 vagi propoziții a ceea ce ei numesc ***„punctul de cotitură major în operațiunile de contraspionaj din timpul Războiului Rece în Marea Britanie".***

După cum a prezentat *The Guardian* la acea vreme, citând o declarație a Foreign Office, *„ordinul de expulzare - care afectează aproape 20% din cei 550 diplomați sovietici din Marea Britanie - este fără precedent în ceea ce privește dimensiunea și domeniul."* Urmează luni de investigații intense ale serviciilor de informații și dezertarea unui ofițer de top al KGB de la Ambasada sovietică din Londra, care s-a dovedit a fi catalizatorul „Operațiunii Foot*"*. În același timp, *The Guardian*, recunoscând că dezertarea lui Lialin a avut un rol important în expulzare, arăta, de asemenea, cu claritate că ancheta a durat cel puțin câteva luni și a fost foarte intensă.

The Guardian a continuat să citeze declarația Foreign Office, consolidând în continuare legătura cauzală directă între Oleg Lialin și ordinul de expulzare, însă jurnaliștii respectivului cotidian nu pot fi acuzați de dezinformare, de vreme ce o mare parte din declarația oficială a fost dedicată rolului căpitanului-dezertor.

Cunoscută de relativ puțini oameni la acea vreme, *„Operațiunea Foot"* a fost un proces în lucru de ani de zile, spre deosebire de relatările BBC și ale multor persoane neavizate, cum că „arestarea căpitanului KGB a dus la dezertarea lui în Marea Britanie și la expulzarea a 105 presupuși agenți sovietici din țară". Cu toate acestea, nu a durat mult până când au început să circule zvonuri conform cărora s-a întâmplat mai mult decât aflase mass-media. Au fost tot felul de zvonuri, care de care mai fanteziste, precum cel conform căruia polițistul ***Charles Shearer*** ar fi primit de mult timp misiunea de a-l opri și aresta, fapt negat de cel în cauză, care susține că nu știa cine era Lialin, înainte ca numele lui să devină public.

Conform dosarului FBI privindu-l pe Oleg Adolfovici Lialin, motivele sale inițiale pentru trădare au fost personale, respectiv nemulțumirea față de munca sa, precum și dorința de a divorța și de a trăi alături de secretara și amanta sa, căsătorită cu un alt ofițer KGB. Totuși, acest lucru pare să explice doar abordarea sa inițială față de MI-5, când a și devenit, în esență, un dezertor.

Pe de altă parte, dosarul FBI oferă mai multe detalii despre dezertarea lui Oleg Adolfovici Lialin în Marea Britanie. Acesta se apropiase inițial de englezi în a treia săptămână a lunii aprilie 1971, plângându-se de problemele sale conjugale și viitorul său în KGB. Simțindu-se nefericit la Londra, ***Oleg dorea ca britanicii să-l declare persona non grata. A afirmat că acest lucru îi va aduce „laude din partea KGB” când va reveni la Moscova, unde ar fi putut și divorța.*** În schimbul acestui favor, el ar fi furnizat informații britanicilor din interior, însă aceștia au început să-l folosească în calitate de agent- operațiune care pare să se fi încheiat doar când Oleg Adolfovici a fost arestat pentru conducerea autoturismului în stare de ebrietate. Acest lucru și semnalele privind rechemarea sa la Moscova, în urma reclamațiilor trimise la Lubianka de către soția sa, l-au determinat pe Oleg Adolfovici să dezerteze.

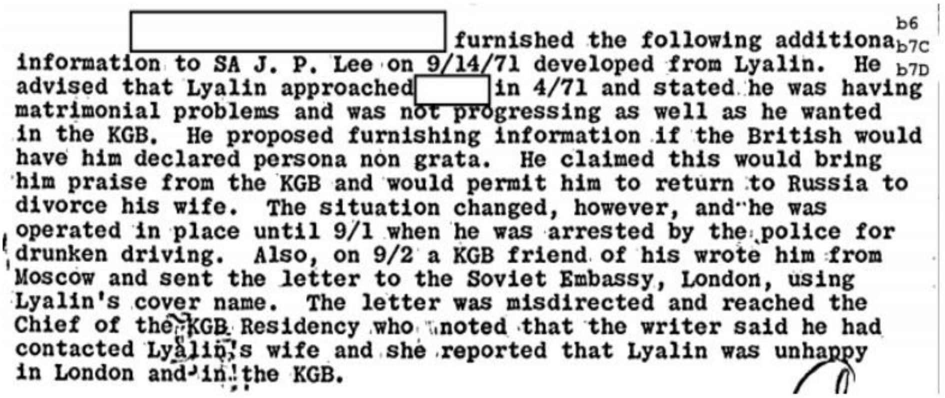

[redacted] furnished the following additional information to SA J. P. Lee on 9/14/71 developed from Lyalin. He advised that Lyalin approached [redacted] in 4/71 and stated he was having matrimonial problems and was not progressing as well as he wanted in the KGB. He proposed furnishing information if the British would have him declared persona non grata. He claimed this would bring him praise from the KGB and would permit him to return to Russia to divorce his wife. The situation changed, however, and he was operated in place until 9/1 when he was arrested by the police for drunken driving. Also, on 9/2 a KGB friend of his wrote him from Moscow and sent the letter to the Soviet Embassy, London, using Lyalin's cover name. The letter was misdirected and reached the Chief of the KGB Residency who noted that the writer said he had contacted Lyalin's wife and she reported that Lyalin was unhappy in London and in the KGB.

b6 b7C b7D

Paradoxal poate, dar după ce șeful rezidenței de la Londra i-a comunicat lui Lialin că este rechemat în țară și i-a ordonat să-și facă bagajele, acesta a fost lăsat fără niciun fel de supraveghere. Oleg a profitat de ocazie și și-a strâns hârtiile de acasă și de la birou, după care a contactat legătura sa de la MI-5, aranjându-și fuga, împreună cu amanta sa, Irina Teplakova.

CIA și FBI avertizau Casa Albă despre evenimentele de la Londra

De remarcat că, ***la acea dată, inclusiv Șeful biroului de contraspionaj al FBI, William Branigan, și unii experți ai CIA au avut impresia că dezertarea lui Lialin a fost singura cauză care a determinat declararea persona non grata a 105 oficiali sovietici.*** Chiar și după o lună, ofițerii FBI considerau că expulzarea a fost „bazată, evident, pe informațiile furnizate de Oleg Lialin”.

In mai multe puncte, totuși, ***Biroul Federal de Investigații nota că planul de expulzare era în desfășurare de ceva timp*** și că Directorul FBI era conștient de acest lucru în ziua când a avut loc expulzarea. Într-un ***Memo*** al acestuia către Oficiul FBI din New York, se remarca faptul că acțiunea ***„a fost luată în considerare de ceva timp, dar din diverse motive nu a putut fi***

realizată". Un mesaj similar a fost trimis și la Casa Albă, pentru procurorul general și ***Henry Kissinger***.

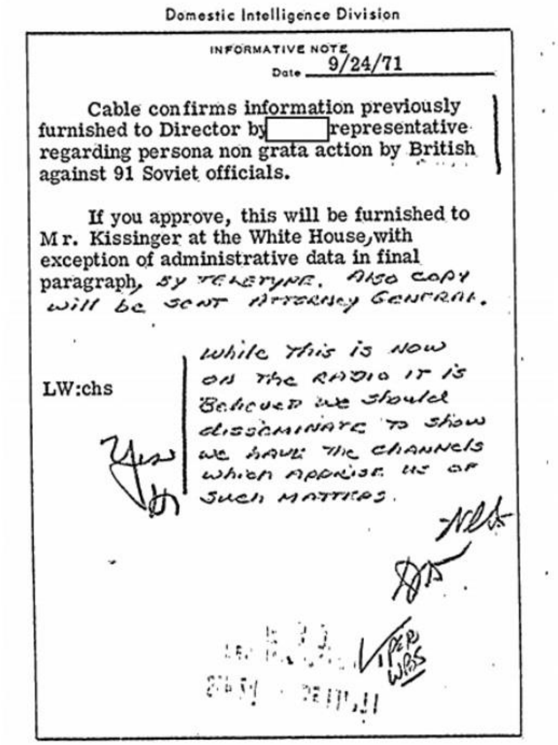

Domestic Intelligence Division

INFORMATIVE NOTE

Date 9/24/71

Cable confirms information previously furnished to Director by [redacted] representative regarding persona non grata action by British against 91 Soviet officials.

If you approve, this will be furnished to Mr. Kissinger at the White House, with exception of administrative data in final paragraph, by teletype. Also copy will be sent Attorney General.

LW:chs

While this is now on the radio it is believed we should disseminate to show we have the channels which apprise us of such matters.

Ulterior, Secretarul de Stat ***l-a informat pe președinte*** într-o ***Notă, redactată integral de către CIA***, care evidenția, în context, secretul extrem care încă înconjura cazul. ***„Ambasadorul britanic tocmai mi-a trimis o scrisoare despre acțiunea guvernului său. Vor expulza 90 oficiali sovietici, din cei peste 550 aflați în Marea Britanie. Ambasadorul m-a rugat să vă transmit regretele sincere ale Prim-Ministrului. Nu a putut să vă consulte înainte, conform înțelegerilor. O scurgere în presă a determinat Guvernul Majestății Sale să acționeze imediat, în această dimineață".***

Expulzarea sovieticilor era pregătită de mult timp

Materialele declasificate din arhiva FBI precizează clar că ***expulzarea nu a fost simplul rezultat al unei întâmplări norocoase, ci al unei munci de multe luni, sau chiar ani.*** O întâlnire a lui ***Edward Samuel Miller***, care va deveni Șeful diviziei interne de intelligence a FBI, cu *„un neidentificat gentleman britanic, cu background în domeniul securității"*, oferă numeroase detalii importante care contrazic povestea populară***: „expulzarea a fost luată în considerație de mulți ani. Mai degrabă decât să fi fost decisă de dezertarea lui Oleg Adolfovici , ea a fost punctul culminant al unei serii de evenimente"***. Foreign Office a lucrat „cu mare atenție" la cazul împotriva sovieticilor.

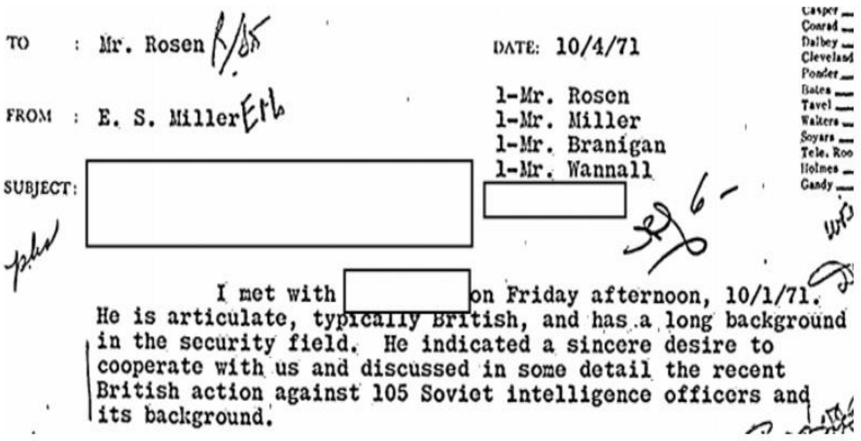

TO : Mr. Rosen

DATE: 10/4/71

FROM : E. S. Miller

1-Mr. Rosen
1-Mr. Miller
1-Mr. Branigan
1-Mr. Wannall
[redacted]

SUBJECT: [redacted]

Casper
Conrad
Dalbey
Cleveland
Ponder
Bates
Tavel
Walters
Soyars
Tele. Room
Holmes
Gandy

I met with [redacted] on Friday afternoon, 10/1/71. He is articulate, typically British, and has a long background in the security field. He indicated a sincere desire to cooperate with us and discussed in some detail the recent British action against 105 Soviet intelligence officers and its background.

Conform unui alt ***Memo***, dezvăluit cu mulți ani mai târziu, ***planul a fost pus în aplicare pentru a stopa creșterea îngrijorătoare a reprezentanților Uniunii Sovietice din Marea Britanie și, implicit, a numărului de ofițeri ai KGB și GRU, care depășeau cu mult resursele britanice de supraveghere a acestora.*** La începutul anului 1971, contraspionajul britanic a întocmit un plan pentru a rezolva situația, iar premierul l-a aprobat la începutul lunii august, conform unui Memo semnat de șeful Foreign Office, ***Sir Alec Douglas Home***, și de ministrul de interne ***Reginald Maudling***. Planul cuprindea două propuneri vizând atât reducerea numărului personalului sovietic din Anglia, cât și perturbarea activităților KGB în Marea Britanie.

Strategii de la KGB plănuiau destabilizarea Marii Britanii

Datele sunt interesante, ele confirmând informațiile semnificative din activitatea lui Oleg Lialin cu britanicii. ***Primul său contact cu MI-5 a fost la începutul lui aprilie 1971*** și, conform mai multor relatări din presă, s-a decis să dezerteze în august, când Prim-Ministrul aprobase deja planul.

Rapoartele privind decizia sa de a dezerta la începutul lui august ar putea fi, totuși, greșite. Aceeași sursă britanică invocată de Miller a precizat că dezertarea lui Oleg Adolfovici s-a precipitat din cauza unui incident privind conducerea autoturismului în stare de ebrietate. De fapt, acesta plănuia inițial să se întoarcă în URSS, ca urmare a declarării sale ca persona non grata, unde urma să continue colaborarea cu britanicii. Acesta a fost planul, întocmit cu atenție, dar care a fost dat peste cap de arestarea sa pentru conducerea în stare de ebrietate.

Documentul care face referire la întâlnirea lui Miller cu contactul britanic neidentificat se sfârșește prin a menționa că Biroul va oferi ulterior mai multe informații obținute din exploatarea informativă a lui Oleg Lialin. Memo notează, de asemenea, interesul lui Miller pentru revizuirea condițiilor în care diplomatul sovietic și-a oferit serviciile, pentru a convinge politicienii britanici să aprobe acțiunea. Deși nu a fost menționat în documente, „contractul" cu Oleg a implicat foarte probabil informațiile furnizate înainte ca dezertarea sa să devină publică, inclusiv cele referitoare la ***intențiile KGB privind parașutarea***

în Anglia, SUA și Canada a unor agenți antrenați în operațiuni de sabotaj economic.

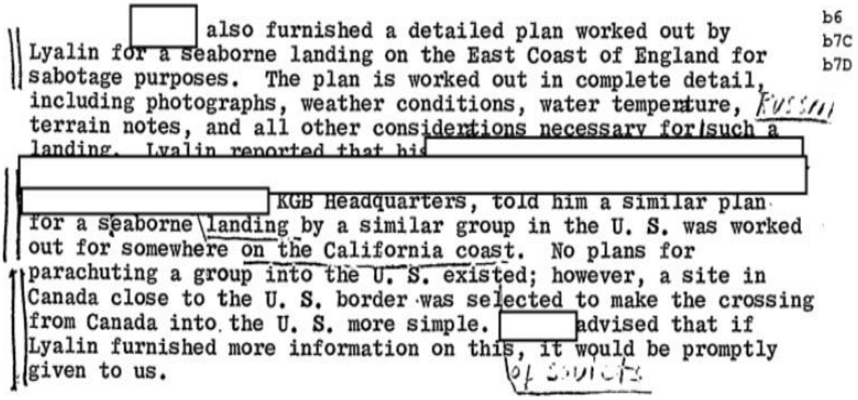
[redacted] also furnished a detailed plan worked out by Lyalin for a seaborne landing on the East Coast of England for sabotage purposes. The plan is worked out in complete detail, including photographs, weather conditions, water temperature, terrain notes, and all other considerations necessary for such a landing. Lyalin reported that his [redacted] KGB Headquarters, told him a similar plan for a seaborne landing by a similar group in the U. S. was worked out for somewhere on the California coast. No plans for parachuting a group into the U. S. existed; however, a site in Canada close to the U. S. border was selected to make the crossing from Canada into the U. S. more simple. [redacted] advised that if Lyalin furnished more information on this, it would be promptly given to us.

b6
b7C
b7D

Oleg Lialin a mărturisit legăturii sale din MI-5 că avea ca misiune, printre altele, identificarea unor locuri pentru aterizări sigure în Marea Britanie și crearea unei rețele informative care să asigure sprijinirea sosirii echipelor sovietice și organizarea acțiunilor de sabotaj. Lialin a prezentat, de asemenea, planurile URSS de a contamina apele lacului Holy Loch *(Scoția),* vina urmând a fi aruncată asupra unei baze americane de submarine din zonă. Acțiunea ar fi echivalat cu un atac sub steag străin. Interesul URSS pentru Holy Loch a fost reconfirmat câțiva ani mai târziu, când un submarin sovietic a intrat în coliziune cu submarinul american *„James Madison”.*

In baza informațiilor furnizate de Oleg, oficialii guvernamentali au concluzionat că ***sovieticii se pregăteau să înceapă operațiuni de sabotaj pe teritoriul Marii Britanii, pentru a crea „o criza de lungă durată, care să conducă la izbucnirea unor revolte sociale de amploare, demoralizarea populației civile și perturbarea gravă a vieții politice și economice a Regatului”.*** Este posibil ca informațiile furnizate de Oleg Lialin să-i fi convins în cele din urmă pe politicienii britanici că operațiunea de expulzare a diplomaților sovietici era mai mult decât necesară.

*

Departe de a fi fost o acțiune norocoasă, provocată de un ofițer KGB arestat pentru conducerea autoturismului în stare de ebrietate și care dorea o înțelegere cu MI-5, expulzarea a reprezentat punctual culminant al multor luni de muncă asiduă, în cadrul „Operațiunii Foot”, un efort susținut în egală măsură atât de către ofițerii de contraspionaj, cât și diplomația de pe malurile Tamisei.

SAGA DEFECTORILOR (II)

Mihai Milca

Sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, distrugerea Reichului hitlerist și a întregului său aparat instituțional, politic, militar au însemnat totodată și aneantizarea întregului sistem de represiune, polițienesc, de teroare de masă și spionaj care devenise, în anii din urmă ai regimului nazist, tentacular și omniprezent. Disensiunile și suspiciunile apărute între foștii aliați occidentali și Uniunea Sovietică pe fondul Războiului Rece au configurat în scurt timp un climat de confruntare acerbă, nu doar de ordin ideologic ci și în plan informativ și de contraspionaj între serviciile secrete ale părților implicate, care nu au întârziat să recupereze în propriul profit foști spioni și polițiști aflați până deunăzi în slujba naziștilor. Cazul cel mai notoriu este cel al lui Reinhard Gehlen, șef al serviciului de spionaj militar german pe frontul de Răsărit, care a intrat cu arme și bagaje în serviciul CIA, ajungând în cele din urmă să clădească o bine structurată organizație ce i-a purtat numele, transformată ulterior în serviciu federal de informații (*Bundesnachrichtendienst*) al Germaniei occidentale, pe vremea cancelarului Konrad Adenauer.

Concomitent a fost constituit ca o contrapondere, încă de la începutul anilor '50 ai secolului trecut, un serviciu de contraspionaj, Oficiul Federal pentru Apărarea Constituției (*Bundesamt für Verfassungsschutz*), în fruntea căruia a fost numit dr. Otto John, un avocat cu un trecut antinazist. Între cele două servicii secrete vest-germane nu a existat o bună conviețuire și colaborare, relațiile lor instituționale și extra-instituționale fiind marcate de tensiuni, aprehensiuni, intrigi și lovituri „sub centură”.

Afacerea John: Un transfug bizar pe ruta Berlin Vest – Berlin Est și retur

Istoria misterioasei dispariții a dr. Otto John din ziua de 20 iulie 1954, care s-a „volatilizat” pur și simplu de la o ceremonie comemorativă consacrată împlinirii a zece ani de la atentatul eșuat împotriva lui Hitler din vara anului 1944 din Berlinul de Vest pentru a reapărea într-o postură greu de conceput pentru un conducător al unui serviciu secret vest-german în Berlinul de Est, a făcut să curgă multă cerneală în lumea gazetăriei, pe teleimprimatoarele agențiilor de presă, alimentând ipoteze și speculații dintre cele mai fanteziste.

În acea zi s-a desfășurat într-o sală din Berlinul de Vest, în prezența președintelui federal Heuss, o adunare menită să omagieze memoria rezistenților antihitleriști executați de Gestapo după descoperirea complotului. Dr. Otto John era și el printre invitați nu doar datorită funcției oficiale pe care o deținea, ci și pentru că era fratele uneia dintre victime. Seara el a făcut o vizită unui vechi prieten, dr. Wohlgemuth (Wowo), chirurg pe care îl cunoștea din timpul războiului. După ce a băut o ceașcă de cafea, dr. John și-a amintit

ulterior că s-a simțit brusc somnolent și l-a rugat pe interlocutorul său să-l ajute să se întoarcă la hotel. După toate probabilitățile „Wowo" a profitat de ocazie pentru a-i administra lui John un drog care și-ar fi făcut rapid efectul. O altă versiune extrem de compromițătoare a fost însă vehiculată, și anume că șeful contraspionajului vest-german l-ar fi însoțit de bunăvoie pe Wohlgemuth în Berlinul de Est. Cert este că atunci când și-a recăpătat cunoștința dr. John s-a trezit în semiîntunericul unei încăperi izolate din cazarma sovietică de la Karlshorst, în Berlinul de Est, cartierul general al înaltului comisar sovietic din Germania. Trei ofițeri sovietici și o infirmieră, vorbind rusește între ei, l-au preluat și l-au predat superiorilor lor pentru a fi interogat. Și pentru autoritățile sovietice din Germania de Est, prezența lui John era nu doar o oportunitate informativă ci și o situație delicată ce se cerea gestionată cu atenție, în avantaj propagandistic.

Aleksei Pitrotranov, patronul KGB din Germania de Est, împreună cu Markus Johannes Wolf, șeful spionajului din RDG (STASI), au pus la punct o operațiune îndrăzneață de stoarcere de informații de la John și de întoarcere a acestuia împotriva foștilor stăpâni. Doi ofițeri KGB, care afirmau că se numesc Mihailov și Cernov l-au pus în contact pe John cu doi germani de încredere, „democrați" și „antinaziști": Wilhelm Girnus, un vechi camarad al lui Wolf, care lucra la radio Berlin-Est, și Herman Henselmann, arhitect șef al capitalei RDG. Cei doi i-au fost prezentați lui Otto John ca animatori ai unui fantomatic „Comitet pentru Reunificarea Germaniei". Aceștia i-au câștigat încrederea lui John, care excela surprinzător pentru un șef al unui serviciu de spionaj prin naivitate, temeri privind capturarea aparatului de stat vest-german de către naziști și neîndoielnică lipsă de discernământ profesional, astfel încât transfugul involuntar a fost de acord să facă anumite declarații împotriva stărilor de lucruri din RFG. „Sunt aici – declara John – pentru că soarta poporului german mă preocupă profund și pentru că n-aș fi avut niciodată o astfel de tribună la dispoziție în Germania de Vest... Forțele care au adus național-socialismul la putere au dobândit prea multă amploare azi în Germania pentru ca aceasta [declarația – n.n.] să fie posibilă."

Spre stupefacția generală, Otto John a luat cuvântul la Radio Berlin - Est pentru a afirma: „Germania este în pericol. Ea riscă să fie victima perpetuă a războiului rece între Est și Vest... Aceasta este rațiunea pentru care am hotărât, în deplină cunoștință de cauză, să stabilesc un contact direct cu Germania de Est... Am luat această decizie după ce am fost hărțuit continuu de naziști care au ridicat capul și pe care îi regăsim astăzi în viața politică și în administrație". O conferință de presă i-a oferit ocazia lui John să confirme public această declarație. Afirmații extrem de compromițătoare, făcute în mod deliberat (teza adversarilor lui John) sau subterfugii la care a recurs, după ce fusese atras de Wohlgemuth într-o capcană fără scăpare, neputând proceda altfel (teza celor care au căutat să-i găsească circumstanțe atenuante). În orice caz sovieticii și vasalii lor est-germani au exploatat la maximum condiția defectorului aflat în

mâinile lor. Efectul propagandistic al „Afacerii John" a fost unul incontestabil. Potrivit unei tehnici subversive consacrate, serviciile secrete est-germane au livrat presei prin intermediul lui Wilhelm Girnus informații potrivit cărora Otto John ar fi dezvăluit clauzele secrete ale securității militare a Germaniei Federale. În acest fel s-a creat întregul context, cu ingredientele de rigoare, al trădării lui John.

La 16 septembrie 1954, Otto John, epuizat psihic și stors informativ, este transferat în Crimeea. Este ceea ce ex-șeful contraspionajului vest-german a afirmat ulterior adăugând că a reușit să-i persuadeze pe interlocutorii săi sovietici, colonelul Gutșin și generalul Galușin, despre necesitatea de a fi transferat din nou în Berlinul de Est. John a furnizat rușilor informații detaliate despre Organizația Gehlen și despre operațiunile derulate contra mișcărilor de stânga și comuniștilor în RFG. John s-a întors în RDG pe 4 decembrie. Decepționat neîndoielnic de întâlnirea sa cu „socialismul real" din Germania de Est, fostul nr. 1 al BfV este tot mai des bântuit de ideea de a evada și de a se reîntoarce în Vest. Un prieten vechi, ziaristul danez Henrik Bonde-Heriksen, i-a organizat exfiltrarea cu ajutorul colonelului Abbots, șeful serviciilor speciale britanice la Berlin. În ziua de 12 decembrie 1955, Otto John intră pe o ușă la Universitatea Humboldt, din Berlinul de Est, și iese cu repeziciune pe o alta. Ziaristul danez îl aștepta la ieșire cu automobilul său având motorul pornit. Cei doi traversează linia de demarcație, trec de postul de control și ajung în Berlinul de Vest. Aici John este arestat, transferat la Bonn și încarcerat la închisoarea Pforzheim. Aici a stat opt luni înainte de a fi acuzat de trădare și judecat în noiembrie 1956. Otto John a fost condamnat la patru ani de detenție.

La proces, dr. John a susținut cu insistență că ar fi fost răpit de Wohlgemuth și dus cu forța în Berlinul de Est. El nu a negat declarațiile făcute în perioada cât a fost anchetat de sovietici și est-germani, dar a căutat să explice că a făcut acest lucru pentru a avea libertate de mișcare și a-și pregăti evadarea. După cum avea să se dovedească ulterior, prietenul său „Wowo", Wohlgemuth, era un agent experimentat al KGB și spionajului est-german. Pitrotranov a ajuns în 1958 rezidentul șef al KGB la Beijing, pentru ca apoi un deceniu și jumătate să ocupe funcția de vicepreședinte al Camerei de Comerț a URSS. Nefericitul Otto John a executat două treimi din pedeapsa sa la închisoarea din Münster. A fost eliberat pe 25 iulie 1958. După eliberare a încercat în van să obțină reabilitarea sa.

În 1968, John a publicat o carte în care încearcă să se disculpe dar fără a putea convinge un public care deja dăduse uitării scandalul mondial al defectării sale în Est și reîntoarcerea neverosimilă în Vest. În 1997, dr. Otto John și-a dat obștescul sfârșit, bolnav și singur, uitat și fără a fi reușit să scape de stigmatul trădării.

CIA ȘI OBSESIA CELEI DE-A PATRA CÂRTIȚE

Alecuș Fărău

În 1985, Agenția Centrală de Informații-CIA, în mod deosebit, dar și spionajul britanic-MI6, au pierdut probabil cei mai valoroși agenți care, riscându-și viața, furnizau informații chiar din interiorul temutului KGB. Dintr-o duzină de agenți, americanii și englezii au reușit să extragă câțiva, însă cei mai mulți au fost executați în hrubele întunecoase ale închisorii Lefortovo.

Astăzi, la mai bine de 30 de ani de la căderea Cortinei de Fier, vânătorii americani de spioni continuă să cearnă cenușa operațiunilor de intelligence a anilor '80 pentru a găsi indicii care i-ar putea duce spre „al patrulea om", sperând că acesta ar fi ultima „cârtiță" a KGB din perioada de glorie a spionajului sovietic. Încă nu se cunoaște cu adevărat cine i-a trădat pe acești spioni. A existat a patra cârtiță în Comunitatea americană de Informații? – se întreabă jurnalistul de investigații David Wise într-un articol chiar cu acest titlu, publicat acum câțiva ani în Smithsonian Magazine.

*

Știm foarte bine că ne trădezi de ani de zile !

Londra, 17 mai 1985: Oleg Gordievski se afla la apogeul carierei sale. Ofițer de informații experimentat, fusese promovat de câteva luni ca șef al rezidenței KGB din capitala britanică. Moscova părea să nu aibă niciun indiciu că de 11 ani acesta fusese racolat de MI6 - spionajul britanic.

În acea zi, Gordievski primise o telegramă cifrată prin care i se ordona să se prezinte urgent la Moscova, pentru a i se confirma promovarea și a se întâlni cu doi șefi din KGB. *„O transpirație rece începu să-mi curgă pe spate...Semăna cu o condamnare la moarte",* va spune el mai târziu. Se întorsese de la sediul central de doar patru luni și totul părea în regulă. Acum se temea că devenise suspect contraspionajului KGB și era chemat să fie anchetat. Dacă refuza convocarea își distrugea cariera, iar dacă se întorcea în țară putea fi împușcat.

Ofițerii din MI6 care-l coordonau l-au asigurat însă că ei nu dețineau nicio informație că ar fi fost ceva deosebit și l-au sfătuit să meargă la Moscova. Pentru orice eventualitate, a fost întocmit și un plan de extragere, care urma să fie activat în caz de pericol. Gordievski a decis să-și riște viața și să revină în capitala Uniunii Sovietice.

La scurt timp după ce a aterizat la Moscova, și-a dat seama că revenirea în țară fusese o decizie greșită. Ușa de la intrarea în apartamentul său era încuiată și cu cea de-a treia yală, pe care el nu o mai folosea pentru că pierduse cheia. În mod clar, KGB îi cercetase locuința.

După câteva zile șeful său, Viktor Grușko, l-a dus cu mașina la o dacha (n.n.: vilă) a KGB, spunându-i că șefii doreau să vorbească cu el. Lui Gordievski i s-au servit sandvișuri și coniac armenesc, după care...s-a trezit îmbrăcat pe jumătate într-unul din dormitoare. Fusese drogat. Un general KGB i-a spus că a mărturisit totul. *„Mărturisește din nou!”* a urlat generalul.

Gordievski a fost dus acasă, dar a doua zi Grușko l-a convocat din nou la sediul KGB. *„Știm foarte bine că ne trădezi de ani de zile”,* i-a spus el. Lui Gordievski i s-a precizat apoi că postul său de la Londra se desființase și că va rămâne „la dispoziția cadrelor” în Centrala de la Lubianka. Era evident că agenții contraspionajului nu aveau încă suficiente dovezi pentru a-l aresta și că urmăreau să-l surprindă contactând serviciile secrete britanice. *„Se așteptau să fac ceva greșit”,* mărturisea el apoi. Dar era doar o chestiune de timp. *„Mai devreme sau mai târziu mă vor aresta”.*

Planul său de extracție se afla ascuns în coperta unei cărți. Trebuia să stea la un anumit colț de stradă din Moscova, într-o zi și la o oră anume, până când observa un bărbat *„cu aspect britanic”* care mânca ceva. Așa a făcut, dar nu s-a întâmplat nimic. A încercat din nou, urmând planul de rezervă: de data aceasta, un bărbat care purta o pungă de culoare verde închis de la Harrods, magazinul de lux din Londra, mergea mâncând o bomboană. Era semnalul pe care-l aștepta pentru a începe evadarea.

În ziua stabilită a început operațiunea de extracție - mergând pe un traseu bine stabilit pentru a putea observa dacă este urmărit. A plecat cu trenul de la o gară din Moscova, și-a continuat drumul cu autobuzul și apoi cu taxiul până la un punct din apropierea frontierei finlandezo-sovietice, unde s-a ascuns în iarba de lângă drum până când s-au oprit două mașini, în care se aflau trei agenți de informații britanici - bărbatul cu bomboane și două femei, dintre care una era ofițerul său de caz din MI6 de la Londra.

Gordievski susține că s-a urcat în portbagajul uneia dintre mașini, însă un fost ofițer CIA a precizat că s-a ascuns într-un spațiu al unui Land Rover special modificat. Dacă rușii ar fi examinat mașina, ar fi văzut cocoașa de pe podea, locul unde se află în mod normal arborele motor. Dar arborele motor al acestui Land Rover fusese mutat astfel încât transfugul să se poată ascunde în cocoașă.

Au trecut fără probleme prin mai multe puncte de control, dar au trebuit să se oprească la vama sovietică de la graniță. Când șoferul a oprit motorul, Gordievski a auzit câini alsacieni prin apropiere. Au trecut minute de frică, începuse să aibă probleme cu respirația. Cele două doamne hrăneau câinii cu chipsuri de cartofi pentru a le distrage atenția. Apoi, mașina a pornit din nou și, după un timp, în radioul care difuza muzică pop, a explodat simfonia *Finlandia* de Jean Sibelius, semnalul că era liber! Nu însă și soția cu cele două fiice, rămase captive la Moscova.

După fuga sa, un tribunal militar sovietic l-a condamnat la moarte în contumacie. A fost supus unor serii de interogatorii de către MI6, cooperând

apoi cu acesta și cu alte servicii de informații occidentale. A călătorit frecvent în Statele Unite, Germania, Franța, Noua Zeelandă, Australia, America de Sud și Orientul Mijlociu. S-a întâlnit cu premierul britanic Margaret Thatcher și cu președintele Ronald Reagan, și-a scris memoriile și a fost coautorul unei cărți despre KGB.

A sperat întotdeauna că soția sa Leila i se va alătura în Anglia. A făcut-o abia în 1991, dar tensiunile provocate de cei șase ani de separare s-au dovedit imposibil de depășit, astfel că în 1993 căsătoria lor s-a încheiat.

Telegrama buclucașă și... Alo, ați greșit numărul !

Atena, 21 mai 1985: După ședința de dimineață de la Ambasada sovietică, colonelul ***Serghei Ivanovici Bokan*** a rămas în urmă pentru a vorbi cu șeful său, rezidentul local al GRU - spionajul militar. În calitate de adjunct al acestuia, Bokan era la curent cu toate operațiunile de spionaj ale GRU care vizau Grecia, Statele Unite și celelalte țări NATO. După ce au discutat o vreme, rezidentul i-a șoptit, așa în treacăt: *„Apropo, Serghei, a venit o telegramă din Centrală. Se spune că fiul tău, Alex, ar avea probleme la școala militară și ți se sugerează să-ți iei concediul acum, cu trei luni mai devreme, și să te întorci în țară pentru a te ocupa de situația lui”.*

Bokan încremeni. *„Stai liniștit* - își spunea - *Îi cunosc.”* Porecla sa din copilăria petrecută într-un colhoz din Ucraina, fusese „Cârtița”. Acum era un bărbat în plină putere, în vârstă de 43 de ani, care lucra pentru GRU de 16 ani - și transmitea secrete către CIA de 10 ani. Și-a dat seama imediat că invenția cu telegrama era un truc, întrucât în urmă cu doar câteva zile telefonase cumnatului său din Kiev, unde studia Alex, care-l asigurase că fiul său este bine și că nu sunt probleme.

Bokan și-a dat seama că atât KGB, cât și GRU erau pe urmele sale. A decis să părăsească Atena, însă nu pentru a se îndrepta spre Moscova. A apelat un telefon de urgență al stației CIA din Ambasada americană, cerând să vorbească cu o persoană fictivă. „*Ați greșit numărul*”, i s-a răspuns. Acest scurt dialog codificat declanșa o întâlnire în acea seară cu ofițerul său de caz, Dick Reiser. După întrevederea care a durat doar câteva minute, acesta a transmis imediat sediului central din Langley că agentul are probleme, solicitând declanșarea planului de exfiltrare.

După cinci zile de la primirea „telegramei” despre fiul său, Bokan s-a dus cu soția, Alla, și cu Maria - fiica lor de 10 ani, la plajă. Nu-i spusese niciodată soției sale că lucrează pentru CIA - ar fi pus-o în pericol de moarte - dar acum trebuia să-i mărturisească. În timp ce mergeau pe plajă, el i-a vorbit despre problemele sale. Ar trăi vreodată în Occident? În ce țară? a întrebat Alla. Nu contează, a spus el, reamintindu-i proverbul rus că dacă iubești cu adevărat pe cineva, vei descoperi că raiul se află și într-un cort. *”Nu doresc să trăiesc într-un cort”,* i-a replicat însă aceasta.

Simțind că a intrat pe un teren periculos, a abandonat discuția și au mers să servească un prânz somptuos, Bokan gândindu-se că putea fi ultima sa

masă cu familia. După ce le-a condus acasă, și-a împachetat câteva lucruri și documente într-o sacoșă și a anunțat că merge să facă jogging. Apoi și-a luat la revedere sărutându-și soția și fiica.

Pentru a fi sigur că nu este urmărit, și-a condus BMW-ul timp de o oră în jurul Atenei, apoi a intrat pe autostrada unde-l aștepta Reiser în mașina sa. Pe bancheta din spate se aflau o jachetă, o pălărie și ochelari de soare, cu care Bokan s-a deghizat în timp ce Reiser îl conducea spre o casă conspirativă. După lăsarea întunericului, au plecat spre un mic aeroport, unde Bokan s-a îmbarcat într-un avion al CIA. După escale la Madrid și Frankfurt, un avion militar l-a transportat peste Atlantic. La baza Andrews Air Force din Maryland, s-a uitat pe fereastră și a văzut mai multe mașini negre și oameni pe pistă. A întrebat dacă sunt acolo pentru a saluta o personalitate importantă. *„Nu, sunt aici pentru tine*” – i s-a răspuns. A coborât treptele și a dat mâna cu ofițerii CIA care-l așteptau. *„Bine ați venit în Statele Unite”*, i-a spus unul dintre ei.

Serghei Bokan a fost separat de familia sa timp de șase ani. După două săptămâni de la sosirea în Statele Unite, el avea deja un nou nume, o biografie refăcută, un cont de securitate socială și un pistol Beretta de 9 milimetri. La început a stat în case conspirative din Virginia, apoi a locuit o jumătate de an în California pentru a învăța limba engleză, revenind apoi pe coasta de est în calitate de consultat al CIA și al unor companii americane.

Când Bokan a dispărut din Atena, KGB i-a trimis soția și fiica înapoi la Moscova, i-a percheziționat apartamentul și a început o serie de interogatorii. *„Timp de doi ani am mers la Lefortovo de două, trei ori pe săptămână”,* spunea Alla Bokan. *„Înainte aveam vecini foarte apropiați. De atunci toată lumea a început să mă evite. Dacă așteptam liftul, ei coborau pe scară. Nu aveam slujbă. Când am găsit un loc de muncă, KGB a intervenit și m-au concediat. Asta s-a întâmplat de mai multe ori”.*

În cele din urmă, în 1991, când KGB se afla în degringoladă după ce șeful său, Vladimir Kriucikov, condusese lovitura de stat eșuată împotriva liderului sovietic Mihail Gorbaciov, autoritățile le-au lăsat pe Alla și pe fiica ei să plece. Au zburat la New York și, cu ajutorul CIA și al FBI, s-au reunit cu Serghei la un motel lângă Aeroportul Internațional John F. Kennedy. Au fost primite cu șampanie și flori, un coș mare cu fructe și bomboane de ciocolată. Au fost îmbrățișări și toată lumea a plâns.

Fiul lui Bokan, Alex, s-a stabilit și el în SUA în 1995, lucrând ca programator IT. Pentru o lungă perioadă de timp, el a fost supărat din cauza impactului pe care spionajul l-a avut asupra tatălui său și a propriei sale vieți. *„Am fost furios pentru că am fost dat afară din școala militară și trimis în armată, departe, lângă Vladivostok”,* mărturisea el. *„Aveam 18 ani.”* Acum vede episodul altfel. *„După mulți ani, l-am înțeles bine. A fi mort sau în viață era întrebarea pentru tatăl meu. Nu a avut de ales. ”* Astăzi, Serghei și Alla trăiesc liniștiți sub noua lor identitate.

Din Lagos, direct în fața plutonului de execuție !

Moscova, 3 august 1985: Era ora 2 dimineața când Andrei Poleșciuk a ajuns acasă. Jurnalistul, în vârstă de 23 de ani, lucrase până târziu la Novosti, agenția de presă sovietică. Prin ferestrele apartamentului de la parter, pe care îl împărțea cu părinții săi plecați în străinătate, putea vedea pe oricine care circula pe stradă. Obosit, a adormit cu greu. Spre dimineață, un bărbat masiv a intrat forțând ușa, i-a arătat o insignă și i-a strigat: *„Tatăl tău a fost arestat”*, fără să menționeze când, unde și mai ales pentru ce. Arestat? Imposibil. Tatăl său, ***Leonid Poleșciuk***, era ofițer superior în contraspionajul KGB, numit de curând locțiitor al rezidentului din Lagos, Nigeria.

De luni de zile, Andrei spera că tatăl său îi va găsi un apartament. Absolvise facultatea, avea un loc de muncă bun și ar fi vrut să trăiască singur. O locuință la Moscova era aproape imposibil de găsit, chiar și pentru un ofițer KGB, dar în luna mai primise o scrisoare aparent miraculoasă de la tatăl său. Părinții îi comunicau că auziseră din întâmplare despre un apartament pe care l-ar putea cumpăra; tatăl său a decis să-și ia concediu mai devreme pentru a veni acasă să încheie afacerea. Leonid și soția sa, Ludmila, se întorseseră de două săptămâni când KGB a apărut la ușa lor.

„A fost ceva suprarealist, ca un coșmar. Nu-mi venea să cred ce se întâmplă. Ofițerii KGB au căutat în apartament toată noaptea. Dimineața ne-au luat - mama, bunica și cu mine - și ne-au dus cu mașini Volga la infama închisoare Lefortovo pentru interogatoriu”, avea să-și amintească Andrei, care-i întreba întruna pentru ce fusese arestat tatăl său. În cele din urmă unul dintre ei s-a îndurat să-i răspundă scurt: ”Pentru spionaj”.

După luni de zile de interogatorii la Lefortovo, Andrei Poleșciuk le-a spus anchetatorilor că nu va mai răspunde altor întrebări decât dacă îi vor spune pentru cine lucra tatăl său. Atunci i-au arătat o bucată de hârtie cu cuvintele *„l-am cunoscut pe Joe*”, cu scrisul tatălui său. Leonid Poleșciuk îl cunoscuse pe primul său ofițer de caz din CIA, care îl recrutase în Nepal, ca fiind Joe. *„A fost modul original al KGB de a spune că tatăl meu a lucrat pentru CIA”*, a spus Andrei.

Înainte ca Leonid Poleșciuk să părăsească Lagosul, solicitase 20.000$ să cumpere apartamentul care-l negociase. Agenția însă l-a prevenit că ar fi fost prea riscant pentru el să aducă o sumă atât de mare prin aeroport și l-a sfătuit ca banii să-i fie depuși la o Căsuță Poștală Impersonală (sub o piatră) la Moscova. Ceea ce nici CIA și nici Poleșciuk nu știau era faptul că „apartamentul de vânzare pentru fiul său” era un joc operativ al KGB prin care acesta fusese atras în capcană. Ulterior, un documentar TV prezentase un personaj în umbră ridicând ceva de sub o piatră, însă Andrei susține că acela nu era tatăl său.

În iunie 1986, Leonid a fost judecat și, așa cum era de așteptat, găsit vinovat de înaltă trădare. Fiului i s-a permis să-l viziteze o singură dată în închisoare, după condamnarea sa la moarte. *„La început, nici măcar nu l-am*

recunoscut, atât de mult slăbise, fiind bolnav și torturat”, a spus Andrei. Leonid a fost executat pe 30 iulie, după care KGB i-a comunicat lui Andrei că rămășițele tatălui său au rămas în crematoriu și că nu există un mormânt al său.

Arestarea tatălui lui Andrei Poleșciuk a fost un dezastru pentru mama sa. *„I-a scurtat viața. Imediat după arestarea sa, ea s-a prăbușit psihologic. Nu voi uita niciodată ziua când am ajuns acasă și ea fredona melodii fără cuvinte, arătând a nebunie. A fost înfricoșător. KGB a dus-o la un sanatoriu, unde a fost drogată și interogată în continuare. După câteva luni, a fost eliberată, dar n-am mai văzut-o niciodată zâmbind. A murit trei ani mai târziu, în 1988”,* a spus el.

După ce tatăl său a fost executat, Andrei a continuat să lucreze pentru Novosti. În 1988, într-o croazieră pe râul Moscova, a întâlnit-o pe Svetlana, care lucra pentru o revistă auto. S-au căsătorit în 1993, după prăbușirea Uniunii Sovietice, iar el a lucrat o vreme pentru un ziar independent din Moscova. În 1997, Andrei și Svetlana au emigrat în Statele Unite.

Obsesia celei de-a patra cârtițe

● Anul 1985 a fost unul catastrofal pentru agențiile de informații americane și britanice. Pe lângă Gordievski, Bokan și Poleșciuk, au fost compromiși alți 10 agenți. Confruntată cu aceste pierderi aparent inexplicabile, CIA a creat un grup de experți-analiști, care să vâneze cârtițele și să descopere cauzele acestui dezastru.

Echipa era condusă de Paul Redmond, care îi avea alături pe Sandy Grimes, Jeanne Vertefeuille, Diana Worthen și Dan Payne. Aceștia au analizat diferite variante posibile, cele mai disecate fiind: KGB a instalat microfoane chiar în birourile Agenției; sovieticii au reușit să intercepteze comunicațiile; mai există o cârtiță care nu a fost încă descoperită.

● În noiembrie 1989, un angajat raportase că Aldrich Ames, șef al Departamentului de Contrainformații al Diviziei pentru Uniunea Sovietică, părea să se bucure de un stil de viață mult dincolo de mijloacele unui ofițer CIA și că familia soției sale a fost mai puțin bogată decât a susținut. Cu toate acestea, CIA s-a mișcat încet. În 1986 și 1991, Ames a trecut două examene poligraf, în timp ce spiona pentru Uniunea Sovietică, respectiv Federația Rusă.

Arestat în 1994, Ames a făcut mărturisiri complete despre colaborarea cu KGB, inclusiv despre momentul în care dezvăluise Moscovei identitatea agenților sovietici care lucrau pentru CIA și MI6 de care avea cunoștință. La 13 iunie 1985, din biroul său de la etajul patru al sediului CIA din Langley-Virginia, Aldrich Ames a sustras mai multe documente secrete și a ieșit din clădire. A condus dincolo de râul Potomac până la Washington D.C. și a intrat

în Chadwicks, un restaurant din cartierul Georgetown, unde a înmânat documentele unui oficial al Ambasadei sovietice, pe nume Serghei Șuvakin. Lista agenților ruși care lucrau pentru străinătate îi includea, printre alții, pe Oleg Gordievski (nume de cod GTTICKLE), Serghei Bokan (GTBLIZZARD) și Leonid Poleșciuk, alias GTWEIGH.

Dar CIA și FBI au realizat curând că există o anomalie flagrantă în relatarea lui Ames: cei trei agenți deveniseră suspecți încă din mai 1985 - înainte ca Ames să recunoască faptul că predase documentele spionajului sovietic. Cronologia faptelor nu avea cum să explice, de exemplu, rechemarea lui Gordievski de la Londra, ceea ducea la o concluzie distrugătoare: cei trei agenți ar fi putut fi trădați de o altă cârtiță existentă încă în spionajul american, a cărei identitate rămăsese necunoscută!

● În istoria spionajului american, fuseseră identificate doar trei cârtițe importante, ale căror trădări s-au soldat cu rezultate letale: Edward Lee Howard, un ofițer CIA programat să fie trimis în misiune la Moscova, dar care a fost concediat pentru consum de droguri și furt; Aldrich Ames, despre care am amintit deja, și Robert P. Hanssen, agent FBI, arestat în 2001, care a spionat pentru Moscova timp de peste 22 de ani.

Într-un târziu, experții americani de contraspionaj au ajuns la concluzia că nici Howard și nici Hanssen nu au avut acces la identitatea tuturor agenților sovietici/ruși care lucrau pentru SUA, astfel că discrepanța dintre cronologia lui Ames și demascarea lui Gordievski, Bokan și Poleșciuk rămânea inexplicabilă.

● În iulie 1994, Leslie Wiser, agentul FBI care l-a demascat pe Ames, s-a deplasat în Marea Britanie pentru a-l intervieva pe Oleg Gordievski, considerând că este important pentru CIA să ia în considerare posibilitatea reală ca fostul șef al rezidenței KGB la Londra să fi fost compromis chiar de cineva din interiorul Comunității de informații din SUA. Defectorul rus era convins că Ames l-a trădat, dar a confirmat că a fost convocat brusc la Moscova la 17 mai 1985 – deci cu aproape patru săptămâni înainte ca Ames să predea sovieticilor lista agenților-dubli.

Anchetatorul FBI pornea de la premisa că Aldrich Ames putuse minți sau greși data, întrucât era cunoscut ca bețiv și recunoscuse că obișnuia să consume alcool înainte de întâlnirile sale cu agenții KGB. Dar Ames a insistat mereu în fața FBI, CIA și a Comitetului pentru Informații al Senatului că nu a dezvăluit surse semnificative înainte de întâlnirea sa de la Chadwicks. Mai mult, într-o scrisoare din închisoarea federală din Allenwood, Pennsylvania, unde execută condamnarea pe viață, Ames mărturisea: *„Îmi amintesc sigur că nu i-am dat legăturii din KGB niciun alt nume în afara celor doi sau trei agenți infiltrați, pe care i-am deconspirat pe 13 iunie1985”.*

● Serviciile de spionaj care se respectă nu tolerează cazurile misterioase nesoluționate. La mult timp după pierderile masive din 1985, întrebările persistă pentru experții în contrainformații. ***Milton Bearden***, care a

deținut mai multe funcții în cariera sa de 30 de ani în CIA, este convins că a mai existat un trădător, încă nedetectat, afirmând: *„Cârtița nu este doar un individ care a furat câteva secrete dintr-o agenție de informații. S-ar putea să fie deja mort sau poate încă mai trăiește, dar cultura muncii în spionaj nu-l va lăsa să ducă secretele cu el în mormânt. Nu există nicio prescripție pentru spionaj. Mai devreme sau mai târziu aceste lucruri trebuie clarificate. Rămân convins că a existat un al patrulea om, poate chiar și al cincilea. Am vorbit cu vechi prieteni din MI6 și ei sunt de aceeași părere. Fie unul dintre ai noștri, fie de-al lor”.*

*

Dacă există a patra cârtiță și ea este încă în viață, FBI ar dori cu siguranță să o descopere pentru a o trimite în judecată, iar CIA ar vrea să o interogheze pentru a încerca să cuantifice toate consecințele trădării sale. Chiar dacă se va dovedi că individul nu mai este în viață, serviciile de spionaj trebuie să cerceteze în continuare pentru a evalua pagubele și să încerce să reconstituie pe cine ar fi putut să mai trădeze.

UN SPION SOVIETIC PE CARE AMERICANII AR FI TREBUIT SĂ NU DOREASCĂ SĂ FIE RETRAS DIN MISIUNE

Alexandru Botez

„***Theremin a fost un Thomas Edison rus, a cărui viață paradoxală a fost marcată de contradicțiile și sinuozitățile Războiului Rece***”.

Benjamin B. Fischer - fost ofițer CIA

UN INVENTATOR GENIAL

Lev Sergheevici Termen s-a născut în anul 1896 la Sankt Petersburg în familia unor nobili ruși, proveniți din emigranți francezi hughenoți (Theremin), care s-au stabilit în Rusia în secolul XVII. În 1914, a absolvit cu medalie de argint gimnaziul, după care a urmat cursurile conservatorului – clasa violoncel și, în paralel, cele ale facultății de fizică-matematică. În anul 2 de studii, a fost recrutat în armată, fiind trimis la un curs de specializare în cadrul Școlii de ingineri din Nikolaevsk și apoi la o școală de ofițeri. A servit în armata țaristă într-un batalion de comunicații și interceptări radio.

După încheierea Primului Război Mondial și Războiului Civil și-a reluat studiile universitare, fiind în același timp cooptat în Laboratorul de fizică al Universității din Sankt Petersburg. La propunerea academicianului A. I. Joffe, i s-a încredințat ulterior conducerea acestui laborator. În această perioadă s-a remarcat printr-o serie de invenții considerate revoluționare pentru acele vremuri. Astfel, în 1921, la Congresul electrotehnicienilor din URSS, Lev Termen a prezentat dispozitivul său *Thereminvox*, apreciat în presa vremii că a inaugurat epoca instrumentelor muzicale electronice.

Lev Termen – Moscova, 1926

Despre realizările tânărului inventator de la Sankt Petersburg a aflat și conducerea de partid și de stat de la Moscova și, un an mai târziu, Lev Termen a fost invitat la Kremlin. Pe lângă *Thereminvox*, acesta a mai prezentat o altă invenție a sa, respectiv o alarmă electronică, care semnaliza orice mișcare dintr-o încăpere sau spațiu delimitat. V. I. Lenin a fost impresionat de realizările lui Termen și a recomandat ca acesta să facă un turneu prin URSS pentru a populariza realizările științei sovietice.

La sugestia mentorului său, A. I. Joffe, Termen a ales ca subiect al lucrării sale de diplomă crearea unui dispozitiv de „*vedere la distanță*” (televiziune). După ce a reușit să finalizeze prototipul funcțional, acesta a trezit

interesul conducerii militare sovietice. O demonstrație practică a fost organizată în anul 1926, la sediul Ministerului Apărării de la Moscova, la care au participat mareșalii Voroșilov, Tuhacevski, Budionîi și comisarul pentru problemele industriei grele Ordjonikidze. Aceștia au fost impresionați de performanțele dispozitivului și au decis să fie produs în serie pentru dotarea, în primul rând, a trupelor de grăniceri. Voroșilov a cerut chiar ca la intrarea în biroul său să fie instalat un astfel de dispozitiv, pentru a-și impresiona vizitatorii.

Se părea că soarta i-a surâs lui Termen și urma să aibă un viitor strălucit în URSS.

REZIDENT AL UNEI REȚELE DE SPIONAJ SOVIETICE

În scurt timp, s-a constatat însă că invențiile geniale ale acestuia fie că erau prea avansate pentru nivelul industriei sovietice de atunci, fie birocrația sovietică se dovedea insurmontabilă și înăbușea orbește orice tendință de progres.

Pe acest fond, în viața lui Termen a intrat serviciul de informații secrete externe al URSS. În anul 1927, șeful acestuia, Ian Berzin, i-a propus să devină subordonatul său, în calitate de ofițer deplin acoperit pentru a acționa în străinătate (ilegal sau „*fantomă”*). Misiunea încredințată lui Termen era să penetreze în cercurile politice, economice și militare din Occident, pentru obținerea de informații secrete privind intenții agresive la adresa URSS și, în măsura posibilităților pe care trebuia să și le creeze, să le contracareze. Interesant este că de o manieră asemănătoare și cu o misiune similară, același Berzin l-a recrutat aproximativ în aceeași perioadă și pe Richard Sorge, dar țara țintă pentru acesta era Japonia.

Leon Theremin – New York, 1928

Ca urmare, Lev Termen este trimis în Germania pentru a participa la o expoziție de instrumente muzicale, care avea loc la Frankfurt și unde și-a prezentat dispozitivul său *Thereminvox*. De acolo a efectuat o serie de vizite în același scop în mai multe capitale vest-europene. Peste tot s-a bucurat de un interes și succes deosebit, chiar gazdele lui recomandându-i să traverseze oceanul, deoarece în Statele Unite existau condiții mai bune pentru a-și valorifica invențiile.

Anul 1928 îl găsește pe Termen în America, unde se bucură de primire entuziastă din partea elitei politice din această țară, a artiștilor, a oamenilor de știință și nu în ultimul rând a cercurilor de afaceri.

Încheie contracte pentru transpunerea în practică a unora din invențiile sale (cu compania General Electric – pentru dreptul de a produce sisteme de alarmă, cu RCA – pentru instrumentul muzical *Thereminvox*, cu Ministerul

Justiției – pentru un dispozitiv de depistare a metalelor, cu Ministerul Finanțelor pentru dispozitivele electronice de securizare a ușilor de la Fort Knox etc.).

În scurt timp devine bogat și este primit în Clubul Milionarilor din Statele Unite. Achiziționează un imobil cu 6 etaje în centrul orașului New York, unde își amenajează, pe lângă spațiile de locuit, laboratoare de cercetări și saloane luxoase de primire a vizitatorilor.

Până în prezent nu există prea multe informații despre activitatea sa de spionaj din această perioadă din motive lesne de înțeles. Într-un interviu acordat după 1990, Termen a menționat că „*nu are voie să vorbească despre aceasta*”, dar a relatat totuși că a avut statutul de „*rezident, la fel ca și Sorge*”.

Putem însă să ne facem o imagine despre valoarea și puterea de penetrare a rețelei informative pe care o conducea, dacă avem în vedere că din cercul său de relații făceau parte savantul Albert Einstein, magnații John Rockefeller și John Ford, actorul Charlie Chaplin, muzicienii George Gershwin, Maurice Ravel, Iașa Heifetz, Yehudi Menuhin, dar și lt. Col. Dwight Eisenhower – care avea să devină președinte, sau maiorul Leslie Groves – viitorul șef al programului nuclear american.

Din nou, se întrezărea un viitor strălucit pentru Lev Termen, de această dată în calitate de ofițer ilegal al serviciilor sovietice infiltrat în Statele Unite.

ÎN GULAGUL DE LA KOLÎMA

În Centrala de la Moscova, parveniseră însă și o serie de delațiuni false privindu-l pe rezidentul acesteia de la New York, cu un evident caracter răuvoitor, invidios sau pur și simplu din neînțelegere sau neacceptare a unor realități. Pe fondul campaniei de epurări declanșate în URSS după asasinarea lui Kirov, fără să se stea prea mult pe gânduri, lui Termen i s-a cerut să lase totul baltă și să se întoarcă la Moscova. Ofițer disciplinat, acesta s-a conformat ordinului primit și pur și simplu a dispărut din America și de lângă familia sa.

Lev Termen, Kolîma, 1939

În 1939, ajuns în URSS, i s-a comunicat sec că a fost concediat din NKVD, fără niciun fel de explicații. De altfel nici nu avea cu cine să discute, deoarece colegii pe care-i cunoștea fie fuseseră deja eliminați fizic, fie se aflau în închisori sau lagăre de muncă.

La puțin timp a fost și el arestat și condamnat la 8 ani privare de libertate într-un lagăr de muncă. Interesant este pentru ce a fost condamnat. Termen, se afirma în actul de acuzare, ar fi participat, în cadrul unui grup de astronomi de la observatorul Pulkovo, la un complot vizând asasinarea lui Kirov. Nu a contat că acesta s-a aflat în străinătate în ultimii 10 ani până la asasinarea lui Kirov. Modalitatea de punere în practică a intențiilor complotiștilor era la fel de aiuritoare. Aceștia urmau să procure un proiectil de artilerie pe care să-l ascundă în observatorul de la Pulkovo, într-un dispozitiv Foucault. De fapt, singurul dispozitiv de acest fel din URSS se afla la alt

observator astronomic. Dar cireașa de pe tort a fost acuzația care-l viza direct pe Termen. Lui i-ar fi revenit sarcina ca, nici mai mult nici mai puțin, din America, prin intermediul unei unde radio, să declanșeze explozia proiectilului care ar fi trebuit să-l ucidă pe Kirov.

Așa se face că, din luxoasa sa reședință de pe Fifth Avenue din Manhattan, de unde conducea cu succes o rețea de spionaj sovietică, fiind inclus la mijlocul anilor 1930 pe lista celor mai valoroși oameni în viață din lume, Lev Termen a ajuns în minele de exploatare a aurului din Kolîma.

REABILITAREA

Și totuși, datorită firii sale disciplinate, dar și cunoașterii comportamentului uman, Lev Termen a supraviețuit. Printr-o serie de inovații ad-hoc, a reușit să crească productivitatea detașamentului de muncă din care făcea parte și a fost numit brigadier, fiind scutit de eforturi fizice excesive .

Între timp, la Moscova au avut loc o serie de evenimente care au schimbat din nou soarta genialului inventator și ofițer de informații. Pentru a stopa haosul care se instituise ca urmare a campaniei de epurări, Stalin l-a numit în funcția de comisar al afacerilor interne pe georgianul Lavrenti Beria. În scurt timp s-a constatat că dezvoltarea industrială era imposibilă fără tehnocrații care, la fel ca și cadrele serviciilor de informații, fuseseră fie condamnați la moarte și executați, fie se aflau în pușcării și lagăre de muncă.

Lev Termen și Andrei Tupolev, Moscova, 1944

În această situație, pragmaticul Beria a obținut aprobarea colegilor săi din Biroul Politic să înființeze așa-numite birouri de construcție (șarașka), în care să-și desfășoare activitatea specialiștii care mai existau în acel moment în URSS (tot în regim de detenție, însă în condiții de trai considerabil mai bune). Așa revine Lev Termen la Moscova, în cadrul biroului de construcții aviatice condus de Tupolev. Interesant este faptul că în această perioadă asistentul său, având și el statutul de deținut, a fost Serghei Koroliov, cel care avea să devină părintele cosmonauticii sovietice.

În 1942, Beria îi cere personal lui Termen să se ocupe prioritar de găsirea unei soluții pentru ca dispozitivele de ascultare folosite de serviciile secrete sovietice să nu mai poată fi descoperite cu mijloacele de control cunoscute atunci. Un an mai târziu, acesta inventează sistemul de ascultare *Buran*, o noutate absolută pentru acele vremuri, datorită faptului că nu aveau componente metalice și nici alimentare cu energie electrică. Pentru această invenție, în anul 1947, lui Termen i se acordă Premiul Stalin, clasa 1.

A fost reabilitat și reîncadrat în NKVD, cu gradul avut în 1939. În continuare și-a desfășurat activitatea în cadrul departamentului de tehnică operativă. A primit un apartament cu două camere situat în centrul Moscovei, s-a căsătorit și i s-au născut două fete gemene.

Din nou, aproape miraculos, a reușit să revină pe val și se părea că are în față un viitor liniștit, în care putea să-și pună în valoare geniul său de inventator.

OPERAȚIUNEA ZLATOUST

O contribuție decisivă la această cotitură dramatică a vieții lui Lev Termen a avut-o *Operațiunea Zlatoust,* unul din cele mai remarcabile succese înregistrate de Uniunea Sovietică împotriva Statelor Unite pe frontul din umbră, la începutul Războiului Rece.

La 4 iulie 1945, la Moscova, cu ocazia aniversării Zilei naționale a Statelor Unite, ambasadorul american Averell Harriman a primit o delegație de pionieri sovietici, care i-a făcut cadou o stemă a Statelor Unite, sculptată de un renumit artist rus dintr-o specie prețioasă și rară de lemn. În interiorul acesteia, se afla însă un dispozitiv de interceptare a convorbirilor ambientale neobișnuit. Nu avea fire electrice, microfon sau baterie, respectiv nimic din ce ar fi putut indica prezența dispozitivului prin metode obișnuite de detecție.

Ambasadorul Harriman a hotărât ca stema să fie amplasată în biroul de la reședința sa din Moscova. Astfel, prin intermediul acestui dispozitiv de interceptare a convorbirilor ambientale (denumirea științifică fiind *rezonator cavietal*), NKVD și succesoarele sale au obținut sistematic informații secrete extrem de valoroase. Generalul Walter Bedell Smith, care l-a urmat pe Harriman în funcția de ambasador american la Moscova, a dispus mutarea stemei într-o altă încăpere, dar discuțiile sale cu secretarul de stat George C. Marshall – aflat într-o vizită la Moscova în acea perioadă – s-au aflat în raza de acțiune a dispozitivului, ceea ce a permis părții sovietice să ia cunoștință de acestea.

În anul 1951, britanicii care monitorizau în secret din ambasada lor de la Moscova emisiile de unde electromagnetice din ambasada aliaților lor americani, au descoperit întâmplător fasciculul de microunde care activa dispozitivul de ascultare instalat de sovietici. Au comunicat totuși americanilor despre faptul că discuțiile ambasadorului Statelor Unite sunt interceptate, dar fără alte detalii.

În toamna anului 1951, americanii au trimis la Moscova o echipă de specialiști în dispozitive de interceptare, dar nu au găsit nimic în clădirea ambasadei, deși, practic au demolat biroul ambasadorului. După încheierea misiunii acestora, la Moscova a mai rămas un specialist, care urma să se ocupe de reședința ambasadorului. A demontat stema sculptată în lemn, dar nici el nu a găsit nimic care să indice disimularea în interiorul acesteia a unor dispozitive electrice sau metalice. Deoarece i s-au părut suspecte cavitățile și membrana din interiorul stemei, a recomandat trimiterea acesteia la Laboratoarele Marinei Militare din Statele Unite, pentru cercetări mai amănunțite. Abia în 1952 s-a descoperit că interceptarea discuțiilor ambientale se făcea printr-o metodă necunoscută până atunci și anume cavitățile din interiorul stemei aveau rolul

unor camere a rezonanță pasive, activate de un fascicul concentrat de unde de înaltă frecvență emis din afara clădirii.

Inițial, americanii au dorit să păstreze secretul acestei descoperiri și au încercat să construiască dispozitive similare, pe care să le folosească în obținerea de informații secrete. Se pare că nu au reușit.

În luna mai 1960, după doborârea de către sovietici a avionului de spionaj american U2 și capturarea pilotului acestuia, ambasadorul american la ONU, Henry Cabbot Lodge, a prezentat Adunării Generale dispozitivul descoperit în anul 1952 de americani la ambasada lor de la Moscova.

Ceea ce serviciile de informații occidentale nu au știut – până la sfârșitul Războiului Rece – a fost faptul că autorul dispozitivului pasiv de interceptare secretă a discuțiilor ambientale a fost Lev Termen, care în perioada 1927 – 1938, s-a aflat în SUA.

BĂTRÂNEȚE UMBRITĂ

Lev Termin s-a pensionat în anul 1964, dezgustat de agresivitatea și vulgaritatea șefilor săi din perioada hrușciovistă care nu se sfiau să-i spună în față că *„electricitatea este bună pentru torturarea trădătorilor și nu să faci muzică”*, iar domeniile în care i se cerea să-și direcționeze eforturile erau tot mai aiuritoare (levitație, teleportare etc.)

A continuat însă să lucreze în laboratorul de acustică din cadrul Conservatorului din Moscova. De asemenea, s-a mutat din apartamentul pe care-l primise ca urmare a acordării Premiului Stalin, unde a rămas una din fiicele sale, care avea doi copii. El s-a mutat într-o cameră cu chirie, într-un apartament comun.

În anul 1967, un ziarist american a vizitat Conservatorul din Moscova despre care dorea să scrie un articol. Cu această ocazie l-a întâlnit pe Termen și a luat cunoștință de invențiile sale în domeniul instrumentelor muzicale electrice. Articolul pe care l-a scris și a apărut în *The New York Times* a stârnit senzație, deoarece în Statele Unite mai erau mulți care-și aminteau de genialul inventator rus, care a trăit 10 ani la New York.

Ca urmare, conducerea Conservatorului a găsit de cuviință să-l concedieze pe Termen. Acesta a reușit cu greutate să-și găsească un nou loc de muncă, un simplu mecanic, în laboratorul de fizică din cadrul Universității de Stat din Moscova. Avea totuși permisiunea să țină lecții pentru doritorii să învețe să folosească instrumentul *Thereminvox*.

În 1991, a fost invitat de Universitatea Stanford pentru o serie de comunicări științifice despre instrumentele muzicale electrice pe care le-a inventat. La întoarcerea din Statele Unite și-a găsit domiciliul vandalizat (cel

mai probabil, de vecinii de apartament, care doreau să acapareze camera acestuia), fiind nevoit să se mute la una din fiicele sale. După câteva luni a murit. Avea 97 de ani.

La înmormântarea sa au participat doar cele două fiice și membri de familie ai acestora. I s-a refuzat ceremonialul militar funerar, deși și-a servit patria aproape toată viața în uniformă.

Despre Lev Termen nu s-au scris cărți, nu s-au făcut filme, nu s-au tipărit timbre cu chipul său și numele său nu este purtat de nicio stradă.

Cu toate acestea, va rămâne NEMURITOR în istoria poporului său pentru devotamentul cu care l-a slujit, precum și în istoria științei mondiale pentru genialele sale invenții și nu în ultimul rând în memoria comunității internaționale de intelligence din care a făcut parte.

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

SPIONAJ ȘI JURNALISM

Alexandru Omeag

Fie că ești ofițer de informații sau ziarist, trebuie să ai surse, să observi, să asculți și să ai inteligența necesară de a rămâne discret. Spre deosebire însă de spioni, „jurnaliștii nu vor fi niciodată silențioși: aceasta este cea mai importantă virtute dar și cea mai mare slăbiciune a lor", afirma cândva Henry Anatole Grunwald, fost editorialist la „Time Magazine".

Și ziariștii și spionii culeg informații, prin metode relativ asemănătoare, dar cu mijloace, posibilități și scopuri diferite. Pentru primii, „informația înseamnă putere", iar pentru profesioniștii din intelligence doar satisfacția datoriei împlinite față de patria căreia i-au jurat credință până la moarte.

PRIETENI, PRIETENI, DAR BRÂNZA-I PE BANI!

Raporturile dintre mass-media și serviciile secrete manifestă tendințe, îmbracă forme și capătă conținut ce diferă de la o etapă de dezvoltare la alta, de la un continent la altul și, chiar în cadrul aceleiași regiuni, de la o țară la alta. Indiferent însă de asemenea coordonate, ***relațiile pot fi definite prin două cuvinte: concurență și cooperare în obținerea și valorificarea informațiilor.***

Pe de o parte, există ***o concurență acerbă*** în mass-media pentru a obține și disemina informații care să capteze și să-și fidelizeze cititorii/ascultătorii, în opoziție cu structurile de intelligence, care lucrează după alte reguli și își autocenzurează orice *scurgeri de informații,* pentru a-și proteja cadrele, activitatea specifică, mijloacele și metodele de muncă.

Nici ***ziariștii și,*** cu atât mai puțin, ***spionii nu sunt niște ființe neprihănite, și nici nu-și duc viața în lux, liniște și bunăstare.*** Disponibilitatea de a scormoni în cele mai întunecate unghere pentru aflarea adevărului nu face plăcere multora: ambii învârt deseori cuțitul în rană, oferind opiniei publice sau beneficiarilor legali informații despre probleme și evenimente care nu le sunt pe plac.

Dar, ***atât media cât și serviciile secrete au nevoie de informații, fără de care nu ar putea supraviețui***, descoperind că, uneori, doar cooperarea le-ar putea aduce beneficii importante. Personaje atipice, spionul și ziaristul acționează într-o lume complicată, deseori într-un mediu neprietenos, condiții în care nevoia de a-și verifica informațiile sau testa analizele apare ca „naturală".

Există și cazuri în care jurnaliştii și serviciile de spionaj ajung la un ***compromis provizoriu***, benefic ambelor părți: structurile de intelligence le oferă subiecte tentante, care îi ajută în carieră, le acordă suport logistic pentru a ajunge în obiectiv (aparatură de înregistrare audio-video, telefoane performante, o „diurnă” rezonabilă, persoane de contact etc.), în schimbul unui debriefing la întoarcere. De cele mai multe ori, ***o asemenea soluție constituie începutul unei colaborări viitoare consistente, bazată însă pe alte reguli.***

Scopul acestei „apropieri”, mai evident pentru lucrătorii din intelligence - protejarea intereselor de securitate națională, trebuie însă înțeles așa cum se cuvine și de reprezentanții media. Principiul ***need to know*** ar putea caracteriza cel mai corect limitele unei astfel de cooperări.

O FRONTIERĂ FRAGILĂ, UȘOR DE TRECUT ÎN AMBELE SENSURI

Linia de demarcație între spionaj și jurnalism pare, la prima vedere, destul de firavă. Cine spune ofițer de informații se gândește imediat la acoperire: profesor, istoric, cercetător, sau chiar vânzător de zarzavaturi în piață, la tarabă! Și totuși, dacă ar fi să parcurgem în întregime lista de activități din Codul CAEN, umbrela de ziarist, reporter sau, în general, de om de presă pare a fi cea mai adecvată.

Să reținem că sunt și opinii conform cărora **acoperirea de jurnalist nu ar fi cea mai potrivită,** *întrucât un ziarist este ușor de reperat mai ales dacă operează în zone de conflict sau țări cu turbulențe sociale grave, fiind prea vizibil pentru un spion.*

Deseori, este dificil să faci o distincție clară între cele două categorii, mai ales în statele cu democrație consolidată, unde orice acuzație trebuie mai întâi dovedită. *„Cum să știi dacă un jurnalist de la un necunoscut ziar dintr-o provincie chineză care numără câteva sute de milioane de locuitori este ceea ce spune? Acesta vine la Bruxelles cu acte în regulă, este acreditat pe lângă guvern și toate instituțiile internaționale găzduite de capitala Belgiei...după care începe să circule liber pe unde vrea și să-și facă relații oriunde îl interesează...Nu poți declanșa o vânătoare de vrăjitoare printre ziariști” –* afirma recent un înalt responsabil al serviciilor belgiene de securitate.

Spionii folosesc diverse *„legende”* și identități false, pentru a-și putea atinge obiectivele și îndeplini anumite misiuni specifice, unele de mare risc. În asemenea situații, calitatea de ziarist este una dintre cele mai potrivite acoperiri, care-i permite ofițerului de intelligence accesul în zone cu restricții și la informații sensibile, pe care poate să le ceară practic oricui și oriunde, fără a trezi suspiciuni serioase.

INTERACȚIUNEA MASS-MEDIA CU SERVICIILE DE INFORMAȚII

Credibilitatea față de străini a jurnalistului îi face pe unii să se întrebe dacă nu cumva ***orice ziarist este, în realitate, un spion*** în serviciul țării de origine. Din păcate, asemenea dubii sunt frecvent exploatate de grupări

internaționale sau chiar de actori statali interesați în decredibilizarea anumitor jurnaliști și/sau agenții de presă *(de exemplu, Statul Islamic, sau guvernele de la Ankara și Moscova).*

În opinia unor analiști occidentali, ***interacțiunea presă-servicii secrete*** poate fi regăsită în ***trei situații distincte***, toate posibile, probabil, în egală măsură:

a). ***folosirea surselor deschise:*** ambele părți folosesc pentru documentare și eventuala verificare a unor informații confidențiale date apărute în ziare, cărți, broșuri, lucrări științifice, emisiuni radio-tv, rețelele de socializare etc.;

b). ***un ofițer/agent care se prezintă ca fiind ziarist*** (reporter, corespondent de presă...) pentru a-și îndeplini misiunea. Cazurile nu sunt prea numeroase, întrucât barierele, nu neapărat intelectuale, pentru a intra cu adevărat în pielea unui jurnalist de profesie se dovedesc uneori dificil de depășit, dar nu imposibil. Este mult mai ușor să te transformi peste noapte într-un om de afaceri, profesor de limbi străine sau reprezentant al unei organizații umanitare, de exemplu, decât într-un jurnalist cunoscut. Crearea unei legende credibile și rezistente în timp nu se poate face de azi pe mâine, deoarece vizibilitatea unui ziarist trebuie să aibă un trecut palpabil și verificabil, mai ales în zilele noastre, când informația circulă rapid pe rețelele de socializare de la un capăt la altul al lumii;

c). ***un ziarist de profesie, recrutat de un serviciu secret***, căruia îi furnizează în mod conștient și organizat informațiile solicitate. Motivația poate fi ideologică (își servește țara, pe care o apără de pericole externe), materială (recompense financiare), profesională (avansarea în carieră, dobândirea respectului printre confrați etc.), sau personală (ambiții, orgolii, sau chiar o legătură de prietenie cu ofițerul de caz ș.a.).

În limbajul de specialitate, motivațiile care pot facilita recrutarea unui agent (ziarist sau cu orice altă ocupație) sunt sintetizate în acrostihul ***MICE*** *(**M**oney-**I**deologie-**C**ompromise-**E**go).*Jurnaliștii care își oferă ei înșiși serviciile, sunt acceptați cu mari rezerve și rareori devin spioni profesioniști adevărați: de cele mai multe ori, acestora li se cer anumite informații punctuale, îndeosebi pentru verificarea/completarea unor date provenite din alte surse.

*

În opinia regretatului jurnalist francez ***Roger Auque (fost agent al Mossad, DGSE și CIA),*** *cei mai mulți dintre confrații care au ales să ducă o viață dublă (triplă!!!) au făcut-o pentru bani, care i-au ajutat să-și permită un standard de trai mai ridicat.*

Asemenea personaje sunt însă evitate de serviciile de informații, întrucât își pot schimba în orice moment stăpânul, în funcție de cine oferă mai mult. *Cazul jurnalistului sus-menționat este doar un exemplu dintre multe altele.*

RISCURILE MESERIEI, SAU MESERII DE RISC

Orice jurnalist poate deveni un potențial candidat pentru serviciile de spionaj sau, dimpotrivă, o țintă pentru structurile de contrainformații, în ambele cazuri probabilitatea sporind direct proporțional cu nivelul accesului acestuia în medii de interes pentru securitatea națională sau cu prezența sa în zonele fierbinți de pe mapamond.

▬►Printre jurnaliști, confrații bănuiți de a avea legături cu serviciile secrete sunt alintați cu apelativul „spookys”, adică fantomele care „îți fac pielea de găină”. În aceleași medii, îndeosebi în teatrele de operațiuni, se fac „pariuri tematice”: cine este ziarist profesionist, ce jurnalist are și alți stăpâni sau cine apare ca „măslina pe brânză”!!! Este confesiunea cameramanului ***Patrick Denaud,*** fost agent al Direcției Generale de Securitate Externă-DGSE *(spionajul francez)* timp de 8 ani, consemnată în cartea autobiografică ***„Le silence vous gardera. Témoignage d'un journaliste agent secret”*** *(Tăcerea vă va păzi. Mărturia unui jurnalist-agent secret). După cum s-a autodefinit, „nu era James Bond, Kim Philby sau Richard Sorge și nici măcar ofițer al Serviciului Operații, ci un banal agent al DGSE sub acoperirea de jurnalist.”*

*

În perioada 1980-1994, **Patrick Denaud** *a lucrat ca reporter-cameraman pentru TF1 și CBS News, transmițând știri din teatrele de operațiuni din Afganistan, Liban, Irak și America de Sud.* ***A intrat în atenția spionajului francez, care l-a recrutat și instruit cu tehnici de culegere și transmitere a informațiilor:*** *cum trebuie să-ți securizezi locuința, modul de comportare într-un hotel de lux, folosirea radioului și a dușului pentru îngreunarea interceptării discuțiilor, descoperirea și „adormirea” filajului, acțiuni de predare-preluare fulger, utilizarea căsuței poștale impersonale etc.*

Astfel, sub pretextul documentării pentru scrierea unor cărți despre Islam, „jurnalistul” a vizitat numeroase așezări cu concentrări semnificative de etnici musulmani din Balcani și Africa de Nord. Diferențele dintre munca acestuia și cea a unui reporter „nebotezat” sunt, la prima vedere, nesemnificative: selectarea interlocutorilor intervievați, natura întrebărilor adresate și detaliile ce trebuiau stabilite, conform instructajului punctual făcut de ofițerul de legătură înaintea discuțiilor.

Ofițerul de caz din DGSE, mărturisește Patrick Denaud, era foarte atent la orice detaliu, de la disponibilitatea pentru dialog, îmbrăcăminte și diverse tabieturi, până la unele glume aparent nesemnificative ale intervievaților. Asemenea elemente, care pentru publicul doritor de știri senzaționale și senzații tari ar fi trecut neobservate, erau coroborate de analiștii spionajului francez cu alte informații din surse publice sau primite de la rezidențele externe, pentru a „picta” un tablou cât mai realist al pericolului reprezentat de grupări și elemente fundamentalist-radicale islamiste.

▬►***Păstrarea secretului colaborării cu un serviciu de spionaj și urmărirea îndeaproape a instructajului sunt legi inviolabile ale legăturii***

dintre ofițerul de caz și informator, acesta din urmă având ca misiune obținerea unor date de interes pentru securitatea națională. Evaluarea informațiilor, coroborarea acestora cu cele obținute din alte surse și diseminarea produselor analitice nu mai este problema informatorului, ci a structurilor competente de intelligence.

În toate manualele de spionaj/contraspionaj prevalează avertizările cu privire la verificarea și testarea sincerității surselor, mai ales în ceea ce privește păstrarea secretului colaborării cu structurile de intelligence. Se vorbește mai puțin însă despre responsabilitățile ofițerului de caz față de ***protejarea rețelei informative,*** probabil din cauza faptului că asemenea cerințe se subînțeleg de la sine. ***Sunt, însă, și excepții regretabile, dificil de înțeles și cu consecințe greu de evaluat.***

*

Ziaristul belgian Claude Moniquet, cofondatorul și directorul Centrului European pentru Informații Strategice și de Securitate, cu sediul la Bruxelles, timp de 20 ani agent al spionajului francez, a fost deconspirat... chiar de ofițerul care l-a recrutat.

Maurice Dufresse, alias **Pierre Seramy**, *ofițer francez de informații, l-a recrutat pe ziaristul belgian în anul 1986, speculând unele tare din viața personală a acestuia (lăudăros, vanitos, alcoolic, având dificultăți financiare și probleme cu fiscul). Acesta, cu numele de cod* ***„Sefora”,*** *a fost remunerat periodic cu diferite sume de bani, semnând de fiecare dată de primirea recompenselor. Întâlnirile periodice aveau loc, de regulă, la Viena sau Bruxelles.*

În 2010, Maurice Dufresse, deja spion-pensionar, și-a scris memoriile ***(„25 ans dans les services secrets” – 25 de ani în serviciile secrete),*** *în care, printre altele, deconspiră acoperirea de jurnalist a agentului* ***„Sefora”,*** *oferă indicii indirecte despre operațiunile în care a fost implicat și chiar identitatea unora dintre relațiile operative ale ziaristului, toate în numele unei democrații prost-înțelese.*

Dezvăluirea preocupărilor „guvernamentale” ale jurnalistului a provocat reacții diferite printre confrați, îndeosebi foștii colegi de la ***l’Express*** *sau* ***Le Quotidien de Paris****: unii aveau dubii, alții au fost șocați, simțindu-se trădați, iar cei mai mulți erau îngrijorați de ceea ce* ***„Sefora”*** *ar fi putut spune despre ei.*

PASARELA SPRE STRUCTURILE DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE

În era supertehnologizării și a Internetului, ***jurnaliștii nu mai sunt atât de interesanți pentru serviciile secrete ca în epoca Războiului Rece,*** aceștia reprezentând una dintre numeroasele *open sources* la care se poate face referire în susținerea anumitor evaluări și/sau prognoze de intelligence.

Cu toate acestea, **Serviciile de spionaj** *cu tradiție și forță financiară din unele state totalitare, dar și din majoritatea țărilor occidentale cu democrație consolidată* **folosesc din plin posibilitățile oferite de cea de-a patra putere**,

ocolind chiar legea, acolo unde există, din rațiuni de securitate națională. De altfel, unele dintre cele mai respectabile Agenții de presă, Centre de studii sau Institute de evaluare/prognoză etc. sunt conduse de rezerviști proveniți din structurile de intelligence, sau persoane apropiate acestora, care pot ajuta serviciile secrete în cel puțin două direcții:

→ punctarea, selectarea și verificarea unor tineri talentați, chiar adolescenți, posibili candidați pentru serviciile de informații, care primesc „burse” de studii pentru a se pregăti în viitoarea meserie, fiind ajutați discret într-o carieră ce poate constitui pasarela spre serviciile secrete;

→ prezentarea în presa scrisă sau la emisiuni de radio și televiziune a unor opinii „independente”, menite să susțină puncte de vedere utile structurilor de intelligence, sau să lanseze anumite idei pentru a testa diferite ipoteze de lucru ale muncii specifice.

JURNALIȘTII – PERICOL PENTRU SECURITATEA NAȚIONALĂ?

Cu ani buni în urmă, un document trimis de CSAT spre dezbatere Parlamentului României, care stipula, printre altele, că ***mass-media constituie un potențial pericol pentru securitatea națională în țara noastră***, a generat reacții vehemente ale societății civile, dar și ale unor foruri internaționale. Astfel, ***Arne König,*** președintele Federației Europene a Jurnaliștior, avertiza: *„Suntem uimiți să aflăm că și mass-media ar putea fi adăugată listei de amenințări la adresa instituțiilor publice (...) și sperăm că președintele își va recunoaște greșeala.”* Din fericire, Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024, aprobată de Parlamentul României în iunie a.c., scoate mass-media de pe lista vulnerabilităților. La „case mai mari”, lucrurile stau ceva mai nuanțat.

● În ***Marea Britanie***, experți din Cartierul General pentru Comunicații Guvernamentale (GCHQ) consideră ***jurnaliștii de investigații o amenințare*** pentru păstrarea secretului activităților de intelligence pe care le desfășoară serviciile secrete, ***la fel de mare precum atacurile teroriste sau cibernetice.***

Asemenea concluzii sunt formulate într-o ***Notă de securitate*** a GCHQ, ajunsă nu se știe exact cum în posesia „*The Guardian*”, în care se mai precizează: ***„Ziariștii și reporterii media reprezintă o amenințare potențială de securitate** (...), **mai ales cei de investigații, specializați în probleme de apărare**, care insistă, oficial și neoficial, pe lângă foști funcționari guvernamentali, pentru a intra în posesia unor informații la care legal nu au acces”.*

Cu toate acestea, pe ***pagina de web a MI5*** (contraspionajul britanic) se precizează că: *„**Unii ofițeri de informații pot opera sub acoperiri neconvenționale,** pentru a ascunde faptul că lucrează pentru serviciile secrete, **prezentându-se ca fiind** oameni de afaceri, studenți, sau **jurnaliști,** de exemplu. În unele cazuri, aceștia pot acționa ca «deplin acoperiți», cu identități și naționalități false. Aceștia din urmă se mai numesc și «ilegali», deoarece acționează fără niciun fel de protecție diplomatică.”*

● ***Jurnaliști americani de investigații*** susțin că, în prezent, în SUA ar exista două seturi de legi: unul, înscris în cărți de drept și apărat de Constituție, care se aplică și este respectat de majoritatea americanilor; celălalt este un canon de privilegii de care se bucură structurile de intelligence, protejate de umbrela intereselor de securitate națională, care și-au arogat inclusiv dreptul de a apăra ceea ce a fost odată o presă liberă.

Interacțiunea dintre presă și serviciile de informații, susțin aceștia, este mai strânsă decât și-ar fi putut cineva imagina înainte de farsa Russiagate, dovedind că parteneriatul nedeclarat vizează compromiterea adversarilor și protejarea prietenilor comuni.

*

Supărat rău de tot pe structurile de intelligence din SUA, dar și pe unele trusturi de presă autohtone, blogerul american Ron Rosenbaum pare să fi găsit soluția care ar pune capăt eșecurilor repetate ale acestora: aducerea de „sânge proaspăt" în CIA, prin înlocuirea agenților rutinați și depășiți de evenimente, cu jurnaliști de investigații – mulți lăsați fără loc de muncă de actuala criză economică sau de patroni dispuși la compromisuri cu puterea politică. Și, ca schimbarea să fie într-adevăr „radicală", jurnalistul american sugerează, mai în glumă sau mai serios, schimbarea denumirii CIA în „Creative Intelligence Agency", abrevierea rămânând, evident, aceeași!

SPIONII RĂZBOIULUI RECE ȘI DOSARELE KGB DE LA LUBIANKA

Alexandru Omeag

*În urmă cu câțiva ani, **Michael Weiss**, redactor-șef al ziarului **The Interpreter** – cotidian on-line de traduceri și analize specializat pe problematica rusă și a spațiului post-sovietic, înființat în ianuarie 2016 de **„Radio Europa Liberă”** și **„Radio Libertatea”** - a lansat un proiect pe cât de ambițios, pe atât de îndrăzneț și nu lipsit de peripeții, intitulat **„Dosarele Lubianka”,** care depășește cu mult scopul modest declarat atunci de **„a traduce articole din presa rusă, pentru a aplatiza barierele lingvistice dintre jurnaliști, analiști, politicieni, diplomați...”***

Autorul își propune să ridice voalul de pe acțiunile de spionaj și diversiune ale KGB, prin procurarea și traducerea unor „lecții profesionale” care se predau la cursurile de instruire a cadrelor operative, documente care sunt și astăzi clasificate „secret” de către Serviciul de Informații Externe al Federației Ruse** (Slujba Vneșnei Razvedki-SVR) **și folosite în continuare pentru pregătirea tinerilor recruți.

*În acest fel, susține Michael Weiss, **„sovietologii, istoricii și experții în intelligence vor înțelege mai bine modul în care au funcționat pedagogia și practica serviciilor de informații sovietice, iar cititorii vor avea o imagine mai aproape de realitate despre modul în care unul dintre cele mai temute servicii secrete s-a folosit de oameni obișnuiți – unii cetățeni sovietici – pentru a realiza lucruri altfel imposibile. Mai important este însă că, prin dezvăluirea mijloacelor și metodelor de muncă ale serviciilor secrete ruse, acest proiect ar putea imuniza cetățenii din Occident, care nu vor mai fi atât de ușor de seduși, păcăliți sau șantajați.”***

*Proiectul **„Dosarele Lubianka”** a mobilizat importante resurse umane și financiare, cu surse necunoscute (dar bănuite), astfel încât, până în prezent, **Michael Weiss și colaboratorii săi au reușit să intre în posesia a 20 de manuale folosite la instruirea spionilor fostului KGB**, eveniment întrecut, poate, doar de dezvăluirile din Arhiva lui Vasili Mitrokhin. Câteva au fost deja publicate de **Daily Beast** (un website american), iar celelalte sunt în curs de traducere, spre a fi oferite cât mai curând cititorilor. Din cele 20 de lecții/manuale, **am selectat câteva pentru a le oferi cititorilor Revistei „Periscop”, probabil cei mai avizați în materie de spionaj dintre toți consumatorii de presă scrisă.***

*
* *

▬► **Situația informativ-operativă. Elemente și surse fundamentale pentru studiul acesteia** *(40 de pagini, apărut în 1970).* Autorul-instructor explică viitorilor ofițeri operativi că ***mediul ostil*** în care vor acționa ***este marcat de o serie de factori ce țin de***: atmosfera politică, măsurile administrative ale guvernului, geografia, demografia, infrastructura transporturilor, viața cotidiană a cetățeanului obișnuit, regimul străinilor, mijloace de comunicare, obiceiuri și tradiții etc.

Dacă aceste caracteristici sunt bine cunoscute, ofițerul trebuie să se informeze despre: principalii decidenți politici și atitudinea acestora față de Uniunea Sovietică; forțele de opoziție și atitudinea populației față de protestatari; existența unor eventuale organizații neguvernamentale sau mișcări pentru pace; starea economiei; concerne și mari companii producătoare de tehnică de vârf; mass-media și influența acestora în viața social-politică internă.

▬►**Agentul ofițerului de informații. Dicționar operativ** *(142 pag., 1967).* Manualul face o distincție clară între agent și ofițerul de informații care îl instruiește și dirijează. Există cel puțin 15 feluri de agenți: bine cunoscuții agenți de influență și cei dubli; ilegalii și informatorii; agenții identificatori (descoperă persoane de interes care trăiesc sub identități false); agenții-filori folosiți în exterior etc.

Dicționarul familiarizează cititorul cu unii termei specifici folosiți de lucrătorii KGB, precum: ***rezidentura*** (șeful stației într-o terță țară); ***konspirația*** - spionaj; ***razrabotka*** - dezvoltare *(arta recrutării prin diverse metode)* etc. ***Manualul***, ca și sistemul sovietic de intelligence de altfel, ***este puternic impregnat de ideologia marxist-leninistă privind „lupta de clasă” și denaturarea valorilor Occidentului.*** Un exemplu, ilar am putea spune, este definirea termenului rus **oblava (raid):** *„activitate specifică poliției capitaliste, desfășurată de regulă în momente politice dificile sau pe timp de război în gări, piețe alimentare, hoteluri, cafenele, baruri, cluburi de noapte și alte locuri publice, acompaniată de verificarea documentelor”.*

▬► **Culegerea de informații** *(34 pag., nedatat)* are ca scop ***„cunoașterea în timp util a planurilor secrete ale inamicului, în primul rând ale imperialiștilor americani, împotriva țărilor din alianța socialistă.”*** Aceasta include obținerea de documente oficiale *(politice, militare, economico-științifice etc.),* hărți, diagrame, fotografii, documentații tehnice ș.a.

Înainte de toate, însă, ***ofițerii KGB trebuie să obțină date confidențiale despre planurile secrete ale inamicului și nu relatări culese din presă sau provenite de la persoane care nu au acces la informații clasificate.*** Sunt prezentate ***trei studii de caz***, în care se analizează valoarea informațiilor și semnificația acestora pentru orientarea unor decizii de politică externă ale URSS:

- *atitudinea „prietenoasă” a fostului premier irakian* ***Abd al-Karim Qasim*** *față de relațiile cu URSS și țările socialiste. La scurt timp după preluarea puterii, prin lovitura de stat din iulie 1958, acesta a interzis*

legalizarea Partidul Comunist pro-sovietic din Irak și a cerut oficial anexarea Kuweitului;

- poziția reală a noului prim-ministru iranian ***Sharif Imami****, instalat în 1960 care, sub aparența dorinței de a îmbunătăți relațiile Teheranului cu Moscova, urmărea de fapt blocarea accesului populației autohtone la emisiunile posturilor sovietice de radio, care criticau politica dictatorială a Șahului. Într-o perioadă scurtă de timp, toate aparatele de radio, care zăceau de ani buni în depozite, au dispărut de pe piață;*

- în 1952, aflat într-o vizită în Republica Coreea, ministrul britanic al apărării, ***Harold Alexander****, a declarat că, „în ceea ce privește politica față de Peninsula coreeană, Administrația americană și guvernul de la Londra au poziții unanime". Spioni sovietici cu acces în medii de interes au raportat însă că între SUA și Marea Britanie persistau serioase dezacorduri în legătură cu modul în care trebuia condus războiul coreean. Englezii apreciau că bombardamentele trupelor ONU, în marea lor majoritate americane, ar putea atrage China în conflict, ceea ce ar complica și mai mult situația din regiune. În cele din urmă, Secretarul de Stat, Dean Acheson, a cerut scuze pentru bombardarea centralelor electrice coreene, iar reprezentantul Marii Britanii a preluat comanda forțelor ONU.*

Autorul manualului nu ***precizează în ce mod au utilizat sovieticii rapoartele secrete primite de la ofițerii KGB***, dar evoluțiile pe termen mediu au dovedit că acestea au fost folosite nu doar pentru a cunoaște intențiile ascunse ale inamicilor, dar și în scopul stimulării neînțelegerilor dintre aliați, dacă acestea facilitau atingerea obiectivelor urmărite de Moscova.

▬► **Pregătirea operațiunilor clandestine** *(90 pag., 1965)*. În această lecție, ***locotenent-colonelul I.A. Stepanov*** prezintă experiența sa cu privire la ***modul legendat în care pot fi obținute informații și referințe despre persoane sau entități de interes, precum și în legătură cu capabilitățile inamicului.*** Asemenea informații despre viitoarele „ținte" sunt esențiale în demararea unor operațiuni clandestine de succes, însă, din păcate, unii ofițeri mai tineri nu le folosesc așa cum ar trebui, iar uneori chiar le neglijează.

„Odată – povestește autorul – *fiind în misiune externă, am primit ordin să contactez un student autohton, pentru a ne convinge dacă poate fi sau nu un bun candidat la recrutare. Mi s-a dat o adresă, care s-a dovedit depășită, întrucât poarta era mereu încuiată. Am stat la pândă zile întregi, până când a apărut o doamnă de vârstă mijlocie, pe care am întrebat-o unde îl pot găsi pe respectivul student. Aceasta mi-a răspuns că băiatul a crescut mare și nu mai locuiește cu familia. Amabilă, mi-a dat noua adresă a studentului".*

Stepanov nici nu gândea că întâlnirea sa cu mama candidatului la recrutare îi va crea probleme care să facă inoportun preconizatul său contact cu „ținta". S-a dovedit că părinții acelui student dețineau poziții importante în administrația locală, așa că vizita unui necunoscut care întreabă de fiul lor li s-a

părut suspectă și au anunțat autoritățile. Din fericire, șeful lui Stepanov a realizat la timp că nu totul este în regulă și a anulat operațiunea!

Pentru prevenirea unor astfel de incidente, ***autorul recomandă cursanților KGB următoarele***: studierea cu atenție a Ordinului de Misiune și clarificarea sarcinilor; documentarea temeinică pe canale oficiale; efectuarea unui studiu preliminar al arealului în care gravitează „ținta”; susținerea și consolidarea legendei de acoperire; schițarea unui plan de acțiune și a variantelor de retragere pentru orice eventualitate nedorită.

Informațiile privind profilul potențialului candidat la recrutare trebuie să acopere o gamă variată de date: adresa actuală; foste domicilii; este sau nu căsătorit; relațiile din cuplu; locul de muncă; ore de plecare/sosire; cercul de relații și dacă printre acestea se află și străini; situația financiară; vicii, pasiuni, modalități de petrecere a timpului liber etc.

Pentru studierea „țintelor” aflate pe teritoriul național, considerată relativ mai facilă, I.A. Stepanov sugerează folosirea unor *acoperiri* cu care opinia publică este deja obișnuită: *angajat al unei companii de telefonie, agent imobiliar, reprezentant al unui ONG, realizator al unor sondaje de opinie etc.*

▬► Mobilizarea Poliției și a Serviciilor secrete din statele capitaliste în combaterea crimei organizate și efectele acesteia asupra activităților de spionaj *(127 pag., 1982).* Manualul trece în revistă mutațiile intervenite în evoluția traficului de droguri și a terorismului internațional, precum și măsurile de răspuns ale statelor capitaliste care se confruntă cu astfel de probleme, avertizând cadrele KGB că:

- ***folosirea*** pașapoartelor contrafăcute și a unor documente de călătorie falsificate poate crea capcane accidentale, întrucât Poliția și autoritățile de control al trecerii frontierei dispun de metode moderne de verificare a identității reale a posesorilor (fotografii, amprente, înregistrări vocale, analiza scrisului/semnăturii sau detectorul de minciuni);
- ***organizarea*** întâlnirilor cu agentura în baruri, cafenele și restaurante, îndeosebi cele situate în cartiere rău-famate, este nerecomandată. De regulă, contrabandiștii își plasează marfa în astfel de locații unde, în mod firesc, și controalele inopinate ale Poliției sunt o practică în Occident;
- ***alegerea*** unei locații cât mai comune pentru casele conspirative folosite în munca cu rețeaua informativă este esențială. Structurile de securitate angajate în combaterea terorismului și a criminalității organizate cunosc faptul că infractorii caută apartamente ale căror ferestre nu sunt vizibile de la cele ale vecinilor, beneficiază de telefon, lift și parcare subterană. Sunt luați în vizor chiriașii care plătesc cash și în avans pentru mai multe luni, utilizează nume false, nu au adresă de e-mail, iar cutia poștală este întotdeauna goală;
- ***dezvoltarea*** de către statele occidentale a unor sisteme care pot monitoriza deplasările cetățenilor, plata facturilor la utilitățile publice,

cazarea în hoteluri, circulația automobilelor etc. sunt elemente care îngreunează libera circulație a ofițerilor KGB și pot crea breșe de securitate în munca cu rețeaua informativă. Se recomandă evitarea contactelor directe ofițer-agent și folosirea legăturii impersonale.

De notat că, în final, autorul pare a nu înțelege *„de ce structurile capitaliste de securitate își focalizează măsurile specifice nu atât asupra criminalilor și a teroriștilor, cât asupra mișcărilor revoluționare și de eliberare, care luptă împotriva regimurilor imperialiste”*(sic!).

▬► **Folosirea delegațiilor și a grupurilor de turiști în scopuri informative** *(82 pag., 1970).* Autorii constată *„o creștere a activității subversive a Statelor Unite împotriva mișcărilor de eliberare națională și a comunismului internațional”,* solicitând tuturor *cekiștilor* să manifeste *„vigilență ridicată, pentru detectarea și contracararea în timp util a comploturilor și intențiilor ostile ale statelor imperialiste, mai ales ale SUA și partenerilor lor din blocurile militare agresive, care vizează URSS, țările prietenoase cu noi și forțele progresiste”.*

Călătoriile în Occident și alte contacte cu străinii constituie o oportunitate ce nu trebuie ratată de ofițerii KGB, care se pot folosi de grupurile de turiști sovietici pentru:

- ***studierea*** și cultivarea străinilor, cu prioritate a americanilor, în scopul apropierii și recrutării lor ca agenți sau surse de influență, pentru susținerea intereselor sovietice în exterior și penetrarea serviciilor secrete ale dușmanilor;
- ***obținerea*** de informații din domeniile politic, militar, tehnico-științific, precum și despre modul în care acționează structurile contrainformative din SUA și alte state imperialiste;
- ***sprijinirea*** unor operațiuni aflate în desfășurare, despre care nu au cunoștință, îndeosebi prin lansarea unor versiuni de dezinformare, menite să adoarmă vigilența contraspionajului autohton sau să îndrepte măsurile de protecție ale acestora pe piste false.

Notă: ***Autorul avertizează că agentul aflat sub acoperire în grupul de turiști sau în componența unei delegații sovietice trebuie să fie bine pregătit și antrenat, pentru a nu face notă discordantă și a putea depăși eventualele probleme apărute pe perioada deplasării, oferind cursanților câteva exemple în care aceștia au fost ușor identificați de către structurile contraspionajului autohton.***

În final, se reamintește *regula de aur* a conspirativității: ***agentul din grupul respectiv nu poate contacta rezidența KGB din țara respectivă și nu cunoaște persoane plecate din URSS cu misiuni specifice.***

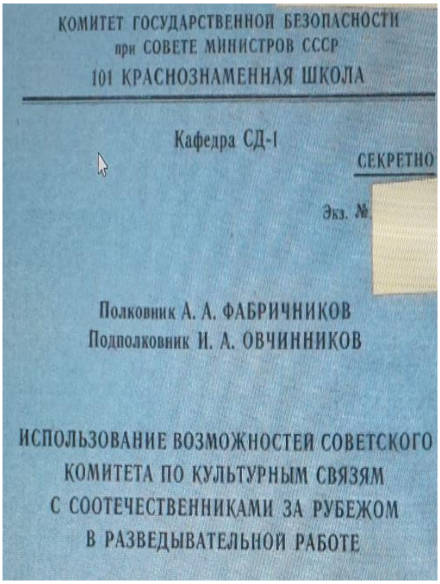

▬► **Folosirea delegațiilor și a grupurilor de turiști în scopuri informative** *(63 pag., 1971).* Manualul, cu același titlu ca și cel precedent, are în vedere tot grupurile de turiști sau delegațiile, de această dată în sens invers: ***străinii care intră în URSS:*** oameni de afaceri, studenți, oameni de știință, cultură sau artă.

În introducere, autorul îl citează pe ***John Alexander McCone, directorul CIA*** (1961-1965), care afirmase că *„4,5 milioane de turiști și peste 2 milioane de americani aflați în străinătate" lucrează pentru el,* precum și pe ***senatorul Robert Kennedy, fost Procuror general al SUA,*** care declarase în 1965: *„Dacă nu poți să te agiți pentru America, mai bine stai acasă!"*

Cu toate acestea, autorul crede că nu toți străinii care intră în URSS sunt agenți sau vin cu intenții ostile, în special cei din statele socialiste prietene, care reprezintă de altfel majoritatea turiștilor. Pe de altă parte, nu orice străin care călătorește în Uniunea Sovietică prezintă interes pentru KGB, care *„nu trebuie să-și irosească forțele pe elemente fără potențial informativ cert: pensionarii retrași de mult din activitate, femeile casnice ș.a.*

Regulile atragerii la colaborare și etapele de muncă *„pe teren propriu"* trebuie respectate cu strictețe, la fel ca și în cazul recrutărilor într-o terță țară. ***Dintre potențialii candidați, cel mai potrivit ar fi un străin cu convingeri comuniste, care călătorește frecvent în republicile Uniunii Sovietice.*** Nu sunt excluse nici stimulentele materiale, sau metodele mai puțin ortodoxe *(presiune, șantaj etc.),* favorizate de relativa lipsă de protecție a străinului aflat departe de țară.

▬►**„Albert": Reanalizarea cazului. Descoperirea agentului-dublu** *(60 pag., nedatat).* Manualul (lecția) descrie ***cazul unui informator care a lucrat inițial pentru NKVD*** *(Narodnîi Komissariat Vnutrennih Del),* precursorul KGB, ***devenind ulterior agent-dublu.***

*

În 1939, ***Rezidența din Turcia a NKVD a primit ordin de la Lubianka să identifice un candidat în vederea recrutării și marșrutizării cu sarcini specifice în German***ia. După mai multe căutări, a fost selecționat tânărul ***Iuri Malin,*** fiul unei familii de emigranți ruși, care absolvise Colegiul britanic din Istanbul și intenționa să-și continue studiile în Germania.

Acesta a fost contactat de un ofițer KGB, sub legenda că ar căuta un cojocar rus, iar Iuri l-a invitat la domiciliul său, în speranța că părinții lui l-ar putea ajuta în acest sens. Treptat, între ofițer și candidat s-au stabilit relații de prietenie, iar Iuri i-a furnizat o serie de informații despre comunitatea rusă din Istanbul și relațiile unor emigranți cu autoritățile locale. Ulterior, a acceptat să colaboreze cu NKVD, primind numele de cod ***„Albert”.***

Șefii din Centrala de la Moscova nu au identificat nicio suspiciune în dosarul lui „Albert”, deși acesta era fiul unui emigrant Alb *(menșevic),* un cazac bogat care s-a refugiat în Turcia, unde a înființat o companie de construcții. Mama agentului avea o educație aleasă și provenea din familia unui poet faimos. În cele din urmă, „Albert” s-a înscris la Facultatea de fizică a Universității din Berlin, unde a cunoscut-o pe ***Helga, fata unui general din Luftwaffe*** (Forțele Aeriene). A furnizat către NKVD câteva rapoarte referitoare la situația politico-economică și militară din Germania fascistă, care conțineau multe generalități, astfel că la Moscova nu au fost receptate cu interes.

După ce s-a căsătorit cu Helga, ***Rezidența NKVD din Turcia a solicitat aprobare pentru preluarea în legătură a agentului și folosirea sa în scopuri informativ-operative, însă Centrala a decis că trebuie așteptat ca „Albert” să-și consolideze poziția și aducerea acestuia la Moscova pentru „pregătire ideologică”.***

În iarna anului 1942, după eșuarea ***Operațiunii Wotan*** *(cucerirea Moscovei),* Helga l-a părăsit pe „Albert” din motive „ideologice”, ceea ce a făcut ca agentului rus să i se interzică continuarea studiilor la Facultatea de fizică. A fost admis la Facultatea de drept***, cu condiția de a se prezenta săptămânal la Poliție,*** unde informa despre starea de spirit a studenților. ***Inițial, nu a raportat acest lucru ofițerului de legătură.***

Autoritățile germane erau decise să-l expulzeze, însă ***„Albert” și-a declarat loialitatea față de fascism și a acceptat să renunțe la cetățenia turcă.*** Pentru a-l proteja *(în Germania situația lui era incertă, iar în Turcia nu se putea reîntoarce din cauza relațiilor fostului său socru cu persoane sus-puse),* a fost adus legendat în Uniunea Sovietică.

A revenit apoi în Germania, însă, ca avocat, nu a găsit un loc de muncă în profesia sa. Ca urmare, a încercat să pună pe picioare o afacere în sectorul britanic al Berlinului de Vest, unde oportunitățile post-război erau mai atrăgătoare. ***Vokob, un maior englez pe îl cunoscuse la British College din Istanbul, s-a oferit să-l ajute*** în această inițiativă, prin facilitarea obținerii autorizațiilor necesare construirii unor clădiri de birouri în Sectorul britanic al

Berlinului occidental și furnizarea unor materiale *(vopsele, uși, ferestre, obiecte sanitare etc.)* la prețuri reduse.

La Moscova, s-a apreciat că relația lui „Albert" cu englezul ar putea fi benefică în perspectivă și, ca urmare, i s-au pus la dispoziție banii necesari pentru demararea investiției și, eventual, extinderea ulterioară a acesteia în alte orașe – o bună acoperire pentru deplasări și obținerea de noi informații.

După 10 ani, când KGB a ajuns la concluzia că „Albert" este de încredere, acesta a solicitat plasarea în firma sa a unui agent numit ***„Vet",*** despre care discutase anterior cu ofițerul de legătură și care ar fi fost deja instruit în acest sens. Centrala, însă, a tergiversat aprobarea implantării lui „Vet" pe lângă „Albert" și apoi ***s-a întâmplat un lucru ciudat. Agentul nu s-a mai prezentat la întâlnirile fixate cu ofițerul și nici nu a răspuns la telefon mai multe zile, ceea ce era un lucru neobișnuit.***

Imediat, KGB l-a trimis pe ***„Vet"*** să-l caute prin spitale, crezându-se că, probabil, „Albert" este bolnav sau a suferit vreun accident. A fost găsit, într-adevăr internat într-un spital, acuzând amețeli și puternice dureri în stomac. ***După ieșirea din convalescență, rapoartele informative trimise în Centrala KGB au început să fie tot mai generale și superficiale.***

Această stare de fapt a „sunat clopoțelul" la Lubianka, iar Mihail – un ofițer cu multă experiență în munca de contrainformații – a luat la „puricat" filă cu filă dosarul „Albert", formulând următoarele concluzii operative:

- informatorul nu a realizat un profit suficient care să justifice plasarea unui alt agent –„Vet" – în firma sa. Contrainformațiile germane ar deveni suspicioase, ceea ce ar putea conduce la deconspirarea ambelor surse și, mai grav, la demararea unor cercetări cu privire la proveniența sumelor investite, pe care „Albert" le-a primit de la KGB;
- după „internarea" în spital, comportamentul lui „Albert" s-a schimbat: informațiile furnizate scad în interes și ritmicitate; este stresat și își neglijează propria-i afacere; a insistat să cunoască adresa unei case conspirative a KGB, solicitând ofițerului de legătură să-l ducă acolo;
- filajul extern al KGB l-a surprins pe „Albert" întâlnindu-se cu englezul de la „British College" – Vokob - în Berlinul de Vest, fiind evident că o parte dintre „informațiile" furnizate de agent sunt preluate din presa britanică sau puse la dispoziție de interlocutorul său.

Raportul lui Mihail a provocat mânia șefilor KGB, care au ordonat arestarea imediată a agentului și aducerea lui în Uniunea Sovietică. S-a întocmit un Plan de acțiune, iar Mihail a organizat o întâlnire „de rutină" cu „Albert", pe care l-a asigurat că *„totul merge bine",* i-a mai trasat câteva sarcini și chiar l-a recompensat cu o sumă de bani pentru *„rezultatele obținute".*

Ofițer cu mare experiență, Mihail a observat că filajul german era pe urmele lui „Albert" și i-a fixat o nouă întâlnire, la o reședință bine păzită a unui diplomat sovietic. Când a sosit aici, a fost reținut și percheziționat, asupra

acestuia găsindu-se un pistol și un aparat de înregistrare audio. După ce au părăsit clădirea, Mihail și „Albert” *(în realitate un alt ofițer KGB deghizat în hainele agentului!)* au reușit să păcălească filajul și, după câteva peripeții nesemnificative, să ajungă la Moscova, unde îi aștepta...„Albert”!!!

În ancheta ce a urmat, agentul a confirmat că ***Vokob nu era ofițer de intelligence, însă MI-6 (spionajul britanic) l-a folosit pentru a-i documenta activitatea în slujba KGB și a ajunge la el. Astfel, în spital a fost forțat și șantajat să lucreze pentru britanici, care l-au amenințat că îl predau autorităților vest-germane.***

*

Autorul nu aduce detalii despre soarta lui ***„Albert”,*** însă precizează că, în anchetă, acesta ***era conștient de pedeapsa care îi așteaptă pe trădători: execuția, prin împușcare.*** Presa germană nu a făcut nicio referire la dispariția agentului. Ulterior, Mihail a trecut de câteva ori prin punctele de contact stabilite inițial cu „Albert”, conform sistemului de legătură pentru cazuri urgente, observând prezența discretă a filajului britanicilor, care nu păreau siguri că agentul lor ar fi fost recuperat de KGB.

▬►**Observarea directă** *(45 pag., 1970)* este, probabil***, cea mai veche unealtă a spionajului*** care, în pofida performanțelor oferite de mijloacele tehnice avansate, nu și-a pierdut nimic din importanța inițială. Are o arie mare de acoperire, de la supravegherea unor obiective militare, industriale, de cercetare științifică sau alte facilități, până la asigurarea securității cadrelor și a rețelei informative.

Observarea directă este limitată la clarificarea aspectelor externe ale țintei, indiferent de natura acesteia. Experimente ale cercetătorilor sovietici atestă că un agent antrenat poate memora 75% din detalii, pe o perioadă de 10-12 zile, față de omul obișnuit care nu reține mai mult de 25% din amănuntele observate.

▬►**Oportunități pentru folosirea metodelor psihologice** *(45 pag., 1988).* Pentru recrutarea unei ținte externe, de interes pentru ofițerii-recrutori din KGB, este imperios necesară studierea personalității și a caracterului acestuia. Multe depind de seriozitatea cu care se lucrează în această etapă: realizarea primului contact cu străinul; permanentizarea întâlnirilor; câștigarea încrederii candidatului; identificarea corectă a celor mai potrivite metode pentru finalizarea cu succes a recrutării; dezvoltarea capabilităților specifice muncii de intelligence; instruirea cu sarcini; stabilirea celui mai adecvat sistem de legătură etc.

Deseori, există probleme serioase, din cauza cărora un ofițer nu poate studia un candidat-străin în profunzime, cele mai semnificative ținând de incapacitatea de a folosi anumite metode, cum ar fi testele de personalitate sau chestionarele privind munca în condiții de stres (în teren), pentru a face evaluări după o scurtă întâlnire, sau chiar în lipsa contactului direct.

Se poate apela și la alte metode: studierea cu atenție a biografiei străinului, lecturarea articolelor științifice sau a încercărilor sale literare, a desenelor și chiar scrisului olograf, de unde un ofițer profesionist poate identifica elemente definitorii din personalitatea candidatului la recrutare.

—► Folosirea dezinformării în activitatea de intelligence *(90 pag., 1968).* Experiența îndelungată a activității externe a KGB și analiza informațiilor primite în cadrul cooperării cu serviciile de securitate din țările socialiste atestă că „puterile imperialiste folosesc din plin dezinformarea în lupta lor împotriva Uniunii Sovietice, a statelor comuniste și a mișcărilor de eliberare națională. Această metodă ocupă un loc central în ansamblul acțiunilor subversive la adresa URSS”.

KGB nu supraestimează rezultatele unor astfel de activități ostile, dar nici nu le poate neglija, fiind evident că elitele conducătoare din statele capitaliste apelează la dezinformare pentru înșelarea clasei muncitoare, ascunderea adevăratelor scopuri ale burgheziei monopoliste și crearea de disensiuni între forțele progresiste de pe mapamond.

Această realitate a fost dezvăluită chiar de unii politicieni occidentali, susține autorul materialului, care citează ***afirmațiile din 17 iunie 1966 ale senatorului american Hugh Scott:*** *„Niciodată nu am remarcat mai multă lipsă de încredere a populației în promisiunile Administrației SUA. Ne confruntăm cu o gravă criză de încredere (...) Minciuna politică a devenit parte integrantă a birocrației guvernamentale, iar oficialitățile parcă încearcă să justifice dreptul de a minți.”*

Orice formă ar îmbrăca, ***dezinformarea are la bază câteva elemente distinctive,*** axate pe activități deliberate de inducere în eroare, prin lansarea de informații false, sau prezentarea trunchiată, scoasă din context, a realității, cu intenția clară de derutare a inamicului și determinarea acestuia să reacționeze împotriva propriilor interese, pe care crede că le servește.

—► Munca cu rețeaua informativă *(120 pag., 1970).* Manualul face o prezentare exhaustivă și detaliată a regulilor care trebuie respectate în pregătirea agenților, îndeosebi în ce privește îndoctrinarea ideologică, pentru ca aceștia să devină de încredere pentru KGB și să îndeplinească fără ezitare și cu succes misiunile de informare despre dușmanii Uniunii Sovietice.

Ofițerii KGB sunt conștienți că ***unii dintre agenți nu pot împărtăși aceeași ideologie, îndeosebi cei aflați în emigrație***, care au anumite nemulțumiri față de „Patria-mamă”, însă și aceștia *„trebuie ținuți aproape”.* Totodată, KGB admite sincer că ***unii dintre compatrioții plecați din Uniunea Sovietică sunt recrutați sub steag străin, fiind convinși că ar lucra pentru o țară sau organizație care le apără interesele.***

Pe de altă parte, există unii agenți extrem de bine instruiți și antrenați *(n.n.: „ilegalii”, sau „fantomele”!)*, dar care sunt *„în adormire”* într-o țară străină și care așteaptă semnalul pentru a trece la acțiune. Până la „sart”, ofițerii de caz trebuie să-i testeze periodic, să constate dacă mai sunt de încredere și

dacă noul lor mod de viață nu le-a schimbat „stăpânul”. Manualul îi sfătuiește pe ofițerii-instructori să întrerupă legătura cu agenții care creează probleme, însă nu brusc, pentru a nu crea suspiciuni până la clarificarea oricăror bănuieli.

▬►**Relații operative și contacte confidențiale** *(80 pag., 1977).* Misiunea Direcției Principale a KGB este *„obținerea de informații necesare limpezirii celor mai importante decizii politico-strategice adoptate de Partidul Comunist și guvernul sovietic, precum și în scopul influențării politicilor interne și externe ale statelor capitaliste și țărilor în curs de dezvoltare”.* Pentru atingerea unor astfel de obiective, KGB are nevoie de o rețea extinsă de relații operative și contacte confidențiale, în special în cazurile în care anumite misiuni de intelligence nu sunt recomandate, din punct de vedere operațional sau politic, a fi realizate prin intermediul agenturii.

Din rațiuni legale sau motivații ideologice***, un străin poate nu dorește să lucreze direct cu un ofițer sovietic, sau nu este dispus să servească în mod conștient interesele URSS***, cazuri în care contactele confidențiale își arată valoarea. Stimulate sau de bună voie, acestea pot ajuta la evitarea anumitor restricții sau pentru a debloca diverse proiecte, mai ales de natură administrativă și care nu implică sancțiuni penale.

Pe de altă parte, ***relațiile operative și contactele confidențiale intră mai rar în atenția structurilor de contraspionaj occidentale,*** care monitorizează cu prioritate persoane autohtone care încearcă să ascundă întâlnirile cu străinii.

▬►**„Consilierul”. Analiză privind recrutarea sub steag străin** *(90 pag., 1965).* În introducere, autorii manualului – ***colonel A.A. Fabricinikov și maior A.M. Danilin,*** fac o prezentare a situației operative internaționale și încearcă să aducă argumente plauzibile privind eficiența recrutărilor sub steag străin, susținând că: *„Sporirea dificultăților din mediul operațional dintr-o serie de state capitaliste și intensificarea activității serviciilor de informații ale inamicului împotriva Uniunii Sovietice reclamă de la fiecare cekist îmbunătățirea și diversificarea formelor și metodelor muncii operative.*

Aceasta presupune nu doar identificarea unor noi modalități de a ajunge în posesia secretelor dușmanului, ci și aplicarea creativă a acelor deja existente, probate deja de-a lungul timpului în activitatea de cercetare a structurilor sovietice de spionaj și contrainformații.

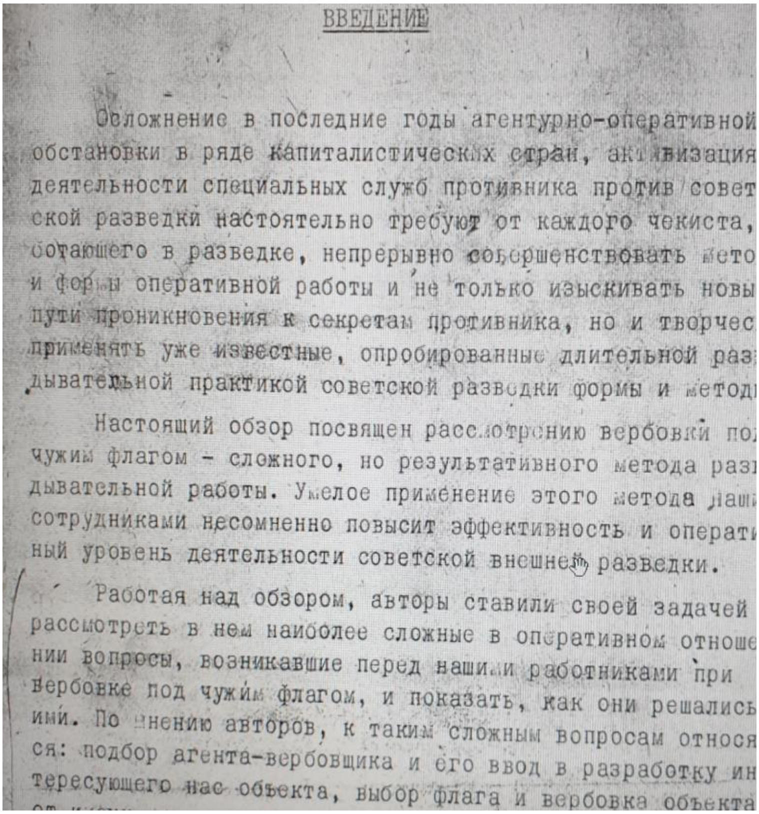

ВВЕДЕНИЕ

Осложнение в последние годы агентурно-оперативной обстановки в ряде капиталистических стран, активизация деятельности специальных служб противника против совет ской разведки настоятельно требуют от каждого чекиста, ботающего в разведке, непрерывно совершенствовать мето и формы оперативной работы и не только изыскивать новы пути проникновения к секретам противника, но и творчес применять уже известные, опробированные длительной раз дывательной практикой советской разведки формы и методі

Настоящий обзор посвящен рассмотрению вербовки по чужим флагом - сложного, но результативного метода раз дывательной работы. Умелое применение этого метода наш сотрудниками несомненно повысит эффективность и операти ный уровень деятельности советской внешней разведки.

Работая над обзором, авторы ставили своей задачей рассмотреть в нем наиболее сложные в оперативном отноше нии вопросы, возникавшие перед нашими работниками при вербовке под чужим флагом, и показать, как они решались ими. По мнению авторов, к таким сложным вопросам относя ся: подбор агента-вербовщика и его ввод в разработку ин тересующего нас объекта, выбор флага и вербовка объекта

Materialul este destinat analizării conceptului de ***recrutare sub steag străin – o metodă dificilă, dar productivă a muncii de spionaj.*** *Folosirea cu inteligență a acestui procedeu de către ofițerii KGB va spori, cu certitudine, nivelul operațional al activității de informații externe”.*

În acest demers, autorii și-au propus să aducă în atenția cursanților ***cele mai dificile probleme ce apar în plan operațional la o recrutare sub steag străin:*** punctarea, verificarea și implicarea treptată a candidatului în rezolvarea unor „sarcini aparent inofensive”, dar de interes pentru noi; alegerea „steagului străin”, adică a serviciului secret în numele căruia se face recrutarea; transferul agentului recrutat de „o structură de intelligence străină” în custodia KGB și determinarea acestuia să coopereze în mod conștient, secret și organizat cu organele sovietice de informații.

De notat că această ultimă etapă este crucială, necesitând o abordare scrupuloasă și, mai ales, profesionistă. ***Nu întotdeauna și nu orice agent recrutat sub steag străin poate sau trebuie trecut la colaborarea directă cu KGB.*** Deseori, serviciile secrete sunt nevoite, din varii motive, să continue colaborarea păstrând steagul străin al recrutării, deși o asemenea situație poate crea dificultăți suplimentare îndeosebi în legendarea contactelor și motivarea sarcinilor trasate agentului.

Analiza colonelului Fabricinikov și a maiorului Danilin este ilustrată cu un singur caz: ***recrutarea sub steag străin a „Consilierului”, cetățean austriac,***

în numele BND (Bundesnachrichtendienst – Serviciul de Informații Externe al Germaniei).

*

Hans Adolf Baumgartner, un tânăr consilier în Departamentul de relații externe al președintelui Austriei, responsabil cu elaborarea materialelor privind raporturile cu Uniunea Sovietică, a intrat în atenția KGB ca urmare a faptului că soția sa era sora cea mică a asistentului ministrului de externe, iar la domiciliul acestora veneau frecvent diplomați străini acreditați la Viena. S-a aflat și faptul că Baumgartner făcea eforturi financiare deosebite pentru satisface pretențiile mondene ale soției sale, care nu dorea să fie mai prejos decât cumnata sa.

Cum ***KGB avea deja un agent infiltrat în MAE austriac – „Nordpol”,*** s-a decis folosirea acestuia pentru studierea, apropierea și cultivarea lui Baumgartner, care începuse să fie îngrijorat de datoriile acumulate. Dar, ***încercarea de recrutare a sa ca agent sovietic a eșuat, deși acesta nu avea neapărat antipatii față de Moscova, afirmând că „respectă, dar nu iubește Uniunea Sovietică.”*** În Centrală s-au analizat toate aceste aspecte și, inițial, s-a vrut abandonarea cazului. În scurt timp însă, ***utilitatea pentru KGB a potențialului candidat a devenit și mai atractivă, acesta preluând conducerea Departamentului Europa de Est din MAE austriac.***

În urma noilor date obținute, s-a descoperit că tatăl lui Baumgartner era originar din Germania, a luptat pe frontul de Est în Primul Război Mondial, a fost rănit și, la finele conflagrației s-a stabilit la Salzburg, unde a deschis un lanț de magazine. Fratele candidatului a căzut în luptele din Ardeni, iar el însuși a servit pe frontul de Vest, în cel de-al Doilea Război Mondial, însă a fost demobilizat în 1943, deoarece suferea de o boală a inimii.

Dosarul candidatului a fost preluat de ***maiorul Pavlovski***, care ***l-a botezat „Consilierul”,*** și a decis să apeleze la serviciile lui ***„Safo”,*** un etnic german din regiunea Volga, de profesie jurnalist. Acesta fusese recrutat de serviciile armatei și preluat ulterior de KGB, care l-a pregătit pentru marșrutizarea în Germania, însă plecarea a fost anulată, întrucât agentul s-a îmbolnăvit. Ulterior, a fost trimis la Harkov, pentru a penetra în filiala locală a ***Abwehr.*** Aici a reușit să treacă drept un german loial fascismului, s-a angajat la un ziar pro-german și apoi ca translator al adjunctului Comandantului militar al orașului, după care ***a devenit... ofițer în Abwehr!!!*** În cele din urmă, a fost trimis de germani în Austria, pentru a recruta agenți din rândul Administrației militare sovietice, însă a evitat să intre în contact direct cu reprezentanți ai acesteia pentru a nu se expune - așa cum de altfel stabilise cu legătura sa din KGB.

Maiorul Pavlovski a decis să-l trimită pe „Safo” la același hotel din Alpi unde „Consilierul” și soția sa erau în vacanță, pentru a intra „întâmplător” în legătură cu acesta. Primul contact a decurs fără nicio suspiciune, mai ales că „Safo” și „Consilierul” și-au dat seama că au avut un prieten comun care

lucrase în MAE austriac și care îl cunoscuse pe candidat. Era, de fapt, o legendă bine pusă la punct de Pavlovski, care ar fi rezistat unei eventuale verificări.

După despărțirea de la hotel, ***„Consilierul" a fost încadrat informativ cu ajutorul altor agenți ai KGB,*** iar „Safo" s-a reîntâlnit „întâmplător" cu acesta la Operă. În pauză, „Consilierul" și-a manifestat bucuria să revadă un vechi prieten, pe care, după spectacol, l-a invitat la un pahar de vin, împreună cu o celebritate pariziană. Nu s-a putut discuta nimic serios, așa că „Safo" s-a întreținut mai mult cu soția „Consilierului", convenind să se revadă toți trei la domiciliul acestora.

Acolo, ***ambianța a fost propice unor discuții de substanță.*** Când a venit vorba despre relațiile Cehoslovaciei cu Austria, „Safo" i-a confiat o serie de aspecte sensibile, pe care „Consilierul" ar fi trebuit să le cunoască deja de la ministrul său. A fost de ajuns pentru ca apoi „Consilierul" să facă și el mărturisiri, vorbind despre ***planurile unor lideri de la Viena privind unirea Austriei cu Germania.*** Când „Safo" a obiectat, susținând că asta ar însemna de fapt un *Anschluss*, „Consilierul" – care a insistat că numai așa Austria ar putea intra în Piața Comună – a devenit nervos, afirmând că, din păcate, nu mai există fasciști în Germania, care are acum un guvern democratic. ***„Safo" nu i-a spus că a lucrat pentru serviciile de informații fasciste, pentru a nu-l speria pe „Consilier" și a-și ascunde originile sale rusești.***

Ulterior, „Safo" a scris 4 articole despre economia sovietică într-un ziar local favorabil politicii cancelarului german Konrad Adenauer, folosindu-se și de informațiile primite de la austriac, fără a-l cita însă. ***A fost un bun prilej pentru a-i oferi „Consilierului" o sumă de bani,*** rugându-l chiar să scrie el niște articole, pe care să le semneze „Safo", pentru a nu-și risca serviciul publicând într-un ziar străin, fie el și german. Procedând astfel, „Safo" putea să-l întâlnească periodic, stabilind ca relația lor să fie ținută departe de ochii angajaților săi, să-l plătească și să obțină informații sensibile din culisele politicii austriece. Dar, după două săptămâni, ***a întâmpinat unele probleme și, prin sistemul de legătură stabilit, a solicitat o întâlnire de urgență cu, de acum, colonelul Pavlovski. Ce se întâmplase, de fapt?***

„Șeful" său din BND *(n.n.: germanii îl tratau, în continuare, ca pe agentul lor, preluat de la Abwehr!!!)* ***l-a chemat pentru o evaluare a muncii sale cu patru „ținte", în afara „Consilierului", fiind nemulțumit de rezultatele obținute și îndemnându-l pe „Safo" să-și intensifice eforturile.*** *De asemenea, „șeful" l-a pedepsit pentru că nu a identificat candidați la recrutare, pro-germani, din Ministerul austriac al Afacerilor Externe, ca să nu mai vorbim de URSS și țările estice, unde nu are nicio perspectivă.*

„Safo" a mărturisit că ar avea nevoie de mai mult timp, dar „șeful" său nu a părut mulțumit, spunându-i că a aflat despre vacanțele petrecute în Alpi cu „Consilierul" și întâlnirile de la domiciliul acestuia, în legătură cu care nu a trimis niciun raport în centrala BND. „Safo" a informat că nu a avut încredere să-l semnaleze pe acesta, considerând că nu este un element de perspectivă. ***A***

ascuns însă faptul că l-a exploatat informativ și l-a remunerat periodic. *Mai mult, „Consilierul" ar fi un antifascist convins, se opune reabilitării naziștilor și speră într-o Germanie modernă, fiind un simpatizant al social-democraților lui Erich Ollenhauer și critic în ceea ce-i privește pe Adenauer și Strauss. Într-o asemenea logică, a apreciat că, sub nicio formă, „Consilierul" nu ar accepta să lucreze pentru BND.* ***„Șeful" a rămas insensibil la argumentele lui „Safo", ordonându-i să continue cultivarea „Consilierului" și recrutarea acestuia pentru serviciile secrete germane,*** *precizând că afinitățile acestuia pentru social-democrați nu constituie o piedică majoră.*

„Safo" i-a raportat colonelului Pavlovski că serviciile secrete ale RFG nu vor renunța așa ușor la austriac, sens în care vor acționa pentru influențarea sorei sale din *Köln* și a tatălui, stabilit la Salzburg. ***Evoluția neașteptată a cazului a forțat KGB să renunțe la abordarea treptată a „Consilierului" și să pună la cale un plan de recrutare a acestuia, în două săptămâni, în numele Serviciului german de Informații Externe.*** Aceasta însemna că trebuiau organizate întâlniri conspirative cu candidatul și separarea temporară a acestuia de prieteni și apropiați.

Între timp, rezidențele sovietice din Germania și Austria au procedat la verificarea surorii și tatălui, fără a descoperi elemente de interes operativ. S-a analizat și posibilitatea „dispariției" lui „Safo" din Austria, dar și varianta trimiterii din URSS a unui alt ofițer, care să vadă dacă opțiunea recrutării „Consilierului" direct de către KGB ar fi fezabilă. ***În final, s-a inițiat un joc operativ inteligent: „Safo" a primit aprobarea recrutării lui „Paul", diplomat în Departamentul Europa de Est din MAE austriac*** *(despre care Centrala de la Lubianka avea rezerve serioase!), de data aceasta* ***în numele serviciilor secrete germane, pentru a-i spori astfel credibilitatea agentului în raporturile cu BND.***

Concomitent, ***„Safo" a fost instruit să propună BND, în mod ostentativ, și forțarea recrutării „Consilierului", precizând însă că acesta refuză colaborarea.*** Pentru a motiva atitudinea viitorului agent față de Germania, „Safo" a trimis în Centrala BND de la Pullach o casetă înregistrată în secret, într-o discuție cu „Consilierul". În realitate, era vorba despre niște afirmații trunchiate, scoase din context, în care austriacul fusese provocat să susțină că urăște Germania fascistă și că, în timpul războiului, nu ar fi acceptat nici în ruptul capului o eventuală propunere de colaborare cu Gestapo, indiferent de cuantumul recompenselor avansate.

În ceea ce-l privește, ***„Consilierul" nu a fost prea fericit când i s-a propus să spioneze în favoarea Germaniei Federale,*** acuzându-l pe „Safo" că l-a păcălit cu articolele de presă pentru care a primit bani, iar acum i se propune să fie spion. Agentul sovietic i-a reamintit *„ce trebuie să facă orice german pentru Germania"* și i-a promis un salariu dublu față de cel primit de la Ministerul austriac de Externe, precum și mutarea în Germania Federală, împreună cu familia, dacă va fi nevoie sau dorește acest lucru, situație cu care,

în final, „Consilierul” a fost de acord. „Safo” i-a cerut apoi să obțină informații confidențiale despre relațiile Austriei cu Uniunea Sovietică și țările est-europene, precum și să semnaleze diplomați cu orientări pro-germane din Ministerul austriac de Externe.

„Safo” a simțit chiar în acel moment că s-ar putea încerca recrutarea „Consilierului” direct în numele KGB, pe baza unor elemente compromițătoare, variantă analizată în detaliu la Lubianka. S-a ajuns la concluzia că, într-o asemenea situație, KGB l-ar putea dirija și exploata mai eficient, pentru că, la urma urmei, cele mai multe informații furnizate s-au referit la atitudinea Austriei față de Germania și mai puțin la Uniunea Sovietică, pentru a nu atrage suspiciuni asupra steagului fals al recrutării.

Astfel, șefii din KGB au evaluat inclusiv posibilele consecințe asupra evoluției cazului, în eventualitatea aranjării unei misiuni temporare a candidatului la Ambasada Austriei din Moscova, simultan cu repatrierea lui „Safo”, ceea ce ar fi ușurat sarcina recrutării „Consilierului” în numele KGB. Exista însă posibilitatea ca orice acțiune directă împotriva sa să-l determine să apeleze la asistența consulară a Misiunii diplomatice austriece și, atunci, jocul s-ar fi sfârșit!

Totodată, ***o abordare de pe poziții de forță putea genera un refuz categoric al candidatului și, în consecință, deconspirarea celor doi agenți sovietici*** („Safo” și ofițerul recrutor). În cele din urmă, KGB a recurs la o stratagemă, care deturna atenția de la steagul fals convenit inițial, ceea ce ne face să ne întrebăm dacă nu cumva ar fi fost mai eficient ca sovieticii să obțină direct informațiile de care aveau nevoie, fără a apela la înșelăciuni.

Între timp, șefii de la Lubianka l-au instruit pe ***„Safo” să încerce detașarea treptată de povara BND***, motivând față de ofițerul de legătură *„lipsa de apreciere a muncii depuse în favoarea unui serviciu condus de generalul* ***Reinhard Gehlen,*** *care este format în mare măsură din fasciști, adepți ai răzbunării pentru pierderea războiului”.* A invocat și motive de ordin personal – starea precară a sănătății și dorința de a se retrage într-un loc liniștit, pentru a scrie o carte. Ulterior, s-a îmbarcat pe o navă spre Canada, lăsând un mesaj legăturii din BND pentru a-și justifica dispariția. La scurt timp după ajungerea la destinație, „Safo” a părăsit Canada, sub o identitate falsă, revenind în Uniunea Sovietică.

Auzind despre nemulțumirile și situația lui „Safo”, austriacul a început să aibă rezerve serioase față de o posibilă cooperare cu BND, fiind dispus să treacă de partea sovieticilor. Înainte de „dispariția” lui „Safo”, ***colonelul Pavlovski*** – care vorbea fluent germana bavareză – l-a dus pe acesta împreună cu „Consilierul” într-o casă conspirativă din Viena, unde *s-au dat cărțile pe față.* „Safo” a mărturisit că el a trecut de partea sovieticilor *(unde, de fapt, fusese dintotdeauna!)* și că a predat la KGB toate dosarele și informațiile deținute, inclusiv rapoartele primite de la „Consilier”.

În mod evident, „Consilierul” a fost șocat, însă ***colonelul Pavlovski*** i-a explicat că puținele rapoarte care au ajuns la BND au purtat semnătura altor agenți, că majoritatea datelor se află la KGB, pentru care ***austriacul nu este considerat un agent, ci „un prieten care s-a alăturat luptei Uniunii Sovietice împotriva fascismului”.*** După cinci ore de discuții, ***„Consilierul” a acceptat,*** fără tragere de inimă, ***să coopereze cu KGB***. Deși nu s-a prezentat la prima întâlnire, filajul a confirmat că acesta nu contactase structurile austriece de intelligence. Agentul s-a dus acasă, s-a îmbătat și nu a mai părăsit locuința timp de cinci zile.

Raportul se încheie cu un KGB fericit că, de acum, „Consilierul” a trecut de partea lor, stabilindu-se ***evitarea trasării unor sarcini cu tangențe ideologice, de vreme ce recrutarea a fost făcută pe bază de șantaj.***

*

Procedurile descrise de autori pentru recrutarea „Consilierului” sub steagul serviciilor secrete germane și trecerea acestuia la colaborarea directă cu KGB nu sunt ideale, fapt recunoscut chiar de autorii manualului, care îndemnă cursanții să învețe din experiența și greșelile înaintașilor, să fie creativi și încrezători în tot ceea ce fac în interesul Uniunii Sovietice!

*

Notă: *Manualele/lecțiile care nu se sunt analizate în prezentul articol atacă probleme teoretice, de interes general, specifice oricărei structuri de intelligence, motiv pentru care doar le reamintim:* ***Identificarea și anihilarea agenților provocatori ai inamicului*** *(45 pag., 1971);* ***Recrutarea persoanelor de sprijin pentru munca de spionaj în favoarea Uniunii Sovietice*** *(66 pag., 1972);* ***Folosirea în interesul muncii a expozițiilor și a evenimentelor științifice internaționale organizate pe teritoriul URSS*** *(132 pag., 1981);* ***Spionajul și munca de informații*** *(32 pag., 1981);* ***Unele aspecte ale pregătirii cadrelor pentru influențarea psihologică a străinilor*** *(29 pag., 1985);* ***Caracteristici psihologice ale candidaților la recrutare*** *(48 pag., 1987).*

DIN CULISELE RAZBOIULUI RECE - LAGĂRUL DE FUGARI DE LA TRAISKIRCHEN, AUSTRIA

Mircea Iordănescu

„Războiul Rece” a fost o perioadă de tensiuni și confruntări politice și ideologice care a durat de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial și până la revoluțiile din 1989-1991. Cu alte cuvinte, a însemnat un conflict la scară mondială între NATO și Tratatul de la Varșovia, alianțe militare reprezentate de SUA și respectiv URSS. La nivel economic, „Războiul Rece” a fost o confruntare între capitalism și comunism, iar în plan politico-ideologic, una între democrațiile liberale occidentale și regimurile totalitare. Ambele tabere se autodefineau însă în termeni pozitivi: statele blocului occidental își spuneau „lumea liberă” sau „societatea deschisă”, iar statele blocului estic își spuneau „lumea anti-imperialistă” sau „democrațiile populare”.

Înfruntarea dintre cele două blocuri a fost numită „Război Rece”, deoarece nu s-a ajuns la confruntări militare directe între cele două superputeri, care ar fi constituit un „Război cald”, cu toate că perioada a generat o cursă a înarmărilor fără precedent. Din punctul de vedere al studiilor strategice, există opinia că nu s-a ajuns și nu se putea ajunge la un „Război cald”, la o confruntare militară convențională, datorită faptului că ambele superputeri, SUA și URSS, s-au dotat cu arme nucleare, ceea ce a creat o situație militară strategică de descurajare și blocare reciprocă. În cazul unui război real, s-ar fi ajuns la o distrugere reciprocă totală și, totodată, la o catastrofă mondială. Un rol important l-au jucat serviciile secrete, confruntându-se, în primul rând, cele americane cu cele sovietice. Au fost implicate, însă, și serviciile secrete vest-europene (britanice, vest-germane, franceze, italiene, etc.) și est-europene (Securitatea, STASI, Serviciile poloneze etc.).

Denumirea de „Război Rece” mai provine și din faptul că a fost purtat între foștii aliați din războiul împotriva regimului totalitar nazist. Din punct de vedere al mijloacelor utilizate, Războiul Rece a fost un conflict în care s-au folosit presiunea diplomatică, militară, economică, ajutorul pe scară largă pentru statele-client, manevrele diplomatice, spionajul, curse ale înarmărilor convenționale și nucleare, coaliții militare, rivalitatea la evenimentele sportive, competiția tehnologică și de cucerire a spațiului cosmic, campaniile masive de propagandă, operațiunile militare de intensitate mică și amenințările cu un război pe scară mare.

Pentru elaborarea strategiilor de confruntare statele implicate aveau nevoie de multe informații despre adversari. Astfel că, statele occidentale au înființat de jur împrejurul țărilor din blocul de est lagăre de fugari și posturi de

radio cu emisiuni în limbile vorbite în țările respective. Cele mai cunoscute lagăre de fugari au fost în Austria - Traiskirchen -, RFG - Zirndorf, Italia - Latina și Trieste, precum și in alte țări mai mici europene. Posturile de radio bine-cunoscute: Europa liberă, Vocea Americii, Deutsche Welle, BBC, și altele și-au adaptat permanent programele propagandistice, în funcție de scopurile urmărite și de intensitatea confruntărilor politice dintre Est și Vest. Informațiile de interes rezultate din anchetarea fugarilor erau transmise serviciilor de informații occidentale și posturilor de radio sus-amintite (mass media în general) prin cadre de informații sau agenții lor care își desfășurau activitatea acoperit în lagărele de fugari cât și direct de către angajați ai posturilor de radio cu acces în lagărele respective. În acest circuit informațional erau folosiți și diverși funcționari din ambasadele țărilor beneficiare a informațiilor colectate din lagărele de fugari precum și din unele asociații și fundații așa-zis umanitare. Sistemul s-a dovedit eficient din punct de vedere contrainformativ și al costurilor, fiind verificat în timpul celui de-al Doilea Război Mondial asupra dezertorilor și prizonierilor de război.

Lagărul de fugari de la Traiskirchen a fost unul din cele mai mari din Europa. El a funcționat într-o cazarmă construită în anii 1902-1903 de armata austriacă în localitatea Traiskirchen, situată la 20 de km. sud de Viena. Destinația de lagăr pentru fugari i s-a dat în 1955. Printre primii refugiați internați aici au fost și dezertorii unguri după înăbușirea Revoluției maghiare din 1956.

Lagărul Traiskirchen - clădirea centrală.

Prima personalitate din România internată în lagărul Traiskichen a fost Ioan Holander, viitorul director al Operei de stat din Viena, care în 1955, profitând de o vizită la rude în Austria, a refuzat să se mai întoarcă în țară. De altfel, fugarii români ajungeau în lagăr pe două căi principale: fie prin trecerea frauduloasă a graniței de stat, cel mai adesea, cu Iugoslavia și Ungaria, fie prin refuzul întoarcerii în țară, în urma unor vizite la rude, turistice, specializări în diferite domenii, participarea la diverse acțiuni oficiale bilaterale sau internaționale, studii, etc.

La începutul deceniului 7 al secolului trecut, presiunile „lumii libere” asupra României s-au intensificat, mai ales pe tema respectării drepturilor omului. Concomitent, se constata și o creștere evidentă a nemulțumirilor românilor față de regimul totalitar din țara noastră. Autoritățile române au fost obligate să deschidă mai mult granițele și să facă noi concesii în ce privește libera circulație a cetățenilor săi. Astfel că, românii au început să călătorească mai mult, îndeosebi ca turiști, nu numai în țările socialiste ci și în țările vestice, în primul rând Austria.

Contraspionajul românesc era pus într-o situație ingrată de a răspunde la multe întrebări incomode cum ar fi: de ce a crescut așa de mult numărul persoanelor care rămâneau ilegal în străinătate, prin ce mijloace și metode erau determinate să facă acest lucru, cum acționau serviciile de informații adverse în această chestiune, de ce unele autocare ONT care transportau turiști români în Austria se întorceau aproape goale în țară etc.? Pentru a răspunde acestor întrebări s-a hotărât ca, printre alte măsuri informativ-operative, ofițeri de contraspionaj români, cu o pregătire corespunzătoare să se infiltreze în lagăr folosind căile utilizate de fugari. Rezultatele acțiunilor întreprinse au evidențiat, cum era și de așteptat, o înrăutățire a situației din țară, dar și o escaladare a propagandei din exterior, de instigare la nesupunere și la părăsirea pe orice cale a țării.

Cei care vizitau Austria în calitate de turiști în grup, chiar din prima zi de cazare la hotel sau în timpul servirii mesei erau contactați de diverse persoane cunoscătoare ale limbii române și sub pretextul ajutorului pentru cumpărături sau vizitarea unor obiective turistice se împrieteneau cu ei. Ulterior erau tatonați asupra intențiilor de a rămâne în străinătate. In caz afirmativ li se promitea sprijin ca de la „ român la român” pentru emigrare, cel mai adesea, în Canada și SUA.

Totodată, le înmânau și un bilețel cu adresa lagărului, pe care era menționat mijlocul de transport - Lokbahn nr. 8 - și eventual adresa secției de poliție, dacă dorea să se predea în Viena. Cei care ajungeau în Austria prin trecerea frauduloasă a frontierelor erau îndrumați spre lagăr de către secțiile de poliție unde se predau.

Odată ajunși în lagăr, după cazare și îndeplinirea procedurilor administrative, începea ancheta individuală. Anchetatorii erau de regulă cunoscători ai limbii române. În cazuri mai rare se apela la translatori. Persoana anchetată trebuia să răspundă la multe întrebări: cine este, de unde vine, când a ajuns în Austria și pe ce cale, motivele politice sau economice pentru care dorește să se stabilească în Occident și unde anume, dacă are rude sau relații în străinătate, dacă are documente oficiale românești de identificare asupra sa etc. Fiecare nou-venit rămânea în așa-zisa carantină circa. 20 de zile, timp în care se continua ancheta și nu avea voie să părăsească lagărul. Numai că, și în perioada aceasta, unii reușeau să fugă pentru câteva ore la Viena, fără știrea gardienilor sau cu sprijinul acestora, contra unor sume de bani.

În continuare, anchetatorii urmăreau obținerea unor detalii despre rudele apropiate, locurile de muncă avute, satisfacerea serviciului militar și concepțiile politice și religioase ale fugarului. Se solicitau celor care satisfăcuseră stagiul militar, adevărate fișe personale despre comandanții unităților militare, armamentul din dotare, efective, stare de spirit, moralul soldaților și alte date specifice. Un set de întrebări se referea la eventuala legătură cu securitatea sau cu alte autorități românești, îndeosebi serviciul de pașapoarte și miliția.

Cei care declarau că înaintea plecării au avut legături cu autoritățile respective erau puși să detalieze cu cine, în ce au constat acestea și ce instructaj li s-a făcut. Era clar că se urmărea printre altele și depistarea eventualilor agenți ai contraspionajului românesc.

În măsura în care fugarii anchetați, mai ales din rândul intelectualilor, afirmau că au fost persecutați politic și religios în țară și făceau aprecieri critice la adresa politicii românești erau contactați în lagăr de redactori ai posturilor de radio pentru a da interviuri, cât și de emisari ai unor organizații, asociații și fundații religioase ori politice sub pretextul acordării de sprijin în vederea emigrării sau găsirii unor locuri de muncă. Concomitent, verificarea celor care doreau să se stabilească în alte țări era continuată de reprezentanți ai ambasadelor țărilor respective din Austria care, de regulă, erau ofițeri acoperiți ai serviciilor de informații. Se întâmpla adesea să se solicite repetarea declarațiilor, scopul fiind vădit de verificare a sincerității și exactității datelor furnizate în anchetă.

După terminarea carantinei, solicitanții de azil politic sau economic aveau dreptul să lucreze. În cele mai multe cazuri se angajau în Viena sau în localitățile mai mici limitrofe, îndeosebi, pe șantiere de construcții și seara se întorceau în lagăr sau, dacă aveau suficienți bani, puteau să-și închirieze o locuință. Lagărul de la Traiskirchen era mai mult de tranzit, căci majoritatea fugarilor dorea să se stabilească în alte state și mai puțin în Austria.

Cea mai sigură cale de stabilire în străinătate era prin obținerea statutului de azilant politic. În lagăr aveau loc adesea bătăi între azilanți, scandaluri sexuale și evenimente care necesitau intervenția poliției. De asemenea, starea de insecuritate din lagăr și desele scandaluri în care erau implicați unii fugari in trenul electric, care făcea legătura cu Viena, erau adesea obiectul unor interpelări în parlamentul austriac.

Iată cum descria un fugar atmosfera din lagăr și momentul angajării într-o localitate din jurul Vienei : „*Stam claie peste grămadă, într-o cameră cu 40 de paturi, cu cearceafuri verticale despărțitoare, familii de cehi, polonezi, români, albanezi, fiecare am primit o gamelă și tacâmuri vechi, mâncam într-o sală mare cu multe mese lungi de lemn, ce rămânea în gamelă puneam în niște hârdaie de lături, apoi ne spălăm gamela și tacâmurile. Ieșeam în curte unde vorbeam informându-ne sau dezinformându-ne, din ignoranță sau rea credință, în așteptarea trimiterii în alte locuri mai bune.*

A venit și ziua, când am plecat din lagăr cu un microbuz către localitatea Reichenau, o micuță stațiune la poalele Alpilor, să locuim într-o pensiune particulară, unde am primit o mansardă intimă și mâncam într-o sală de mese foarte curată și frumos aranjată. Am trecut din lagăr într-o pensiune liberă și imediat i-am spus hangiței, eu în liceu am făcut germana și acum îmi aminteam multe din ea, că vreau să muncesc, orice, din România plecaserăm cu buzunarele goale. Mi-a promis și mi-a găsit, ocazional la început, apoi m-am angajat, zilier cu roaba, la o firmă de construcții.

Câștigam bine dar munceam greu, manual, dar fără griji, zidarul mă dirija din mistrie! Nu mă deranja câtuși de puțin, el cu mistria lui, eu cu ale mele In toată această perioadă am rămas în legătura secțiilor de emigrare din ambasadele țărilor unde doream să mă stabilesc (făcusem cereri de emigrare în Canada și SUA) și bineînțeles a organizațiilor de binefacere. Cel mai rapid se obținea statutul de refugiat dacă interveneau personalități politice recunoscute din Vest sau rude ale solicitantului din Occident."

Lagărul de la Traiskirchen rămâne, fără îndoială, simbolul unei pagini triste din perioada Războiului Rece.

„*SUPREMUL SECRET*” PREZINTĂ O NOUĂ VERSIUNE OCCIDENTALĂ DESPRE ÎNFĂPTUIREA REVOLUȚIEI DIN 1917

Mircea Manea

David Icke, jurnalist, fost prezentator la televiziunea BBC și purtător de cuvânt la nivel național al Partidului Ecologist, s-a implicat cu pasiune, profesionalism și temerar într-o vastă acțiune de cercetare și investigare, timp de peste două decenii, pentru cunoașterea mecanismului forțelor obsedate de obținerea și deținerea puterii mondiale. Rodul căutărilor în arhive de stat și particulare, ale unor posturi de radio și televiziune, ale celor mai prestigioase publicații, dar și în convorbiri, interviuri cu persoane avizate, precum și o impresionantă bibliografie s-au materializat într-o voluminoasă operă: cinci lucrări monumentale elaborate în trei ani: *Vibrațiile adevărului*, *Eul Fantomă*, *Și Adevărul vă va elibera* (două volume-872 pagini), *Copiii Matricei* și *Supremul Secret* (două volume-863 pagini), în total, peste 2.500 de pagini.

Karl Marx salutat de milionarii americani John D. Rockefeller, J.T. Morgan, John D. Ryan și George W. Perkins. În spatele lui Marx se află Teddy Roosvelt – președintele *Partidului Progresist*, președintele SUA în perioada 1901-1909. (publicația americană St. Louis Dispatcher - 1911).

Despre „*Supremul Secret*” se afirmă, printre altele: „ ... *arată fără nicio urmă de îndoială adevărata identitate a celor care conduc această planetă*”. Cu dovezi bine documentate și susținute, cu nume de persoane implicate, fapte, evenimente și acțiuni concrete și succesiunea acestora în timp, David Icke dezvăluie modul în care omenirea este controlată, atent și meticulos manipulată. El explică pe larg de ce omenirea se află astăzi în fața unor transformări incredibile care urmează a avea loc pe planeta Pământ!

Evenimentele produse în ultimele două decenii vin să confirme, să întărească și, mai mult, să ne pregătească pentru evoluții de mare amploare și diversitate precum cele pe care omenirea le trăiește în zilele noastre.

În materialul de față ne vom opri succint asupra unor aspecte dezvăluite de David Icke despre Revoluția Rusă.

„*Comunismul a fost creat de Wall Street și de City-ul londonez cu scopul de a realiza o stare generalizată de teamă și un conflict uriaș pentru a-și impune mai ușor obiectivele urmărite. A programat îndelung totul, înainte de a*

trece la fapte. Manifestul Comunist a fost scris de Karl Marx și Friedrich Engels. Marx a fost studentul unui ocultist german, Bruno Buner (Rothschild) și s-a căsătorit cu descendenta unei familii din aristocrația scoțiană. O bună parte din scrierile sale sunt antisemite, ceea ce ar apărea contradictoriu, pentru că multă lume îl considera pe Marx evreu. El nu a fost evreu ci un «arian». Mult timp, stânga politică l-a ridicat în slăvi pe Marx ca pe un «om al poporului»”. Acțiunea efectivă a început în Rusia, odată cu atragerea țarului în războiul împotriva japonezilor printr-o manipulare a lui Rothschild, în anul 1905. Ramura europeană a familiei Rothschild i-a împrumutat bani țarului pentru susținerea războiului, în timp ce filiala americană, Kuhn, Loeb and Company, i-a finanțat pe japonezi. Războiul a distrus economia rusă la care s-a adăugat împrumutul primit de țar, care trebuia achitat cu dobânzile de rigoare. Această situație a alimentat revolta populației, care se afla deja în fierbere.

Când Primul Război Mondial a început și Rusia a intrat în conflict cu Germania, aprovizionarea armatei ruse cu armament de către companiile lui Rothschild, precum Vickers Maxim, a fost sistematic întârziată, ceea ce a dus la o revoltă a soldaților.

Revoluția Rusă a pus capăt celor 300 de ani de domnie a familiei Romanov, perioadă care a început în secolul al XVII-lea cu venirea pe tronul Rusiei a lui Mihail Romanov. Sosise timpul ca Romanovii să părăsească puterea. Infrastructura necesară înlăturării acestora de la putere era de mult creată. Francmasonii, rozicrucienii și alte grupări secrete înfloreau în Rusia încă de la jumătatea secolului al XVIII-lea.

Prima tentativă de înlăturare a Romanovilor a fost făcută de Alexander Kerenski, un francmason finanțat de Wall Street și de Londra. Un al doilea val de violențe, mult mai brutal, a fost condus de Leon Troțki și Lenin. Troțki a părăsit Germania și s-a stabilit la New York, de unde a plecat în Rusia și s-a alăturat revoluției bolșevice. A intrat în Rusia cu un pașaport american pe care i l-a dat chiar Președintele Woodrow Wilson și avea la el 10.000 de dolari primiți de la familia Rockefeller. A fost întâmpinat în Rusia de Lenin, care venise din Germania, într-un tren sigilat căruia i s-a acordat toată securitatea necesară... Propaganda bolșevică a fost finanțată masiv de germani. În timp ce Lenin. Troțki și ceilalți condamnau public „*capitalismul*”, ei erau finanțați de bancherii de pe Wall Street și din Londra.

În autobiografia sa, Troțki recunoaște că a primit o parte din aceste „*împrumuturi*”, multe din ele aranjate de Alfred Milner (devenit lider al Mesei Rotunde) și Alexander Gruzenberg, principalul agent bolșevic din Scandinavia și sfătuitor de taină al băncii new-yorkeze Chase National Bank, aflată în proprietatea lui I.P. Morgan.

În anul 1915 s-a creat Corporația Internațională Americană cu scopul precis de a finanța revoluția rusă. Directorii acesteia reprezentau interesele familiei Rockefeller, ale lui Kuhn, Loeb and Company, ale familiilor DuPont și Harriman și ale Rezervei Federale. Printre acești directori s-a aflat și George

Herbert Walker Bush, bunicul lui George Bush (devenit ulterior președinte al SUA).

Familia Rothschild a finanțat direct Revoluția Rusă prin intermediul lui Jacob Schiff de la Kuhn, Loeb and Company.

Bancherii din Marea Britanie, SUA, Rusia, Germania și Franța s-au întâlnit în Suedia în vara anului 1917 și au căzut de acord ca prin Kuhn, Loeb and Company să se facă un depozit de 50 de milioane de dolari la o bancă din Suedia pentru uzul lui Lenin și Troțki.

Într-un articol apărut la 3 februarie 1949 în publicația *The New York American Journal*, nepotul lui Jacob Schiff povestește că bunicul său le-a plătit celor doi revoluționari (Troțki și Lenin) o sumă suplimentară de 20 de milioane de dolari, acordată acestora prin intermediul lui Elishn Root (avocatul lui Kuhn, Loeb and Company). Efectuarea acestei plăți a fost înregistrată în arhiva Congresului la 2 septembrie 1919.

Unii cercetători susțin că Lenin le-a plătit lui Kuhn, Loeb and Company, între 1918-1922, echivalentul în ruble a nu mai puțin de 450 milioane de dolari. Această sumă a fost mult amplificată prin obținerea de către „*donatori*” a unor profituri considerabile prin exploatarea bogățiilor naturale și ale economiei Rusiei, inclusiv a jefuirii averii în aur a țarului și activelor sale financiare păstrate chiar în băncile care au finanțat revoluția!

În cartea sa anterioară „*Și adevărul vă va elibera*”, David Icke a relatat și alte date concludente în legătură cu aceste activități care au culminat cu înfăptuirea așa-zisei Revoluții Ruse din octombrie 1917 și consecințele acesteia, atât pe plan național cât mai ales, pe plan mondial, cu tot ceea ce istoria a consemnat negativ, inclusiv pentru România!

P.S.

Relatările documentate ale lui David Icke contrastează izbitor cu versiunea falsificată a istoriei prezentată de propaganda bolșevică cu care s-a manipulat zeci de ani mișcarea comunistă internațională și influențați adepții și simpatizanții creduli ai ideologiei comuniste.

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE

STATELE UNITE ȘI CEL DE-AL 46-LEA PREȘEDINTE

Alexandru Omeag

▬►***Alegerea lui Joe Biden are loc într-un context deosebit:*** pentru prima dată, după multe zeci de ani, ***noul președinte găsește o Americă divizată și învrăjbită, în care perdantul nu-și recunoaște înfrângerea, iar explozia tensiunilor rasiale și pandemia de coronavirus au afectat grav economia și climatul social.*** De aceea, credem că prioritatea Administrației Biden va viza, cel puțin într-o primă etapă, problemele interne, neglijarea acestora în favoarea chestiunilor internaționale putând marca un debut nefericit al celui de-al 46-lea președinte din istoria SUA.

Dar, ***comunitatea internațională are nevoie de Statele Unite,*** într-o perioadă în care antiamericanismul redobândește nivelul erei neoconservatoare: în NATO există divergențe și chiar confruntări, retragerea SUA din unele structuri internaționale de comandă lăsând câmp liber unor actori cu ambiții perturbatoare *(vezi Turcia versus Grecia și Franța);* încălzirea globală și degradarea mediului climatic se accentuează, Orientul Mijlociu este în impas, Organizația Mondială a Sănătății este lăsată fără resurse financiare chiar în spirala crizei Covid-19, China profită de incoerența politicii americane, Rusia și

Turcia speculează neînțelegerile transatlantice pentru a se implanta în regiuni strategice, populismul iliberal proliferează etc.

În mod cert, Statele Unite – prima putere militară și economică din lume – dispun de pârghii serioase pentru a influența dezvoltarea, într-o direcție sau alta, a evenimentelor internaționale, deși experiențele americanilor în Vietnam, Somalia, Afganistan, Irak sau Siria demonstrează că acest lucru nu este întotdeauna suficient.

▬►Dacă alegerile americane din noiembrie 2020 au fost, fără îndoială, istorice, rămâne de văzut dacă vor fi și decisive. Venirea democratului Joe Biden la Casa Albă va avea efecte evidente pe plan intern, însă ***majoritatea analiștilor așteaptă să descifreze încotro se va îndrepta politica externă a noii Administrații americane.*** Cei mai mulți anticipează o schimbare în raport cu cei patru ani ai diplomației Trump, unde unilateralismul, naționalismul, disprețul față de acorduri și alianțe și impredictibilitatea demersurilor pe plan extern au diminuat sensibil credibilitatea SUA, chiar și printre aliații tradiționali și partenerii cei mai apropiați de Washington. Probabil că sloganul „America first” va fi înlocuit cu unul mai aproape de realitate și mai ușor de acceptat pentru toată lumea: SUA -lider strategic mondial, nu hegemonic.

Realismul și căutarea consensului ar putea defini orientările noii echipe prezidențiale, ceea nu înseamnă că diplomația democrată va fi neapărat mai moderată în raport cu amenințările externe la adresa securității naționale. De altfel, chiar în timpul campaniei electorale, Joe Biden nu i-a oferit lui Donald Trump niciun motiv să aducă în dezbatere ideea republicanilor, conform căreia un președinte democrat ar constitui un risc de securitate pentru Statele Unite, îndeosebi în lupta împotriva terorismului internațional.

▬►Misiunea lui Joe Biden în planul conturării strategiilor de politică externă nu va fi deloc ușoară deși, în comparație cu predecesorul său, noul locatar de la Casa Albă este un bun cunoscător al problemelor internaționale, cu o experiență îndelungată în domeniu, dobândită atât ca vicepreședinte în timpul celor două mandate ale lui Barack Obama, cât și ca președinte al Comitetului pentru Afaceri Externe din Senatul american.

Primul pas ar consta într-***o schimbare substanțială a tonului, limbajului și stilului de abordare a relațiilor externe:*** insultele, amenințările, atitudinea arogantă și provocatoare sau excesul de zel ale predecesorului său vor fi înlocuite cu un limbaj mai curtenitor și decent în raporturile cu aliații, păstrând însă fermitatea în ceea ce privește apărarea obiectivelor de importanță națională. Foarte probabil, președintele ***Joe Biden se va ocupa mai intens de problemele interne, lăsând aspectele politicii externe și de securitate în seama Departamentului de Stat, Departamentului Apărării și consilierului prezidențial pentru securitate națională.***

Joe Biden a strâns în jurul său o echipă formată din politicieni și experți cu personalități puternice, adesea antagoniste, ceea ce-i oferă o marjă

mai mare de libertate și diminuează capacitatea staffului de la Casa Albă de a oferi alternative la inițiativele președintelui. ***Definirea viitoarei strategii de politică externă presupune,*** în opinia analiștilor de peste ocean, ***obținerea celor mai potrivite răspunsuri la o serie de întrebări legate de:***

→ cât de serioase sunt pagubele (politice, economice, de imagine etc.) produse de Administrația Trump, dacă și cu ce costuri pot fi recuperate?

→ la ce profesioniști va apela președintele Biden pentru gestionarea principalelor dosare de politică externă?

→ cum vor fi aplatizate asperitățile din interiorul Partidului Democrat, între „restauratori" *(adepți ai revenirii la politica externă tradițională)* și „reformatori*" (susținători ai unui nou început, îndeosebi în ce privește relațiile cu China, sistemul de alianțe și promovarea valorilor liberale internaționale)*?

→ cât de mare va fi influența vicepreședintelui ***Kamala Haris***, care în tinerețe a sprijinit mișcările americane de stânga, iar în ultima perioadă a făcut parte din Comitetul pentru Informații al Senatului? Ce dosare internaționale i se vor încredința? Este, susțin unii observatori, o problemă de strategie, pe care democrații nu o pot neglija: ***Vârsta lui Joe Biden (78 de ani) sporește importanța vicepreședintelui (56 de ani)*** pentru continuarea inițiativelor acestuia și asumarea tuturor responsabilităților în eventualitatea apariției unor probleme de sănătate pentru ocupantul fotoliului din Biroul Oval.

▬►Cu Joe Biden la Casa Albă, ***relația transatlantică*** și cu ***Uniunea Europeană*** ar putea fi resetată, atitudinea față de ***Rusia*** și ***China*** ceva mai realistă, revenirea în ***Acordul de la Paris*** asupra schimbărilor climatice onorată, politica de izolare a ***Iranului*** - mai puțin agresivă, iar susținerea expansiunii coloniilor israeliene în teritoriile palestiniene ceva mai nuanțată. În rest, SUA ar putea conserva, în mare, aceleași priorități, schimbate fiind doar modalitățile de atingere a obiectivelor politico-strategice și de interes economic.

Pe de altă parte, relațiile cordiale, și controversate totodată, întreținute de Donald Trump cu Vladimir Putin, Jair Bolsonaro, Tayyp Erdogan, Viktor Orban și alți lideri autocrați sau naționaliști vor lăsa locul unor raporturi bazate, în primul rând, pe respectarea valorilor și principiilor democrației, a drepturilor și libertăților cetățeanului. Amploarea acestui viraj va depinde în mare măsură și de componența echipei cu care Joe Biden va veni la Casa Albă.

● ***Alianța Nord-Atlantică rămâne o prioritate, fiind de așteptat o schimbare a atmosferei, un ton mai cordial în raporturile transatlantice,*** deși pretențiile SUA pentru o susținere mai consistentă a eforturilor financiare ale Alianței și deschiderea pieței europene pentru industria americană de armament și tehnică militară vor rămâne constante. De altfel, noul președinte s-a arătat *„mândru de angajamentele pe care Administrația Obama-Biden le-a negociat cu membrii NATO pentru creșterea cheltuielilor militare",* atât în ce privește procentul de 2% din PIB, cât și în legătură cu asigurarea propriei securități.

Argumentele democraților pornesc de la ideea *că „Europa trebuie să se implice mai activ și responsabil în Balcani, Mediterana și apărarea flancului estic al NATO, pentru a permite astfel Statelor Unite să se concentreze asupra Chinei”.* În funcție de reacția Beijingului, susține Joe Biden, *„vom stabili dacă suntem doar concurenți economici, sau competitori pentru supremația militară!”*

Lăsând la o parte stilul de a face politică, ***gestionarea asperităților din relațiile cu China ar fi, după unii analiști occidentali, singura abordare de continuitate dintre cele două Administrații,*** fiind evident că noul președinte democrat nu se va grăbi să ridice barierele care protejează sectoare vitale ale economiei americane de concurența acerbă a companiilor cu capital chinez.

● La Bruxelles, reprezentanți cu putere de decizie ai organismelor comunitare speră într-o ***ameliorare a raporturilor dintre SUA și Uniunea Europeană,*** previzionând că acestea vor fi la fel de „respectuoase” ca în timpul președintelui Barack Obama și al vicepreședintelui său – Joe Biden. Sunt însă și opinii ceva mai pesimiste, care avertizează asupra faptului că în campania electorală cuvintele „Europa” și „Uniunea Europeană” au fost rar auzite, sau estompate de tăria afirmării apărării interesului național.

● De regulă, ***democrații au fost mai critici decât republicanii la adresa Moscovei,*** iar declarațiile televizate făcute în noiembrie 2020 de Joe Biden confirmă această atitudine: *„În prezent, Rusia este cea mai mare amenințare pentru securitatea Americii și a aliaților săi. Trebuie să impunem Moscovei costuri reale pentru violarea normelor internaționale și să fim alături de societatea civilă din Federația Rusă, care s-a opus deseori, cu curaj, sistemului autoritar și cleptocratic al președintelui Vladimir Putin”.*

● ***Revenirea la multilateralism*** a fost un punct major în discursul de campanie al candidatului democrat, Joe Biden promițând că diplomația va deține prim-planul eforturilor SUA de prevenire a proliferării nucleare, în dauna *„diplomației unilaterale și a strategiei presiunilor maximale”* la care a apelat predecesorul său în raporturile cu ***Iran.***

Revenirea în Acordul nuclear cu Iran, pentru a-l extinde și consolida, va fi dublată de combaterea mai eficientă a altor activități destabilizatoare ale Teheranului. În ceea ce privește ***Coreea de Nord***, noul președinte democrat ar dori *„acțiuni comune cu aliații SUA și cu alte state, printre care și China, pentru atingerea obiectivului comun vizând neproliferarea nucleară.”*

● ***Combaterea terorismului internațional rămâne o prioritate***, însă noul lider american se pronunță pentru *„o abordare selectivă”* a problemei, considerând că *„utilizarea forței nu trebuie să fie prima, ci ultima soluție, la care se recurge pentru apărarea intereselor vitale ale Statelor Unite, cu consimțământul poporului american și numai atunci când obiectivele sunt clare și realizabile”.*

Și în anii următori, eforturile structurilor antiteroriste se vor focaliza pe prevenirea oricăror acțiuni ostile care ar viza interesele americane, preconizate de Al Qaida și Statul Islamic.

● În ceea ce privește ***trimiterea de trupe americane în zone de conflict armat***, *„SUA vor evita să se angajeze în dispute imposibil de câștigat, care consumă inutil resurse importante și reduc capacitățile Administrației de reconstruire a altor instrumente ale puterii Statelor Unite”.* Ca urmare – afirma Joe Biden într-o discuție cu presa de peste ocean – *„dislocarea la scară largă și fără limită de timp a zeci de mii de militari americani trebuie să ia sfârșit! Pentagonul va putea însă utiliza câteva sute de soldați din Forțele Speciale, precum și unele resurse de intelligence pentru a susține unii parteneri locali, împotriva unui dușman comun”.*

Cel mai probabil, Joe Biden și Pentagonul vor reveni la strategia manevrării din umbră a jocurilor strategice – *leading from behind* – și, așa cum au procedat în 2011, în războiul din Libia, forțele americane nu vor mai dori să-și asume rolul de leadership.

▬► ***Campania prezidențială din SUA a fost în atenția tuturor, însă puțini analiști s-au aplecat și spre viitoarea componență a Congresului american.*** La ***Camera reprezentanților,*** majoritatea democrată a fost reconfirmată, însă rezultatul alegerilor pentru ***Senat*** – două treimi din locuri „scoase la concurs” – ar putea aduce surprize, republicanii putând pierde majoritatea deținută în prezent. ***Totul depinde de noul tur de scrutin din statul Georgia,*** programat pentru 5 ianuarie 2021, ***fiind posibile două scenarii:***

● ***Senatul rămâne republican.*** Situația ne amintește de anii 2011-2017, când președintele democrat Barack Obama a trebuit să coabiteze cu un Congres republican. Principala diferență rămâne divizarea Congresului, cu Camera reprezentanților favorabilă președintelui;

● ***Președinte democrat, Senat democrat*** - ar fi formula ideală, o adevărată *„aliniere a planetelor*”, cu speranțe mari pentru materializarea proiectelor celui de-al 46-lea președinte al Statelor Unite, îndeosebi în planul relansării economiei americane și al aplatizării tensiunilor interetnice. Scenariul ar putea avea însă un efect de bumerang pentru Partidul Democrat, în eventualitatea în care, cu toate pârghiile la îndemână, promisiunile din campania electorală nu ar fi onorate.

În acest moment (n.n.: 5 decembrie2020), *cele două partide sunt la egalitate perfectă.* Dacă, în urma celui de-al doilea tur de scrutin din Georgia democrații câștigă ambele fotolii de senator, vor deține majoritatea și în Camera superioară a Congresului american. Aceștia au și avantajul egalității, în sensul în care, dacă „punctele” sunt împărțite *(fiecare partid obține câte un post de senator),*democrații vor deține *ex-aequo* majoritatea în Senat, votul vicepreședintelui fiind decisiv.

Pentru Partidul Republican, un eventual eșec în Georgia ar constitui o înfrângere greu de digerat, dacă ne reamintim că aici niciun candidat

democrat la alegerile prezidențiale nu a mai câștigat de la Bill Clinton, din 1992, și că niciun senator al aceluiași partid nu a mai reprezentat Georgia de peste 20 de ani!

*

Puterea Statelor Unite s-a bazat, dintotdeauna, în mare parte pe existența unui sistem internațional construit în favoarea lor după încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, dar și pe formidabila capacitate a americanilor de adaptare și renaștere după orice criză. Democrații consideră că primul termen din această ecuație a fost compromis de cei patru ani ai președinției Trump. Cel de-al doilea trebuie reconstruit în jurul unei alte viziuni, și aceasta pare a fi principala preocupare a noului lider de la Casa Albă.

SURPRIZELE SCRUTINULUI PREZIDENȚIAL DIN REPUBLICA MOLDOVA

Ioan C. Popa

Alegerile prezidențiale din Republica Moldova, al căror prim tur s-a desfășurat la 1 noiembrie, păreau să fie tranșate încă dinainte, cu un câștigător lejer în persoana președintelui în funcție, Igor Dodon. În pofida estimărilor din sondaje, scrutinul a oferit din start o primă surpriză de proporții, fostul premier Maia Sandu, cu orientare proeuropeană, devansându-l în mod clar, cu aproape patru procente, pe președintele pro-rus.

Președintele Klaus Iohannis a fost primul șef de stat care a felicitat-o pe Maia Sandu pentru victoria obținută în alegerile prezidențiale din Republica Moldova.

Acest prim succes al Maiei Sandu a fost pus, nu fără un anumit temei, pe faptul că electoratul rusofon, în general compact și foarte activ, a fost divizat datorită prestației lui Renato Usatîi (Partidul Național), un militant vocal împotriva lui Dodon, care și-a adjudecat aproape 17 la sută dintre alegători. Pe partea dreaptă a eșichierului politic, fărâmițarea era chiar mai accentuată înainte de prima confruntare, ceea ce a determinat ca aproape o treime dintre alegători să se situeze în tabăra indecișilor.

Cetățenii moldoveni plecați peste hotare, în majoritate tineri, au dat însă tonul în direcția unei schimbări dorite de majoritatea tăcută din interiorul republicii. Acest trend a devenit irezistibil în turul al doilea, din 15 noiembrie, când alegătorii din tabăra proeuropeană, trecând peste orgoliile unora dintre liderii lor, s-au mobilizat exemplar, atât în interior, cât și în afară, generând

astfel un succes concludent pentru Maia Sandu, cu peste 15 la sută din voturi peste candidatul socialist.

Publicația *Financial Times*, comentând faptul că ***Maia Sandu a devenit prima femeie aleasă în funcția de președinte al Republicii Moldova***, arăta că este vorba de „*o tendință care se extinde și dincolo de granițele acestei foste republici sovietice... În Belarus, Polonia și alte țări ale fostului bloc comunist, conducătoare și activiste ale opoziției se află în fruntea mișcărilor pentru schimbare politică în niște state autoritare, iliberale și prost guvernate*”. O asemenea tendință, explica același ziar, ar avea la bază faptul că „autocrații îmbătrâniți și politicienii de camarilă ai regiunii - bărbați - nu au reușit să țină pasul cu transformarea valorilor sociale și modernizarea culturală începute din anii '90”. De asemenea, „prevalența corupției, guvernării incompetente, politicianismului extrem și abuzurilor” de tot felul în aceste țări ar genera „un avantaj pentru femei, întrucât imaginea lor politică a rămas nepătată, în cele mai multe cazuri carierele lor dezvoltându-se în afara establishment-ului politic, de afaceri și clerical al regiunii, dominat de bărbați”.

Dincolo de astfel de considerații care exprimă partea lor de adevăr, trebuie subliniat că, aflată mulți ani la o răscruce geopolitică, balansând între Est și Vest, de această dată rezultatul ***recentelor alegeri prezidențiale atestă clar faptul că societatea moldovenească pare să fi optat cu hotărâre pentru un curs de dezvoltare democratică, ce ar putea deveni ireversibil în anii următori***.

Am scris la începutul acestui an că Igor Dodon a intrat în dizgrația Moscovei, nemulțumită de performanțele acestuia în fruntea statului și, cu deosebire, pentru lipsa unui succes concludent al Partidului Socialiștilor (PSRM) la alegerile generale din februarie 2020, care să-i permită formarea unui guvern monocolor la Chișinău. A urmat criza politică prelungită, tranșată în luna iunie în baza unor presiuni concertate din partea Federației Ruse, SUA și UE, prin constituirea unei alianțe între socialiști și Blocul ACUM (alcătuit la vremea respectivă de Partidul Acțiune și Solidaritate/PAS, condus de Maia Sandu și Alianța Dreptate și Adevăr/DA, în frunte cu Andrei Năstase).

O alianță catalogată pe bună dreptate ca fiind „contra naturii”, datorită opțiunilor geopolitice fundamental opuse ale celor două entități componente: una orientată net spre Rusia și vechea ideologie sovietică totalitară, cealaltă spre dezvoltare democratică și integrare europeană.

Era limpede că o asemenea alianță nefirească nu va rezista, iar mai devreme sau mai târziu lucrurile vor trebui tranșate prin organizarea de alegeri anticipate Un fapt recunoscut public și de oficialii de la Moscova, care au acceptat totuși acest joc, după ce s-au asigurat că postul de speaker al Parlamentului revine doamnei Zinaida Greceanîi, mult mai de încredere la Kremlin decât Dodon. Având în vedere însă perspectiva alegerilor prezidențiale din noiembrie a.c. și riscul anticipatelor, Igor Dodon și PSRM au recurs la un subterfugiu utilizat și de politicienii noștri dâmbovițeni: au racolat mai mulți

parlamentari din opoziție, respectiv din Partidul Democrat al transfugului Vlad Plahotniuc și, prin moțiune de cenzură, au înlăturat guvernul condus de Maia Sandu, formând un cabinet socialist monocolor alcătuit în cea mai mare parte din consilieri ai președintelui. Rusia s-a menținut rezervată, mai ales în ce privește acordarea unui credit în tranșe, în valoare totală de 500 milioane dolari, promisiune neonorată până acum, dar în baza căreia Dodon se lăuda că, în 2020, va transforma Moldova într-un „adevărat șantier". Așa încât, în pofida angajamentelor repetate de fidelitate necondiționată din partea lui Dodon, Moscova a preferat să aștepte deznodământul scrutinului prezidențial.

În disperare de cauză după primul tur, Igor Dodon (alias „Kremlinovici", după expresia unei părți a presei moldovene) a revenit în forță la vechile sloganuri prin care încerca să sperie electoratul: dacă va câștiga concurenta sa, va urma un „război civil", iar „catastrofa" unirii cu România va deveni posibilă. Mai mult, spre hazul multora dintre hâtrii noștri frați din stânga Prutului, Dodon nu s-a sfiit să se compare cu Ștefan cel Mare, declarând la un miting final de dinaintea scrutinului că situația de acum este similară cu cea de pe vremea gloriosului domnitor moldovean, „numai că atunci era mai simplu, i-a tras în țeapă pe toți" (probabil că Dodon se gândea la Vlad Țepeș), dar „noi pe parlamentari nu putem să îi tragem în țeapă" (!?). În privința echilibrului din relațiile externe, Dodon mai dădea asigurări că dorește „să fie bine și cu Rusia, și cu Europa".

Electoratul, însă, în mod covârșitor, atât pe teritoriul statului, cât și în țările în care se află răspândit în număr foarte mare, și-a dat voturile candidatei pro-europene, dând un semnal clar că se dorește părăsirea echilibristicii de până acum și pornirea hotărâtă pe un drum nou, care să răspundă așteptărilor unei populații sărăcite și tot mai neîncrezătoare în politicienii tradiționali. De altfel, mesajele Maiei Sandu au marșat tocmai pe așteptări clamate ani la rând de majoritatea populației: planuri coerente pentru lichidarea sărăciei; depășirea faliilor din societate; reformarea reală a instituțiilor și combaterea corupției. În privința orientărilor geopolitice ale doamnei Maia Sandu, există suficiente indicii de predictibilitate: adeptă a dezvoltării pe scară largă a legăturilor cu Uniunea Europeană, fără însă o retorică antirusească și, în același timp, fără o accentuare a pasiunilor unioniste cu România. Fapt cunoscut bine și acceptat atât la Moscova, cât și la Bruxelles sau în SUA.

De la Moscova au venit imediat felicitări pentru câștigătoarea alegerilor, împreună cu dorința de a dezvolta o colaborare pe baze echitabile. Firește că, atât în Republica Moldova, cât și în Rusia continuă să existe nostalgici după relații preferențiale, privilegiate până la supunere necondiționată față de Moscova. Un analist rus chiar se căina că „Rusia a pierdut Moldova", dar își punea speranța că, totuși, „nu este totul pierdut". Cei mai mulți se gândesc, desigur, la pârghiile pe care Moscova continuă să le aibă prin PSRM, reprezentantul electoratului cu opțiuni nete pro-Rusia, care controlează guvernul și o mare parte din Parlament. Cel puțin deocamdată. Apoi, rămân

prezența economică și comercială masivă rusească pe piața moldovenească, Biserica Ortodoxă și Patriarhia Rusă, și cu un rol aproape decisiv Transnistria, o pârghie de care Moscova se folosește permanent pentru salvgardarea intereselor sale în regiune. Chestiunea transnistreană, extrem de sensibilă și complicată, merită o tratare atentă și, mai ales, cu prudență din partea președintelui ales. Din păcate, fără o experiență politică îndelungată sau poate sfătuită prost, doamna Maia Sandu, fără a mai aștepta să-și preia oficial funcția de președinte al statului, s-a grăbit să atace frontal problema transnistreană, declarând că nu va avea dialog cu Tiraspolul și că solicită imperativ retragerea trupelor ruse staționate în regiunea separatistă.

Reacțiile violente de dezaprobare ale Moscovei nu au întârziat să apară. Mai întâi din partea Dumei de Stat, apoi din partea ministrului de externe Serghei Lavrov. Și mai dure au fost reacțiile președintelui încă în funcție, Igor Dodon, și ale parlamentarilor socialiști, care într-o singură zi au reușit să schimbe pe bandă rulantă o serie de legi, asigurând noi avantaje pozițiilor Rusiei în Republica Moldova: trecerea Serviciului de Informații și Securitate (SIS) din subordinea președintelui în cea a parlamentului; acordarea dreptului de veto pentru autonomia găgăuză, ceea ce deschide calea federalizării republicii; oficializarea din nou a limbii ruse; extinderea drepturilor pentru propaganda rusă prin mass-media în spațiul moldovenesc ș.a. Deocamdată, Curtea Constituțională a suspendat aplicarea hotărârii de trecere a SIS în subordinea parlamentului, până la pronunțarea unei decizii finale în instanță, însă lucrurile s-au acutizat brusc. Prin deciziile de ultim moment inițiate de parlamentul controlat de socialiști se încearcă limitarea și mai mult a prerogativelor, oricum destul de restrânse, ale noului președinte al republicii și, mai grav, deturnarea semnificației geopolitice a votului electoratului de la alegerile prezidențiale.

Cu siguranță, Republica Moldova intră în noul an cu o situație tensionată, iar evoluțiile sale vor deveni cu atât mai interesante.

.

ASPECTE PRIVIND RELAȚIILE ACTUALE DINTRE NATO ȘI CHINA

Nicolae Gălățeanu

Ultimele douăsprezece luni au conferit un profil mai pronunțat viziunii factorilor responsabili din cadrul Alianței Nord-Atlantice în legătură cu semnificația pentru securitatea globală a acțiunilor conducerii statului chinez în plan internațional. Aprehensiunea față de comportamentul intern și extern al autorităților de la Beijing a căpătat o formulare expresă în textul Declarației summitului aniversar al NATO, desfășurat în decembrie 2019 la Londra.

În pofida existenței unor subiecte controversate, reuniunea s-a desfășurat „într-un spirit foarte bun" (Donald Trump) și s-a soldat cu „rezultate foarte bune" (Angela Merkel), participanții subliniind importanța „legăturii transatlantice între Europa și America de Nord", precum și hotărârea de a promova și aplica în continuare spiritul asistenței reciproce.

Declarația a reiterat faptul că Alianța este confruntată „cu amenințări și provocări provenind din toate direcțiile strategice", acestea fiind „acțiunile agresive ale Rusiei", terorismul „sub toate formele și manifestările sale", „instabilitatea dincolo de granițele NATO", „amenințări hibride și cibernetice". Aspectul de noutate îl constituia menționarea pentru prima dată în mod explicit într-un document oficial al Alianței a puterii mondiale a Chinei ca nouă preocupare comună: „Recunoaștem că influența în creștere și politica internațională a Chinei reprezintă atât oportunități cât și provocări, pe care trebuie să le gestionăm împreună, ca Alianță".

Interesant este că referirea la China nu este inclusă în paragraful despre „amenințări și provocări", ci în secțiunea dedicată preocupărilor pentru păstrarea securității prin gestionarea corespunzătoare a evoluției noilor tehnologii și menținerea avansului tehnologic, unde se afirmă: „NATO și Aliații, în domeniile lor de competență, sunt deciși să asigure securitatea comunicațiilor, inclusiv 5G, recunoscând nevoia de a utiliza doar sisteme de încredere și reziliente".

În cadrul întâlnirii cu presa de după încheierea reuniunii, Jens Stoltenberg, secretarul general al NATO, a precizat că Alianța, se pronunță pentru continuarea dialogului și îmbunătățirea relațiilor cu Rusia, fiind totodată interesată în alăturarea Chinei viitoarelor discuții privind limitarea și reducerea armamentelor.

Comentatorii politici occidentali sunt de părere că includerea Chinei pe lista „oportunităților și provocărilor" a fost o urmare a insistențelor din partea SUA, care consideră că rețelele de comunicații construite pe baza tehnologiei 5G furnizate de concernul chinez Huawei nu vor fi niciodată sigure, întrucât

firma ar putea pune oricând datele vehiculate la dispoziția autorităților de la Beijing. (Scandalul internațional legat de manipularea timp de decenii a mașinilor de cifrat produse de firma elvețiană Crypto AG este încă proaspăt în memorie.) Au existat, desigur, și alte motive pentru care membrii NATO au considerat necesară observarea programatică în viitor a comportamentului Chinei pe arena internațională.

Deși, în mod normal, Asia se situează, teritorial, în afara sferei de competență a Alianței Nord-Atlantice, statul asiatic China atrage atenția asupra sa, dincolo de agitația în legătură Huawei și tehnologia 5G, prin unele aspecte extrem de relevante ale politicii sale interne și externe. Printre acestea se numără: modernizarea în ritm susținut a forțelor armate; noua lege a securității naționale, care îngrădește exercitarea drepturilor civice și chiar a libertății economice în Hong Kong; măsurile represive împotriva minorității uigure și „centrele de reeducare” din regiunea Xinjiang; parteneriatul strategic cu Rusia („niciodată unul împotriva celuilalt dar nu întotdeauna împreună”, după cum s-a exprimat Vladimir Putin cu ocazia unei conferința de la Valdai); declanșarea/întreținerea unor conflicte de frontieră cu statele vecine; investițiile masive în infrastructuri europene (în special prin proiectul „Noului Drum al Mătăsii”); prezența crescândă în Africa (sub forma investițiilor în dezvoltarea porturilor comerciale) și Antarctica (creând germenii unor viitoare amenințări geostrategice); acțiuni agresive și netransparente pe piața financiară internațională; lipsa de transparență în gestionarea pandemiei de Covid 19, precum și altele.

Reacția imediată a Chinei a fost, cum era de așteptat, de a respinge caracterizarea sa ca „provocare la adresa securității”. Conform purtătorului de cuvânt al Ministerului de Externe de la Beijing, „creșterea puterii chineze este creșterea unei puteri pașnice”, iar amenințarea cea mai mare pentru comunitatea internațională rezultă în prezent „din unilateralism și din șicane”. Este evidentă în această declarație aluzia la politica vamală a administrației Trump.

În demersurile propagandistice și diplomatice ulterioare summitului NATO, întreprinse pentru a-și prezerva imaginea internațională, China a recurs frecvent la tactica dezbinării, afirmând că Declarația de la Londra a reflectat doar voința SUA, aliatul cel mai puternic, care a urmărit să-și impună interesele și să-i oblige pe ceilalți membri ai Alianței să adopte măsuri strategice care contravin intereselor lor naționale. Nemulțumirea Beijingului, care, după cum este bine știut, are în primul rând rațiuni economice și izvorăște din criza relațiilor comerciale bilaterale cu SUA, nu a fost de natură să impieteze asupra activităților NATO și a implementării măsurilor adoptate în cadrul summitului.

Meritul incontestabil al reuniunii Alianței de la Londra a constat, îndeosebi la nivelul formulării obiectivelor de etapă, în lansarea unui proces de reflecție menit să întărească dimensiunea politică a NATO și să ofere secretarului general pârghiile necesare pentru întărirea unității Alianței. Acest proces a demarat, în pofida uriașelor dificultăți ridicate de izbucnirea pandemiei

de Covid 19, materializându-se până în prezent în două inițiative importante ale secretarului general Jens Stoltenberg. În luna martie a fost desemnat un ***grup de experți***, provenind din statele membre, care să sprijine prin rezultatele analizelor efectuate procesul de reflecție menit să ducă la consolidarea dimensiunii politice a NATO. În iunie a fost lansată inițiativa ***NATO 2030***, un proiect destinat creării condițiilor pentru ca „Alianța să continue a ne oferi o viață în siguranță într-o lume mai nesigură”.

Participând la lucrările grupului de experți, în format ***Marea Neagră și Balcanii de Vest***, politologul român Iulian Chifu a prezentat, într-o analiză publicată în cursul lunii septembrie, „abordările și propunerile” vizând „această reformă/regândire/adaptare a Alianței”. Agenda de adaptare a NATO conține mai multe susțineri politice și abordări fundamentale ale amenințărilor.

Reținem ca relevante pentru tema prezentului articol următoarele: „În ceea ce privește China, nu mai avem doar un actor cu ambiții economice și comerciale, ci cu dezvoltări militare globale și acțiuni disruptive, unele dintre ele vizând direct Alianța, și pe dimensiunea instrumentarului de gestionare a crizelor, și în ceea ce privește atacurile cibernetice și războiul informațional.

Ultimele elemente ale pandemiei au relevat clar postura Chinei care se afirmă tot mai mult ca challenger la conducerea și bătălia de putere globală, peste care se adaugă sistemul promovat care este contrar și contestă valorile fundamentale pe care se întemeiază Alianța și UE deopotrivă: democrație, drepturile omului, economie de piață, stat de drept, lumea bazată pe reguli.”

Secretarul general al NATO, Jens Stoltenberg

La începutul lunii noiembrie, Jens Stoltenberg a organizat prima ***întrunire cu tineretul*** din cadrul proiectului NATO 2030, invitând la o conferință online cetățeni în vârstă de 18-35 ani din statele membre și țări partenere. Mesajul transmis a fost acela că țările NATO trebuie să creeze condiții ca până în anul 2030 să poată folosi Alianța în mai mare măsură ca organizație politică.

Secretarul general a subliniat că „nu este necesară o reinventare a NATO”, ci un mod de acțiune prin care acesta să devină „mai puternic din punct de vedere militar și politic”, pentru a face față provocărilor viitorului. Insistând asupra dezideratului ca statele membre să ajungă la un grad superior de unitate politică, Jens Stoltenberg a salutat eforturile Uniunii Europene în direcția eficientizării securității comune, precizând însă că „UE nu poate înlocui NATO în niciun fel”.

Referitor la spectrul amenințărilor cu care se confruntă Alianța, Jens Stoltenberg a menționat continuarea activităților militare ale Rusiei, amenințările teroriste din partea ISIS, dezinformarea și campaniile

propagandistice ale actorilor statali și nestatali. În context, oficialul NATO a precizat: „China deplasează coordonatele cursei globale pentru putere”, însă „nu considerăm China un inamic”.

Un punct de vedere aparte, care contrastează în unele privințe cu cele prezentate mai sus, îl susține think tank-ul ***The Heritage Foundation*** din Washington D.C., într-un raport intitulat „***Rolul NATO în gestionarea provocărilor lansate de China la adresa comunității transatlantice***”, dat publicității la începutul lunii septembrie. Misiunea fundației respective constă în „formularea și promovarea de politici publice conservative cu privire la principiile întreprinderii libere, guvernării limitate, libertății individuale, valorilor americane tradiționale și apărării naționale puternice”.

Ideea de bază a raportului respectiv este aceea că, în timp ce China își lansează provocările direct la adresa comunității transatlantice, NATO ca instituție dispune de mai puține instrumente decât statele membre individuale sau chiar Uniunea Europeană în contracararea amenințărilor din partea Chinei. Atât timp cât China nu-și pune în aplicare amenințările pe teritoriul statelor membre, Alianța ca organizație creată pentru scopurile securității colective are, în mod firesc, un rol limitat în respingerea amenințărilor. De aceea, NATO trebuie să fie conștient de limitele competenței sale în confruntarea cu provocările non-militare ale Chinei și să determine statele membre să acționeze pentru respingerea acestora.

Considerând că, până la primul act de beligeranță din partea Chinei împotriva unui stat membru, Organizația Nord-Atlantică ar trebui să se ocupe de activități din sfera diplomației și cu organizarea de seminare pe probleme de securitate cu statele partenere, autorii raportului ajung la concluzia singulară că „NATO trebuie să fie un instrument din trusă, și nu chiar trusa de instrumente pe care oamenii politici vestici s-o folosească în confruntarea cu China”.

Se împlinește în aceste zile un an de când China figurează pe lista de „oportunități și provocări” a Alianței Nord-Atlantice ca organizație militară și de securitate. Autoritățile de la Beijing par să nu fie extrem de deranjate de acest fapt și sunt preocupate în continuare de dezvoltarea economică a țării. Reuniunea din ultima săptămână a lunii octombrie a comitetului central al Partidului Comunist Chinez s-a soldat cu hotărâri ce vizează nu doar importante obiective politice, economice și sociale pentru următorii cinci ani, ci și o foaie de parcurs pe o perioadă de 15 ani, în perspectiva cărora China va deveni „o mare națiune socialistă, modernă, prosperă și puternică”, independentă din punct de vedere tehnologic și capabilă să îndeplinească rolul de lider mondial.

Ideea „decuplării tehnologice”, susținută de SUA și împărtășită deja parțial de unele state europene, va accentua concurența economică, pentru care China consideră că este pregătită și dispusă să accepte repercusiunile în planul dezvoltării globale a lumii.

Dacă în 2030-35 lumea va fi bi- sau multipolară iar relațiile dintre blocurile economice și de securitate vor permite o conviețuire în condiții de

stabilitate nu depinde nici doar de NATO, nici doar de China. Întărirea componentei politice a Alianței Nord-Atlantice, prefigurate de secretarul general Jens Stoltenberg, care va permite „punerea unor argumente politice pe masa de negocieri”, pare să fie însă cea mai bună abordare a acestei uriașe provocări a viitorului apropiat.

MEMORIALISTICĂ, CONSEMNĂRI, DEZBATERI

A FOST CÂNDVA... FANTOMĂ!

Cornel Biriș

De câțiva ani, sfârșitul lui septembrie îmi produce o stare de tristețe generată de amintirea unui camarad care și-a dedicat cei mai frumoși ani din viață luptei pe frontul invizibil în slujba patriei și a neamului românesc, de pe pozițiile ofițerilor deplin conspirați.

Trecerea sa în neființă într-o tristă zi de septembrie a adus un gol în rândul colegilor care l-au cunoscut, dar și în istoria nescrisă a celor ce au acționat în intelligence de pe această poziție în exterior, supranumită și a „*fantomelor”*.

„*Ardelean copil de munte*” cum îi plăcea să se definească atunci când era vorba de originea sa, „*Șandru*” s-a născut pe frumoasele și bogatele plaiuri ardelene, într-o familie cu un respect deosebit față de tradițiile locului și credința în Dumnezeu.

Tatăl său „*învățător de țară*”, cum îi plăcea să-l numească, și-a dedicat întreaga viață instruirii școlare a copiilor din clasele primare, acordând o atenție deosebită propriilor copii, cărora a reușit să le insufle dragostea de învățătură, de cultură și tradiții, de strămoși și de pământurile natale.

După terminarea liceului, a urmat cursurile unei prestigioase facultăți tehnice, obținând rezultate foarte bune la învățătură, dar și ca formare a sa ca un tânăr cu reale perspective de dezvoltare pe multiple planuri.

Sământa setei de cunoaștere sădită de tatăl său începe să se dezvolte și să-și arate roadele. Citește mult și variat, devine un autodidact în multe domenii și reușește să învețe cu multă ușurință trei limbi străine de circulație internațională.

Uimește deseori anturajul său prin multitudinea și profunzimea cunoștințelor de cultură generală, dar și prin modalitatea de abordare a celor din jurul său, care-l respectă și apreciază în mod deosebit. Sociabil, politicos, cu un rafinament și un bun gust care frapează, cu un comportament și înfățișare atrăgătoare, se remarcă de cele mai multe ori ca un veritabil lider de grup.

Întră în atenția noastră într-un mod cu totul întâmplător și natural. Unul din colegii noștri avea un fiu care conform uzanțelor vremii a fost încorporat pentru satisfacerea stagiului militar în postura T.R.

Vizitându-și fiul în perioada acestui stagiu a observat un coleg de cătănie care se distingea din colectiv ca având o prestanță demnă de invidiat, un tânăr cu o conformație atletică, deosebit de plăcut ca înfățișare și care după fizionomie puteai jura că este străin.

Toate acestea l-au făcut pe colegul nostru să-și încurajeze fiul în a cultiva prietenia cu tânărul său coleg de armată. A urmat o perioadă în care a fost discret studiat și verificat, uneori chiar contactat acoperit, ocazie cu care ne-am convins că tânărul nostru are reale calități pentru munca de informații în exterior.

După absolvirea cursurilor universitare se întoarce acasă și la scurt timp se prezintă la locul de muncă unde a fost repartizat conform solicitărilor sale și ca urmare a rezultatelor de excepție cu care a absolvit cursurile facultății.

Se integrează rapid în specificul locului de muncă, un important obiectiv economic, unde se remarcă rapid datorită dorinței și eforturilor de a aplica cunoștințele teoretice în activitatea practică. Ca urmare a acestui comportament câștigă în timp record simpatia și aprecierile pozitive ale colegilor și colectivului de conducere al instituției.

A urmat o perioadă în care „*Șandru*” a continuat să fie atent studiat pentru a ne definitiva convingerea privind posibilitățile și aptitudinile sale legate de o viitoare activitate de informații. Am hotărât să urmărim apariția unei oportunități de contactare a sa, analizând cu multă atenție pregătirea primei întâlniri. După un timp, în zona sa de activitate a apărut un eveniment care ne-a oferit o posibilitate reală și perfect plauzibilă în a-l contacta.

Bazându-ne pe unele informații primare, se realizează contactarea tânărului nostru, sub motivația unor consultări din domeniul său de activitate profesională pentru a se putea evalua corect spețа în cauză.

Rezultatul ne surprinde prin multitudinea datelor și informațiilor deținute de interlocutorul nostru, care deja ajunsese la rezultate încă necunoscute de organele de informații locale.

Modalitatea în care aceste date au fost obținute, analiza și modul de prezentare adoptat, ne-au întărit convingerea că selecționarea, studierea și verificarea sa au fost într-adevăr benefice.

Cunoscându-se preocupările sale privind temele predilecte din domeniul istoric și cultural, întâlnirea a continuat cu abordarea câtorva astfel de subiecte, fapt care a dus la posibilitatea reală de a efectua unele întâlniri viitoare. Și astfel cei doi hotărăsc de comun acord să organizeze întâlniri ulterioare, constatând că au preocupări comune în timpul liber, privind instruirea lor în domenii variate.

Întrevederile dintre cei doi au continuat în acest sens, concomitent cu acțiunile de studiere și cunoaștere a tânărului nostru, dar și de realizare a unei apropieri reale și sincere între cei doi.

Considerând că putem trece la o nouă etapă, începem să strecurăm în cadrul întâlnirilor dintre cei doi, unele aspecte privind munca de informații, în câteva rânduri chiar cu specificul ei extern. Interesul manifestat de temele puse

în discuție cu referire la intelligence și mai ales modalitatea de analiză și apreciere a acestei activități ne-au făcut să abordăm în detaliu propunerea noastră de angrenare a sa într-o activitate informativă de lungă durată în exterior.

Și astfel am pășit împreună pe drumul anevoios al pregătirii cu mijloacele și metodele muncii de informații externe de pe pozițiile ofițerilor deplin conspirați, care urmau să execute în exterior misiuni cu grad sporit de dificultate și pentru timp îndelungat.

După mai puțin de un an de pregătire „*Șandru*” a fost încadrat ofițer de informații în aparatul special al unității, trecându-se la o etapă intensă de pregătire a sa pe specificul viitoarei misiuni externe.

Multitudinea problematicii teoretice și practice a pregătirii sale a fost abordată cu seriozitate, maturitate și profund interes de noul nostru coleg, iar rezultatele au fost pe măsura eforturilor depuse de ambele părți.

Nu putem însă rezista tentației oferite de înfățișarea sa de străin, de gradul avansat de cunoaștere a limbilor străine, cu una din ele ajungând să fie abordată la nivel de dialect, de abilitățile în care reușește să se perfecționeze în tot ceea ce este instruit și am început să ne gândim din ce în ce mai des să-i creăm o identitate nouă care să poată să-l situeze în postura de descendent al unui cetățean străin.

Compartimentul specializat în găsirea și crearea unor astfel de „*biografii legendă*” s-a pus pe treabă și după un timp a reușit să creeze o schiță biografică având puncte de sprijin deja existente, cât și cu reale posibilități de creare a altora noi, care în final să ajungă la o nouă identitate cu care să fie dotat colegul nostru.

În paralel a început să-și însușească și datele de susținere a viitoarei sale identități, după care constatându-se că totul este pregătit, s-a trecut la plasarea sa pe noua identitate.

În fapt, s-a plecat de la realitatea existenței în țara noastră a unui cetățean străin care și-a petrecut o parte din viață pe meleagurile românești, perioadă în care a conviețuit cu câteva prietene de origine română.

Desfășurându-și activitatea în câteva orașe din țară s-a creat „*legenda*” că în unul din acesta a conviețuit cu o tânără romăncă, legătură din care a rezultat un fiu, pe care l-a recunoscut – acesta fiind în fapt „*Șandru*”.

După ce toate documentele necesare susținerii noii identități au fost confecționate, după ce i-au fost creați susținătorii, inclusiv fizic, în persoana „*mamei*” și a unei „*surori*”, a trecut peste Carpați și s-a stabilit printre „*sudiști*”, cum îi plăcea să le spună „*muntenilor*”, dar mai ales „*oltenilor*”.

Intrând în hainele unui nou personaj, a depus o muncă susținută pentru a-și însuși practic noua sa identitate, cât și construcția ei zilnică: domicilii, școli și facultatea ale căror cursuri le-a urmat, câteva locuri de muncă anterioare, dar și o activitate asiduă pentru calea de urmat în viitor în noua postură.

A schimbat câteva locuri de muncă și domicilii, după care a întreprins mai multe acțiuni pentru a-și căuta „tatăl” stabilit în exterior cu puțin după „*nașterea*” sa, sens în care a solicitat sprijin la diferite instituții și organizații din țara de origine a acestuia.

Rezultatele nu au întârziat să apară. I s-au confirmat datele despre „*tatăl*” său și i s-a comunicat că acesta a decedat după ce în prealabil și-a întemeiat o familie, din căsătoria realizată în țara de origine rezultând doi copii, un băiat și o fată, având vârsta cu câțiva ani mai puțin decât el.

Cum era și normal s-a început corespondența cu rudele „*tatălui*”, care la început a fost formală din partea celor din exterior, dar în timp a luat forma firească a corespondenței dintre rude pe care viața le-a ținut la distanță.

La un moment dat, „*Șandru*” a luat parte la o scenă pe lângă care nu a trecut nepăsător și care prin perseverența cu care s-a implicat a reușit să facă pași importanți pentru viitorul său.

Într-o zi, mergând pe stradă, a observat un autoturism cu număr de înmatriculare din țara de origine a „*tatălui*” său care staționa într-o poziție incomodă pentru traficul auto, iar lângă el un bărbat și o femeie care se străduiau să inițieze o conversație cu cei ce treceau prin apropiere. A intervenit prompt, spre bucuria celor două persoane că pot vorbi în limba lor cu cineva. Astfel a aflat că cei doi împreună cu copilul lor aflat în autoturism, se deplasau în tranzit spre Grecia unde urmau să-și petreacă o parte a concediului de odihnă, iar acum aveau o pană de motor la autoturismul lor.

Oferindu-se să-i ajute, cu operativitatea ce-l caracteriza, „Șandru” a solicitat ajutorul a doi prieteni și au dus autoturismul la un atelier de reparații auto, unde s-a constatat necesitatea înlocuirii unei piese, care însă urma să fie procurată peste două zile.

A propus noilor sale cunoștințe să-i ajute să se cazeze la un hotel și să-și întrerupă călătoria până la remedierea defecțiuni autoturismului. Astfel, în cursul celor două zile a reușit să le organizeze șederea cât mai plăcută, spre bucuria familiei în cauză, care s-a dovedit a fi încântată de noua lor cunoștință din România.

Bineînțeles că problema originii sale și a intențiilor sale de viitor au fost una din principalele teme abordate în discuțiile cu noile sale cunoștințe, care impresionați de povestea vieții sale au hotărât ca la întoarcerea în țara lor să întreprindă măsuri pentru a-l ajuta în elucidarea problemei sale, dar mai ales în ideea stabilirii sale definitive în țara de origine a „*tatălui*”.

A urmat o perioadă în care atât el cât și noii săi prieteni din exterior au acționat intens pe linia obținerii aprobărilor de plecare din țară și stabilire definitivă în exterior, reușindu-se din partea acestora chiar introducerea sa pe o listă care urma să fie dezbătută pentru aprobare de o comisie mixtă formată din reprezentanți a celor două țări. Finalul acestor acțiuni a fost pozitiv.

Astfel „*Șandru*” a pășit într-o nouă etapă a vieții și activității sale, stabilindu-se în locul fixat a acționa în viitor și a trecut rapid la acțiuni privind

„*legalizarea*” sa, adică echivalarea studiilor, obținerea cetățeniei, a unui loc de muncă pe profilul pregătirii sale, a stabilirii domiciliului și intrarea pe un curs normal al vieții și activității sale.

Folosind cu pricepere toate punctele de sprijin oferite de „*biografia*” sa și transpunând în viață metodele și mijloacele cu care a fost instruit, în scurt timp a reușit să depășească cu bine greutățile inerente ale unei astfel de acțiuni.

Totodată, rezultate remarcabile a obținut și pe linia activității sale profesionale, unde într-un timp nesperat de scurt a reușit să se afirme și să obțină consecutiv locuri de muncă în obiective tot mai interesante și importante din punct de vedere al noutăților tehnico-științifice din specialitatea sa, în fond unul din scopurile principale pentru care a fost pregătită trimiterea sa în misiune în exterior.

Contribuția sa pe această linie s-a materializat în aplicarea în practică a multor proiecte de valoare, cât și la construirea unor obiective economice de top pentru economia românească, remarcându-se printre contributorii de frunte cu informații în acest domeniu.

Dar nu numai obiectivele tehnico-științifice au fost în atenția sa, ci și crearea cu măiestrie a unor surse cu reale posibilități informative din complexitatea mediului politic, ocazie cu care a reușit în repetate rânduri să furnizeze date și informații care au constituit puncte de sprijin în elaborarea multor hotărâri privind politica externă a statului român.

Pentru rezultatele deosebite obținute în activitatea sa a fost distins cu înalte ordine și medalii, cât și cu înaintarea în gradul militar înainte de îndeplinirea termenului de stagiu în grad, în două rânduri.

Bineînțeles că la un moment dat a intervenit și firescul, cunoscând o frumoasă și inteligentă fată, au hotărât împreună să-și întemeieze o familie. Din căsătorie au rezultat doi copii, un băiat și o fată, în creșterea și educarea cărora ambii soți au depus multă dragoste și pasiune.

Și astfel viața și-a urmat ani de zile cursul normal și ascendent pe făgașul desfășurării unei activități profesionale încununate de succes și a împlinirii cu satisfacții depline în viața de familie.

În amintirea celor ce l-au cunoscut, „*Șandru*” a rămas proverbial când în timpul unei analize ce se desfășura în țară, a făcut următoarea remarcă: „*Vouă când vă sună cineva de la soneria de la ușă vă gândiți instantaneu că a venit un prieten în vizită cu care probabil veți ciocni un pahar de vin, sau o rudă de la țară care vă aduce o găină de curte, sau chiar poștașul care vine cu o scrisoare de la cei dragi. La mine când sună soneria, primul gând este că am greșit undeva și a venit poliția să mă aresteze*!”

Și dacă tot ne amintim de capitolul „suspans” nu putem să nu relatăm una din scenele la care i-a fost dat să participe. Într-una din zile a fost anunțat de conducerea companiei că în după amiaza acelei zile vor primi vizita unui specialist de marcă în domeniul lui de activitate, care conducea divizia de cercetare în materie la o importantă companie din altă țară occidentală,

solicitându-i-se să participe la întrunirea stabilită. I s-a comunicat și faptul că persoana în cauză este de origine română și era cunoscut că s-a stabilit în exterior în urmă cu mai mulți ani. Comunicându-i-se numele acestuia, „*Șandru*” s-a abținut cu greu să nu-și exteriorizeze șocul primit: era un fost coleg de facultate care-l cunoștea pe identitatea reală.

Bineînțeles că după un timp „*Șandru*” a motivat că nu se simte bine, a sugerat colegilor că este în pragul unui infarct, care s-a soldat de fapt cu intervenția echipajului medical de salvare și internarea sa în spital pentru investigații complexe. După două zile de spitalizare a fost externat. Era fericit că a reușit să evite producerea unei deconspirări a identității sale. Ceea ce nu a știut este că totodată a reușit să evite întâlnirea neavenită între două „*fantome*” plecate din România.

Dar, ca orice povestire despre spionaj, trebuia la un moment dat să apară neprevăzutul care înlătură happy-endul și prefigurează drama. Luna iulie 1978 a provocat marele seism în sistemul informațiilor externe, prin rămânerea în exterior în postura de trădător a fostului adjunct al șefului Direcției de Informații externe, cunoscut apoi ca „*luptător anticomunist*”, Ion Mihai Pacepa. În mod normal, unitatea de „*fantome*” nu ar fi trebuit să fie afectată întrucât subordonarea ei direct șefului DIE întărea siguranța și conspirarea cadrelor și surselor unității.

Din nefericire însă, la un moment dat Nicolae Doicaru, pe atunci șeful Direcției de Informații Externe, a fost numit de șeful statului în postura de consilier personal în relațiile cu regele Spaniei Juan Carlos, cât și cu Yasser Arafat, președintele Organizației pentru eliberarea Palestinei. Datorită acestei poziții, Nicolae Doicaru efectua uneori deplasări în exterior pe linia legăturii cu aceste personalități, momente în care la comandă era lăsat adjunctul său, adică Mihai Pacepa.

Dacă în aceste perioade exista o acțiune de muncă în țară sau exterior cu cadre din efectivul unității, era absolut necesar a se prezenta șefului DIE (în speță locțiitorului său aflat la comandă) un material explicativ, în sensul obținerii aprobării acțiunii.

Elementele de risc ale acestor materiale puteau fi următoarele: profesia celui la care se făcea referire, vârsta și spațiul în care se afla. Pentru un trădător aceste fiind suficiente!

Trecându-se la o analiză urgentă a tuturor cazurilor, s-a constat că „*luptătorul anticomunist*” vizase două rapoarte care-l priveau pe „*Șandru*” și care conțineau datele menționate mai sus.

S-a hotărât aducerea imediată în țară a lui „Șandru”. A fost contactat pe drumul parcurs între locul de muncă și domiciliu, i s-a explicat existența situației de pericol și a fost dotat cu documente personale și de călătorie pe o altă identitate, fiind scos într-o terță țară de unde apoi a fost adus acasă.

Nimeni nu a întrezărit atunci ce urma să se întâmple cu soarta acestor oameni. Încet, încet, problemele care au început să apară au creat răni care nici în prezent nu s-au vindecat.

Astfel, „*Şandru*” a renunţat instantaneu la o carieră profesională prestigioasă, dublată cu o activitate informativă de succes, la familia sa constituită cu grijă şi afecţiune şi de ce nu, bunuri materiale agonisite prin munca de o viaţă. Câţi dintre noi ar putea face unui astfel de sacrificiu? Şi „*Şandru*” nu a fost singurul.

Am căutat să-i ameliorăm neliniştile zilnice şi am încercat să-l angrenăm în activităţi profesionale care să-l solicite şi să-i distragă atenţia. Într-o anumită măsură am reuşit: s-a implicat intens în activităţi de selecţionare, studiere şi verificare de noi potenţiali candidaţi pentru activitatea de informaţii; la acţiuni în cadrul instruirii profesionale şi de limbi străine a unor cadre aflate în perioada de pregătire; obţinerea de informaţii şi studierea de obiective din exterior aflate în atenţia activităţii de informaţii externe, cât şi pe linia elaborării unor lecţii profesionale pe specificul unităţii.

Cu toate acestea, rănile din suflet provocate în principal de renunţarea la familia sa nu s-au vindecat, din contră s-au amplificat. La această situaţie a contribuit şi faptul că la un moment dat familia abandonată a început să acţioneze pentru găsirea lui, solicitând sprijinul autorităţilor, dar şi al unor organisme internaţionale. La toate acestea s-au adăugat deplasarea în ţara noastră a membrilor familiei sale şi iniţierea unor acţiuni de căutare a celui drag lor.

Şi totuşi anii au trecut, iar vârsta care nu ţine seama de dorinţe a înaintat şi a ajuns la stadiul pensionării. Şi după pensionarea sa, a rămas în atenţia noastră, continuând să-l angrenăm în activităţi specifice, dat fiind în primul rând experienţa dobândită în munca de informaţii dar şi datorită calităţii actului său profesional.

Intrarea în anul 1990 a însemnat începutul unei activităţi de informaţii externe pe baze şi obiective noi, sfârşitul războiului rece transformând vechii adversari în parteneri de viitor.

Dar peste puţin timp asupra unităţii de „*fantome*” s-au abătut norii negri prevestitori de furtună. Astfel, şeful informaţiilor externe române a început la un moment dat să trateze cu noii noştri parteneri externi dorinţa sa de a oferi ca „*plocon*” întreaga garnitură a bazei operative implantată în spaţiile respective, deci inclusiv a ofiţerilor deplin conspiraţi – fantomele - susţinând sus şi tare că acţiunea sa este „*profund patriotică*”.

Iniţial, partenerii au bănuit că ar putea fi o capcană, că ar putea fi apoi o solicitare ca şi ei să procedeze la fel, dar s-au convins repede că trăiesc un moment unic în istoria serviciilor secrete, când şeful unui serviciu de informaţii le oferă pe tavă o astfel de „*ofrandă*” în schimbul a ... nimic!

Exact în aceste momente, în care noi ne străduiam să explicăm şefului nostru că ideile sale sunt complet opuse uzanţelor din întreaga lume în materie

de spionaj, ofițerul care îl avea în legătură pe „*Șandru*” mi-a comunicat că acesta solicită să fie primit la raport la șeful unității, fără însă a specifica motivul solicitării sale.

I-am lăsat inițiativa zilei pentru întrevedere și din primele momente ale întâlnirii mi-am dat seama că este tensionat și frământat de subiectul ce urma să-l abordez. Am căutat să-l liniștesc și să creez un climat în care să putem analiza în liniște și cu calm problematica ce urma să fie analizată.

Inutil, vulcanul se activase iar lava fierbea și se pregătea să erupă! M-a întrebat dacă comanda unității consideră că el și-a făcut datoria față de țară și dacă este mulțumită de modul în care și-a îndeplinit misiunea în exterior, dar și în activitatea după reîntoarcerea în țară.

I-am răspuns că nimeni nu și-a schimbat aprecierile față de el și activitatea sa, rezultată și din calificativele și notările de serviciu anuale ce i-au fost făcute pe multiple planuri.

A doua întrebare a fost dacă el a solicitat vreodată ceva, vreun favor sau un avantaj material ca urmare a executării misiunii sale. Am confirmat că nu a solicitat niciodată ceva în interes personal, fapt care a constituit pentru noi un exemplu și aprecieri pozitive, dar am precizat că onoarea și demnitatea sa sunt situate la loc de cinste în istoria nescrisă a unității noastre.

O clipă am simțit că s-a clătinat, dar a revenit și mi-a întins o mapă care conținea un raport scris de el. A continuat spunând: „*Dacă lucrurile stau așa, ca o recunoaștere a meritelor mele în activitate și a sacrificiilor făcute, doresc ca la Parada militară care urmează să se organizeze cu prilejul Zilei Naționale de 1 decembrie, să particip ca invitat în tribuna oficială, purtând uniforma militară cu gradul de colonel pe care l-am dobândit*”.

Primul lucru care mi-a venit în minte a fost „ardelean copil de munte”, care a persistat cale de câteva secunde. Am rămas calm și l-am privit un timp în față, deși simțeam că un fier înroșit în foc mi-a pătruns între omoplați. Eram sigur că dacă voi începe să-i spun că dorința sa contravine regulilor de conspirativitate și că nu ne putem permite o astfel de acțiune sau indiferent ce motivație aș fi prezentat, în acel moment în ochii lui aș fi fost descalificat și considerat un simplu soldat neinstruit.

I-am explicat că raportul întocmit de el îl voi prezenta spre aprobare șefului Serviciului de Informații Externe după ce voi adnota rezoluția mea „*rog aprobați*” pe care o voi semna. Am precizat ca voi face totul pentru ca dorința sa să fie îndeplinită.

Deja începusem să organizez acțiunea: de unde procur uniforma; unde va fi echipat apoi dezechipat; cum vom proceda să solicităm sprijinul colegilor de la Ministerul Apărării Naționale pentru a realiza introducerea lui pe lista invitaților și tot felul de amănunte ce-mi apăreau în față.

Pentru câteva clipe vulcanul s-a oprit și pe figura sa au apărat ușoare semne că victoria îi aparține. A fost sigur că-l voi contrazice și voi încerca să-l determin să renunțe, era pregătit de o luptă ca la baionetă.

După câteva zile, cu mapa conținând documente pentru semnat, printre care și raportul amintit, am intrat în biroul lui Ioan Talpeş. Deja începusem să-mi imaginez reacția ce va fi adoptată la citirea raportului.

Nu a durat mult și a venit rândul raportului colegului nostru. Priveam la fața interlocutorului meu și vedeam cum sângele-i năvălește în obraz, buzele s-au strâmbat într-un rictus ce anunța furia și brusc a sărit în sus aruncând în spate jilțul pe care era instalat.

Privind cu disperare în tavan a strigat: „*Ce dracu faceți voi acolo? Nu știu și nici nu mă interesează să aflu, dar așa ceva eu nu pot să aprob*”. A apucat raportul cu ambele mâini și l-a trântit cu putere de marginea biroului, ca și când ar fi fost din sticlă și ar fi dorit să-l spargă. Nu a scris nimic pe raport și mi l-a înapoiat continuând să murmure „*ce faceți voi acolo*”...

În zadar am căutat să prezint succint activitatea colegului nostru, situațiile limită prin care a trecut și sacrificiile făcute. Într-adevăr nu-l interesa și nici nu dorea să afle prea multe despre activitatea „*fantomelor*”.

Am plecat din biroul șefului meu cu un gust amar și cu o impresie deplorabilă față de gestul unui comandant care nu a făcut nici cel mai elementar efort să cunoască realitatea în care un camarad și subaltern căuta să-și restabilească un echilibru intern, dereglat de destinul crud ce i-a fost hărăzit.

La scurt timp după acest trist episod, am inițiat întâlnirea cu „*Şandru*” căruia i-am comunicat că dorința sa nu a fost agreată, întrucât omul care a fost desemnat să conducă Serviciul de Informații Externe nu a reușit să înțeleagă activitatea pe care noi o desfășurăm și specificul oamenilor care o înfăptuiesc, în principal din cauza faptului că ne aflăm pe paliere diferite și practic nu are cum să înțeleagă nimic din ce ne străduim să-i explicăm.

În plus, era evident imixtiunile unor forțe externe ostile statului nostru care au reușit să creeze o breșă și în sistemul de siguranță națională a României.

Tristețea și regretul i s-au întipărit pe figura ridată de numeroasele necazuri prin care a trecut, dar și din cauza vârstei. Această înfățișare a arborat-o ori de câte ori am mai reușit să-l întâlnesc, inclusiv la manifestările prilejuite de aniversarea zilei sale de naștere pe care o organizam în fiecare an într-un cadru restrâns de colegi care-l cunoșteau.

La un moment dat, unul din colegii noștri aflat și el la pensie, cu care se vedea deseori, ne-a telefonat și ne-a comunicat că „*Şandru*” ne-a părăsit fulgerător în urma unui infarct.

Era o zi din sfârșitul lunii septembrie...

NU EXISTĂ CIFRU PERFECT!

Petru Neghiu

Continuând seria de „Consemnări”, redăm interviul realizat cu domnul colonel (rtr.) Eugen Nicolaescu, cunoscut matematician-criptolog, care și-a desfășurat activitatea în acest domeniu încă de la absolvirea studiilor superioare. Interesante sunt și dezvăluirile cu privire la preocupările sale în ceea ce privește istoria străveche.

*

Întrebare*:* Domnule colonel, sunteți un colaborator apreciat al revistei noastre, acum vă rog să sintetizați aspectele principale, cu caracter public, ale activității criptologice, prezentate de pe poziția pe care ați dobândit-o de lider informal al comunității acestei profesii cu totul speciale pentru asigurarea securității comunicărilor cifrate cu misiunile diplomatice ale țării noastre în anii celei de-a doua jumătăți a secolului trecut.

Răspuns*: Am avut privilegiul de a fi parte a unui proces pe cât de dificil pe atât de onorant în care, începând cu deceniul al șaptelea, activitatea criptologică în România s-a emancipat, s-a profesionalizat, și-a format un nucleu extins de specialiști și operatori de cifru alcătuit pe criterii din ce în ce mai puțin dogmatice, aflat permanent într-un continuu proces de creștere valorică. Condițiile obligau la așa ceva, iar contextul istoric a validat efortul României.*

Întrebare*:* Între instituțiile cele mai importante ale unui stat care se respectă se află și cifrul. Așa stipula și Legea secretului de stat care menționa cifrul între secretele de importanță deosebită. Ca tânăr absolvent cu rezultate deosebite al Facultății de Matematică din Universitatea București, ați fost selecționat să faceți parte dintr-un colectiv de elită care să asigure protejarea informațiilor secrete ale țării în cadrul comunicațiilor cu misiunile sale diplomatice. Ce impresie v-a făcut trecerea de la teorie la practică, luând contact cu această activitate.

Răspuns*: Domeniul de activitate era deosebit de atrăgător pentru un matematician tânăr. La început am fost puțin intimidat dar și stimulat de cerințele și obiectivele care ne-au fost „puse în față”. Practic, în plan teoretic, conceptual, eram începători. Am realizat că, în paralel cu sarcinile specifice, sau, mai bine zis, ca parte a obligațiilor profesionale era pregătirea în domeniul criptologic, cunoașterea tot mai profundă, teoretică și aplicativă, într-un domeniu de activitate ținut în mare secret de națiunile lumii. Din păcate nu ne-a predat nimeni ștafeta, a trebuit să fim autodidacți. Trebuie să menționez sprijinul deosebit de important oferit de ofițerii de informații ai Departamentului care ne-au procurat, din surse publice, dar dificil de detectat și accesat, bibliografia disponibilă la acea vreme. Aveam să aflu mai târziu că*

un foarte bun criptanalist se formează în 10-15 ani. Nouă nu ni se permitea un astfel de răgaz. Am comprimat timpul. La început am avut contribuții care presupuneau mai multe cunoștințe matematice decât criptologice. Din doi în doi ani grupul nostru de matematicieni creștea cu alți debutanți. Din păcate, rezistența la efort intelectual, competiția internă, responsabilitatea deosebită, stresul și, nu în ultimul rând, viața de familie au condus la pierderi regretabile.

***Întrebare**:* Ați debutat în această activitate într-o perioadă în care se produceau transformări importante în instituțiile statului, în general în toate sferele vieții economico-sociale. În domeniul criptologic reforma viza crearea a ceea ce se numea „cifrul național", prin renunțarea la importul de mijloace și materiale criptografice din străinătate și producerea acestora exclusiv în țara noastră. De asemenea, avusese loc unificarea serviciilor de cifru dispersate în diferite instituții centrale ale țării în cadrul unic al Serviciului de Cifru și Transmisiuni Cifrate (SCTC). Cum vedeți acum, după atâția ani, această reformă?

***Răspuns**: Am fost parte a reorganizării activității de cifru în România, executant specializat într-un domeniu de mare importanță și sensibilitate. Conceptul general al noului cadru de funcționare a cifrului de stat era elaborat la nivele de decizie superioare. Am admirat viziunea și patriotismul acelor decidenți. M-am simțit stimulat. În activitatea practică de cifru și transmisiuni cifrate erau antrenate multe persoane în diferitele instituții care își protejau comunicările prin cifru. Dar la nivel teoretic securitatea criptografică, producția de materiale criptografice erau domenii în care „specialiștii" existenți erau puțini și tributari unor experiențe depășite istoric, unor concepții provenite din informații sporadice, în ciuda bunelor lor intenții. Am putut constata această stare de lucruri examinând „lecțiile" de specialitate aflate în uz. Este foarte adevărat că formarea unor criptologi și criptanaliști de mare calibru nu era la îndemâna unor servicii de cifru fărâmițate, care nu puteau justifica și realiza formarea de specialiști proprii. Crearea Serviciului de Cifru și Transmisiuni Cifrate a putut suplini astfel de nevoi pentru toate serviciile de cifru din România. Mai mult, se putea acorda sprijin practic și consultanță de specialitate serviciilor de informații românești confruntate cu problematica activității de cifru.*

***Întrebare**:* De la bun început v-ați implicat în elaborarea unor lecții specifice pentru pregătirea personalului, precum cele despre cifrurile de substituție și de transpoziție, participând apoi ca lector la cursurile și convocările de pregătire și perfecționare a personalului unității pe tot parcursul activității. Cum ați reușit să vă informați despre evoluțiile din domeniul criptologic pe plan internațional în condițiile cunoscute de penurie a unor lucrări ale acestui domeniu de specialitate în țara noastră în acea perioadă?

***Răspuns**: Personalul din activitatea de cifru reprezintă o componentă foarte importantă a securității comunicărilor cifrate. Cifratorii de la orice nivel, dar mai ales personalul care conduce și organizează activitatea de cifru*

din diferite servicii trebuie să fie în permanență informat cu privire la vulnerabilitățile din munca lor în lumina noilor posibile atacuri la integritatea cifrului. Ei trebuie să dețină cunoștințele criptologice necesare pentru a contribui conștient la apărarea cifrului, a muncii lor, într-un război pentru care nu s-a încheiat nicio pace, într-un domeniu unde elegantele formule „aliat”, „prieten”, „respect între gentlemeni” sunt vorbe-n vânt. Dar, ca să-i pregătești pe alții, trebuie să fii tu însuți informat. Apariția în S.U.A. a fenomenului numit „criptografia publică”, adică formarea unor specialiști criptologi care erau angajați de mari firme particulare și disputa acestora cu criptologia guvernamentală americană, a facilitat apariția unor lucrări care reflectau preocupările și rezultatele criptologice de ultimă generație. Un rol însemnat în răspândirea informațiilor criptologice a avut și mai are încă în mare măsură revista americană „Cryptologia”. Pentru criptologii guvernamentali sau neguvernamentali, dar nu numai pentru aceștia, au devenit din ce în ce mai numeroase întâlnirile periodice pentru comunicări și dezbateri pe teme criptologice. O astfel de manifestare a fost organizată și în România în anul 2015, sub egida Academiei Române. În vremurile de început, când încă nu apăruse criptologia publică în America, am recurs și la revista unei asociații de criptologi amatori din S.U.A., unde participau și aveau și contribuții foști profesioniști din serviciile de cifru. Este vorba de revista „The Cryptogram” , publicație a „The American Cryptogram Association”, unde , pentru circa trei ani, am fost membru cu numele de cod „MOREN” (toți membrii asociației aveau contribuții sau rezolvau problemele propuse în revistă sub nume codificate).

Întrebare: Sarcina profesională de bază a colectivului din care ați făcut parte a fost de a veghea la securitatea comunicațiilor cifrate ale unor instituții centrale ale statului – MAE, MApN și DIE – cu misiunile diplomatice românești, în condițiile în care deveniseră cunoscute succesele „spărgătorilor de coduri” în interceptarea și decriptarea comunicațiilor criptate, precum celebrele cazuri Enigma sau Venona, despre care și revista noastră a informat. Ce ați întreprins în acest sens și ce rezultate considerați că s-au obținut?

Răspuns: *Producerea cheilor de cifrare pentru cifrul de stat a fost modernizată permanent din punct de vedere tehnologic. Responsabilitatea verificării cu mijloace matematice a acestora era o sarcină prioritară a colectivului din care făceam parte. Este anecdotic să relatez modalitatea în care, la începuturi, producătorul materialului de cifru pentru sistemul „one time pad” (așa numitul „cifru manual” cu chei numerice folosite o singură dată) asigura „aleatorismul” cheilor de cifrare. Un linotipist culegea grupe de cinci cifre la întâmplare, care erau puse într-o sită de cernut pietriș și amestecate prin „zguduire” de un lucrător mai forțos. De acolo erau preluate și pregătite pentru imprimare. Matematicienii, prin observare directă și cu mijloace matematice reduse (nu dispuneam la acea vreme nici măcar de un desk-computer) verificau calitatea aleatorie a șirurilor produse. Ulterior au*

fost puse la punct teste matematice complexe, la elaborarea cărora am folosit, în condiții de securitate, importante personalități cu expertiză în domeniile de interes. Desigur, dispuneam deja de mijloace de calcul electronic. Faza „cifrului manual" era depășită. Dotarea tehnică de excepție permitea de-acum producerea cheilor „one time tape" („cifrul cu bandă aleatoare" folosită o singură dată), prelucrarea criptografică și transmiterea cu mijloace radio moderne pentru aproape toate oficiile diplomatice. Mai târziu, evoluția tehnologiilor moderne a făcut ca și transmiterea exclusiv prin mijloace radio a comunicărilor cifrate să devină... istorie.

Întrebare: La bilanțul activității SCTC pe anul 1977, condus de locțiitorul șefului DIE, Mihai Pacepa, acesta a făcut o afirmație care i-a șocat pe cei prezenți: *„Pe timpul prezenței mele în Statele Unite, o personalitate americană mi-a încredințat o informație extrem de importantă, pe care mi-a cerut să nu o comunic șefului statului prin cifru, ci doar personal".* Aceasta însemna, evident, că cifrul folosit ar fi fost nesigur, putând fi decriptat. După care, după cum este cunoscut, a defectat. Au urmat o serie de trădări din unitățile DIE, între care și cele ale celor doi cifratori aflați la post, la Viena și Bonn. Ce impact au avut aceste evenimente asupra siguranței comunicațiilor cifrate pe care le-a asigurat în continuare unitatea?

Răspuns: *Nu pot confirma că Mihai Pacepa este eroul întâmplării. Eu știu că secretarul de stat Henry A. Kissinger a cerut să se transmită președintelui Nicolae Ceaușescu să trimită o persoană de încredere căreia să i se încredințeze un mesaj personal pentru președinte. Oficialul român l-a încredințat pe secretarul de stat că prin cifru mesajul ajunge în siguranță și foarte repede. Kissinger a exclus această posibilitate. Suspiciunile părții române au vizat desigur cifrul nostru de stat. Aceasta a declanșat o anchetă complexă asupra modului în care „matematicienii ăia" asigură securitatea cifrului de stat. Noi ne-am apărat demonstrând „teoretic", cu documentația existentă că sistemul de chei verificat de noi este impenetrabil. Desigur, ne-a atras atenția că mesajul trebuia predat „personal" președintelui român. Noi știam că, prin cifru, mesajul ar fi trecut prin mai multe mâini. Poate că așa ceva voia să evite Kissinger. Am avansat această ipoteză ceva mai târziu, după ce degetul anchetatorilor fusese retras din garda trăgaciului. Ofițerii de informații au aflat, se pare, că secretarul de stat american știa destul de multe despre sistemul nostru de lucru în manipularea telegramelor și a confirmat presupunerea noastră. De altfel, o oficialitate americană care a înșiruit țările ale căror cifruri n-au fost „sparte" nu a inclus România în acea listă, care conținea și Uniunea Sovietică ai cărei cifratori au refolosit o cheie de cifrare. Noi am întețit verificările cheilor de cifrare extinzând numărul de teste matematice și făcând verificări mai dese decât era teoretic necesar.*

Întrebare: Măsurile întreprinse însemnau validarea în practică a teoremei lui Claude Shannon despre sistemele criptografice sigure, cu condiția folosirii unor chei aleatoare unice. Sistemele folosite în acea perioadă, denumite

pentru uzul intern cifrul manual și cel electronic, foloseau chei numerice, respectiv alfa-numerice, al căror aleatorism trebuia în permanență testat. Desigur, împreună cu celelalte reguli de transport, păstrare, folosire și distrugere a materialelor criptografice de către cifratori. Cum se asigurau aceste condiții de securitate?

Răspuns*: Securitatea cifrului de stat are mai multe componente: securitatea criptografică intrinsecă, securitatea administrativă (transportul, folosirea și păstrarea cheilor de folosință unică) și securitatea circuitului telegramelor. Securitatea criptografică consta în asigurarea aleatorismului cheilor de cifrare, componentă de care răspundeam alături de colegii mei. Securitatea materialului de cifru pe timpul transportului, folosirii și păstrării era o problemă la care ne aduceam indirect contribuția, avizați fiind de capacitățile tehnice și profesionale ale „adversarului" potențial. Mijloacele de protecție în această componentă proveneau din mai multe domenii științifice (fizică, chimie, electronică) și erau asigurate de servicii specializate din cadrul CCTC. Se poate observa că, exceptând securitatea criptografică, în toate celelalte componente intervine un factor subiectiv: cifratorul. Cifrul pe care Shannon îl numește „perfect", inatacabil prin mijloace criptanalitice, are în vedere doar securitatea criptografică. Acesta este motivul pentru care mulți autori consideră că în practică, în exploatare, date fiind vulnerabilitățile referitoare la celelalte componente ale securității cifrului, nu există cifru perfect. De aceea o importanță asemănătoare trebuie acordată și celorlalte componente de securitate, și în primul rând pregătirii și verificării personalului de cifru.*

Întrebare*:* Alături de această activitate de bază, exista și una de tip SIGINT în care o grupă de cifratori-radiotelegrafiști realiza cercetare-interceptarea unor rețele radio de interes, pentru decriptarea unor informații îndeosebi din domeniul combaterii terorismului. Regretatul general de brigadă Ilie Torsan, șeful sectorului în care ați activat, a dezvăluit aportul impresionant de informații din surse sigure realizat pe această cale, prezentate unităților de profil. Puteți detalia aceste aspecte?

Răspuns*: Date fiind capacitățile umane formate în Centrul de cifru, și în primul rând talentul, aplecarea spre criptanaliză a unor matematicieni, era firesc să fie folosite și pentru culegerea de informații, inclusiv prin decriptare, din comunicări (SIGINT). Adresele de apreciere primite pentru informațiile trimise beneficiarilor au constituit motive de mândrie, de satisfacție pentru munca depusă. O expresie celebră a criptologului din secolul al XVI-lea Blaise de Vigenère spunea că „Decriptarea este o colosală distrugere a creierelor și o muncă lipsită de glorie". Aveam și noi, uneori, bucurii, satisfacții consumate în cerc restrâns.*

Întrebare*:* Anii `80 au însemnat impunerea calculatoarelor în domeniul public, urmată de apariția internetului. Această evoluție a dat o lovitură sistemului criptografic cu chei alfa-numerice și sistemului de comunicații prin

radio și telex, determinând înlocuirea acestora. Având în vedere că erați inițiat în utilizarea calculatorului, ați fost desemnat în fruntea colectivului care a studiat și a propus folosirea sistemului de criptografie computerizată și de comunicații prin internet, astfel că acesta și-a dovedit curând calitățile net superioare prin siguranță și operativitate sporită și a intrat în folosință. Cu ce probleme v-ați confruntat în această activitate de pionierat? Cum vedeți, în condițiile de astăzi, ale atacurilor hackerilor, asigurarea securității mesajelor cifrate?

Răspuns*: Primele aplicații rulate pe un calculator electronic au fost la Centrul de Calcul al Ministerului de Interne (era vremea cartelelor perforate ca suport al programelor și, uneori, datelor). Din motive de securitate, de compartimentare nu am putut rula acolo, pe un IBM 360, decât programe privind prognoza propagării undelor electromagnetice. Legătura cu anumite ambasade îndepărtate se făcea în condiții dificile, foarte solicitante pentru cifratorii radiotelegrafiști, traficul fiind dependent de condițiile meteo, de radiațiile din diferite straturi atmosferice, de orele de lucru, de frecvențele radio disponibile (aprobate). Spre marea mea surpriză și satisfacție aveam să constat că multe dintre soluțiile date de programul de calcul erau cunoscute de către cadre cu funcții de conducere a legăturilor cifrate. Profitând de deschiderea mediată de România dintre S.U.A. și China, s-a achiziționat un mijloc de calcul individual al Serviciului nostru. A fost o mare ușurare în realizarea și extinderea sarcinilor noastre profesionale. Nu puteam să nu întrezărim folosirea pe scară extinsă a mijloacelor electronice de calcul, special protejate, în munca de cifru. Când am sugerat ca inteligențele tehnice ale Centrului să fie orientate spre calculatoare și să se renunțe la a fi risipite pe „îmbunătățiri" ale sistemelor existente, mi-am atras numeroase oprobii. Nu era încă momentul potrivit. Dar timpul nu mai avea răbdare !*

Întrebare*:* Este cunoscută pasiunea dumneavoastră pentru istorie, îndeosebi pentru cea antică, concretizată în realizarea unei cărți de excepție despre *Tăblițele de la Sinaia*, în care ați reușit decriptarea înscrisurilor de pe aceste tăblițe din plumb și prezentarea unui dicționar al dacilor. Suntem încredințați că această lucrare va fi de referință pentru studierea istoriei statului dac. Ați continuat cu apariția broșurii „*Codex Rohonczi – Sfidarea continuă*", o ripostă la o pretinsă descifrare a numitului manuscris, care era în măsură să facă un mare rău Istoriei României. Într-o comunicare de la sfârșitul anului trecut ați demonstrat că între geți (daci) și etrusci există elemente comune, identice chiar, privind credințele lor religioase. Dați-ne câteva detalii.

Răspuns*: Studierea mai aprofundată a textelor de pe Plăcuțele de la Sinaia m-a condus la concluzia că ele erau redactate astfel încât să permită lecturarea aceleiași succesiuni de litere în două moduri: textul „aparent", care este alcătuit din cuvinte cursive (majoritatea apropiate sau identice cu vocabule latinești) și dintr-un set de prescurtări (de una sau două litere) ale unor cuvinte latinești, și textul „subînțeles", care este o înșiruire de*

prescurtări, care aparțin unui cod sacerdotal și care alcătuiesc un text votiv (text închinat preamăririi zeilor, sau pentru reafirmarea unor precepte religioase ale autorilor). Extinzându-mi atenția asupra înscrisurilor etruscilor (încă nedescifrate), care s-au așezat în Peninsula Italică prin secolele al VIII-lea și al VII-lea î.Hr., aveam să recunosc în acestea aceleași prescurtări din codul sacerdotal geto-dac, ceea ce înseamnă că cele două populații aveau o credință religioasă comună și foloseau limba latină (o versiune mai veche), descinzând dintr-o populație mai numeroasă (probabil pelasgii). Același tip de texte votive aveam să descopăr în înscrisuri de pe un vas găsit într-un cimitir din nordul Atenei, care face parte din „Tezaurul de la Sânnicolau Mare" (în prezent la Viena), în trei înscrisuri din insula Lemnos, de pe „Inelul de la Ezerovo" (Bulgaria) și de pe un fragment de stelă funerară descoperit la Constanța. În prezent lucrez la finalizarea, în lumina noilor descoperiri, a textelor din Tăblițele de la Sinaia, și la definitivarea lucrării despre textele etrusce și cele menționate mai sus. Conform codului sacerdotal al geților, semnificația a două cuvinte „românești", provenite probabil din cântece sau colinde foarte vechi este acum cunoscută: Velerim - Măreție [luceafărului] regelui divinilor, suveranului deificaților (cu referire la Aplu, Zamolxis, Zo, semizeul cel mai adulat); Caloian – Acel ceresc luceafăr născut deificat, fiul ceresc (cu referire la același personaj).

Domnule colonel Eugen Nicolaescu, vă mulțumim pentru răspunsurile oferite și vă felicităm pentru prestigioasa dumneavoastră activitate pusă în slujba intereselor statului român. Consiliul de conducere al Asociației și redacția revistei Periscop vă apreciază activitatea și vă asigură de tot sprijinul în realizarea demersurilor dumneavoastră viitoare.

MOZAIC CULTURAL

LUMEA VĂZUTĂ PRIN „PERISCOP”

Ion Andreiță

Lumea văzută prin periscop arată în fel și chip: uneori, ca într-un caleidoscop, frânturele-frânturele, mozaic de Murano sau nisip de Dâmbovița; alteori, cercetată prin luneta telescopului, se ivește strălucitoare ca un glob de aur rătăcitor printre alte globuri; iar alteori, ca punct fix, focalizat de un ochean marinăresc – ori în imagini suprapuse de un binoclu terestru pe un câmp de operații mai mult sau mai puțin misterioase; în sfârșit, ascultată cu stetoscopul, lumea se arată a fi bolnavă. Situații și situații. Depinde de instrumentul folosit, dar, în egală măsură, și de cine privește prin lupa acelui instrument.

Lumea văzută prin revista „Periscop”, publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe, arată, prin profesionalismul celor ce-o cercetează, în bună parte, în cea mai mare parte, cam așa cum este: cu pete albe și pete negre, largi spații verzi și întinderi calcinate de explozii, izvoare limpezi și râuri poluate, munți încă sub cușmă de păduri și culmi pleșuvite de topor, frumusețea umană și urâțenia aceluiași obraz.

Nici recentul număr – 3(51) Anul XIII, iulie-septembrie, 2020 – nu face excepție de la obiectivitate și nici rabat de la calitatea informației și scriiturii. Înainte, însă, de-a răsfoi paginile, se cuvin amintiți cei ce asigură acuratețea acestei prezențe publicistice în peisajul mass-mediei românești. Colegiul de redacție: Ioan C. Popa, redactor-șef; A. Botez, redactor-șef adjunct; C. Biriș, I. Constantin, N. Gălățeanu, I. Gatea, D. Ionescu, M. Manea, I. Pavel – membri; D. Roșu, talentatul grafician care conferă fiecărui număr al revistei sobrietate, eleganță, constanță. Consultanți: Prof. dr. Ilie Bădescu, membru corespondent al Academiei Române; Conf. dr. Mihai Milca, membru al conducerii Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România; Dan Andronic, jurnalist. (Până la trecerea sa în eternitate, revista l-a avut consultant – și colaborator statornic – pe ultimul mare istoric al românilor, academicianul Dinu C. Giurescu). Dar *mateloții* care fac de cart la „Periscop” și relatează cele constatate sunt mult mai mulți – gazetari experimentați, condeie scăpărătoare. Ei susțin și impun rubrici consacrate, alimentate cu articole și studii inedite, comentarii riguros documentate, opinii tranșante. În nota specifică muncii de informații, nu de puține ori textele publicate conțin o doză de mister și senzațional. Consemnez, spre exemplificare, câteva rubrici, câteva articole edificatoare.

Editorialul „***O națiune trebuie să aibă mai întâi grijă de proprii cetățeni***” (semnat Redacția) abordează o temă de importanță fundamentală: formarea viitoarelor generații: educația copiilor în spiritul iubirii de patrie, de istoria ei, de simbolurile naționale. Rubrica „***Un secol de la Trianon***” cuprinde patru abordări esențiale: „*1940-2020: Opt decenii de la destrămarea României Mari*” (II) – comentariu în care redactorul-șef Ioan C. Popa, doctor în Sociologie, analizează momentul sfârtecării Transilvaniei; România în ipostaza de inamicul numărul 1 al Ungariei; modul în care, în urma *grănițuirii* hotarelor (expresiv termen creat de acad. Alexandru Surdu) țara noastră pierde o treime din teritoriu reîntregit. Ion Constantin, doctor în Istorie, comentează volumul proaspăt apărut, „*Trianon, Trianon! Un secol de mitologie politică revizionistă*”. Tot Ioan Popa, readucând în atenție opinia lui *Mircea Eliade despre propaganda maghiară din străinătate*, se întreabă dacă astăzi, la un secol de la Trianon, s-a schimbat ceva fundamental din această propagandă. Alexandru Botez analizează *comportarea iredentistă a premierul ungar Viktor Orban*, pe care îl vede ca pe o *termită geopolitică distrugătoare a structurilor în care locuiește*.

Rubrica „***Servicii secrete***”, cu mare audiență la public, oferă o amplă panoplie de subiecte, noutăți, enigme „*Spionaj și contraspionaj pe mapamond*”, de Alexandru Omeag („Cine profită de disconfortul pandemiei?”; „Remunerarea informatorilor serviciilor secrete”; „Armistițiu între serviciile secrete belgiene”; „Justiția franceză – un instrument pilotat politic?”; „Schimbări la conducerea spionajului militar ucrainean”; „Kurzii, între americani și turci”; „La cei 73 de ani, CIA este tot mai puternică”). „***Generalul Mihai Caraman și spionii secolului XXI***”, de Florian Banu („Riscurile au fost enorme, ispitele nu au lipsit”); „***Vânătorii din Direcția de Operațiuni Clandestine a CIA***”, semnatar Al. Omeag; „***Din misterele criptografiei***”, de Ioan Gatea și Eugen Nicolaescu; „***Ian Fleming – omul din spatele celui mai cunoscut spion***”, de I. Gatea și I. Popa (Ian Fleming – 1908-1964 – creatorul lui James Bond, cunoscut cu numele de cod 007, a activat un timp în rândurile Serviciului Naval de Informații al Marii Britanii). În rubrica tradițională „***Cultura de securitate, cultura politică***” sunt abordate câteva teme de mare actualitate: „*Contraspionajul, componentă importantă a sistemului de apărare și securitate națională*”, de Adrian Isac; „*Spionajul pe timp de pace*”, de Gheorghe Bărbulescu; „*Actualitatea manipulării opiniei publice. Decalogul lui Noam Chomsky*”, de Mircea Manea; „*Statuile nu mor în picioare. Dificila asumare a trecutului sclavagist, colonialist, rasist*”, de Nicolae Gălățeanu.

Sub genericul „***Analize politico-strategice***” sunt grupate trei teme importante: „*Covid-19 și amenințarea terorismului internațional*”, de Al. Omeag; „*Vin americanii!*”, de Mircea Iordănescu; „*Alianța* Maximator – *spionaj între aliați*”, de Al. Botez (Serviciile de informații din Danemarca, Germania, Suedia, Olanda și Franța au conlucrat pentru a intercepta și descifra comunicațiile secrete ale altor state, inclusiv partenere din NATO).

Ca de fiecare dată, și în acest număr răspunde „prezent” rubrica „***Mozaic cultural***”, în cadrul căreia Ioan Gatea prezintă recentele *două volume semnate de scriitorul Dan Toma Dulciu: „Cartea de Aur a Spiritualității Românești în Austria”* și *„Eminescu – fascinația prezentului”*; Ioan C. Popa recenzează antologia publicistică „*Tablouri în miniatură*”, de scriitorul Mihai Maxim (colaborator al revistei „*Flacăra lui Adrian Păunescu*”) – iar revista „*Rotonda valahă*” (director, scriitorul Ioan Barbu) consacră două articole prezentării „Periscopului”: unul, „*Ce se vede prin Periscop*”, semnat de poetul și publicistul Vasile Răvescu; celălalt, „*O revistă de Intelligence*”, redacțional.

În sfârșit, „***Cuvântul de învățătură***”, susținut constant de către preotul Mirel Vîrtejanu, tratează despre „*Religia și știința, în căutarea adevărului*”, sub un moto semnificativ aparținând lui Albert Einstein: „*Știința fără religie este șchioapă, iar religia fără știință este oarbă*”.

…Cam așa se vede lumea prin ”Periscop”. Desigur, pentru descifrarea ei trebuie lecturată revista.

(***Flacăra lui Adrian Păunescu***, 6 noiembrie 2020)

*

Nota redacției :

Site-ul de știri al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (președinte Doru Dinu Glăvan) reproduce motto-ul numărului 3/51 din acest an al revistei *Periscop*, precum și două articole de la capitolul „Un secol de la Trianon” : „Mircea Eliade despre propaganda maghiară din străinătate” (I. Popa) și „Ungaria condusă de Viktor Orban – o termită geopolitică, care distruge structurile în care locuiește” (A. Botez).

DIN ZIARE ADUNATE

Petru Neghiu

* Curtea Constituțională și Avocatul Poporului nu puteau scăpa de ascuțimea condeiului editorialistului „***României literare***", când aceste instituții au decis pe baze și cu argumente evident constituționale și legale că nu pot tolera derapajele antidemocratice și anticonstituționale ale unor personaje guvernamentale, inclusiv președintele țării, profitând de pandemia de SarsCov-2: „*ce legătură cu Constituția au amenzile din starea de urgență, respectiv de alertă?... Dacă accepți urgența sau alerta trebuie să accepți și amenzile... CCR a anulat doar articolele referitoare la amenzi... umăr la umăr cu Avocatul Poporului se „tablează" de săptămâni bune pe cazul câte unui amărât amendat pe nedrept sau cu o sumă peste pensia lui...*"

Numai că „*amărâtul*" în cauză este un om, un român, domnilor. Și nu este doar el, sunt mulți care s-au săturat de: „*stați în casă*", „*nu mergeți la munc*ă", „*spălați-vă pe mâini*", lansate cu „*elocvența unui Trabant*" (cum spune R.I. Boanchiș în „*Național*") de la cele mai înalte tribune ale autorităților. Și care sunt convinși că pandemia s-a extins nu în primul rând din cauza amărâților ca ei, ci a incompetenței și anti-românismului lansate tot de la aceleași tribune.

* Interesantă abordarea lui Radu Jocotă, care titrează în „***Național***": „*Imperialismul, mai actual ca niciodată*." Iată câteva fragmente din articol:

„*Cei trei pretendenți principali pentru dominarea globală – China, Rusia și Statele Unite – au la origine imperialismul. Mega proiectul Chinei, o rețea de drumuri, căi ferate, conducte și porturi din Eurasia, are la bază o geopolitică mercantilă și militară, adică o continuare a imperiilor dinastice Tang și Ming medievale. Încercările Rusiei de a submina țările din apropierea acesteia – de la statele baltice și Belarus, prin Balcani și Ucraina – sunt o încercare de a recrea imperiul sovietic și zonele sale de influență.*

De asemenea, Statele Unite mențin structuri de alianță de decenii, indiferent cât de fragile ar fi, în toată Europa și în Orientul Îndepărtat – ca să nu mai vorbim de bazele militare din Orientul Mijlociu și din alte părți. În ceea ce privește provocările și frustrările sale de peste mări, America se află într-o situație imperială și poate fi comparată doar cu alte imperii mondiale din istoria modernă, cum ar fi cel bizantin și francez. După Războiul Rece, competiția dintre SUA și Rusia a căpătat noi dimensiuni, în timp ce China concurează literalmente pentru dominația globală.

Statele Unite și Uniunea Sovietică erau ambele puteri misionare: fiecare încercând să impună lumii propriul sistem de valori și să demonstreze pe ce parte se află cu adevărat istoria. China, care caută noi piețe și exploatare

economică – și rămâne oarecum indiferentă față de sistemele politice ale țărilor vizate – a readus de fapt imperialismul la rădăcinile sale clasice, la fel de periculoase. Chiar și puterile secundare din lumea de astăzi au strămoși imperiali puternici – India, Iran, Irak, Turcia Toate aceste țări sunt mândre de moștenirea lor imperială. Și apoi există Uniunea Europeană, în care o elită birocratică guvernează viața de zi cu zi a popoarelor, de la vestul la estul continentului. Guy Verhofstadt, fostul prim-ministru belgian și unul dintre cei mai proeminenți membri ai parlamentului UE, a declarat anul trecut că „Lumea de mâine nu este o ordine mondială bazată pe state naționale sau țări. Este o ordine mondială bazată pe imperii”.

⁎ „***Național***” semnalează că „*Turcia și-a îmbogățit estimările privind rezervele de gaze naturale descoperite la un zăcământ din Marea Neagră până la 405 miliarde m^3, după ce a identificat rezerve suplimentare în valoare de 85 miliarde m^3 .... Locul unde au fost descoperite gazele naturale este perimetrul Tuna-1,amplasat la cca 150 km de coasta Turciei, la intersecția dintre frontierele Bulgariei și României cu apele teritoriale ale Turciei și aproape de blocul Neptun din România, cea mai mare descoperire de gaze naturale din Marea Neagră din ultimele decenii.... Turcia intenționează să înceapă să utilizeze aceste resurse încă din 2023...*”.

Și asta în timp ce în România peste 50% din populație nu are acces la gaze naturale, iar proiectele de exploatare a resurselor și extindere a rețelelor de distribuție au fost ... băgate la pușcărie, odată cu cei ce le-au susținut!!! Vorba lui Tănase: „*Și cu asta ce-am făcut? ce-am făcut, bre, ce-am făcut*?” Răspunsul ar fi: „*Am făcut ce n-am făcut. Ne-am făcut că am făcut!*” (Sic).

⁎ Referitor la gazele naturale ale României „***Jurnalul Național***” redă un amplu interviu cu Dumitru Chisăliță, președintele Asociației Energia Inteligentă. Reluăm mai jos un scurt fragment din interviu: „*Discuția despre gazele României necesitând spații mult mai extinse... această situație trenează deja de 2-3 ani. Probabil că răspunsul ține de influența grupurilor de interese, abordările neprofesionale, populismul care se învârte în jurul acestui subiect etc. Ne găsim în situația scăderii producției anuale de gaze naturale cu un important procent – 10% în 2020 și, în acest context, toate forțele politice blochează dezvoltarea de noi investiții în explorarea resurselor off-shore. În cazul în care nu se oprește «agresiunea» asupra producătorilor de gaze naturale vom ajunge în situația în care ne găsim la aproape orice produs de consum. Să devenim foarte dependenți de gazele de import.*”

- Redăm tot din „*Jurnalul Național*”, o parte a cuvântului de învățătură rostit de Patriarhul Daniel al Bisericii Ortodoxe Române, la slujba oficiată cu prilejul praznicului Sf. Dimitrie cel Nou – Basarabov, ocrotitorul Bucureștilor, în 27 octombrie 2020, care i-a inflamat pe neo-marxiștii, ateii și așa-zișii progresiști atacând nu atât pe Patriarh (atacuri fără probe), cât mai cu seamă

Biserica Ortodoxă Română, pe creştinii ortodocşi, acţiune începută cu multă vreme în urmă, dar nici măcar în epoca socialist-comunistă astfel de acţiuni nu erau declanşate. Iată textul: „*În toamna anului 1989, cu ocazia hramului Sf. Dimitrie cel Nou, autorităţile comuniste au interzis închinarea la Sfintele Moaşte, motivând că în clădirea de alături este sediul Marii Adunări Naţionale şi astfel patriarhul Teoctist, vrednic de pomenire, a fost obligat să transfere racla de pe Dealul Mitropoliei, de la Catedrală, dar nu a dus-o prea departe. Această umilire a Sf. Dimitrie cel Nou a fost răsplătită, în sensul că peste câteva luni regimul comunist a căzut iar în clădirea de alături, la Palatul Parlamentului a fost înfiinţat centrul de radio al Patriarhiei care transmite slujbele spre bucuria oamenilor din ţară şi din diasporă. Prin aceasta vedem că Dumnezeu nu se lasă batjocorit! Fraţilor, nu vă lăsaţi păcăliţi, Dumnezeu nu se lasă batjocorit, iar dreptatea se arată atunci când el doreşte îndreptarea oamenilor.*”

∗ Revista „***Lumea”*** întreabă: „*Crezi că Regatul Unit nu e corupt*?” Aoleu! Dar să vedem despre ce este vorba: „*În vreme ce clienţii politici fac averi, spălătorii de bani ai Londrei alimentează corupţia pe întreaga planetă, concluzionează revoltat ziaristul George Mongiot, în paginile* The Guardian...”

- „*Când faci legătura între cuvintele „corupţie” şi Regatul Unit. oamenii tind să se arate şocaţi şi indignaţi. Corupţia „credem noi, e ceva ce se întâmplă în străinătate...*”

- „*Regatul pare, totodată, a fi capitala mondială a spălării banilor .... cât de uşor e să-ţi ascunzi aici prada furată şi schemele ilegale, utilizând o imensă lacună din legislaţia companiilor: nimeni nu verifică detaliile proprietarului, când se înregistrează o firmă... poţi să te treci în acte „Mickey Mouse” cu adresă oficială pe Marte... sau „XXX Stalin” în domnul Mmmmm xxxxxxxx”, a cărui adresă este Mmmmmm Mmmmmm MMM... O investigaţie a descoperit că 4.000 de proprietari de companii au, conform detaliilor completate de ei în formulare, vârste mai mici de doi ani... Asumându-şi identităţi false, proprietarii de firme din Regat se pot deda la procesarea industrială a banilor murdari, fără teama de a fi prinşi.*” Şi, drept concluzie: „*Un Brexit fără acord, pe care pare a-l favoriza Boris Johnson, va cimenta probabil poziţia Regatului Unit de antrepozit legal al crimei organizate. Atunci când şi fragilele constrângeri ale UE vor fi fost înlăturate... mesajul pe care-l vom transmite va fi chiar şi mai limpede decât azi: veniţi aici să vă spălaţi prada!*”. Indicele paradisurilor fiscale corporatiste arată că cele trei ţări care au facilitat astfel de lucruri sunt Insulele Virgine, Bermude şi Insulele Cayman, toate trei sunt teritorii britanice. Jersey, un domeniu britanic e al şaptelea pe listă...!

- Tot în revista Lumea aflăm „*Care sunt diferenţele dintre whisky, scotch şi bourbon?*” Irlandezii şi americanii scriu whiskey, în timp ce scoţienii,

canadienii, japonezii și indienii, mari producători scriu whisky, ca și aproape tot restul lumii...

- „*Scotch*” este whisky făcut în Scoția din malț sau grâne... Distilatorii îl îmbătrânesc în butoaie de stejar cel puțin trei ani... scotchul nu este o băutură doar pentru euforie. Băutorii de scotch îi apreciază potența, bogata istorie și tradiția. Este un whisky care trebuie băut simplu și este un bun digestiv!

- „*Dar bourbonul? Probabil ați mai auzit: tot bourbonul este whisky, dar nu toate whiskyurile sunt bourbon. Pentru ca un whisky să se numească borubon mixull de cereale din care este distilat trebuie să conțină cel puțin 51% porumb... bourbonul trebuie îmbătrânit numai în butoaie arse noi ... mulți adaugă arome sau caramel, dar nu adevărații producători care pot adăuga... apă. Este ingredientul unor cocktailuri clasice: Old Fashioned, Mint Julep.... Bourbon nu se poate face în afara Americii .... termenul bourbon nu va fi folosit pentru a descrie un whisky sau whiskey care nu este produs în SUA...*”

- Iacătă că și ziarul „*Național*” avertizează că whiskyul scoțian este afectat de pandemia de Covid: „*Trei insule unde se află promotorii de prestigiu – Arran, Islay și Jura – au fost complet sigilate în timpul pandemiei britanice. Distileriile din Scoția au fost obligate să închidă până pe 20 martie, afectând industria în care muncesc peste zece mii de oameni. S-au închis și circuitele turistice, inclusiv festivalul anual de whisky din Islay, care atrage 7000 de vizitatori... Turismul cu whisky este incredibil de important pentru economiile locale. În 2019, două milioane de turiști au vizitat distileriile scoțiene...*”

∗ În „***Formula AS***”, prof. dr. Mircea Duțu strigă de durere: „*Noi, statul român am revizuit Trianonul. Suntem în fața celei mai mari păcăleli din istorie...*” Cităm: „*E strigător la cer ce am făcut noi, românii de azi... am rescris istoria și am rescris tratatul de la Trianon ... un tratat internațional cu execuție unică. Odată pus în aplicare, el și-a produs efectele. Nu mai ai ce să revizuiești! Tu, judecător din România, rescrii, după 1989, dreptul internațional. Prin modul în care a fost aplicat și reconstituit dreptul de proprietate asupra terenurilor din Transilvania, noi, statul român, am revizuit Trianonul...*”

„*S-a retrocedat, samavolnic, nu numai pe Reforma din 45 a lui Petru Groza, ci și pe Reforma Agrară din 1921... De drept privat, Transilvania aparține, azi, doar în mică măsură României. Aparține de drept public, dar dreptul de proprietate este cel mai important... La noi s-a făcut în așa fel încât pământul să rămână foștilor stăpânitori ai Ardealului...*”

Wow, ce se întâmplă cu România!!!

- Tot în *Formula AS*, sub titlul „*Teritoriile biblice și știința*”, Alina Olteanu încearcă „*marea cu degetul*” aducând în prim plan unele din relatările/provocările biblice și descoperirile științifice moderne. Cu referire la „*potopul lui Noe*”, ne oprim la două ipoteze:

„*Pornind de la datele oferite de Biblie, s-au propus diverse date la care se presupune că ar fi avut loc potopul, aceasta plasându-se în general în intervalul 2578 - 2282 î.H. Astfel, au putut fi eliminate din start unele ipoteze, precum aceea că potopul descris în Geneză ar fi fost de fapt un tsunami provocat de erupția vulcanului de pe Masivul Santorini, acest eveniment având loc mult mai târziu, undeva pe la 1645-1500 î.H.*”

„*O altă ipoteză, care este foarte populară în rândul opiniei publice, dar nu și printre oamenii de știință, care au respins-o în marea lor majoritate, este cea a revărsării bruște a apei din Marea Mediterană în Marea Neagră le la 5600 î.H Potrivit acestei teorii, din cauza topirii ghețarilor și a creșterii nivelului oceanului planetar, prin Bosfor s-ar fi creat un soi de cascadă, prin care ar fi ajuns să se scurgă zilnic în Marea Neagră un flux de apă cam de două sute de ori mai mare decât cel al Cascadei Niagara. Această catastrofă naturală ar fi condus, în decurs de câteva luni, la inundarea a 100.000 km^2 de teren și ar fi extins semnificativ țărmul Mării Negre către Nord și Vest.*”

Da, parafrazând „*Mare Nostrum*” și stră-strămoșii noștri au fost actori în modelarea arhitecturală a continentului european, de ce nu, a întregii planete. Hai, să ne mândrim cu asta!!

LUMINI ȘI UMBRE DIN VIAȚA UNUI SPION

Ioan C. Popa

Încă nu s-a uscat bine cerneala de tipar de pe paginile unei cărți de excepție, o carte document care poartă semnătura colegului și prietenului nostru Ristea Priboi: ***Lumini și umbre din viața unui spion.*** Apărută la Editura Europa și tipărită la R.A. „Monitorul Oficial” în condiții grafice excelente, cartea, însumând aproape cinci sute de pagini, este realizată sub forma unui interviu-fluviu în care povestitorul răspunde pe îndelete întrebărilor adresate de doi intelectuali olteni de la Craiova, la fel de inimoși ca și protagonistul faptelor relatate.

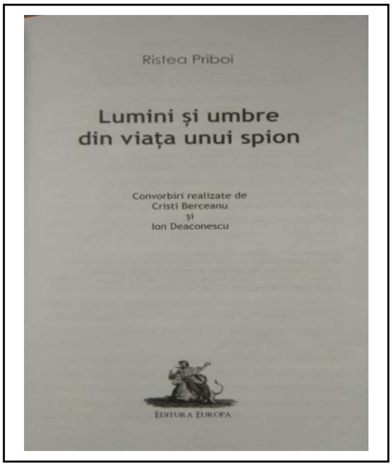

În capitolul introductiv intitulat „Un om, o viață în slujba țării”, cei doi interlocutori din conversațiile care s-au derulat pe parcursul mai multor luni de zile, Cristi Berceanu și Ion Deaconescu, atrag din start atenția cititorului că „***Ristea Priboi își povestește viața așa cum a fost, fără artificii și exagerări, acțiunile în care a fost protagonist, riscurile și succesele dobândite****, consumând energii și timp, liniștea căminului și speranțe, unele neîmplinite niciodată*”, evocând întâmplări relevante „*în care s-a regăsit în spații și împrejurări delicate, uneori periculoase, riscându-și chiar viața, dar* ***istoriile sale sunt adevărate, incitante și de admirat***”.

Structurat pe mai multe capitole distincte, textul derulat cu un real talent de povestitor îl introduce pe cititor în universul unor activități informative desfășurate pe parcursul a circa trei decenii (din 1968 până în 1997, când autorul a intrat în rândurile rezerviștilor), cele mai multe însoțite de dezvăluirea unor fapte și elemente inedite din spatele cortinei unor evenimente cunoscute de cititor până acum doar la nivelul presei și al propagandei oficiale din perioadele respective.

Simpla enumerare a câtorva titluri din cuprins este ilustrativă pentru sfera largă de cuprindere a evenimentelor și faptelor povestite: ● *Vizita oficială a lui Nicolae Ceaușescu și a Elenei Ceaușescu în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, la invitația Reginei Elisabeta a II-a;* ● *Despre trădarea lui Pacepa;* ● *Margaret Thatcher sau Doamna de Fier și alte întâmplări londoneze;* ● *Cu Nicu Ceaușescu în Irlanda;* ● *Despre sindicatele din Marea Britanie;* ● *Întâlnirea cu Makarios;* ● *Vizita delegației nord-coreene la Uniunea Interparlamentară din Londra;* ● *Cutremurul din 1977;* ● *Despre meditația transcendentală;* ● *Despre Gorbaciov și Doamna de Fier;* ● *Acțiunea*

„Eterul”; ● Spionajul economic, reușite spectaculoase; ●Cazul „Eugen Marin”; ● Vizita în Norvegia; ● Misiunea în Rhodesia; ● Vizita lui Ceaușescu în Franța; ● Despre Revoluția din decembrie 1989; ● Misiunea din Serbia. ● De la Madrid la Belgrad.

Fiind un remember al întregii evoluții profesionale și politice a autorului, volumul cuprinde și câteva mărturisiri de suflet despre satul natal Brădești din județul Dolj, copilărie, școală, rude, prieteni și, firește, „Universitatea Craiova – o iubire eternă”.

Ca orice lucru făcut temeinic, cartea se citește, cum se spune, pe nerăsuflate, cititorul este captivat de șirul povestirilor, de suspansurile și întâmplările imprevizibile la tot pasul. Cazul „Eugen Marin”, nume fictiv pentru o acțiune reală de spionaj, în persoana unui belgian care și-a asumat integral disponibilitatea și toate consecințele de a spiona pentru România într-o perioadă de înfruntare acerbă din relațiile Est-Vest, poate constitui oricând subiectul unor lecții pentru toți cei care îndrăgesc arta obținerii de informații secrete în beneficiul intereselor și securității statului. De altfel, în opinia mea, cartea domnului Ristea Priboi deschide calea unor relatări reale și sincere, de mare valoare pentru toți cei care doresc să cunoască cu adevărat pagini palpitante din istoria spionajului românesc din a doua jumătate a secolului al XX-lea.

Subscriem și noi la concluzia celor doi intelectuali olteni care au jucat rolul de reporteri în dialogul cu protagonistul cărții: „*Memoriile lui Ristea Priboi au relevat o activitate informativă prestigioasă și productivă, generatoare de beneficii pentru România, și sunt, de fapt, secvențe reale ale unei vieți trăite la intensitate maximă, oferind cititorului o lecție de patriotism adevărat, o pildă de a-ți iubi țara, care-i mai mare ca noi toți*”.

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

SĂRBĂTOAREA NAȘTERII DOMNULUI

Preot Mirea Vîrtejanu

Motto: „***Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică***”. (Ioan 3;16).

Văzând Dumnezeu că omul a căzut din ascultare, începând cu Adam și Eva, a chemat la Sine toate Puterile Cerești și le-a întrebat: ‚*cine dorește să ia asupra sa misiunea de a-l salva pe om*; Cerul și Pământul au rămas fără glas! Nimeni nu a vrut sa ia această răspundere. Atunci Dumnezeu a trimis pe Unicul Său fiu în lume ca s-o răscumpere din păcate și s-o mântuiască!

În fiecare an, în luna decembrie, ziua 25, întreaga lume ,așteaptă cu multă bucurie cea mai mare sărbătoare a creștinătății - ***Nașterea Domnului Iisus Hristos***, care este o sărbătoare a dragostei divine, a iubirii Sale față de Creația Lui .Dumnezeu este izvorul bucuriei noastre care nu a îngăduit ca neamul omenesc să fie chinuit de diavol pentru totdeauna, ci ne-a trimis Mântuitor pe Unicul Său Fiu.

De aici înțelegem marea Sa iubire pentru omul creat. Cu ocazia Nașterii Domnului, întreaga omenire are motiv de bucurie, știind de misiunea Lui pe pământ. Cei care se bucură cel mai mult sunt familiile sărace care sunt vizitate si miluite de cei cu o stare mai bună decât ei, dar și de cei care au dragoste față de cei nevoiași, purtându-le de grijă și în cursul anului (.Aici putem da, ca exemplu, nume de colegi din cadrul asociației noastre, care totuși doresc să-și păstreze anonimatul). Dumnezeu a lăsat pe săraci pentru cei bogați ca și aceștia din urmă să-și asigure mântuirea și împlinirea poruncii a doua din decalog. În apropierea praznicului, aceștia merg la Azilele de Bătrâni și la Casele de Orfani, cu colinde și cu daruri ,pentru a le mângâia sufletele pline de tristețe și durere. De câteva luni vedem că pe fața întregului pământ a dispărut și bucuria și speranța, și s-a așternut boala, neliniștea, grijile zilei de mâine, spaima, restricțiile (restrângerea libertății omului), frica de moarte etc. Omul trece prin momente de neliniște! Lumea este îndurerată, oamenii au necazuri, dureri, probleme, strâmtorări. Omul are necazuri și de la cei din jurul lui, și de la întâmplări ale vieții, dar și de la sine însuși. Unii se luptă cu bolile, iar unii cu diavolul față către față. Există multă suferință, multă durere!

Omul strigă, urlă, uneori mai puțin, alteori mai mult, uneori cu glas stins, alteori cu glas puternic. O data se roagă când strigă, altă dată scoate doar un simplu strigăt. Omul simte că Dumnezeu tace, nu aude, nu răspunde; și

omul Îl trage la răspundere pe Dumnezeu: ,,De ce Doamne ne lași în mâinile celui rău și nu intervii?”

Prin urmare, pe de o parte, avem realitatea aceasta că oamenii suferă în aceste zile, iar pe cealaltă parte, o realitate, aceea că Dumnezeu tace. Dar de ce tace? Trebuie să găsim răspunsul noi, cei ce-L tace? Trebuie să privim lucrurile astfel: cu cât este mai mare Dumnezeu, cu atât mai mare să fie credința noastră în El, nădejdea, încredințarea că Dumnezeu vede, aude, pricepe și că nu va lăsa lucrurile neschimbate. Cu cât mai mult tace Dumnezeu, cu atât este mai prezent! Nu știm dacă anul acesta ne vom mai putea bucura de acest mare praznic. Tulburări sunt pe întreaga planetă. Dar de ce s-a ajuns aici? Sfinții părinți ne spun în scrierile lor că ,,datorită păcatelor voastre, vor veni zile grele asupra voastră”. Și ce este de făcut? Să ne îndepărtăm de păcate, să ne întoarcem cu fața către Dumnezeu și să ne mântuim sufletele. De aceea ,Dumnezeu a îngăduit să vină asupra noastră această frică. Dacă omul și-ar lua măsuri de îndepărtare de păcate cum se îngrijește de a-și pune mască și a se igieniza, Dumnezeu ar opri aceasta pandemie. Pe de altă parte trebuie să spunem că Dumnezeu lasă lucrurile să curgă până când omul se găsește la capătul puterilor. Desigur, El știe cât rabdă și cum îndură fiecare suflet, dar când se întâmplă așa și nu o dată, ci de mai multe ori, cel care este încrezător în Dumnezeu învață să moară omul cel vechi dinlăuntrul ori, cel spurcat, răul în întregimea lui. Sunt puține suflete care se încred cu sinceritate în Dumnezeu și nu sunt egoiste, iubitoare de sine. Cei mai mulți dacă nu trecem prin asemenea ceasuri grele în care te pierzi, nu știi ce să faci, nu vom învăța lecția smereniei, a căinței, a rugăciunii adevărate. Dacă am întreba pe cei din jurul nostru: tu cum ți-ai schimbat viața de când a venit această frică asupra omenirii, ce rugăciuni ai făcut, ce acatiste ai citit, sau de câte ori te-ai spovedit? Cred că foarte puțini ar răspunde afirmativ!

Poate că s-au rugat, dar rugăciunea adevărată care mântuiește sufletul n-o vom avea dacă nu trecem prin asemenea situații. Acestea ne vor ajuta să vedem lucrurile duhovnicești. Omul, din punct de vedere spiritual, trebuie să treacă prin asemenea greutăți, altfel sufletul lui nu se liniștește, nu se căiește. Neîmplinindu-le, se dăruiește lui însuși, se iubește pe sine și se pierde. Trebuie ca omul să treacă prin asemenea ispite și, când simte că nu mai rezistă se predă în întregime lui Dumnezeu și se leapădă cu desăvârșire de sine și va respinge tot ceea ce l-a ținut legat. În aceste situații, omul nădăjduiește să aibă degrabă vești bune. Să nu ne pierdem niciodată nădejdea, întotdeauna s-o păstrăm.

Cu toate că Dumnezeu rânduiește lucrurile să se întâmple așa, ca atunci când vine pala de vânt omul să reziste și să nu se piardă, vine din nou ceasul în care își pierde nădejdea, însă există în adânc o nădejde ascunsă pe care el o poartă.

Când cineva ar conștientiza aceasta, împreună cu nădejdea pe care o pierde, se desprinde și egoismul, pleacă din suflet toate relele omului cel vechi. Adică, în ceasul în care cineva socotește că și-a pierdut nădejdea, în străfundul

sufletului are nădejdea mântuitoare. De aceea, Dumnezeu îngăduie să se întâmple să deznădăjduiești și să nu rămână nimic în picioare, doar în adânc să rămână nădejdea mântuitoare, discretă, neînțeleasă. Astfel, omul se leapădă de sine și se smerește, se încrede lui Dumnezeu și nădăjduiește cu adevărat în Acesta. Psalmistul David spune: *„Cunoscută să-mi fie mie calea pe care voi spune: Cunoscută spre Tine a nădăjduit sufletul meu!”*. Din punct de vedere duhovnicesc, am putea spune următoarele: în timp ce ne aflăm pe calea lui Dumnezeu, Domnul zice: *,,Eu sunt Calea(In.14,6)*. Îl urmăm, suntem pe urmele Lui. Domnul ne deschide calea ca în toată vremea să găsim drumul. Cu cât se vădește mai mult Dumnezeu, cu cât mai mult luminează Dumnezeu lucrurile, cu cât mai mult le limpezeşte, cu atât mai mult te așază pe făgaşul Lui. De aceea, omul nu trebuie să se sprijine pe ale sale, oricât de bune ar fi, ci să-L urmeze pe Domnul pentru că Acesta este *,,Calea, Adevărul și Viața”*. Omul trebuie să se întoarcă către Dumnezeu, către Acesta trebuie să-și înalțe inima lui și să se roage, Lui să-și dăruiască sufletul, inima, sinele său, și în El să nădăjduiască. Trebuie să avem credință, nădejde, rugăciune și răbdare!

Cu ocazia acestui mare praznic al Naşterii Domnului, să-L rugăm pe Dumnezeu să facă din casa noastră *Peștera caldă din Bethleem*, iar din sufletul nostru *Iesle* în care să se nască Pruncul Sfânt, care prin Harul Preasfântului Duh, să aducă bucurie, liniște și pace în sufletele și în casele noastre, în țara noastră și în toată lumea!

**

ISTORIOARE:

Un oarecare bătrân obișnuia să stea nemișcat cu ceasurile într-un colț al bisericii. Odată, preotul l-a întrebat:

- Ce-ți spune Dumnezeu?

- Dumnezeu nu-mi spune nimic. El doar ascultă, a răspuns bătrânul.

- Bine, și atunci despre ce-I vorbești?

- Nici eu nu-i spun nimic, doar Îl ascult.,

*

Un Împărat i-a zis unui sihastru:

- Cere-mi orice vrei și o să-ți dau!

- Dă-mi viață fără de moarte, tinerețe veșnică, bogăție nesecată, bucurie pe care niciodată n-o întunecă vreun necaz.

Împăratul a răspuns la rândul său:

- Eu nu am stăpânire asupra acestor lucruri...

- Atunci să mă lași în pace - a zis sihastrul. O să le cer de la Cel ce poate să mi le dea.

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEI

● În perioada de când a început pandemia de SarsCov-2, ***activitatea Asociației noastre a fost centrată spre sprijinirea membrilor acesteia în asigurarea cu medicamentele prescrise***, având în vedere limitarea accesului la sediul unității sanitare a SIE. O bună colaborare cu această unitate a avut și are ca rezultat adaptarea la noile condiții impuse de stările de urgență și de alertă instituite de autorități. Toate cu sprijinul logistic al conducerii SIE. Pentru realizarea acestor activități a fost constituit un grup de lucru, coordonat de gl. bg. (rtr) Bărbulescu Gheorghe – vicepreședinte cu probleme sociale, din care fac parte: col. (rtr) Iordache Gheorghe – secretar general, col. (rtr) Barbu Cornel, plt.adj.șef (rtr) Sandu Constantin, col. (rtr) Enescu Petrică, lt.-col. (r) Lăcraru Dumitru-Adrian și col. (r) Vasile Aurora.

● ***Situația epidemiologică nu a eliminat activitățile organizatorice statutare***. Astfel, au avut loc cu regularitate ședințele Consiliului director și ale Biroului executiv, cu respectarea strictă a măsurilor de protecție. În cadrul acestora s-au adoptat măsuri privind condițiile de apariție a revistei „Periscop”, problemele financiare, precum și modul de aniversare a membrilor Asociației care au împlinit vârste „rotunde”. Concomitent, s-a desfășurat și activitatea la CAR.

Și în continuare organele de conducere ale Asociației se vor implica în soluționarea unor probleme cu care se confruntă membrii acesteia.

Exprimăm compasiunea noastră pentru familiile celor 6 membri ai Asociației decedați în urma îmbolnăvirii cu Covid-19. Sincere condoleanțe!

Biroul executiv al Asociației

La mulţi ani, cu sănătate,
Bunăstare şi... dreptate.
Să stăm verzi, ca un molid,
Fără teamă de...covid!
2021
Consiliul director
Redacţia Revistei Periscop